

P. b. b.
Verlagsort: 1030 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ KLUB

INFORMAČNÍ ČASOPIS
ČECHŮ A SLOVÁKŮ
V RAKOUSKU

4-5 duben – květen

2019

39. ročník

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzinger StraÙe 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Pondělí 13. 05. v 19:30

Zloději zelených koní (Česko, 2016, 86 min., německé nebo anglické titulky)

Režie: Dan Włodarczyk, předloha: Jiří Hájíček (kniha), scénář: Hana Włodarczyková, Dan Włodarczyk, Petr Jarchovský, kamera: Richard Řeřicha, hudba: Juraj Dobrákov

Hrají: Pavel Liška, Marek Adamczyk, Jenová Boková, Gabriela Míčová, Šárka Vaculíková, Bolek Polívka, Martin Sitta, Tomáš Tobola, Jana Kepková, Justýna Drábková, Petr Panzenberger, Josef Wiesner, Ivo Niederle, Věra Hlaváčková, Michal Isteník, Andrej Polák, Sebastian Jacques, Jiří Horký, Dimo Lipitkovský

Obsah: Dramatický příběh o kopáčích vltavínů, pro něž se ilegální těžba těchto polodrahokamů stala nekontrolovatelnou vášní, ale i způsobem obživy... Propletenec přátelství, zrady, lásky a zklamání nás zavede do specifické a unikátní společnosti nelegálních prospektorů, kteří se pohybují za hranicí zákona a žijí svůj sen o nezávislosti a svobodě...

Předběžné termíny promítání v roce 2019: vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 09. 09., 14. 10., 11. 11. a 9. 12. 2019. Začátek přestavení, pokud není uvedeno jinak, vždy v **19:30**, prosincová pohádka v 18:00. Změna programu vyhrazena.

Srdečně Vás zveme
na tradiční Májový koncert

SENTIMENT, FANTAZIE, AVANTGARDA
(J. B. Foerster, B. Martinů, E. W. Korngold)

Účinkují: pedagožka a studenti brněnské a pražské konzervatoře

MgA. Libuše Pančochová: klavír,

Radek Blahuš: housle, Břetislav Vybíral: violoncello

Kdy:

Pondělí 20. května 2019 v 18:30

Kde:

Velvyslanectví České republiky, Mramorový sál
Penzinger StraÙe 11-13, 1140 Wien

Možnost přihlášení:

office@pavlina.at nebo tel.: +43 (0) 699 19544077

Koncert se koná pod záštitou

paní velvyslankyně J. E. JUDr. Ivany Červenkové

Srdečně Vás zveme
na přednášku v německém jazyce

Arch. Jan TABOR

**Neue architektur für einen neuen staat:
die Tschechoslowakei 1919-1939**

Moderní architektura vznikající v prvních desetiletích nově vzniklé Československé republiky představuje v mnoha případech i výrazné ojedinělé etapy avantgardních architektonických stylů světového formátu. Nový stát bral rozvoj výstavby jako svou prestiž a jeden z rozhodujících ukazatelů hospodářské prosperity. Architektura měla vyjadřovat úctu nově vzniklého demokratického státu a plnit mnoho funkcí, z nich nejdůležitější byla reprezentativnost a schopnost vyhovovat potřebám každodenního života obyvatel.

Jan Tabor (* 1944, Poděbrady) je česko-rakouský architekt, teoretik architektury, kulturní publicista, kurátor četných výstav.

Kdy: **středa 05. 06. 2019 v 18:30**

Kde: **České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien**

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

program filmových přestavení v následujícím půlroce bude ohlášeno v příštím vydání časopisu *Kulturní klub* a také na naší domácí internetové stránce www.kulturklub.at.

Srdečně Vás zveme na tradiční Májový koncert, který se koná v pondělí 20. května v 18:30 v Mramorovém sále Velvyslanectví České republiky ve Vídni.

Dále si určitě nenechte ujít zajímavou přednášku prof. architekta Jana Tabora na téma „Nová architektura pro nový stát: Československo 1919 - 1939“, která je plánována na středu 5. 6. 2019 v 18:30 v Českém centru Vídeň, Herrengasse 17.

O dalších programech, které připravujeme, Vás budeme průběžně informovat v dalších číslech *Kulturního klubu* a zároveň na naší domácí stránce www.kulturklub.at.

Příjemné posezení nad stránkami *Klubu* přejí

redakce *Kulturního klubu*
a ing. Helena Baslerová

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial – Obsah – Impressum	3
Kalendář: květen – červen	4
Církevní kalendář	9
Rozhovor	10
Kultura	12
Události a zajímavosti	47
Správy ze Slovenska	65
Úvahy & postřehy	70
Sokol & sport	72
Z české a slovenské Vídně a okolí	81
Oznámení	89
Informace & Inzerce	96

Na přední straně obálky:

Josef VÁCHAL: Agrippa Cornelius, II. list z cyklu *Mystikové a visionáři*, 1913

Josef VÁCHAL (23. 9. 1884, Milavče u Domažlic – 10. 5. 1969, Studeňany) byl českým malířem, grafikem, ilustrátorem, sochařem a řezbářem, ale i spisovatelem a básníkem. Jeho tvorba byla ovlivněna expresionismem a prvky symbolismu, naturalismu a secese, pokoušel se však o vlastní stylově nevyhraněné umělecké vyjádření. Váchal se zaměřoval zejména na grafické práce, využívající primitivistické vyjádření životních postojů autora. Snažil se však v grafice hledat a formovat nové velice originální postupy. Vytvářel vlastní knihy, které nesly podobu uměleckého rukodělného artefaktu, a umísťoval do nich četné ilustrace dřevorytem. Knihy sám sázel, vázal a tiskl, a to jen ve velmi omezeném nákladu několika kusů. Cyklus 10 dřevorytů *Mystikové a visionáři* vyšel v Praze 1913.

Na zadní straně obálky:

František GROSS: Seated Figure, 1947

František GROSS (19. 4. 1909, Nová Paka – 27. 7. 1985, Praha) – český malíř a grafik, studoval v Praze na ČVUT u O. Blažička a na UPŠ u F. Kysely, v roce 1931 uspořádal spolu s L. Zívrem a Fr. Hudečkem kubistickou výstavu v reálce v Nové Pace. V letech 1942-1948 člen Skupiny 42, v letech 1961-1970 člen skupiny Radar. Jeho tvorba vychází s podnětů kubismu, které zpracovával v konstruktivním smyslu a spojoval s imaginativní obsahovostí. Maloval obrazy absurdních mechanismů, v nichž transformoval své dojmy z moderní městské civilizace. Ve čtyřicátých letech vytvářel obrazy groteskně fantastických postav-strojů, jejichž rozmanitost neustále rozvíjel o nové poetické vynálezy v duchu neofigurativní estetiky.

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Verlagsort: 1030 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha &

Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung und durch MZV ČR

Dotácia: Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Redakce: Mohsgasse 30/9, 1030 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová-Lössl, DI Gabriela Jakelic, Anna Křivanová

Technická redakce: Ing. Kurt Mattola, Mag. Richard Basler

Redakční kruh: Jan Brabenec, doc. dr. Martin Franc, Eva Kalinová, Michaela Kováčiková, dr. Marta Marková, Mag. Daniela Makový Nedas, Mag. Andrea Ozábalová, dr. Kweta Ozábalová, P. dr. Jiří Šindelář CSsR, DI Tomislav Vašíček, doc. JUDr. Marián Velický, CSc., ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Mag. Richard Basler, Kurt Mattola, Mag. Eva Zemanová

Distribuce: Tiskárna Sládek, Znojmo

VÝSTAVY, FESTIVALY, KURZY

15. 05. – 14. 06. Bratislava – včera a dnes

15. 05. 18:30 Vernisáž

Výstava vznikla pri príležitosti 100. výročia vzniku Česko-slovenskej republiky a 25. výročia vyhlásenia Bratislavy za hlavné mesto SR. Dve kolekcie fotografií poskytujú pohľad na Bratislavu a zachytávajú vybrané architektonické stavby a pamiatky v čase prvej republiky a ako ich možno vidieť v súčasnosti. Celú výstavu, vrátane fotografií, zabezpečila Bratislavská organizácia cestovného ruchu v spolupráci s autorom fotografií Alanom Hyžom a Múzeom mesta Bratislavy, ktoré poskytlo pôvodné fotografie Bratislavy zo svojich zbierok.

V spolupráci so Slovenským inštitútom vo Viedni a Bratislavským kultúrnym a informačným strediskom.

bis 19. 05. Lassing – Rainer. Das Frühwerk

Maria Lassnig und Arnulf Rainer zählen zu den erfolgreichsten KünstlerInnen Österreichs. Lassnig würde heuer ihr 100. Lebensjahr begehen, Rainer feiert seinen 90. Geburtstag. Die Ausstellung im Lentos veranschaulicht künstlerische Annäherungen, aber auch jeweils individuelle Ausdrucksformen. Beide lernten sich 1948 in Klagenfurt kennen. Ihre gemeinsam verbrachten Jahre prägten ihr gesamtes künstlerisches Werk grundlegend. Die Schau zählt etwa 120 Kunstwerke und wurde von zahlreichen Museen, Galerien und privaten LeihgeberInnen sowie der Maria Lassnig Stiftung unterstützt. Viele Arbeiten von Maria Lassnig sind erstmals seit über 50 Jahren zu sehen.

Di – So 10:00-18:00, Do 10:00-21:00, Mo geschlossen
Lentos Kunstmuseum, Ernst-Koref-Promenade 1, 4020 Linz, www.lentos.at

Die Ausstellung wird im Sommer 2019 in adaptierter Form im Museum Moderner Kunst Kärnten gezeigt.

19. 06. – 27. 09. Parade-Parallele-Paradies: Júlia a Igor Piačkovci

19. 06. 18:30 Vernisáž

Manželský pár Júlia Piačková a Igor Piačka predstavia výstavu veľkoplošných obrazov s figurálnymi motívmi. Výstava má byť oslavou farieb a ľudského tela v celkovej umeleckej podobe, pričom sa sústreďuje na mužská a ženské paralely, ktoré sú podvedomé inšpirované rajom a sú vyjadrené pomocou emocionálnych, meditatívnych a dekoratívnych spojení. Kurátorka: Barbara Brathová.

Hudobný sprievod: Julia von Bohem (klavír, spev – SK), Andrej Jankech (kontrabas – SK), Igor Frntic (bicie – AT). Igor Piačka študoval na katedre grafiky u Prof. Albína Brunovského na VŠVU v Bratislave a na Academie Royale des Beaux Arts v Bruseli u Prof. Philippe Maesa. V rokoch 1990-2003 učil na katedre grafiky VŠVU v Bratislave. Od roku 2013 sa venuje malbe, grafike, kresbám, ilustráciám a exlibrisu, takisto vytvára poštové známky. Jeho diela bolo možné vidieť už vo viac ako 30 krajinách, ocenený bol viac ako 35 cenami z slovenského a medzinárodného prostredia.

Júlia Piačková absolvovala štúdium na VŠVU u Doc. Milana Raša, Prof. Elvíry Antalovej a Prof. Igora Rumanského, neskôr pôsobila na ZUŠ v Pezinku. Od roku 1995 sa venuje návrhu poštových známok a exlibrisu. Takisto sa venuje kresbám, ilustráciám a grafike. Absolvovala už vyše 40 výstav po celom svete.

Slovenský inštitút vo Viedni

bis 23. 06. Flying High: Künstlerinnen der Art Brut

Bank Austria Kunstforum Wien, Freyung 8, 1010 Wien, Austria, <https://kunstforumwien.at>

bis 28. 06. Pionierinnen – Heldinnen der Architektur

Die Ausstellung stellt fünf der ersten Architektinnen ins Zentrum, eine Auswahl der ersten Österreicherinnen, deren unterschiedliche Ausbildungs- und Lebenswege in Wien begonnen haben, ihre Biografien, Fotos und eine Auswahl ihrer Werke.

Ella Briggs-Baumfeld, Friedl Dicker-Brandeis, Helene Roth, Margarete Schütte-Lihotzky und Liane Zimmler. Drei der Frauen emigrierten, Friedl Dicker-Brandeis wurde in Auschwitz ermordet. Margarete Schütte-Lihotzky war im Widerstand und in Gefangenschaft. Sie war die einzige, die nach 1945 nach Wien zurückkehrte und noch ein langes Leben hatte.

Margarete Schütte-Lihotzky Raum, 1030 Wien, Untere Weißgerberstraße 41 in der „Frauenhetz“

T: +43 (0)1 2083286, raum@schuette-lihotzky.at

<http://www.schuette-lihotzky.at/kontakt.htm>

Di, Mi 10:00-14:00 Uhr, Do, Fr 14:00-18:00 Uhr

bis 25. 08. Zeig mir deine Wunde

Domuseum am Stephansplatz

Stephansplatz 6, 1010 Wien

Mi – So 10:00-18:00, Do bis 20:00 Uhr

bis 29. 09. Erdfarbenklänge. Heimat/en in Europa

(Eine künstlerische Spurensuche mit Prof. Irena Ráček)

Unsere diesjährige internationale Kunstausstellung mit den Werken der österreichischen Professorin Irena Ráček ist Teil eines größeren Projektes in Zusammenarbeit mit dem Kultursommer Rheinland-Pfalz.

Irena Ráček, gebürtige Slowakin, hat den Ehrentitel des Landes Niederösterreich für ihren Einsatz auf künstlerischer sowie gesellschaftlicher Ebene erhalten. Ihre Kunst aus Erde archäologischer Fundstätten und mineralischen Farben verweist nach dem Ursprung des Menschen und dessen Kultur aus grauen Vorzeiten, den archaischen Ringgräbern, sowie den Hochkulturen der Griechen, Etrusker und Römer.

Römerhalle, Museum Schlosspark, Dessauerstraße 49, 55545 Bad Kreuznach

bis 20. 10. Arik Brauer: Alle meine Künste

Jüdisches Museum, Dorotheergasse 11, 1010 Wien

So – Fr 10:00-18:00

do 03. 11. Velký Habsburk císař Maxmilián I.

Při příležitosti 500. výročí smrti císaře Maxmiliána I. vzpomíná Rakouská národní knihovna mimořádnou výstavou na velkého Habsburka a jeho dobu. Říkali o něm, že je poslední rytíř římskoněmecké říše: císař Maxmilián I. Habsburský (1459-1519), humanisticky založený kníže a obávaný bojovník. Syn císaře Fridricha III. a Eleonory Portugalské byl navíc osvícený panovník, který rozpoznal příležitost své doby. Na svém dvoře rád přijímal zástupce nových směrů myšlení, kteří mu darovali svá díla a vyměňovali si s ním své názory. Obrovský význam má Maxmiliánem podporovaná kultura památníků, která měla zvýšit posmrtnou slávu císaře samotného a vážnost jeho rodiny. Jako první Habsburk rozpoznal možnosti nově objeveného knihtisku a podílel se intenzivně na různých projektech, které měly zajistit jeho vážnost dlouhou dobu po jeho smrti. Mimořádná výstava *Velký Habsburk císař Maxmilián I.* v Slavnostním sále Rakouské národní knihovny představuje pa-

novníka na pozadí jeho vlastních děl a nových objevů a vymožeností na přelomu středověku a novověku. Z dětství císaře pocházejí slavné učebnice, které umožňují návštěvníkům pohled na první školní zkušenosti mladého Habsburka. Pokrok v učenosti na zlomu k novověku lze vysvětlit jak novými astronomickými objevy, tak výsledky prací s antickou kulturou. Výstava prezentuje více než 90 velmi cenných objektů z fondu Rakouské národní knihovny. Österreichische Nationalbibliothek, Josefsplatz 1, 1010 Wien, www.onb.ac.at

do 10. 11. Dolnorakouská zemská výstava 2019: Welt in Bewegung! Stadt. Geschichte. Mobilität

Téma letošního roku Welt in Bewegung! Stadt. Geschichte. Mobilität (Svět v pohybu! Město. Historie. Mobilita) ovládlo Wiener Neustadt i celý region a do pohybu uvede celé Dolní Rakousko. Těžiště této výstavy tvoří dvě výstavní místa: kasematy původního městského opevnění a bývalý klášter St. Peter an der Sperr. Multimediální inscenace provázejí návštěvníky cestou časem od minulosti až po přítomnost, připomínají dobu, kdy Wiener Neustadt bylo císařskou rezidencí, až po současný industriální charakter města.

Otevřeno denně 9:00-18:00.

www.noelandesausstellung.at/

do 26. 01. 2020 Mozart: Reisender in Europa

Mozarthaus Vienna, Domgasse 5, 1010 Wien

do 10. 02. 2020 Alles tanzt. Kosmos Die Wiener Tanzmoderne

Výstava představuje evropský moderní, výrazový tanec třicátých let a jeho protagonistky, významné tanečnice a choreografky – Grete Wiesenthal, Gertrud Bodenwieser a Rosalii Chladek.

Rosalía Chladek (21. 5. 1905, Brno – 3. 7. 1995, Vídeň) byla tanečnice, taneční pedagožka a choreografka. V letech 1924-1928, 1932, 1935-1936 a 1942-1943 byla členkou brněnského Německého divadla.

Theatermuseum, Wien 1010, Lobkowitzplatz 2

STÁLÁ VÝSTAVA

Restituta – Glaube gegen NS-Gewalt

Hartmannngasse 7, 1050 Wien

<http://pzfb.at/gedenken>, www.restituta.at

První středa v měsíci 14:00-17:00

MAK

MAK-Ausstellungshalle, MAK, Stubenring 5, 1010 Wien

Öffnungszeiten: Di 10:00-22:00 Uhr, Mi – So 10:00-18:00

www.mak.at

Infos zu den einzelnen Ausstellungen und Veranstaltungen: viennabiennale.org

bis 26. 05. Neue Kunst aus der Sigg Collection

29. 05. – 06. 10. Vienna Biennale for Change 2019:

Schöne neue Werte. Unsere Digitale Welt gestalten

Die Veranstalter der Vienna Biennale – MAK, Universität für angewandte Kunst Wien, Kunstthalle Wien, Architekturzentrum Wien und Wirtschaftsagentur Wien, sowie Slovak Design Center als Associate Partner und AIT Austrian Institute of Technology als außeruniversitärer Forschungspartner – erforschen an mehreren Standorten sinnstiftende und konkret anwendbare Werte für die Digitale Moderne.

VEREINIGUNG BILDENDER KÜNSTLERINNEN WIENER SECESSION

Friedrichstraße 12, 1010 Wien

office@secession.at, Tel.: +43/1/587 53 07

Öffnungszeiten: Di – So 10:00-18:00 Uhr

Führungen: jeden Samstag um 11:00 Uhr in Englisch und um 14:00 Uhr in Deutsch

<https://www.secession.at/exhibition>

bis 16. 06. Peter Doig

bis 16. 06. Fernanda Gomes

bis 16. 06. Martine Syms: Boon

ALBERTINA

www.albertina.at

17. 05. – 11. 08. Hermann Nitsch

Als erstes Museum überhaupt widmet sich die Albertina Hermann Nitschs Schüttbildern: Mal wird die Farbe flüssig, mal pastos aufgetragen, mal mit dem Pinsel, mal geschüttet oder gespritzt oder mit der bloßen Hand verschmiert. Die Schau zeigt die Entwicklung seines Werks von den frühen 1960er Jahren bis heute und demonstriert auf beeindruckende Weise die Bedeutung des österreichischen Künstlers.

bis 26. 05. Manfred Willmann (* 1952)

07. 06. – 08. 09. Sean Scully: Eleuthera

bis 10. 06. Rubens bis Makart. Die Fürstlichen Sammlungen Liechtenstein

Teil Rudolf von Alt und seine Zeit. Aquarelle aus den Fürstlichen Sammlungen Liechtenstein. Der zweite Teil der Jubiläumsausstellung anlässlich der 300-Jahr-Feier des Fürstentums Liechtenstein widmet sich dem Wiener Aquarell vom Biedermeier bis zum Realismus. Nahezu 100 der schönsten Aquarelle repräsentieren nicht nur die kenntnisreiche fürstliche Sammel Leidenschaft, sondern geben zugleich einen gültigen Überblick über die Aquarellkunst Rudolf von Alts und seiner Zeit.

KUNSTHISTORISCHES MUSEUM

10:00-18:00, Do 10:00-21:00

Maria-Theresien-Platz, 1010 Wien

www.khm.at

bis 30. 06. Mark Rothko

Mistr z Heiligenkreuzu: Smrt sv. Anežky

bis 23. 06. **Der Meister von Heiligenkreuz**

MUZEUM LEOPOLD

www.leopoldmuseum.at

do 08. 07. **Kokoschka. Expressionist, Migrant, Euro-päer**

Leopoldovo muzeum nyní tomuto věčnému rebelovi věnuje retrospektivní výstavu, zahrnující jeho tvorbu na cestě Evropou. Z Vídně ho umělecká pouť postupně zavedla přes Drážďany až do Prahy a Londýna, než se nakonec usadil ve švýcarském Villeneuve. Výstava představuje více než 250 exponátů ze všech Kokoschkových tvůrčích etap, přičemž zahrnuje prominentní zápůjčky z muzeí a sbírek po celém světě. Politické alegorie a provokativní plakáty ukazují Kokoschku jako „homo politicus“, zůstávajícího až do konce nezkrtným „divochem“.

BELVEDERE

www.belvedere.at

BELVEDERE 21

17. 05. – 15. 09. **Caroline Achnaintre – neue Arbeiten**

bis 02. 06. **Über das neue junge Szenen in Wien**

bis 18. 08. **Attersee Feuerstelle**

ORANGERIE BELVEDERE

bis 18. 08. **Talking heads. Zietgenössische Dialoge mit F. X. Messerschmidt**

UNTERES BELVEDERE

bis 19. 05. **Stadt der Frauen Künstlerinnen in Wien 1900-1938**

07. 06. – 15. 09. **Kiki Smith. Procession**

OBERES BELVEDERE

23. 05. – 08. 09. **Im Blick: Spontan erfaßt. Faszination Ölskizze**

bis 13. 11. **Carlone Contemporary. Uli Aigner. One Milion – ITEM 2361 – Monumentales Porzellangefäß**

DOMMUSEUM AM STEPHANSPLATZ

Mi – So 10:00-18:00, Do bis 20:00

Stephansplatz 6, 1010 Wien

bis 25. 08. **Zeig mir deine Wunde**

KUNSTHALLE WIEN MQ

Öffnungszeiten: Di-So 11:00-19:00, Do: 11-21:00 Uhr

BA KUNSTFORUM

Öffnungszeiten: tägl. 10:00-19:00, Fr 10-20:00 Uhr

JEDNOTLIVÉ AKCE

13. 05. 19:30 **Film: Zloději zelených koní**

Režie: Dan Wlodarczyk, předloha: Jiří Hájíček (kniha)

Kinosál velvyslanectví ČR, Penzinger Straße 11-13, 1140

Wien

KK, ČcV

14. 05. 18:00 **Autorské čtení: Jiří Hájíček: Deštová hůl a Vzpomínky na jednu vesnickou tancovačku**

České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

14. 05. 19:30 **Český zpěvák Jarda Svoboda: Harmonium a hlas**

Evangelický kostel Glaubenskirche, Braunhubergasse 20, 1110 Wien

15. 05. 19:00 **Divadelní hra: Zdeněk Jirotko: Saturnin**

Divadelní sál české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Kontaktforum

16. 05. 16:00 **6. slavnostní koncert česko-slovenského folklórního souboru Marjánka**

Divadelní sál, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

16. 05. 19:00 **Beseda: Martin Huba**

Klubový večer s populárním slovenským hercem a divadelním režisérem Martinom Hubom, ktorého poznáme aj z filmov, napr. *Obsluhoval som anglického kráľa*, *Kawasakiho ruže*, *Tri sezóny v pekle* a i. V roku 2001 obdržal cenu Krištáľové krídlo v kategórii divadlo a audiovizuálne umenie. Vstupné dobrovoľné.

RSKS

17. 05. 18:00 **Jarní koncert pěveckého spolku Lumír**

Slovanská beseda v Hotelu Post, Drachengasse 3, 1010 Wien

20. 05. 18:30 **Tradiční Májový koncert: Sentiment, fantazie, avantgarda (J. B. Foerster, B. Martinů, E. W. Korngold)**

Velvyslanectví České republiky, Mramorový sál, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien

KK

21. 05. 19:00 **Mezitím na jiném místě | Století českého komiksu**

Slavistik Salzburg

ČcV

22.-24. 05. Medzinárodná vedecká konferencia: Beňovský – stredoeurópsky hrdina

Cieľom konferencie je analyzovať Beňovského mýty a tiež poukázať na zastúpenie Beňovského v oblastiach literatúry, opery, divadla a filmu za účasti expertov z krajín V4. Slovensko budú zastupovať nasledovní rečníci: Adam Bžoch, liter. vedec, germanista, prekladateľ a riaditeľ Ústavu svetovej literatúry SAV Jozef Tancer, vedúci Katedry germanistiky a dejín na Filozofickej fakulte Komenského univerzity v Bratislave, Anikó Dušíková, zástupkyňa Inštitútu pre maďarský jazyk a literatúry na Filozofickej fakulte Komenského univerzity v Bratislave.

V spolupráci s Poľským inštitútom vo Viedni, Maďarským inštitútom Collegium Hungaricum vo Viedni a Viedenskou univerzitou.

Collegium Hungaricum, Hollandstraße 4, 1020 Wien

23. 05. Benefiční galavečer ve prospěch Školského spolku Komenský

V rámci galavečera s kultúrnym programom se uskuteční odborná prednáška.

Velvyslanectví ČR, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien

27. 05. Čtení v rámci řady Víťame Vás: Petr Borkovec & Martin Krafl

V rámci programu Víťame Vás / Willkommen vystoupí v lineckém Stifterhausu spisovateľ Petr Borkovec, ktorý bude čítať ze své sbírky povídek *Lido di Dante*. Čtení bude moderovať Martin Krafl.

ČcV

28. 05. Tlačová konferencia: Kultúrne hudobné leto mesta Bratislavy

Každoročná tlačová konferencia vo Viedni prezentuje významné hudobné a kultúrne podujatia v meste Bratislavy, ako napr. Bratislavské hradné slávnosti, Korunovačné slávnosti, Bratislavské kultúrne leto a taktiež predstaví divadelnú sezónu SND, Slovenskej filharmónie a Mestského divadla DPOH 2019/20. Na tlačovej konferencii sa zúčastnia zástupcovia miest Bratislavy a Viedne za účasti rákuských médií.

Slovenský inštitút vo Viedni

28. 05. 18:30 Prednáška: Michala LŇNČÍKOVÁ: Propaganda antisemitizmu počas 2. svetovej vojny. Prípadové štúdie z obdobia Slovenského štátu a Nezávislého štátu Chorvátska

Michala LŇnčíková je absolventkou Katedry všeobecných dejín Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, kde je od r. 2012 internou doktorandkou. Momentálne pôsobí tiež v Dokumentačnom stredisku holokaustu v Bratislave a je štipendistkou na Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studien vo Viedni. Prednášku bude komentovať dr. Miloslav Szabó zo Slovenskej akadémie vied. Slovenský inštitút vo Viedni v spolupráci s Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studien

30. 05. – 02. 06. Musica aeterna | 7. Medzinárodný festival Heinrich Ignaz Franz Bibera

Súbor pre stredoeurópsku starú hudbu Musica aeterna vznikol v roku 1973 z iniciatívy prof. Jána Albrechta, kto-

rý ako prvý systematicky oboznamoval budúcich profesionálnych hudobníkov s hudbou obdobia gotiky, renesancie a baroka. Štúdium skladieb uvedených epoch nakoniec vyústilo do formovania špecializovaného telesa pre starú hudbu, ktoré sa v roku 1989 definitívne preorientovalo na hru na originálnych nástrojoch zo 17. a 18. storočia, resp. ich kópiách. Ťažiskom repertoáru je európska hudba a hudba stredoeurópskej, resp. slovenskej proveniencie 17. a 18. storočia. V rokoch 1986-2005 bol súbor včlenený do Slovenskej filharmónie. Umeleckým vedúcim je huslista Peter Zajček. Popri koncertoch v Bratislave a na Slovensku účinkuje Musica aeterna pravidelne v zahraničí, dlhodobo spolupracuje s Centrom barokovej hudby vo Versailles. Súbor sa prezentoval vystúpeniami na významných hudobných festivaloch.

Úvodná prednáška: prof. dr. Zuzana Martináková, muzikologička.

Kostol Maria am Gestade, Salvatorgasse 12, 1010 Wien
Slovenský inštitút vo Viedni

03. 06. 19:00 Jazzkoncert: V4 Jazz Quartet

Pri príležitosti slovenského predsedníctva vo V4.

Tomáš Baroš (kontrabas, CZ), Tamás Zsári (saxofón, HU), Kuba Stankiewicz (klavír, PL), Marián Ševčík (bicie, SK)
Marián Ševčík (SK) patrí k najvýznamnejším slovenským bubeníkom svojej generácie. K jeho úspechom patria okrem vydania niekoľkých CD aj spolupráca s hudobníkmi (napr. Aaron Goldberg a Bob Mintzer). V roku 2008 vyhral Cenu Ladislava Martonika a bol vymenovaný za jazzového hudobníka roka.

Kuba Stankiewicz (PL) je významný jazzový klavirista. Študoval na Berklee School of Boston a bol ocenený prestížnou cenou Oscara Petersona. Jeho album bolo vymenovaný za najlepší jazzový album Poľska. Spolupracoval o. i. aj s umelcami, ako sú Scott Hamilton, dvojnásobným držiteľom ceny Grammy Peter Erskine a hudobníkom Darekom Oleszkiewiczom.

Tamás Zsári (HU) sa po štúdiu presťahoval do Ameriky a spolupracoval s hudobnými veľikánmi (napr. Bob Mintzer a Peter Erskine). Bol členom Budapest Jazz Orchester a je zakladateľom Modern Art Orchester. S viacerými jazzovými a popovými skupinami nahral niekoľko jazzových albumov.

Tomáš „Kaštan“ Baroš (CZ) vyhral s kvartetom Miroslav Hloucal v roku 2012 prvú cenu v medzinárodnej súťaži Jazz Prix. Tomáš Baroš spolupracoval na viacerých projektoch a s hudobníkmi, ako sú Harry Sokal a Benny Golson. Koncert pripravil Slovenský inštitút vo Viedni v spolupráci s Poľským inštitútom vo Viedni, Českým centrom vo Viedni a Maďarským inštitútom Collegium Hungaricum vo Viedni. Altes Rathaus, Festsaal, Wipplingerstraße 8, 1010 Viedeň
Slovenský inštitút vo Viedni

04. 06. 19:00 Panelová diskusia krajín V4: 1989-2019 Bilancia od pádu železnej opony. Diskusia žurnalistov

Železná opona, ktorá dlhé roky rozdeľovala Európu, padla 9. novembra 1989. Krajiny V4 si pripomenú túto udalosť, ktorá sa stala symbolom zjednotenia a slobody, nezabúdajúc na tragické udalosti či už Československu, Maďarsku alebo Poľsku, ktoré zmenili tvár Európy. Panelovej diskusie sa zúčastnia významní žurnalisti z Maďarska, Poľska, Česka a Slovenska: Jakub Kukla (PL), vedúci publicis-

tiky a Polského rozhlasu, Tibor Macák (SK), dlhoročný zahraničnopolitický redaktor Slovenského rozhlasu, Ágoston Mráz (HU), publicista, politológ, vedúci *Nézőpont Intézet* Poľský inštitút vo Viedni, Am Gestade 7, 1010 Viedeň. Slovenský inštitút vo Viedni v spolupráci s Poľským inštitútom vo Viedni, Českým centrom vo Viedni a Maďarským inštitútom Collegium Hungaricum vo Viedni

05. 06. 18:30 Prednáška: Arch. Jan Tabor: *Neue Architektur für einen neuen Staat: die Tschechoslowakei 1919-1939*

České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien
KK

18. 06. 12:30 Poludňajší koncert

Na koncerte sa predstavia výhercovia 9. ročníka Medzinárodnej interpretačnej súťaže „Hudobná jar v Rajci“, ktorí zahrajú diela slovenských významných skladateľov v rakúskej premiére. Slovenský inštitút vo Viedni už dlhoročne podporuje mladých umelcov v spolupráci so Základnou umeleckou školou v Rajci.
Slovenský inštitút vo Viedni

25. 06. Festival Conventus Moraviae: Magdalena Kožená

Česká operní pěvkyně Magdalena Kožená vystoupí v rámci festivalu Conventus Moraviae spoločně s českým barokním souborem Collegium 1704 ve Velkém sále Vídeňského spolku přátel hudby (Musikverein).

26. 06. 17:30 Tanečné vystúpenie: 15 rokov folklórneho súboru Rozmarín

Jediný tanečný detský a mládežnícky folklórny súbor v Rakúsku oslavuje tento rok 15. výročie svojho vzniku. Členovia súboru Rozmarín sa už vyše 15 rokov učia kráse slovenskej folklórnej hudby a tancov. Súčasťou oslavy bude tanečný a hudobný program z viacerých slovenských regiónov.

Informácie a rezervácia miest: skundwien@gmx.at
Fara St. Josef zu Margareten, Sonnenhofgasse 3, 1050
Slovenský inštitút vo Viedni

KONCERTY

Wiener Konzerthaus, Lotringerstrasse 20, 1030 Wien
Tel.: +43 1 5125550
www.konzerthaus.at

INFORMACE

Podrobnosti a ďalší programy naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznámení.*

POKRAČOVÁNÍ PROGRAMU PODPORY ČESKÉHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ V ZAHRAŇÍ

Více k danému tématu naleznete na webu Velvyslanectví ČR ve Vídni: <https://1url.cz/LMqbC>

THEATER ARCHE

Na místě Theater Brett se od 1. ledna 2019 nachází **Theater Arche** pod vedením Jakuba Kavína, staršího syna Ludvíka Kavína.

Theater Brett – Compagnie Brettschneider ovšem nezanikl, ale existuje jako spolek, zabývající se divadlem a kulturou všeobecněji. Vede jej Ludvík Kavín spolu s mladším

synem Lukášem. Veškeré adresy (pošta, e-mail, telefon) zůstávají zachovány.

ČESKÉ OZVĚNY / SLOVENSKÉ OZVENY

Der ORF bietet im 25-minütigen Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozveny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird **sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember** um 13:05 Uhr in ORF2 Wien gesendet.

SETKÁNÍ ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH MAMINEK S DĚTMI

Pravidelně **každou středu v 15:00** v prostorách českého kostela na Rennwegu 63, 1030 Wien.
Jednota sv. Metoděje

DŮLEŽITÉ KONTAKTNÍ ADRESY:

ČESKÉ CENTRUM:

Herrengasse 17, 1010 Wien
tel.: 535 23 60

e-mail: ccwien@czech.cz

www.tschechischeszentrum.at

<http://wien.czechcentres.cz/cs/>

Více informací k jednotlivým akcím viz na webu ČC Vídeň

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK a SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at

e-mail: rsks@slovaci.at, sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: +43 1 596 13 15, fax: +43 1 595 57 99

sekretariát: Ut 9:00-10:30, Št 18:00-19:30

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOWAKISCHER SCHULVEREIN / SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova, e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.mzv.sk/sivieden, e-mail: si.wien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

tel./fax: +43 1 535 40 57

Für alle Veranstaltungen SI ist eine Anmeldung unter si.wien@gmx.at erforderlich

-----
Upozorňujeme, že i přes veškerou naši snahu a kontrolu kalendária může dojít u oznámených programů ke změně jejich data, resp. náplně. Bohužel, i když se tuto skutečnost dozvíme (ale někdy ani nedozvíme), nemáme již možnost provést jakoukoliv opravu. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

KONTAKTY – PŮSOBIŠTĚ

Duchovní správce:	P. Jiří Šindelář CSsR , Salvatorgasse 12, 1010 Wien tel.: +43 677 614 182 32, e-mail: jiri.sindelar.cssr@gmail.com FB: Jiří Šindelář
Kancelář:	Kláster redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
Chrám Panny Marie na Nábřeží:	Passauer Platz 1, 1010 Wien
Kostel Nejsvětějšího Vykupitele:	Rennweg 63, 1030 Wien
Klemens Maria Hofbauer klub:	Seitzergasse 5, 4. patro, 1010 Wien
Obecná škola Komenský:	Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Reálné gymnázium Komenský:	Schützengasse 31, 1030 Wien

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB A PROGRAM V ROCE 2019

NEDELE	08:30	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	09:30-12:00	setkání, Klemens Maria Hofbauer klub, Seitzergasse 5, 4. patro, 1010 Wien
	10:00	mše sv., kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
		každá 2. neděle v měsíci v 10:00 příprava dětí na 1. sv. přijímání
		každá 4. neděle v měsíci v 10:00 mše sv. s tematickou promluvou
		(1. a 3. neděli v měsíci slouží mše sv. P. Ludwik Pociask)
STŘEDA	09:00-12:00	návštěvní hodiny, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	13:00-14:00	návštěvní hodiny liché týdny, Obecná škola Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
	14:00-15:00	návštěvní hodiny sudé týdny, Gymnázium Komenský, Schützengasse 31, 1030 Wien
	16:00-18:00	návštěvní hodiny, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:00	růženec, chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:30	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	19:15-20:30	Biblický kroužek, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	19:15-22:15	Studentský pěvecký sbor a studentský klub, Passauer Platz 1, 1010 Wien
PÁTEK	14:00-15:00	návštěvní hodiny, kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
	15:00	mše sv., kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
SOBOTA 1. v měsíci	16:00	příprava na biřmování, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:00	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
Svátost smíření (zpověď): Zpověď je možná prakticky kdykoliv, nejlépe však v rámci návštěvních hodin, před nebo po mši sv., popř. i jindy po domluvě.		
Další aktivity během roku: četba a výklad Bible; studium katechismu; konání výletů do přírody a poutí; školní mše sv., koncerty; divadla; přednášky; setkání; prázdninové pobyty apod.		

První svaté přijímání v roce 2019

K prvnímu svatému přijímání přistupují děti po zhruba jednoroční katechetické přípravě zpravidla ve věku kolem devíti let. Příprava by měla navazovat na již absolvované vyučování náboženství v délce jednoho či dvou let. První svaté přijímání je organizováno ve farnostech zpravidla jednou ročně v květnu nebo na počátku června. Koná se slavnostním způsobem při nedělní mši za účasti rodičů a kmotrů. Po mši zpravidla následuje společné fotografování, popřípadě oslava. Před prvním svatým přijímáním (většinou den před ním) přicházejí budoucí prvokomunikanti ke své první zpovědi. V katolické církvi je věřící, který již přijal první svaté přijímání, povinen přistoupit alespoň jednou ročně ke svátosti smíření.

Přípravná setkání v r. 2019 se konají v rámci nedělní mše sv. v 10:00 v českém kostele (Rennweg 63, Wien 3) v termínech 10. 3., 7. 4. a 12. 5.

Výzdoba kostela, 1. sv. zpověď a nácvik slavnostního průvodu se konají v sobotu 25. 5. 2019 v 15:00 v českém kostele (Rennweg 63, Vídeň 3).

První sv. přijímání se koná v neděli 26. 5. 2019 při mši sv. v 10:00 v českém kostele (Rennweg 63, Wien 3).

Další informace

<https://www.erzdioezese-wien.at/pages/inst/14425183>

„Večný cestovateľ“,

dalo by sa povedať o novom riaditeľovi Slovenského inštitútu vo Viedni, pánovi RNDr. Igorovi Skočekovi, ktorý od 1. 1. 2019 prevzal vedenie inštitútu po známej televíznej moderátorky PhDr. Heribanovej. Ako rodený Bratislavčan má to o Viedne akoby „na skok“, no jeho doterajšia pracovná náplň mu umožnila precestovať celý svet.

Pán riaditeľ, vo Viedni ste pomaly ako doma. Po mnohých aktivitách na Ministerstve zahraničných vecí Slovenskej republiky (MZV SK) ste bol vyslaný aj na Zastupiteľský úrad Slovenskej republiky vo Viedni. Je rozdiel medzi Vaším pracovným pobytom vtedy a teraz? Vo funkcii áno, ale ako na Vás zapôsobila Viedeň vtedy a ako teraz?

RNDr. Skoček: Ako rodený Bratislavčan mám Viedeň veľmi rád a už počas svojho prvého štvorročného pobytu (2010-2014) som si ju intenzívne užíval. Predtým som navštívil Viedeň mnohokrát, ale vždy iba na jeden deň, takže až počas spomínaného pobytu som si ju mohol vychutnať oveľa komplexnejšie, kultúrne aj spoločensky.

Súčasná Viedeň ma príjemne prekvapila, ešte viac skrásnela, je čistejšia, veľa sa opravilo, vybudovalo, vrátane ciest, a postavilo sa tu mnoho nových, architektonicky zaujímavých objektov.

Samozrejme, veľa sa zmenilo, aj pokiaľ ide o moje terajšie pôsobenie v novej funkcii. Vtedy som bol členom oveľa širšieho teamu v rámci veľvyslanectva, mal som na starosti diplomatický protokol, vnútornú politiku, bilaterálne vzťahy v oblasti jadrovej energetiky, tlačovú činnosť, ale istý čas som bol aj obchodným radcom. Teraz sme na Slovenskom inštitúte oveľa menší team a na starosti mám prípravu kultúrnych podujatí, ktoré reprezentujú Slovenskú republiku.

Ste doktorom prírodných vied – odbor geografia a kartografia. Vaším prvým zamestnaním bola práca vo Výskumnom ústave cestovného ruchu. V akom štádiu rozvoja bol cestovný ruch Slovenska vtedy a ako ho hodnotíte teraz, z hľadiska medzinárodného významu?

RNDr. Skoček: Vo výskumnom ústave som pracoval v osemdesiatych rokoch, čiže ešte za socializmu. Cestovný ruch samozrejme fungoval na Slovensku aj vtedy, ale bol oveľa menej rozvinutý. Až s nárastom privátneho sektora po roku 1989 sa veľa zmenilo. Zo začiatku to bolo samozrejme

veľmi chaotické, bez ucelenej koncepcie, ktorú sme sa práve my na Výskumnom ústave cestovného ruchu snažili dovedy presadzovať. Navyše dovedy fungovali aj zabehané Okresné správy cestovného ruchu, ktoré mali na starosti rozvoj turizmu v jednotlivých regiónoch.

Dnes sme samozrejme na Slovensku z hľadiska infraštruktúry cestovného ruchu oveľa ďalej, veľa sa zmenilo k lepšiemu, vzrástol počet hotelových i stravovacích zariadení, zlepšila sa ich kvalita, oveľa komplexnejšie sú vybudované zimné strediská, zlepšila sa propagácia Slovenska v zahraničí, rozšírila sa ponuka možností využiť voľný čas. Aj prístup k zahraničnému i domácejmu turistovi je dnes na vyššej kvalitatívnej úrovni. Ale netvrdím, že niet čo zlepšovať – najmä pokiaľ ide o čistotu našich miest, ochranu prírody a občas aj ústretovosť voči zahraničným návštevníkom. Z hľadiska medzinárodného významu však nesporne váha Slovenska v cestovnom ruchu vzrástla – z neznámej krajiny v strede Európy sme sa stali overenou destináciou pre mnohých turistov, túžiacich rozšíriť svoje zážitky a znalosti z tejto časti sveta.

Po „účinkovaní“ v cestovnom ruchu ste sa stal žurnalistom. Bol to pre Vás nejaký markantný dôvod stať sa ním?

RNDr. Skoček: Bola to úžasná doba úžasných zmien a istým spôsobom som chcel byť účastníkom tohto procesu. Do Slovenského rozhlasu som nastúpil v lete 1992 a za osem rokov sa mi podarilo byť svedkom nebyvalých politických udalostí, ktoré sme mali možnosť komentovať, či už prostredníctvom Rádiožurnálu, relácie Štúdio svet alebo Zahranično-politických komentárov týždňa.

No hneď na začiatku žurnalizmu ste sa ocitol v zahranično-politickej redakcii Slovenského rozhlasu v Bratislave. Bola to iba náhoda, alebo bol to Váš cieľ?

RNDr. Skoček: Keďže som študoval geografiu, vždy som sa snažil vybrať

RNDr. Igor Skoček

si také zamestnanie, v ktorom by som aspoň čiastočne mohol tieto svoje poznatky využiť. Preto ma lákalo sledovať, čo sa deje v zahraničí, vo svete, a informovať o tom aj našich poslucháčov. Ešte ako dieťa som veľmi rád čítaval časopis *100+1 zahraničných zaujímavostí* ale aj *National Geographic Magazin* (posielal mi ho môj strýko z emigrácie v Nemecku). Takže nebola to náhoda. Redakcia, kde som pôsobil, sa volala Redakcia medzinárodného života, čo bolo príznačné, pretože okrem zahraničnej politiky sme prinášali aj rôzne zaujímavosti zo sveta.

Ako redaktor redakcie Medzinárodného života v Slovenskom rozhlase, mal ste možnosť precestovať celý svet. Čo bolo pre Vás na tom najviac fascinujúce? Volanie dialok?

RNDr. Skoček: Každý mladý človek vo vtedajšom rozdelenom svete túžil cestovať aj inam, než ako len do spriatelovaných socialistických štátov. Takže to „volanie dialok“ tam určite bolo. Už koncom môjho pôsobenia vo Výskumnom ústave cestovného ruchu som mal možnosť spolu s kolegami precestovať, väčšinou vlakom, celú Škandináviu, západný Balkán, Grécko, Turecko, Taliansko či Francúzsko.

Nadviazal som na to v Slovenskom rozhlase, pretože väčšina našich vládnych delegácií brávala do leteckého špeciálu aj novinárov, a tak som spolu s našimi politikmi precestoval v rámci ich oficiálnych návštev veľký kus sveta. A na rozdiel od obyčajného turistu som sa s nimi dostal aj do úžasných vládnych palácov a rezidencií a mal som možnosť rozprávať sa s hlavami štátov mnohých krajín, ako napr. bývalým španielskym kráľom Juanom Carlosom.

V podstate okrem Austrálie a Antarktídy som navštívil všetky kontinenty. Zaujímavá bola aj práca v tzv. Stredoeurópskom magazíne, tu skôr známom ako *Alpen-Adria Magazin*. Bola to spolupráca stredoeurópskych rozhlasových staníc. Až pri tejto práci som plne pochopil širokospektrálnosť pojmu „Stredoeurópan“.

Mal ste na ďalekých cestách aj strach? Boli na programe aj nebezpečné teritória?

RNDr. Skoček: Väčšinou nešlo o nebezpečné teritória, ale keďže som bol vždy zvedavý, občas som sa zatúlal aj do takých častí miest, kde turisti väčšinou nechodia.

Ako viem, bol ste aj členom v jednej z pracovných skupín European Broadcasting Union (EBU). V čom spočívala Vaša funkcia, poprípade Vaše členstvo?

RNDr. Skoček: Dve funkčné obdobia som bol členom jednej z pracovných skupín (tzv. rozhlasovej spravodajskej skupiny) European Broadcasting Union so sídlom v Ženeve, kam som pravidelne chodieval každé dva mesiace. Občas sa konali stretnutia aj v centre BBC v Londýne. Raz v súvislosti so spoluprácou s North American Broadcasting Association bolo aj pracovné stretnutie vo Washingtone, D.C. V rámci tejto skupiny sme pripravovali tematický a logistický rámec rôznych konferencií organizovaných EBU.

K Vašej činnosti na poli pôsobenia v diplomatickej sfére: Po Vašom nástupe na MZV SK v roku 2001 sa ste stal diplomatom vo Švédsku. Aký post Vám bol určený a aké máte spomienky na Švédsko?

RNDr. Skoček: Bol to môj prvý post v zahraničí v rokoch 2004-2007 a pri znám sa, že veľmi náročný, nakoľko okrem pozície diplomata som zastával aj funkciu hospodára, ktorý má na starosti celý chod veľvyslanectva (rozpočet, účtovníctvo, evidenciu majetku, skladové hospodárstvo, organizovanie recepcií apod.). Ale našťastie som to zvládol. Pomohlo mi v tom aj to, že Švédsko je úžasná krajina a Štokholm úžasná mesto a doteraz mám tam mnoho priateľov, najmä z radov našich krajanov. V kruhoch diplomacie sa hovorí, že „prvé vyslanie je ako prvá láska – nikdy naň človek nezabudne“. Bol som tam odvtedy mnohokrát.

Ponúka opäť pracovať vo Viedni, blízko domova, rodiny, Vás asi milo oslovila.

RNDr. Skoček: Určite, blízkosť domova je veľkou psychickou oporou. Navyše mám už starších rodičov, takže je dobré byť im nablízku. Aj z hľadiska pozývania slovenských umelcov do Viedne je to logisticky oveľa jednoduchšie ako napríklad do Paríža či do Moskvy, kde treba rátať s oveľa vyššími nákladmi na ubytovanie a na dopravu.

Bývalá riaditeľka Slovenského inštitútu PhDr. Heribanová počas svojej diplomatickej misie vykonala veľký kus práce. Ako profesionálna televízna moderátorka si vedela získať publikum. Vy ste tiež zastával funkciu riaditeľa Tlačového odboru Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, takže Vaše nové pôsobenie je tiež zamerané na dobrú reprezentáciu Slovenskej republiky, jej kultúry, dejín ako i súčasnosti a na spokojnosť a dobrý kontakt s návštevníkmi Slovenského inštitútu.

RNDr. Skoček: V prvom rade musím povedať, že je to pre mňa veľká výzva prebrať tento post po Alenke Heribanovej, ktorá naozaj urobila pre Slovensko obrovský kus práce. Počas svojho pôsobenia na našom veľvyslanectve vo Viedni som často navštevoval Slovenský inštitút a mal som tak možnosť vidieť v praxi dokonca hneď dve jeho vynikajúce riaditeľky. Okrem p. Heribanovej ešte aj Vierku Polakovičovou. Teraz sa mi to aj veľmi zíde a dúfam, že budem pokračovať v tejto nalinkovanej ceste úspešnej propagácie slovenskej kultúry a histórie. A veľmi sa na to teším. Už počas prvých podujatí som tu stretol množstvo zaujímavých a milých ľudí. Z hľadiska komunikácie mi snáď pomôžu aj moje skúsenosti z práce riaditeľa Tlačového odboru, keď som často musel vystupovať pred kamerami a mikrofónmi.

Práve som chcela zdôrazniť, že hneď na začiatku roka ste zahájil svoju riaditeľskú činnosť fotovýstavou a filmom venovanými najväčšiemu a najznámejšiemu slovenskému neskorogotickému rezbárovi, Majstrovi Pavlovi z Levoče. Záujem bol veľký. Bola to aj prvá príležitosť predstaviť sa ako nový riaditeľ. Všimla som si, že ste bol hneď mnohými návštevníkmi obkolesený,

zapadol ste medzi nich, to znamená, že záujem o Vás a Vašu činnosť je veľký.

RNDr. Skoček: Rád sa stretávam s ľuďmi... Už počas prvého mesiaca som tu mal každý deň dve-tri pracovné stretnutia. Mnohí ma chceli spoznať a nadviazať so mnou aj pracovné kontakty. Sú to veľmi zaujímavé a podnetné rozhovory. Nuž, a na samotných našich podujatiach, keď pri čaši vína začne príjemná, neformálna diskusia, rád si s každým chvíľu pohovorím.

Program Slovenského inštitútu na mesiac január – marec 2019 je známy. Máte niečo úplne, úplne nové do budúcnosti pod pokrývkou?

RNDr. Skoček: Pripravujeme už program na apríl až jún a výhľadovo už aj niektoré jesenné akcie. Bude tam viacero pekných výstav a koncertov. Chceli by sme napríklad urobiť spoločný jazzový koncert v rámci zoskupenia Vyšehradskej štvorky, pripomenúť si 30. výročie Nežnej revolúcie ako aj sté výročie smrti Milana Rastislava Štefánika. Na prvých našich podujatiach som si zároveň všimol veľký záujem rakúskeho publika o historické témy, tak by sme napríklad chceli pokračovať aj v tomto – povedať možno viac o Bratislave ako o korunovačnom meste Uhorska, vyťahovať aj také zaujímavé a rozporuplné osobnosti, ako bol napríklad Móric Beňovský apod.

„Zdedil“ ste dobrý, stabilný a pracovitý kolektív spolupracovníkov. Vaša vzájomná spolupráca prinesie určité dobré pracovné výsledky.

RNDr. Skoček: Spolupráca s mojou kolegyňou, kultúrnou manažérkou D.I. Andreou Kocianovou je veľmi príjemná, jej osemročná skúsenosť z práce pre Slovenský inštitút sú na nezaplatenie, bez nej by som to určite nezvládol. Samozrejme, pri veľkých akciách mám plnú podporu nášho veľvyslanectva vo Viedni. Na Slovenskom inštitúte sme naozaj malý team, ale plný entuziazmu pre propagáciu Slovenska v Rakúsku.

Vážený pán riaditeľ, v mene redakcie Kultúrneho klubu Čechov a Slovákov v Rakúsku a jeho čitateľov Vám želám veľa tvorčích a osobných úspechov, tešíme sa na ďalšie stretnutia s Vami na pôde Slovenského inštitútu vo Viedni.

Za rozhovor ďakuje
Dipl. Ing. Gabriela Jakelic

Dílo českého sochaře nosí Češi po kapsách

Když se někdo pozorně zadívá na běžnou dvacetikorunu se svatým Václavem, najde pod přední nohou koně dvě písmena: VO. Značí sochaře Vladimíra Oppla (66), který už čtyřicet let vymýšlí motivy a přenáší je na sádrové odlitky, podle nichž se pak mince a medaile razí. Teď měl obzvlášť napilno: tvořil podobu výročních dvacetikorun i druhou největší zlatou minci světa.

„Jsem zvyklý spíše pracovat a moc nemluvit,“ říká Vladimír Oppl, který tvoří střídavě ve svém pražském bytě a na šumavské chatě nedaleko Vimperka. Kromě jiného navrhl řád Tomáše Garrigua Masaryka a vysochal žulového lva na pražském Vítkově. Na nedostatek práce si nemůže stěžovat ani teď, přesto si udělal čas a vyprávěl svůj životní příběh.

Cesta ke slavným mincím a medailím podle něj začala už na základní škole v Ústí nad Labem. Oppl tam měl štěstí na učitele výtvarné výchovy. „Dodnes na Antonína Matějku rád vzpomínám, v hodinách pořádal soutěže a hodnotili jsme, co se komu povedlo,“ vypráví. A ještě jedna osobnost ho ovlivnila. „Děda sbíral brouky, motýly, houby a minerály. Vystavoval je v krabičce tak, aby byli vidět ve třech rozměrech. A já chtěl také tvořit v prostoru.“ Obojí se spojilo v jedno a Vladimír se vydal studovat keramiku na Střední uměleckoprůmyslovou školu v jihočeské Bechyni. Následně se vypravil na Vysokou školu umělecko-průmyslovou v Praze, kde se zdokonalil v sochařství. Tady také začal opět soutěžit, ovšem tentokrát už ve skutečných výtvarných soutěžích.

„Stát se tehdy chystal vydat pamětní minci k 75. výročí narození Julia Fučíka,“ vzpomíná na rok 1978. Do soutěže se přihlásil – a vyhrál. Ještě jako student porazil medailéry z celého tehdejšího Československa. A že to byla prestižní záležitost. Aby dohlédl na výrobu mince ve slovenské Kremnici, letecky ho přepravili do města Sliac a odtud ho do kremnické mincovny odvezli luxusním vozem Tatra 603.

Není divu, že tvorbu mincí a medailí už neopustil. „Dokončil jsem školu a dále zde pokračoval jako odborný asistent. Zároveň jsem se mohl dál věnovat vlastní tvorbě,“ popisuje s tím, že mince a medaile vytvářel dál.

Další zlom nastal po změně režimu v roce 1989, ale také v roce 1993, kdy vznikl samostatný český stát. A po každé samozřejmě musejí vzniknout nové mince, řády a významání, na jejichž podobu se vypisují výtvarné soutěže. A u těch většinou nechybí ani Vladimír Oppl.

„Tehdy jsem měl plno energie,“ vzpomíná medailér na začátek devadesátých let, kdy přestal učit na vysoké škole a naplno se postavil na volnou nohu. „Každou soutěž jsem obeslal několika návrhy,“ dodává. Tak například česká dvacetikoruna. „Soutěž jsem vyhrál s motivem, kde je socha svatého Václava na koni z Václavského náměstí. Ale měl jsem více návrhů.“ Dnes jsme tak klidně mohli nosit po kapsách místo svatého Václava třeba svatého Jiří. „Jedním z motivů byla socha sv. Jiří, která je na Pražském hradě. Dalším byla například svatováclavská koruna.“ Odborná porota si však zvolila verzi, kterou dnes zná každý.

Vedle toho byl úspěšný i Opplův návrh na padesátihaliř a na řád Tomáše Garrigua Masaryka. S ním se pojí další zajímavost. „První soutěž na Řád T. G. M. se vypisovala ještě pro Československou federativní republiku, o té jsem

ale nevěděl. Zúčastnil jsem se až té další, pro samostatnou Českou republiku – a tu už jsem vyhrál.“

Na řádech pro ČSFR a ČR lze tak najít jiné Masaryky, každého od jiného medailéra. Liší se nejen podobou, ale i směrem pohledu. Zatímco československý Masaryk hledí doleva, ten český od Vladimíra Oppla doprava.

V devadesátých letech si Oppl užil i „velké“ sochařiny. Vyhrál totiž soutěž na vysochání žulového lva pro památník na Vítkově. Tam byl původně státní znak od Otakara Španiela, v roce 1962 ho však nahradil státní znak nový – lev s pěticípou hvězdou – od Jiřího Prádlera. A ten zase mušel Vítkov opustit po listopadové revoluci. „Jenže původní lev byl zničen, a tak se musela vytvořit jeho kopie.“ Práce bylo tolik, že se o ni Vladimír Oppl podělil se sochařem Martinem Ceplechou. „Já jsem dělal horní část lva, Martin nohy. Každý jsme pracovali na jiném místě a obě části jsme spojili až na Vítkově.“ Naštěstí k sobě pasovaly. Tohoto lva je možno nalézt na podstavci Žižkovy jezdecké sochy od roku 1997 dodnes.

Tím hlavním však byly pro Oppla vždy motivy mincí a medailí, jež vydává buď přímo Česká národní banka, nebo soukromé firmy. „Když jsem počítal sádrové modely, dostal jsem se přes tři tisíce,“ říká. „Jen Karla IV. jsem zachytil pětadesátkrát, Masaryků bylo do deseti,“ počítá nahlas.

Každý den tvoří Vladimír Oppl dlouhé hodiny. Nejdříve modeluje na talíři ze silonu a následně práci odlévá do sádry. Do ní pak dále vyrývá a modeluje portréty a dějinné události. Hotové modely se pak i za pomoci počítače přenesou na razidlo, které už je zvětšuje do kovu.

Na plochu o průměru méně než dvacet centimetrů dokáže Oppl vměstnat často hned několik motivů. Třeba jeho mince na téma Karel IV. z roku 1999 od České národní banky: na jedné straně je portrét Karla IV., pečetě Karlovy univerzity i Nového Města pražského, a dokonce i pražský groš. „Snažil jsem se vytvořit kompozici,“ vysvětluje Oppl. Tuto jeho práci ocenil i odborný časopis *World Coin News*, jenž ji označil za nejkrásnější zlatou minci roku 1999. „Její cena samozřejmě vyletěla. Slyšel jsem, že už se prodává i za sto padesát tisíc korun, ale to pro mě není důležité,“ dodává její autor.

Vladimír Oppl měl obzvlášť napilno v loňském roce, kdy pro Českou národní banku tvořil obří minci s hodnotou 100 miliónů korun. Ta vznikla ke stému výročí vzniku československé měny. S průměrem přes půl metru a vahou 130 kilogramů se jedná o druhou největší zlatou minci na světě, větší je možné najít jen v Austrálii. Medailér na ní pracoval tři měsíce a je třeba přiznat, že si s ní vyhrál. „Na této minci najdete třeba kolek Československé republiky z roku 1919 nebo korunu z první republiky,“ popisuje svoje dílo. Tentokrát výjimečně pracoval s obřím sádrovým modelem a zavzpomínal přitom i na středoškolskou keramiku. „Tam jsme vyřezávali ouška k hrnkům, tady to byly lipové listy,“ srovnává s úsměvem.

Zároveň ho Česká národní banka oslovila jako autora českých dvacetikorun, aby na ty výroční zvětšil jednak Masaryka, Beneše a Štefánika, dále pak tři osobnosti spojené se světem financnictví: prvního ministra financí Aloise Rašína, jeho pokračovatele Karla Engliše a prvního guvernéra Národní banky československé Viléma Pospíšila. Právě na tyto mince se loni a letos stály před pobočkami ČNB dlouhé fronty.

O práci nemá Vladimír Oppl nouzi ani letos. Na čem právě dělá, říct nemůže, ale některé plány přece jen poodhalil. „Rád bych vytvořil katalog všech svých prací. Ale pořád to tlačím před sebou a moc se mi do toho nechce.“ To si raději sedne za stůl a vytvoří další pěknou minci či medaili.

(mk)

Síla osudu zakletá v mramorovém těle

V rámci připomenutí stého výročí založení Československa připravila galerie Středočeského kraje v Kutné Hoře výstavu *Dotek osudu*, která představila část sochařské pozůstatosti Ladislava Šalouna (1870-1946).

Ladislav Šaloun byl český sochař, žák Tomáše Seidana a Bohuslava Schnircha. Patří mezi zakladatele novodobého českého sochařství. Inspirací pro něj byl francouzský umělec Auguste Rodin, vycházel z realismu 19. století a ovlivnila ho i nastupující secese a moderna.

Galerie získala v osmdesátých letech minulého století jeho sádrové či hliněné studie, modely monumentální pomníkové tvorby i ukázky intimní plastiky. Díky tomu dokázala většinu artefaktů zrestaurovat tak, aby mohly být veřejně prezentovány.

Znalec základní Šalounovy tvorby jistě ocenil fakt, že mohl vidět slavná sochařova díla v zárodku jejich vzniku. Navíc je prokazatelně vytvořil, protože na realizaci pomníků v nadživotní velikosti téměř vždy spolupracovali mistrovi žáci, asistenti nebo najatí pomocníci a nikdo přesně neví, co kdo vlastně vytvořil. Bylo možné si také představit slavné pomníky tak, jak vypadají na náměstích, a zkonfrontovat je s miniaturní verzí ateliérového modelu. Jako příklad může sloužit nejslavnější Šalounova práce, pomník Mistra Jana Husa na Staroměstském náměstí v Praze – štíhlý asketický reformátor s bujnou kšticí se hrdě dívá k horizontu. I na zmenšeném modelu z patinované sádry bylo patrné, že sochař chtěl upozornit na odvahu osamělého člověka stojícího proti přesile.

Podobné proporce měl i model sochy Rabiho Löwa, která v originále zdobí budovu Nové radnice na pražském Mariánském náměstí.

Dalšími zajímavými exponáty byly i modely nerealizovaných děl. Jedním z nejpůsobivějších bylo zmenšené sousoší dvou jezdců pro pomník *Osvobození a sjednocení* z roku 1923. Ten měl být původně v Bratislavě u Dunaje coby symbol přátelství obou národů. Později měl být postaven na pražském náměstí Míru. Z obou projektů ale nakonec sešlo a dílo lze obdivovat pouze ve formě sádrového modelu. V expozici byly dokonce dvě verze, menší a větší. Je tak patrné, jak se měnilo výtvarné pojetí pomníku v detailech.

Ladislav Šaloun se též podílel na výzdobě Obecního domu v Praze, k dalším jeho dílům patří také např. socha Krakonoše v Hořicích.

Výstava byla otevřena do konce února.

(mk)

Ženská síla a krása ve zlatě i diamantech

Výstavu obrazů a prostorových objektů *V Berouně líbám já* výtvarnice Aleny Kupčíkové bylo možné vidět v Městské galerii Beroun do 1. března.

Autorka absolvovala Akademii výtvarných umění v Praze, studovala i v Jihoafrické republice a ve Francii. Jejím hlavním tématem je žena jako symbol sexuality, křehké krásy i nezdolné síly. Z výtvarného hlediska je Kupčíková experimentátorkou s netradičními materiály, hledačkou nových cest a objevitelkou originálních forem zobrazování. A přitom jí k vytvoření obrazu stačí tenká černá linie na bílém podkladu. Ke zvýraznění některých prvků pak někdy používá červenou barvu. Klasickou barevnost pak užívá tam, kde to má podle ní smysl. To je případ sgrafita ve smaltu *Květinová* z roku 2016 – dívčí černobílý portrét doplňuje barevný věnec na dívčině hlavě a šperky na jejích rukou a krku. Jako klenot působí modré oči, které svítí pod černou škraboškou. Funkční hodiny na čele dámy jsou pak symbolem pomíjivosti krásy. Stroje času výtvarnice využívá často, mnohde i s pohyblivým kyvadlem.

Není to jediná zvláštnost, kterou skrývají její práce. Protože pracuje s ženskou tělesností a její erotickou silou, využívá fragmenty skutečného lidského těla. Do obrazů vkládá chloupky z intimních partií žen i mužů, ze kterých vytváří nejen vlasy figur, ale skládá z nich i celé linie. Stejným způsobem pracuje i s diamanty nebo s křišťálem.

V díle *Odpočívající žena s pihou na prsou a medvědem* z roku 2016 rozšířila používaný materiál i o chlupy tří berounských medvědů jako poselství městu, které má toto zvíře ve znaku.

(mk)

Kdo nevěří, ať tam běží

Zajímavá výstava v Galerii Vltávín před nedávnem představila desítky Hoffmeisterových ilustrací, ať už k jeho vlastním textům (*Dalekohled aneb Kdo nevěří, ať tam běží, Pohlednice z Číny, Made in Japan, Vyhlídka z pyramid, Mrakodrapy v pralese* ad.), či k textům z pera jiných autorů (*Wolkerovy Pohádky, Langerovy Filatelistické povídky, Verneova Cesta kolem světa za 80 dní* a mnoho dalších). Tato díla představovala nový typ knižní výzdoby, neboť Hoffmeister užíval rozmanité techniky: koláže, montáže kresby s vystříhanými částmi ze starých časopisů, fotografickými reprodukcemi, inzeráty, ale i realistickou perokresbu nebo kresbu tuší inspirovanou kaligrafii.

Adolf Hoffmeister (1902-1973) studoval na gymnáziu a po maturitě pokračoval v studiu na právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kterou vystudoval v roce 1925, a po ukončení studia se stal společníkem v právnické kanceláři svého otce. Od roku 1927 spolupracoval s Osvobozeným divadlem, v letech 1928-1930 pracoval jako redaktor v *Lidových novinách* a v letech 1930-1932 v *Literárních novinách*. V roce 1939 emigroval do Paříže, kde byl sedm měsíců vězněn, po kapitulaci Francie odešel do Maroka, což nebylo nejšťastnějším krokem, protože se dostal do koncentračního tábora. V roce 1941 se dostal po delším cestování do New Yorku v USA, kde pracoval jako redaktor v Úřadě pro válečné informace a jako hlasatel a redaktor Hlasu Ameriky. Domů se dostal po skončení druhé světové války v roce 1945. O rok později pracoval pro UNESCO, od roku 1948 byl velvyslancem ve Francii, od roku 1951 byl profesorem a v letech 1954-1956 byl rektorem Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze. V roce 1954 vyšla jeho kniha *Pohlednice z Číny*, v níž popisuje cestu českých kulturních pracovníků po této zemi. Z textu je patrné nadšení

a komunistické zapálení typické pro tehdejší oficiální propagandu. V roce 1962 navštívil jako člen vládní delegace i jižní a střední Ameriku. V letech 1965-1967 byl předsedou Svazu československých výtvarných umělců a předsedou Československého PEN klubu. Po roce 1970 mu byla zakázána veškerá veřejná, publikační i výstavní činnost a poté odešel do důchodu.

Adolf Hoffmeister byl také hodně společensky činný. V roce 1920 se stal zakladatelem Svazu moderní kultury – Devětsil, byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes, členem kulturněpolitických organizací (Levá fronta, Společnost pro hospodářské a kulturní sblížení s novým Ruskem, Klub českých a německých divadelních pracovníků). Po emigraci do Francie byl ve spojení s odbojovými organizacemi a založil i centrum čs. exilových kulturních pracovníků.

Byl nejen právníkem a politikem, ale zejména geniálním karikaturistou, skvělým ilustrátorem, autorem originálních koláží, vtipným spisovatelem, básníkem, dramatikem, organizátorem zahraničních výstav a sběratelem umění. Díky své tvorbě se řadí k předválečným osobnostem, které formovaly českou avantgardu. Snad nejznámějšími Hoffmeisterovými výtvarnými díly jsou karikatury významných osobností kulturní avantgardy, spolu s kolážemi, často sloužícími jako knižní ilustrace. Je autorem knihy pro děti *Dalekohled aneb Kdo nevěří, ať tam běží*, která vyšla v roce 1956. Její podtitul vyvolal u mnoha čtenářů úsměv na tváři, protože popisuje země pro běžného občana komunistického Československa padesátých let 20. století zcela nedostupné. Ve své tvorbě se věnoval zejména dadaismu, psal básně, divadelní hry (pro Osvobozené divadlo, E. F. Buriana) a kreslil do několika periodik (*Tribuna*, *Aventin*, různé literární časopisy a další). Věnoval se také překladu, je mimo jiné spoluautorem českého překladu úryvku Anna Livia Plurabella z románu *Finnegans Wake* od Jamese Joyce, se kterým se osobně znal.

Adolf Hoffmeister zemřel 24. července 1973 v Říčkách v Orlických horách.

(mk)

Když síla činu překoná čas

Pražské Museum Kampa výstavou *Síla činu s podtitulem Jan Palach a Jan Zajíc v umění v letech 1969-2009*, která trvala do 24. března, připomnělo dva činy sebeupálení coby protest proti okupaci v roce 1968. Navazuje na projekt *Anatomie skoku do prázdna*, který mapoval období v letech 1967-1972 a reakci výtvarníků na tuto dobu.

Tak výrazná událost, jako je veřejná sebevražda, kterou začali jako první praktikovat buddhističtí mniši, se navěky zapsala do povědomí lidí. Inspirovala nejen spisovatele, básníky, historiky či filmaře, ale stala se i východiskem mnoha uměleckých děl. Expozice ukazuje různé výtvarné formy a rozdílná ideová pojetí, kterými tvůrci přistupovali k tak extrémnímu a zároveň i kontroverznímu činu, jakým je sebedestrukce pomocí hořlaviny.

Projekt věnovaný Janu Palachovi i Janu Zajícovi představuje díla, která reagovala na jejich smrt v několikaletém odstupu.

Velmi naturalisticky přistupuje k tématu sochař Olbram Zoubek, mimo jiné autor posmrtné masky Jana Palacha. Figura v nadživotní velikosti mírně nakloněná dopředu je po-

krytá zlatem. Staří Egypťané považovali tento kov za symbol trvalosti a stálosti. Jako by chtěl autor díla nepřímou ukázkou na událost, jež se dlouhodobě zapsala do paměti českého národa. Hrubé zpracování povrchu až mrazivě připomíná seškvařenou kůži člověka.

Podobně působí také drsný povrch busty Jana Palacha od Vlasty Prachatické z roku 1998. Její popelavě šedý povrch opět připomíná fakt, jak lidskou tvář zdevastuje plamen.

Malíř Milan Kunc pojal olej *Fénix (Na paměť Jana Palacha)* z roku 1986 jako symbolický odkaz na legendu o mytickém ptáku povstávajícím z popela. V tomto případě oranžový opeřenec vystupuje z hořící hranice plně plamenů.

Jiří Kolář byl, jak známo, mistr koláže. Na svém velkoformátovém díle (*Pocta Palachovi*, 1969) je v centru podélně rozstříhaná Botticelliho Venuše (téma obrazu *Zrození Venuše*). Symbolizuje vznik a příchod jara (reminiscence na tak zvané pražské jaro a obrodný proces), vedle ní je potrháný plakát s Palachovým portrétem, který doplňují cary dobových novin. Na druhé straně jsou nalepená parťe, mimo jiné i grafika Vladimíra Boudníka. Celé dílo vyjadřuje informační a ideovou změť, která tehdy (a vlastně dodnes) okolo této formy odporu panovala a panuje.

Tomáš Císařovský zakódoval různé významy do velkoformátového oleje *Kam až* (2009). Jsou na něm figury mužů v černých stejnokrojích, kteří fyzicky napadají lidi v civilním oblečení. V centru dění jsou dva černoooděnci vedoucí muže v bílé košili. Kontrast černé a bílé barvy vyjadřuje dvě různé strany barikády.

Výstava v Muzeu Kampa věnovala vedle prezentovaných děl pozornost i dobové filmové a literární produkci (plakáty, obálky) a hudebním nahrávkám nebo mluvenému slovu.

(mk)

Jiří Kolář, *Pocta Palachovi*, 1969

Grafika roku 2018: to nejlepší z české i zahraniční grafiky a nositel Ceny Vladimíra Boudníka

Zajímavá výstava v prostorách Obecního domu představila do konce února tohoto roku 25. ročník toho nejlepšího, co bylo v rámci grafiky za rok 2018 vytvořeno. Akce si za již pětadvacet let působení vydobyla své místo mezi tuzemskými i zahraničními uměleckými výstavami.

Grafika roku je rozsáhlá jak prezentovanými grafickými technikami, tak i zastoupením umělců. Mezi přítomné techniky patří litografie, hlubotisky, počítačová grafika, serigrafie, tvorba autorských knih i další originální grafické postupy. Díla zde vystavovali grafičtí umělci i naděšní studenti grafických oborů z České republiky a ze zahraničí. Zastoupení byli například Jakub Špaňhel, Petr Sís, Michal Bačák, Alena Antonová, Jan Hísek, Mikoláš Axmann, Eduard Halberštát, Jana Hubatková, Svatopluk Klimeš, Jan Měříčka, Šimon Brejcha, Jan Jemelka, Petr Nikl, Václav Šlajch, Martin Velíšek, Saki Matsumoto, Lenka Falušiová, Martin Salajka a další.

Důležitou součástí výstavy je i udělování Ceny Vladimíra Boudníka za celoživotní přínos grafickému oboru. Vladimír Boudník byl sám o sobě zajímavou a důležitou postavou českého grafického umění. Původně šlo o vyučeného nástrojáře, který později pracoval v ČKD Vysočany, kde experimentoval s kousky plechu, šroubky a kusy litin. Vše, co měl po ruce, přetvářel a měnil a následně vytvářel své grafické abstrakce, kterými se proslavil.

Cena Vladimíra Boudníka je jeho jménem předávána již od roku 1995. Tento rok ji získala Lenka Vilhelmová, která se věnuje tvorbě grafických listů, autorských knih, obrazů i instalací. I v rámci soutěže Grafika roku byla již několikrát ohodnocena v některých kategoriích.

Výhodou velkého zastoupení umělců a technik na této výstavě bylo to, že si každý návštěvník jistě přišel na své a nikdo neodcházel zklamáný. U některých děl bylo možné obdivovat techniky, které místy přecházely až do 3D zpracování, někde byly tím hlavním použité barvy, na někoho zase udělal dojem smysl nebo vtíp celého nápadu.

(mk)

Praha snad zapůjčí Moravskému Krumlovu Slovanskou epopej, ten musí ale splnit podmínky

Praha zapůjčí Moravskému Krumlovu *Slovanskou epopej* Alfonse Muchy. Podmínkou je, že vytvoří pro dílo vhodné stavebně-technické a klimatické podmínky. Vyplyvá to z materiálu, který schválili pražští radní.

Pro obrazy je podle Prahy nutné vytvořit vhodné podmínky, které moravskokrumlovský zámek nyní nenabízí. Praha dlouhodobě hledá místo, kde obrazy vystaví. Cyklus obrazů tvoří dvacet velkých pláten, které Mucha maloval od roku 1910 dalších osmnáct let. O cyklus obrazů se stará Galerie hlavního města. Podle dokumentu bude mít Moravský Krumlov čas do konce letošního roku, aby splnil požadované podmínky. V případě, že se tak stane, pražští radní by měli do konce ledna příštího roku schválit smlouvu o výpůjčce. Ta by byla na pět let. Rozhodnutí radních ale ještě neznamená, že se epopej do Moravského Krumlova přesune. Jednat o tom musí ještě magistrátní výbor pro kulturu a zastupitelé.

Ceny Jantar získali Kačo, Rottrová i Štreit

V Ostravě byly uděleny Ceny Jantar za mimořádné umělecké výkony v oblastech divadla, hudby, výtvarného umění a literatury vytvořené v Moravskoslezském kraji. Ze slavnostního večera v Gongu v Dolních Vítkovicích si skleněný artefakt Šárky Mikeskové odneslo osmnáct umělců.

Iniciátorem cen je Spolek pro kulturní deník Ostravan.cz. Ceny se udělovaly letos podruhé. Literární ocenění získala Irena Šťastná za básnickou sbírku *Sen o třetí plíci*, za výtvarné umění byl oceněn fotograf Jiří Šigut za vydání rozsáhlé monografické publikace, jež shrnuje umělcovu tvorbu od osmdesátých let minulého století.

V oblasti baletu a tanečního divadla směřovala obě ocenění k inscenaci *Don Quijote* Národního divadla moravskoslezského (NDM) v Ostravě. Za roli Kitri cenu získala Sawa Shiratsuki, za roli Basila Sergio Méndez Romero. Podobně tomu bylo i v případě muzikálové kategorie, kde obě ocenění byla přidělena inscenaci muzikálu *Kočky* rovněž v NDM. Kateřina Marie Fialová byla oceněna hned za dvě kočičí postavy Demetry a Dželíny, stejně tak i Ján Slezák, který byl úspěšný v rolích Rozumbrady a Rambajz-Tága. Operní ceny se rozdělily rovným dílem mezi NDM a Slezské divadlo v Opavě. První získala Veronika Holbová za ztvárnění dvou postav dvou různých oper – Mílu z Janáčkovy opery *Osud* a titulní roli v Pucciniho jednoaktovce *Sestra Angelica*, jež je součástí inscenace *Triptych*. V mužské operní kategorii ocenila odborná porota výkon barytonisty Pavla Klečky v roli Revírníka v opavské inscenaci Janáčkovy opery *Příhody lišky Bystroušky*.

Novinkou letošního ročníku Cen Jantar byla ocenění za celoživotní dílo. Získali je fotograf Jindřich Štreit a zpěvačka Marie Rottrová, která díky své neutuchající energii byla nominována zároveň i v kategorii populární hudba Zpěvačka roku. Oba umělce odměnil dlouhý a upřímný potlesk vestoje.

V oblasti artificiální hudby si uznání Instrumentalista roku odnesl cimbalista Daniel Skála za intermediální projekt *DeCliché* a cenu Hudební těleso roku Janáčkovy filharmonie Ostrava za progresivní dramaturgii. V oblasti populární hudby titul Interpret roku získala zpěvačka Dorothea Barová za album *Iluzja* a klavírista Tomáš Kačo za jazzové album *My Home*. Kapelou roku se stala mladá skupina February za album *Branching Tracks* a titul Píseň roku si odnesly *Fotky z výletu* ostravské skupiny Nedivoč z alba *Vale pletichám*.

Jako jedny z posledních se předávaly ceny za činoherní divadlo. Herečkou roku se stala Pavla Gajdošíková za titulní roli v inscenaci *Maryša* ostravského Divadla Petra Bezruče a hercem roku Josef Kaluža za hlavní roli v inscenaci *Zabiják Joe* ostravské Komorní scény Aréna.

(mk)

Cenu Jantar za celoživotní dílo získali fotograf Jindřich Štreit a zpěvačka Marie Rottrová (na snímku)

JUBILEUM

Petr Sís (* 11. 5. 1949, Brno)

Petr Sís je výtvarník, spisovatel a filmař, mezinárodně uznávaný autor knih pro děti, ilustrátor, grafik a tvůrce animovaných filmů českého původu. Jeho otec byl režisér Vladimír Sís, Petr Sís vyrůstal v Praze, nyní žije v New Yorku. Po Jiřím Trnkovi a Květě Pacovské je třetím držitelem prestižní světové Ceny Hanse Christiana Andersena.

Petr Sís: *Zed'*

Michal Novotný (* 20. 2. 1969)

Michal Novotný je malíř a zároveň i sochař. Těžko říci, který obor je v jeho tvorbě dominantní. Studoval na Akademii výtvarných umění, a to hned několik oborů najednou,

Michal Novotný: *Odlétající slon*

což mu dodalo dobrou průpravu do další kariéry (studoval u Nepraše, Načeradského a Jiřího Davida). Sám říká, že někdy maluje „sochařské obrazy“ představující sochy, jaké by jednou rád vytvořil. Zároveň jsou však jeho obrazy jakýmsi téměř „surrealistickými“ vizemi, jaké prostřednictvím sochy ani zachytit nelze. Obě média se tak v autorově tvorbě smysluplně doplňují. Zvolil si umělecké jméno MICL. Jednak je nezaměnitelné a jednak na něj přišel, když své křestní jméno zkracoval při podepisování textových zpráv.

Milan Cais (* 25. 5. 1974)

Milan Cais je český bubeník a zpěvák a scénograf skupiny Tata Bojs, textař a skladatel. Kromě hudební kariéry je Milan Cais také známý sochař a výtvarník. Je magistrem umění a tvoří pod jménem p3D-01. Jeho instalace byly například vystaveny v českém pavilonu na světové výstavě v japonském Aiči. Nejnověji ke třicetinám kapely Tata Bojs připravil výstavu z názvem *TATA 30JS*, která byla k vidění do 4. března 2019 v centru DOX. Skupinu Tata Bojs založil společně s Mardošou (vlastním jménem Marek Huňát) v roce 1988. Umělec vždy usiloval propojit obě oblasti, hudbu vnímal přes obrazy a obrazy přes hudbu. Jeho výtvarná tvorba má multimediální zaměření, kromě malby a kresby umělec pracuje v oborech sochy, instalace, performance, videa či animace.

Milan Cais: *Nemocná socha*, 2003

Oto Bachorík (* 26. 3. 1959, Bratislava)

Oto Bachorík je slovenský sochař, restaurátor a pedagog. Pochází z umělecké rodiny, jeho otec byl grafik, jeho matka

byla výtvarnice-keramička. Vystudoval řezbářství na Střední škole uměleckého průmyslu a sochařství a restaurátorství na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě. Věnuje se komorní a monumentální plastice (kámen, dřevo, bronz), architektuře a kresbě.

Oto Bachorík: *Anjel*, 2006, bronz

Jana Pivovarníková (* 3. 3. 1949, Bratislava)
V letech 1964-68 studovala na oddělení grafiky Střední školy uměleckého průmyslu v Bratislavě. V štúdiu pokračovala na Filozofickej fakulte UK, odbor dejiny umenia, kde absolvovala roku 1974. Od 70. rokov sa sústavne venuje maľbe, od 90. rokov aj sochárskej tvorbe.

Jana Pivovarníková: *Malá jazdkyňa*, 2005, drevo, olej

VZPOMÍNKA

Karel Javůrek (30. 7. 1815, Praha – 24. 3. 1909, Praha)
Historické malbě zůstal Javůrek věrný po celý život. Programově se zabýval zvláště husitskou tematikou. Vzhledem k trvalému pobytu Jaroslava Čermáka v cizině byl Javůrek spolu s Františkem Čermákem první z „nové generace historiků“, kdo do českého prostředí přinesl výpravný styl salonní historické malby francouzsko-belgického ražení.

Emil Laufer (28. 6. 1837, Dvorce na Moravě – 31. 5. 1909, Praha)

Emil Laufer studoval u Christiana Rubena na Vídeňské akademii, byl ovlivněn mnichovskými malíři. Od roku 1865 žil

Karel Javůrek: *Zajetí krále Zikmunda*, 1862

v Praze a působil jako profesor na německé technice. Vedle dvou nástěnných maleb v Královském letohrádku vytvořil spolu s dalšími umělci freskovou výzdobu kaple sv. Anny ve Svatovítské katedrále.

František Ženíšek (25. 5. 1849, Praha – 15. 11. 1916, Praha)

Studoval na Akademii v Praze a ve Vídni. V letech 1875-1877 s Josefem Tulkou a s Maxem Pirnerem prováděl podle Trenkwaldových skic kartony pro okna Votivního kostela ve Vídni. Byl členem profesorského sboru pražské Umělecko-průmyslové školy, později pražské Akademie. Ženíšek

Emil Laufer: *Kriemhildina žaloba*, studie, 1879

odchoval celou řadu žáků, vynikal jako portrétista, jako kreslíř a malíř historických a alegorických výjevů a jako představitel monumentální malby při výzdobě Národního divadla v Praze.

František Ženíšek: *Sv. Metoděj překládá písmo svaté*, 1896

Emil Pacovský (25. 5. 1879, Uhlířské Janovice – 6. 5. 1948, Praha)

Emil Pacovský byl český malíř, žurnalista a teoretik, člen tzv. Grupy uhersko-slovenských malířů (zájem o Moravské Slovácko a západní Slovensko), člen skupiny SURSUM. Studoval na Akademii výtvarných umění u Josefa Václava Myslbeka a Františka Ženíška. Věnoval se figurální a portrétní malbě.

Jakub Obrovský (23. 12. 1882, Brno – 31. 3. 1949, Praha)

Jakub Obrovský byl český malíř a sochař, byl žákem M. Pirnera na pražské Akademii výtvarných umění. V počátcích se uplatňoval jako malíř dekorativních nástěnných maleb a paneau. Jeho volná malba v duchu novoromantismu se vyznačuje zářivou barevností. Od dvacátých let minulého století se věnoval i plastice. Vzpomínky na dětství v Bystrci (Brno) uložil do kroniky *Malá řeka*.

Josef Váchal (23. 9. 1884, Milavče u Domažlic – 10. 5. 1969, Studeňany)

Josef Váchal: *Prolog* z cyklu *Mystikové a visionáři*

Josef Váchal byl český malíř, grafik, ilustrátor, sochař, řezbář a také spisovatel a básník. Jeho tvorba byla ovlivněna expresionismem a prvky symbolismu, naturalismu a secese, pokoušel se však o vlastní stylově nevyhraněné umělecké vyjádření. Byl spoluzakladatelem umělecké Skupiny SURSUM, která byla inspirována duchovním symbolismem v umění. Váchal se soustředil především na grafickou tvorbu, v níž se zařadil mezi nejvýznamnější české symbolisty. Řezáním originálních tiskových desek Váchal vytvářel vlastní knihy jako rukodělné umělecké dílo s dřevorytovými ilustracemi a vyřezávaným písmem.

Pravoslav Kotík (1. 5. 1889, Slabice u Rakovníka – 14. 1. 1970, Praha)

Pravoslav Kotík byl český malíř, byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes, členem Umělecké besedy. Spolu s malíři Karlem Holanem, Miloslavem Holým a sochařem Karlem Kotrbou zakládá v roce 1925 skupinu Ho Ho Ko Ko, která byla dodatečně pojmenována Sociální skupina. V padesátých letech žil v izolaci. Až do roku 1958 nesměl vystavovat. Zpočátku bylo jeho dílo ovlivněno fauvismem a expresionismem. Ve dvacátých letech se přiklonil ke geometrizujícímu kubismu, později k novoklasicismu. V padesátých letech se u něj začala objevovat i nefigurativní témata.

Pravoslav Kotík: *Dvojice v parku*

František Gross (19. 4. 1909, Nová Paka – 27. 7. 1985, Praha)

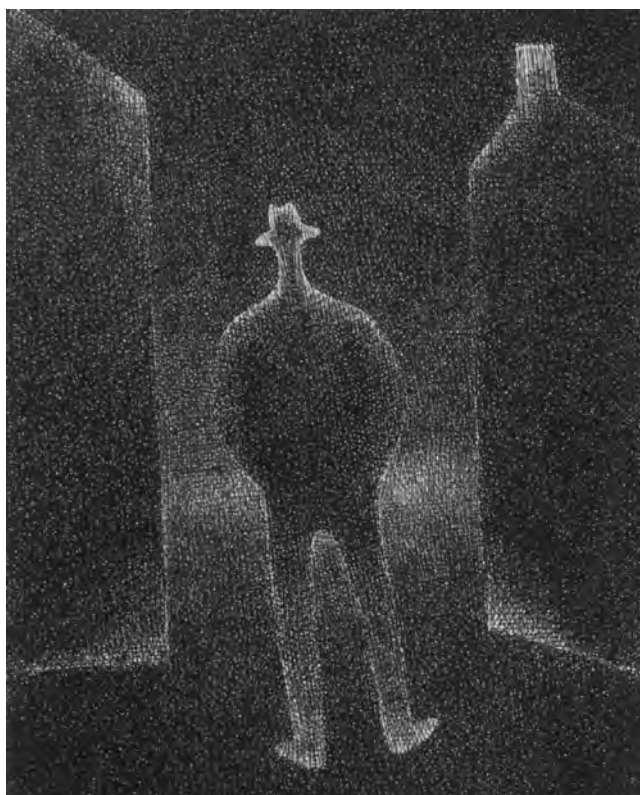
Malíř srovnatelný s Josefem Šimou, Františkem Hudečkem nebo Václavem Boštíkem, i když se v padesátých letech podřídil diktátu socialistického realismu. Roku 1941 se stal členem Výtvarného odboru Umělecké besedy a pravidelně obesílal její výstavy. V roce 1942 byl mezi zakladateli Skupiny 42. Od roku 1946 se účastnil výstav v zahraničí. Sílu své osobnosti prokázal, když jako jeden z mála dokázal opustit socialistický realismus a vrátit se ke svému výraznému názoru, který pak s novou energií rozvinul. Podle názoru Jiřího Koláře kdyby žil v Paříži, byl by světový, „ale já žiju tady“, prohlásil Gross. Kdykoliv se jeho obrazy objevily na mezinárodních výstavách, vždy na sebe upozornily.

František Gross: *Vzpomínka na Amsterdam*

František Hudeček (7. 4. 1909, Němčice – 13. 5. 1990, Praha)

František Hudeček byl významný český malíř, ilustrátor, grafik, člen Skupiny 42. V šedesátých letech byl členem Tvůrčí skupiny Radar. Tvořil na motivy velkoměsta, vztahu člověka a civilizace, v šedesátých letech tíhl spíše ke geometrické abstrakci.

František Hudeček: *Noční chodec*

Ladislav Zív (23. 5. 1909, Nová Paka – 4. 9. 1980, Ždírec u Staré Paky)

Bytostním materiálem Ladislava Zívra se stala kolorovaná pálená hlína. K vlastnímu výrazu dospívá v rámci Skupiny 42. V padesátých letech se uchyluje do ústraní, tvoří spíše sporadicky. Zanechal po sobě rovněž obsáhlé literární dílo zahrnující deníky, badatelské poznámky, teoretické úvahy i básně, část vyšla knižně.

Ladislav Zív: *Orosený list*, 1966

Stanislav Podhrázký (10. 11. 1921, Pejhov – 20. 5. 1999, Praha)

Vyšel z poválečného surrealismu a vytvářel sochy ze sádky i olejomalby. Od sedmdesátých let se z existenčních důvodů věnoval především restaurování. Byl především bravurním kreslířem dbajícím o technickou dokonalost zobrazení.

Stanislav Podhrázký: *Les*, 1968

Richard Fremund (9. 4. 1928, Praha – 2. 5. 1969, Praha)
 V padesátých letech čerpal z tradice českého modernismu. Byl členem SČUG Hollar, skupiny Máj a Křižovatka. Kolem roku 1960 dospěl k výrazně abstraktním polohám, paralelní pařížské abstraktní malbě. V šedesátých letech zapojoval do svých obrazů také výstřižky a různé objekty a dotkl se rovněž problematiky gesta.

Richard Fremund: *Paříž*, 1957

Vladimír Preclík (23. 5. 1929, Hradec Králové – 3. 4. 2008, Praha)
 Počátky mnohotvárné, tematicky bohaté tvorby Vladimíra Preclíka vychází z osvojení si tradice řemesla a sochařských materiálů. Dominantní místo zaujímá v jeho sochař-

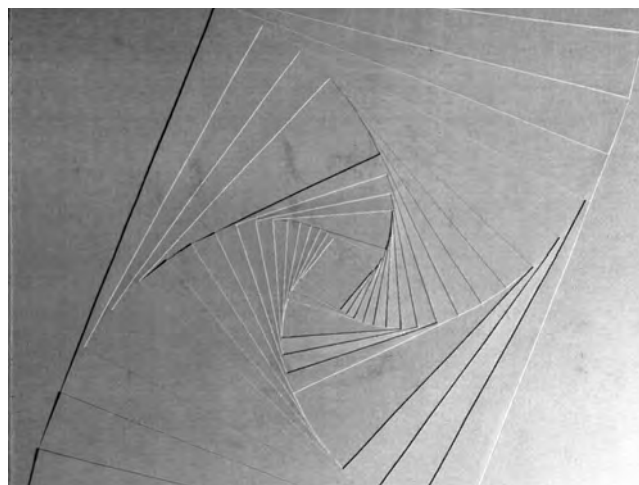

Vladimír Preclík: *Město zavřených oken*, 1969

ské práci dřevo. Již v průběhu šedesátých let náleží Preclík k mezinárodně exponovaným autorům, iniciuje vznik legendárních mezinárodních sochařských symposií v Hořicích v Podkrkonoší, jichž sám byl účastníkem. Věnoval se realizacím pro veřejný prostor, malbě, kresbě i literatuře.

Eduard Antal (18. 5. 1929, Vidiná-Lučenec – 21. 11. 2011, Bratislava)

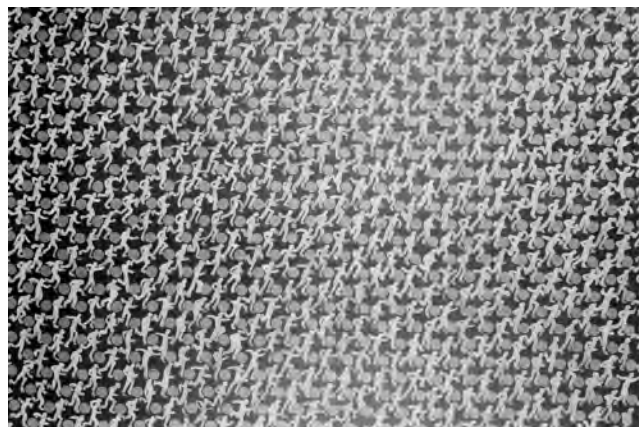
Eduard Antal byl slovenský vysokoškolský pedagog, krajinář a tvůrce monochromních bílých reliéfů. Tento umělec byl úzce propojen s československým Klubem konkréťtů, navazoval na progresivní tendence pramenící v okruhu skupiny Zero a Gruppo N. Vývoj malířského programu E. Antala je příkladem redukcionismu původně předmětové inspirace (krajina) na stavební skladbu konstrukčních prvků. Éterické světelné kvality posouvaly rigoróznost Antalova programu do iracionálních poloh.

Eduard Antal: *Priestorová variácia VI*, 1970

Július Koller (28. 5. 1939, Piešťany – 17. 8. 2007, Bratislava)

V jeho rané tvorbě se kříží podněty aktuálních uměleckých směrů. Koncem šedesátých let si vytvořil systém znaků a následně vlastní mytologii. Základem jeho tvorby se stala práce se znakem, textem a pojmem jako prostředky komunikace. Svoji tvorbu chápal jako kulturní proces – soustavné působení na současníky.

Július Koller: *Futbal (Anti-obraz)*

ČR převzala pozemek pro stavbu pavilonu na výstavě Expo v Dubaji

Česká republika převzala pozemek pro stavbu národního pavilonu na výstavě Expo 2020 v Dubaji. Dvoupatrová budova vznikne podle návrhu českého architektonického studia Formosa AA. Návštěvníci v ní uvidí expozici představující zejména české vědecké objevy a inovace. Pavilon by sám měl být výrazným exponátem. V lednu 2020 by do pavilonu měl být nainstalován systém S.A.W.E.R. vyrábějící vodu ze vzduchu s využitím solární energie a kultivující poušť pomocí podpovrchových kultur. Systém vyvíjejí vědci Akademie věd ČR a ČVUT. Součástí je i postup, jak pomocí řas bez chemických hnojiv zkultivovat poušť v zelenou oázu.

Eva Jiříčná

U příležitosti životního jubilea Evy Jiříčné probíhá v pražské galerii DOX retrospektivní výstava této světoznámé české architektky, která představuje její tvorbu od profesních začátků až po současnost.

Záměrem multimediální výstavy je představit proces vývoje i realizací jednotlivých projektů Evy Jiříčné a také zdroje jejich inspirace. Vystaveny jsou části originální projektové dokumentace významných realizací, jejich architektonické modely i ukázky interiérového designu a filmové projekce spojené s životem a dílem Evy Jiříčné. Ve výstavních prostorách je rovněž reinstalováno původní monumentální skleněné schodiště vytvořené pro interiér pařížské pobočky sítě obchodů Joan & David v roce 1994. Proslulá přímá i spirálovitá schodiště Evy Jiříčné, v nichž jako první použila při konstrukci sklo, jsou v jejím provedení povýšena na sochařská díla.

Eva Jiříčná je ve světě nejuznávanější architektkou českého původu. Narodila se 3. března 1939 ve Zlíně. Když jí byly čtyři, přestěhovala se s rodiči do Prahy. Vystudovala obor architektury na ČVUT v Praze, potom AVU v ateliéru Jaroslava Fragnera. Od roku 1967 pracovala v pražském ÚBOKu (Ústav bytové a oděvní kultury). V létě 1968 odjela na stáž do Londýna, ale československé úřady jí zabránily v návratu po srpnové okupaci. Nastoupila v Ateliéru Louis de Soisson, kde projektovala přístav v Brightonu. Pak začala spolupracovat se známým architektem Richardem Rogersem. Proslavila se díky interiérum londýnských a newyorských módních obchodů a butiků. Pro její stavby je charakteristické použití skla a betonu, je známá především také díky návrhům skleněných schodů.

Eva Jiříčná má v Londýně architektonické studio a od roku 1999 s Petrem Vágnerem pražský ateliér AI Design. Od roku 1996 je profesorkou, vedoucí ateliéru architektury na VŠUP v Praze. Od roku 1997 je členkou londýnské umělecké instituce Royal Academy of Arts. V roce 2007 byla předsedkyní mezinárodní komise vybírající projekt stavby nové budovy Národní knihovny na Letné. Třináct let učila na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Deset let žila s architektem Janem Kaplickým. V květnu 2011 obdržela čestný doktorát Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Eva Jiříčná se označuje za Moravanku a Zlíňačku. Žije ve Velké Británii, často ale cestuje do Prahy, Zlína, Paříže či New Yorku.

Jiříčná se stala významnou představitelkou stylu high tech, ale v její tvorbě lze nalézt také prvky organické či minimalistické architektury. Soustavně klade důraz na uplatnění skla a kovu v odvážných konstrukcích, je pro ni příznačná tvarová elegance, lehkost výrazu, ale také soulad mezi formou a funkcí. Zaměřuje se na detailní propracování veškerých technických prvků, které jsou nejen užité, ale zároveň krásné. V navrhování se nechává inspirovat technikou i přírodou.

Architektka Eva Jiříčná

Pro Evu Jiříčnou je typická architektonická všestrannost. Dává podobu interiérum i rodinným domům, projektuje veřejné budovy různého zaměření, mezi nimiž lze nalézt knihovnu, hotel, školu, kongresové centrum nebo dopravní terminál.

Výstava se koná do 12. 8. 2019 v DOX (Centrum současného umění, Praha).

(mk)

Mladí čeští designéři představili svou tvorbu v Miláně

Studenti Vysoké školy uměleckoprůmyslové (UMPRUM) připravili pro víkend designu v Miláně instalaci nazvanou *Studiolo Robotico R.U.R.* vycházející z divadelní hry Karla Čapka *R.U.R.* Na jejím vzniku se podíleli studenti oborů designu, ilustrace, skla, módy a typografie. Pojetí celé instalace připomíná robota vykonávajícího různé funkce. Jeho jádro tvoří studio robotického portrétování, které zvnějšku funguje zdánlivě na vysoce automatizované úrovni. Ve skutečnosti jsou portréty, které si návštěvníci můžou nechat vytvořit, malovány ručně v objektu ukrytými ilustrátory. Ručně vyráběné křišťálové vázy sklárny Moser budou na místě dekorovány pomocí air-brush digitální technologie a speciálního softwaru. Celý mechanismus budou obsluhovat studenti v uniformách robotů volně navazující na scénograficko-kostýmní pojetí *R.U.R.* z dvacátých let.

Jiří Šalamoun vstoupí do Síně slávy českého designu

Do Síně slávy českého designu vstoupí výtvarník Jiří Šalamoun. Tuto poctu mu udělí organizátoři cen Czech Grand Design. Uvedením do Síně slávy se oceňuje celoživotní přínos v oboru a Šalamoun se tak připojí k osobnostem, jako jsou Bořek Šípek, Václav Cigler nebo Jan Kaplický, kteří byli do Síně slávy uvedeni v předchozích letech.

Jiří Šalamoun patří za jednoho z nejvýznamnějších českých ilustrátorů druhé poloviny 20. století. Kresbami ozdobil knihy světových autorů jako *Kronika Pickwickova klubu*, *Poslední Mohykán*, *Pan Tau a tisíc zázraků*, *Tracyho tygr* nebo Tolkienův *Hobit aneb Cesta tam a zase zpátky*. Pro děti vytvořil nezapomenutelnou postavu Maxipsa Fíka, kterého vídaly v kreslených příbězích v režii Václava Bedřicha. Jiří Šalamoun je prvním ilustrátorem, který vstupuje do Síně slávy Cen Czech Grand Design.

VZPOMÍNKA

V květnu uplyne už 160 let od narození architekta Osvalda Polívky, jedné z nejvýraznějších postav éry historismu a secese

Architekt Osvald Polívka byl představitelem pozdní neorenesance a průkopníkem secesní architektury, který postavil v Praze řadu veřejných budov. Jeho nejznámější stavbou je ovšem Obecní dům na pražském Náměstí Republiky. Byl také podporovatelem a propagátorem českých výtvarných umělců.

Narodil 24. května 1859 v Emmsu poblíž Lince v Rakousku. Studoval architekturu na pražské technice, v letech 1885-1890 byl asistentem prof. J. Zítka na německé technice v Praze. Od roku 1890 pracoval jako samostatný architekt. Pro své výjimečné nadání byl vyhledáván nejbohatšími investory, a tak projektoval zejména banky, spořitelny a pojišťovny, a to včetně vynikajících interiérů. Realizoval velký počet honosných staveb, převážně v centru Prahy. Polívka projektoval také novou pražskou radnici na Mariánském náměstí, ale navrhoval i obchodní domy, průčelí pražských činžovních domů, dále vily, hrobky nebo i vodojem.

První období Polívkovy tvorby bylo ovlivněno J. Zítkem a zejména A. Wiehlem, se kterými zpočátku úzce spolupracoval. Spolu s nimi a J. Schulzem se stal předním představitelem české neorenesance (např. Zemská banka Na Příkopě). Jeho dokonalá znalost historického tvarosloví, výtvarná fantazie, snaha po bohatém dynamickém výrazu a v neposlední řadě trvalá spolupráce s předními českými výtvarníky vedla dále jeho tvorbu k neobaroku (např. Městská pojišťovna na Staroměstském nám.), k secesi (např. Obecní dům hl. m. Prahy) a v posledních letech k neoklasicistní moderně (např. Česká banka na Václavském nám.). Secesní styl pak dominuje na asi nejzdařilejších Polívkových stavbách – paláci Praha a Topičově domě na Národní třídě, budově pojišťovny ve Spálené ulici nebo obchodním domě U Nováků ve Vodičkově ulici (1902-1905). Tady mohl uplatnit svou fantazii v originální výtvarné výzdobě s řadou motivů ze zvířecí a rostlinné říše či ve střídání hladkých ploch s partiemi bohatými na štuky, vitráže a mozaiky.

V letech 1903-1912 se v sousedství středověké Prašné brány stavěl Obecní dům hlavního města Prahy, budova, která přinesla svým autorům Osvaldu Polívkovi a Antonínu Balšánkovi na jedné straně uznání, na druhé pak ostrou kritiku. Autoři budovy neměli snadný úkol: na stís-

něm pozemku měla vzniknout polyfunkční stavba s víceúčelovým sálem (dnešní Smetanova síň), reprezentačními salony města, výstavními sály, ale také s obchody, restauracemi a kavárnami. Z dnešního pohledu se s komplikovaným zadáním vypořádali skvěle, o čemž svědčí fakt, že i více než sto let po dokončení stavba slouží svému účelu. K jeho drobným, ale mistrovským dílům pak patří také náhrobek rodiny Novákovy na Olšanských hřbitovech, kde nakonec spočinul i sám Osvald Polívka. Umírá 30. dubna 1931 v Praze.

Rudolf Kříženecký (28. 10. 1861, Zadar, Chorvatsko – 12. 3. 1939 Praha)

Rudolf Kříženecký byl český neorenesanční architekt a autor mnoha skvělých staveb, profesor, děkan, rektor ČVUT, člen České akademie věd a umění a profesor na Českém vysokém učení technickém v Praze. Pracoval jako architekt v několika projekčních kancelářích, krátce i v kanceláři firmy Fellner a Helmer. V letech 1883-1888 a 1890-1893 však pracoval hlavně v ateliéru Josefa Schulze a získával zkušenosti prací na projektu Národního muzea v Praze či na rekonstrukci zámku Stránov u Mladé Boleslavi. V roce 1892 mu byla udělena samostatná stavitelská licence. Od roku 1893 působil Rudolf Kříženecký jako asistent na pražské technice, dnešní ČVUT. V roce 1899 se habilitoval jako soukromý docent a v následujícím roce získal místo honorovaného docenta technického kreslení na odboru stavebního inženýrství.

Současně s pedagogickou činností Rudolf Kříženecký projektoval a v období do začátku první světové války realizoval řadu neobarokních staveb. Již při pořádání Národopisné výstavy v Praze v roce 1895 byl členem stavebního výboru a projektoval Horácký statek a pavilon Smíchovského pivovaru. Nejvíce staveb Rudolf Kříženecký navrhl a realizoval v Praze a okolí. V letech 1901-1910 se podle Kříženeckého projektu stavěla První česká akciová parní mlékárna v Praze 4, Nuselské ulici 53, kterou v roce 1929 upravil a dostavěl Karel Pokorný. V letech 1907-1908 Kříženecký pracoval na rekonstrukci Michnova letohrádku Amerika od Kiliána Ignáce Dienzenhofera, dnešního Muzea Antonína Dvořáka, ke kterému později přistavěl po stranách vchodu do areálu dva pavilony. V letech 1907-1916 bylo podle Kříženeckého projektu postaveno tuberkulózní sanatorium Na Pleši, dnes Institut onkologie a rehabilitace Na Pleši u obce Nová Ves pod Pleší. Současné se v roce 1910 postavilo Pražské sanatorium MUDr. Ru-

dolfa Jedličky v Praze-Podolí, Podolské nábřeží 157, dnešní Ústav pro péči o matku a dítě. Tento dnes již více než sto let starý komplex budov působí i dnes velmi příjemným dojmem, zejména kruhové salonky ve střední vstupní části. Do začátku první světové války Rudolf Kříženecký s Ferdinandem Havlíčkem ještě navrhli budovu c. a k. české reálky v Plzni na Mikulášském náměstí č. 23, která byla dokončena v roce 1914.

Po skončení první světové války Rudolf Kříženecký v letech 1924-1930 pracoval na úpravách Rudolfína pro potřeby Poslanecké sněmovny Národního shromáždění ČSR a v roce 1927 řídil úpravy Lobkovického paláce pro ministerstvo školství.

Před 120 lety se narodil český funkcionalistický architekt Josef Havlíček

Josef Havlíček se narodil 5. května 1899 v Praze. Studoval architekturu na ČVUT v Praze (do 1924) a na Akademii výtvarných umění v Praze u prof. J. Gočára (do 1926), v jehož ateliéru pak pracoval do roku 1928. V letech 1928-1936 projektuje a píše spolu s Karlem Honzíkem, později spolupracuje zejména s K. Neumannem. Byl členem Devětsilu, Levé fronty, SVU Mánes, předsedou redakční rady časopisu *Architekt SIA*. Úzce spolupracuje s výtvarnými umělci a designéry, je členem družstva Artěl. Od roku 1929 působí v CIAM (Congrès International d'Architecture Moderne), v letech 1945-1947 byl členem Světové rady této mezinárodní organizace. V roce 1948 se stává prvním ředitelem pražského Stavoprojektu. Umírá 30. prosince 1961 v Praze. Roku 1963 se koná v Praze souborná posmrtná výstava jeho díla.

Josef Havlíček byl členem meziválečné umělecké avantgardy usilující o technickou a sociální revoluci. Byl typickým konstruktivistou, avšak se smyslem pro výtvarné plastické řešení budov. Současně byl činný jako progresivní malíř, sochař a umělecký výtvarník. Jako architekt navrhoval urbanistické koncepce, veřejné budovy a obytné soubory, z nichž většina nebyla pro svou přílišnou velkorysost či extravaganci realizována. Nicméně budova Všeobecného penzijního ústavu zůstává snad nejtypičtější stavbou českého funkcionalismu.

Ing. arch. Kamil Dvořák, DrSc.

Bílá labuť slaví narozeniny. Před 80 lety byla nejmodernějším chrámem konzumu

Na místě dnešního obchodního domu Bílá labuť se v minulosti nacházely dva sladovnické domy s velkými zahradami, kterým se od roku 1653 říkalo „U bílé labuť“. Po velkém požáru v roce 1653, který zasáhl také tyto domy, následovala vleklá obnova obou těchto objektů.

Ve třicátých letech 20. století si nemovitosti U bílé labuť koupil podnikatel Jaroslav Brouk, spolujitel Brouka a Babky na Letné. Staré budovy dal zbořit a na místě nechal těsně před druhou světovou válkou postavit podle plánů architekta Josefa Kitzicha a Josefa Hrubého funkcionalistický obchodní dům s obestavěným prostorem 70 000 m³ o celkové ploše 20 000 m² a prodejní plochou 15 000 m² a jemuž dal název Bílá labuť.

Vnitřní komunikace tvořila dvě pevná schodiště a pět velkých osobních rychlovýtahů. Malou senzací byl eska-

látor z přízemí do prvního patra, neboť se jednalo o první pohyblivé schodiště v Praze umístěné v objektu. Hlavní průčelí paláce tvořilo obrovské okno o rozměrech 30 x 18 m, zasklené neprůhledným stříbrošedým izolačním sklem, složené ze dvou tabulí čirého skla a výplně ze skelné vaty. Evropským unikátem, zde poprvé použitým, byly pneumatické pokladny. Každé prodejní oddělení bylo spojeno speciálním potrubím s ústřední pokladnou v pátém patře. Obchodní dům byl slavnostně otevřen, pokud se to tak dá říci, ve smutné době 19. 3. 1939. Od té doby proběhlo několik změn a dílčích rekonstrukcí. Za bývalého režimu dům plnil stejnou funkci, a proto mohl být po revoluci dne 15. 8. 1990 přivítán 400 000 000 zákazníků.

Kdysi obchodní dům plný inovací je dnes chátrající památkově chráněnou stavbou. Dříve otáčející se osmimetrový neonový poutač na věžové nástavbě, kde se scházeli zaměstnanci na odpolední pauzu, se již nehýbe. V době, kdy provozovatelé obchodních center využívají chytré technologie k přitáhnutí pozornosti zákazníků, působí Bílá labuť jako opak pokroku. Dnes jí zákazníky přebírá obchodní centrum Palladium, které je na Náměstí Republiky přímo u metra.

V Praze začala demolice budov Transgasu ze sedmdesátých let

Demontáží střešní krytiny začala demolice budov Transgasu na pražské Vinohradské třídě. Objekty ze sedmdesátých let jsou už zcela prázdné. Demolice má být dokončena na podzim. Na dotaz ČTK to uvedl Jakub Verner ze společnosti HB Reavis, která budovy vlastní. Společnost na začátku února oznámila, že plánuje Transgas nebo už prázdný pozemek prodat i s developerským projektem, který tam připravuje. O komplex projevil zájem i hlavní město, které chtělo budovy zachovat a přestěhovat do nich až 500 magistrátních úředníků. Zástupci metropole a majitelé se však nedohodli na ceně.

Soubor staveb bývalého Plynárenského centrálního dispečinku Transgas a ministerstva paliv a energetiky stojí kousek od Václavského náměstí. Je dílem týmu Jindřich Malátek, Ivo Loos, Zdeněk Eisenreich a Václav Aulický. Záměr bourat soubor objektů vyvolal debaty o architektuře z doby socialismu, jež má své zastánce i kritiky. Zastánci budovy ji hodnotí jako ukázkou stylově syntetické architektury sedmdesátých let, spojující prvky brutalismu, technicismu a postmoderny, ale také na českém území ojedinělou realizaci postmoderního urbanismu.

VÝSTAVY

Co bude k vidění v českých galeriích v roce 2019

V roce 2019 se v českých galeriích uskuteční řada zajímavých výstav. Milovníci umění se dočkají nejen prezentace obrazů a soch od zahraničních nebo domácích tvůrců, ale také třeba fotografií, moderního videoartu a konceptuální tvorby.

Nejpestřejší nabídku nabízejí prostory v Praze. Národní galerie představí ve Veletržním paláci první tuzemskou retrospektivu švýcarského sochaře Alberta Giacomettiho (19. červenec – 1. prosinec). Palác Kinských bude od 28. června do 20. října hostit expozici *Francouzský impresionismus* s díly Moneta, Degase či Renoira. Výstavní prostory ve Valdštejnské jízdárně vystaví obrazy českého malíře Josefa Šímy (19. duben – 30. červenec). Jeho výstava *Cesta k vysoké hře* se přesunula z brněnské Moravské galerie. Veletržní palác nabídne (8. března – 8. září) díky výstavě *400 ASA* klasickou fotografii. Svá díla představí Alžběta Jungrová, Karel Cudlín, Antonín Kratochvíl nebo Tomki Němec.

Galerie hlavního města Prahy otevře v domě U Kameného stolu přehlídku experimentálního vizuálního umění *Zvuky, kódy, obrazy – Zvukový experiment* (květen – říjen) a od listopadu do dubna 2020 výstavu *Devětsil* věnovanou významnému uměleckému svazu působícímu ve dvacátých a třicátých letech minulého století.

V Městské knihovně proběhne od dubna do září přehlídka *Karafiáty a samet* hledající uměleckou formou souvislosti mezi sametovou revolucí a portugalskou karafiátovou revolucí. V listopadu začne retrospektiva *Bedřich Dlouhý – Moje gusto*, která ukáže tvorbu abstraktního malíře.

Museum Kampa připravilo u příležitosti stých narozenin mecenášky umění Medy Mládkové výstavní projekt *MEDAmbasadora umění* (24. 6. – září), který bude zaměřen na sběratelskou a výstavní činnost Jana a Medy Mládkových. Kromě toho galerie představí i tvorbu fotografa Helmuta Newtona. Výstava sto čtyřiceti děl, která začne 28. června a potrvá do podzimu, bude zaměřena na širší kontext vzniku jeho prací, představí inspirační zdroje i formy kooperace s Tonem Stanem a Gábinou Fárovou.

Správa Pražského hradu spolu s Českou národní bankou pořádala v Císařské konírně výstavu *100 let česko-slovenské koruny* o vývoji česko-slovenských platidel (únor – duben, podrobněji o této výstavě již na stránkách tohoto čísla), na květen připravuje v Jízdárně Pražského hradu expozici slovinského impresionismu a v srpnu výstavu věnovanou 600. výročí krále Václava IV. (Císařská konírna).

Moravská galerie v Brně bude prezentovat od dubna do srpna v Pražákově paláci práce explosionisty Vladimíra Boudníka, Místodržitelství palác se po tři roky stane domovem dlouhodobé výstavy, jejíž první část zaměřená na umění roku 1900 se otevře na podzim.

Galerie výtvarného umění v Ostravě nabídla od 23. ledna do 24. března výstavu *Deset / Současné německé umění* ze sbírky Adam Gallery. Šlo o kolekci maleb, kreseb a prostorových objektů ve výrazném, expresivním podání.

Muzeum umění Olomouc předvede retrospektivu sklářského výtvarníka Václava Cíglera (21. březen – 23. červen) a listopadovou revoluci v roce 1989 připomene kolekci dobových fotografií (listopad – leden 2020), mimo jiné od Jindřicha Štreita.

V litomyšlském Portmoneu začala v březnu výstava *Cestopisák tvůrce Josefa Váchala*, na které bude k vidění jeho vandrovní knížka s pětasedmdesáti obrázky z cest.

Oblastní galerie Liberec připravuje mezinárodní kurátorský projekt *Hygiena* (17. květen – 1. září) zabývající se rolí těla a jeho estetiky v současném umění. Výstava *Spravedlnost bez bázně: Gallasové a Clam-Gallasové v Čechách* (13. prosinec – 8. březen 2020) si klade za cíl představit známý šlechtický rod.

Východočeská galerie Pardubice na výstavě *Křehké sny modernity* (trvala do 10. března) prezentovala tvorbu architekta funkcionalismu a art deca Ladislava Machoně, Západočeská galerie v Plzni projektem *Kubišta – Filila. Plzeňské disputace* (7. červen – 20. září) postaví vedle sebe díla Emila Filly a Bohumila Kubišty. Galerie výtvarného umění v Hradci Králové zase představí současné výtvarníky Lubomíra Typlta a Jiřího Načeradského (14. červen – 22. září). Alšova jihočeská galerie ukáže v Zámecké jízdárně v Hluboké nad Vltavou výstavu malíře Kamila Lhotáka (23. červen – 6. říjen) a na stejném místě i kolekci děl významného představitele současné výtvarné tvorby Pas-ty Onera (9. červen – 6. září).

(mk)

Zdeněk Burian: Širým světem

Výpravu do dětství, v němž z knížek voněly širé dálky a dobrodružství, nabízí reprezentativní výstava, která prezentuje přes 200 originálů malíře Zdeňka Buriana z privátních sbírek. K vidění je v pražském Obecním domě do konce června.

Karel May, *Vinnetau - Indiánské léto*, Burianova obálka pro nakladatelství Toužimský a Moravec, 1939, olej na plátně

Výstava přináší originály maleb pro geografický časopis *Širým světem*, například výjev z mongolské stepi, dále slavné i méně slavné obálky mayovek, verneovek, foglariovek či dokonce brakových rodokapsů, ale také raritní bíločerné kresby pro Kiplingovou *Knihu džunglí*. Tak můžeme prostřednictvím Burianových originálů nahlédnout do barvitých končin světů minulých, současných i smyšlených, jak je uvedeno v úvodu reprezentativního katalogu k výstavě. Právě ona pestrost obálek dokazuje, že Burian byl ve dvacátých a třicátých letech 20. století nejvýraznějším představitelem populární kultury v oblasti dobrodružné literatury.

František Kretz a Alice Masaryková v Musaionu

Výstava v letohrádku Kinských v Praze představuje návštěvníkům sbírky lidového oděvu, textilu, výšivek, lidové

keramiky a kraslic, které získal František Kretz, sběratel, novinář, etnograf a první ředitel Slovákého muzea v Uherském Hradišti nejen pro Národní muzeum, ale i pro výzdobu interiérů Pražského hradu.

Na výzdobě Hradu se podíleli také architekt Josip Plečnik a Alice Masaryková, dcera prezidenta T. G. Masaryka, zakladatelka Československého červeného kříže a bojovnice za zlepšení sociální situace a vzdělávání žen.

Na výstavě je možné vidět v mnoha případech unikátní sbírkové předměty, které byly v některých místnostech Pražského hradu vystaveny. Návštěvníci se také podrobněji seznámí s ústředními postavami výstavy – Františkem Kretzem a Alicí Masarykovou.

Výstava, která bude pro veřejnost přístupná do 15. září, vznikla ve spolupráci s Muzeem T. G. M. Rakovník a Slovákým muzeem v Uherském Hradišti.

(mk)

LITERATURA

Pečlivě sestavený portrét milovníka Kristiána

Oldřich Nový

Letos 7. srpna si široká veřejnost připomene 120. výročí narození Oldřicha Nového, a tak všichni jeho ctitelé a milovníci českého filmu i divadla dostávají mimořádný dárek – po stopách tohoto výrazného umělce se vydala Blanka Kovaříková a napsala knihu s názvem *Tisíc tváří Kristiána*.

Autorka prostudovala nejen všechny myslitelné doklady o jeho životě i umělecké tvorbě, ale vyzpovídala neřeberné množství pamětníků. Podařilo se jí složit portrét nadaného a pracovitého člověka, jemuž osud nadělil nejen slávu, ale i nemálo strastí.

Tatínek Oldřicha Nového Antonín byl hasič. Maminka Cecilie zemřela ve svých osmatřiceti letech, kdy bylo Oldřichovi osm a jeho sestře Marii o čtyři roky méně. Díky příbuznému Miloši Novému, členovi Národního divadla, poznal Oldřich už v mládí Eduarda Vojana, Marii Hübnerovou, Růženu Naskovou a mnoho dalších. Kovaříková sleduje jeho divadelní začátky, působení v českém divadle v tehdy převážně německém Brně i filmovou kariéru.

Připomíná, že premiéra filmu *Kristián* se odehrála v září 1939, krátce po vypuknutí druhé světové války. V tehdejší době vize vysněné podoby druhého života působila neobyčejně léčivě. Žena Alice, s níž se Nový oženil po sedmileté známosti v roce 1936, byla však židovské národnosti, a tak se stala obětí rasistické segregace. Nový se s ní odmítl rozvést, a tak putoval do pracovního tábora Osatenrode v Sasku.

„Všechno lehké budeme dělat důkladně, jako by to bylo těžké, a všechno těžké s pousmáním, jako by to bylo

lehké,“ připomíná autorka jednu ze zásad muže, který zemřel 15. března 1983.

„Byl to krásný člověk,“ řekl o něm básník Jaroslav Seifert.

(mk)

Monografie o Schwarzenberském a Salmovském paláci

Unikátní publikaci, na níž se podílela řada autorů, vydala Národní galerie v Praze. Navzdory svému významu nebyly dosud nikdy Schwarzenberský a Salmovský palác předmětem samostatné monografie. V tomto směru je nová publikace průkopnická, protože se podařilo získat autority a autory z různých oborů k tomu, aby se propojila témata z archeologie, archivnictví, dějin architektury a umění i muzeologie, doprovázená přímo pro tento účel pořízenými fotografiemi.

Monumentální Schwarzenberský palác zaujímá v panoramatu Prahy výraznou polohu. Spolu se sousedním Salmovským palácem vytváří urbanistický celek vynikající kvality. Jeho renesanční architektura evokuje severoitalské reminiscence, zatímco strohost trojkřídlého Salmovského paláce zase připomíná architekturu Říma, Paříže nebo Vídně. Oba paláce dokumentují staletí českých a evropských dějin: Lobkovicové, Rožmberkové, Švamberkové, Eggenbergové, Schwarzenbergové a Salmové. Od roku 2002 slouží Národní galerii v Praze pro výstavní účely. Jejimi novými dlouhodobými koncepcemi sbírek, expozic a příslušných budov byla od roku 2014 nově pojata funkce i obsah paláců na Hradčanech.

Rozhodující osobností pro vznik a podobu dnešního Schwarzenberského paláce byl Jan IV. Popel z Lobkovic, jeden z nejvýznamnějších českých šlechticů poloviny 16. století. Konkrétní datum výstavby není známo, ale v roce 1567 na jednom originálním sgrafitu je důkazem dokončení stavebních prací. Palác v průběhu 16. a 17. století několikrát změnil majitele. Roku 1719 přešel dědictvím na rod Schwarzenbergů, kteří roku 1811 koupili sousední

Salmovský palác, jež dal krátce předtím postavit pražský arcibiskup Wilhelm Florentin ze Salm-Salmu jako obytný dům pro sloužící a hosty. Jen vzácně využívaný Schwarzenberský palác byl v sedmdesátých letech 19. století restaurován podle plánů architekta Josefa Schulze, který se postaral o rozsáhlou renovaci sgrafitové výzdoby.

Oba paláce pak zůstaly v rodinném držení Schwarzenbergů až do konfiskace německými okupanty v roce 1940, respektive do roku 1947, kdy se majitelem stal československý stát. Zatímco Schwarzenberský palác sloužil do roku 2001 jako Vojenské historické muzeum, v Salmovském paláci byly umístěny byty a až do roku 1983 velvyslanectví Švýcarské konfederace.

Monografie Schwarzenberský a Salmovský palác byla vydána v české a německé verzi.

(mk)

Knihou roku je román Radky Denemarkové *Hodiny z olova*

Knihou roku 2018 je román Radky Denemarkové *Hodiny z olova* vydaný v nakladatelství Host. Zvítězila ve výročních knižních cenách Magnesia Litera, porotci ji vybrali jako nejlepší napříč kategoriemi. Rozsáhlý román inspirovaný autorčinými pobyty v Číně vypráví o krizi evropské společnosti i rodiny, hledání nového smyslu života, pevného bodu v něm, ale také o Číně jako totalitní zemi. Pořadatelé v Národním divadle vyhlásili i vítěze osmi kategorií soutěže, jež má propagovat kvalitní četbu. V té nejsledovanější, v kategorii prózy, zvítězila Pavla Horáková s románem *Teorie podivnosti*. Vypráví ho vědecká pracovníce s pronikavým postřehem a ironicky kritickým vztahem k světu. Vyprávění, vedené deníkovou formou, mísí hovorovou češtinu a vytříbený, kultivovaný jazyk. V kategorii publicistika letos zvítězil titul *Střední Evropa je jako pták s očima vzadu* od Jacquese Rupnika. Literu za knihu pro děti a mládež dostala kniha Venduly Borůvkové *1918 aneb Jak jsem dal gól přes celé Československo*, která spojením fikce a reality na příběhu dospívajícího kluka zachytila neklidnou atmosféru prvních let Československa. Objevem roku se stala Anna Cima s románem *Probudím se na Šibujji*, který sklízел pochvalu kritiky záhy po svém vydání.

Laureátkou Zlaté stuhu 2019 se stala spisovatelka Iva Procházková

Zlatou stuhu 2019 za celoživotní přínos dětské literatury v Praze převzala spisovatelka Iva Procházková. Autorka knih *Čas tajných přání*, *Červenec má oslí uši*, *Soví zpěv*, *Myši patří do nebe* nebo *Nazí ve svých dílech* zpracovává problémy autoritativní výchovy, společenského znevýhodnění či trampoty dospívání v neúplné rodině. Vedle Procházkové, která působila i jako literární velvyslankyně Česka na knižním veletrhu v Lipsku, si cenu určenou výhradně tvůrcům dětské literatury z centra DOX odnesli i další literáti.

Kytice vyšla jako bibliofilie s grafikami Jana Híska

Novou knižní podobu doprovázenou originály grafických listů Jana Híska dostala česká literární klasika – *Kytice* Kar-

la Jaromíra Erbena. Jako bibliofilii ji vydává nakladatelství Aulos, které se na knihy s výraznou výtvarnou částí specializuje. Knihy vycházejí v nákladu jen desítek kusů a stojí tisíce korun. *Kytice* má 75 exemplářů a stojí 11 000 korun. Jan Hísek balady doprovodil ilustracemi vytvořenými pomocí mezzotinty – náročné grafické techniky. Kniha se dále i ručně váže a tvoření a výroba zabraly tedy více než rok.

Zatímco Hísek zpracoval celou *Kytici*, před dvěma lety vyšla v nakladatelství Teapot jen jediná balada ze souboru, *Záhořovo lože*, v unikátní úpravě výtvarníka Františka Skály. Kniha vyšla v nákladu 65 kusů. Nejdražší knihou prodanou na domácím aukčním trhu je Váchalova *Šumava umírající a romantická*, která se v roce 2008 prodala za 3,1 miliónu korun. Váchal dílo sám vytiskl a svázal do jednácti exemplářů s téměř sedmdesáti barevnými dřevoryty.

Zemřela překladatelka Pavla Lidmilová

29. ledna zemřela ve věku šestaosmdesáti let překladatelka z portugalštiny a španělštiny Pavla Lidmilová, která se věnovala především portugalské a brazilské literatuře. Za šíření portugalské kultury v zahraničí dostala Pavla Lidmilová portugalské státní vyznamenání.

Pavla Lidmilová vystudovala španělštinu a češtinu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Pracovala jako redaktorka v Československém rozhlasu, v letech 1962-1992 byla odbornou pracovníčkou Československé akademie věd, působila v Kabinetu pro moderní filologii a v Ústavu pro českou a světovou literaturu. V roce 2005 obdržela Lidmilová Státní cenu za překlad. Porota při zdůvodnění, proč Lidmilovou ocenila, uvedla, že se volba jí tlumočených titulů vyznačuje mimořádným smyslem pro dominantní jevy současné literatury, které jsou do české kultury uváděny nejednou dříve, než se staly světoznámé. Z portugalské literatury to platí zvláště o poezii Fernanda Pessoa, kterou Pavla Lidmilová překládala ve spolupráci s Josefem Hiršalem od roku 1968, ale také o prózách Mária de Sá Carneira, Fernanda Namory, Urbana Tavarese Rodrigue-se, Josého Cardosa Pirese a dalších.

Portugalsko jí roku 1994 udělilo Řád Infanta Jindřicha stupně komturského, téhož roku byla Brazilským svazem spisovatelů vyhlášena Mezinárodní osobností roku a roku 2001 jí Brazílie vyznamenala Řádem Rio-Branca rytířského stupně.

(mk)

Cestopisem roku je *Transsibiřská Odysea* Iny Pišové

Hlavní cenu za cestopis roku při udílení Ceny Hanzelky a Zikmunda na zámku v Dobříši získala kniha *Transsibiřská Odysea* autorky Iny Pišové z nakladatelství Radioservis. V kategorii cestopisná fotografie roku zvítězil Petr Vydra se snímkem *Čekání na příliv*, cenu za nejlepší instagramovou fotku z cest obdržel Marcel Konečný za snímek *Madagaskar*. Nejpůjčovanejším cestopisem v knihovnách vyhlásil Svaz knihovníků titul *Už nikdy pěšky po Gruzii a Arménii* Ladislava Zibury. V kategorii rozhlasových reportáží ze *Zápisníku zahraničních zpravodajů* byl nejúspěšnějším Jan Šmíd s reportáží *Jak vzniká francouzské foie gras?*

Ceny Hanzelky a Zikmunda se předávaly poprvé v den stých narozenin cestovatele a spisovatele Miroslava Zik-

munda. Ceremoniál se konal v Zrcadlovém sále dobříšského zámku, kde Zikmund s Jiřím Hanzelkou v roce 1951 psali své knihy po návratu z první velké cesty do světa. Součástí večera bylo i symbolické předání šestatřiceti knih, které Zikmund zachránil před zkázou, když komunisté likvidovali zámeckou knihovnu. Vzácné cestopisy ze začátku minulého století se vrátily po osmašedesáti letech zpět do rukou současného majitele zámku Jerome Colloredo-Mannsfelda.

Román o Muchovi vychází znovu po 50 letech

Po padesáti letech od prvního vydání vychází biografický román o slavném malíři Alfonsi Muchovi z pera jeho syna Jiřího. Spisovatel a publicista v ní líčí otcovy osudy od narození do skromných poměrů rodiny ivančického soudního úředníka, přes jeho studia až po pařížský vzestup, působení v Americe a závěr života v Čechách. Knihu *Kankán se svatozáří* doprovázejí nově vzniklé reprodukce Muchových děl, které by měly být kvalitnější, než ty pořízené před půl stoletím. Žádosti o výstavy Muchových děl přicházejí z celého světa, v Japonsku jeho rukopis inspiruje kreslíře komiksů manga.

V Česku počtvrté po sobě stoupl prodej audioknih, loni o 16,2 procenta

V Česku čtvrtým rokem po sobě rostl prodej audioknih a mluveného slova, vyplývá z informací Asociace vydavatelů audioknih (AVA). Loni za ně lidé utratili 148,4 miliónu korun, což bylo meziročně o 16,2 procenta víc. Prodej na nosičích nadále převažuje nad digitálním. Asociace také uvedla, že loni na rozdíl od předchozích let vyšlo více audioknih od českých a slovenských autorů než od zahraničních. Nových titulů loni členové asociace vydali 282, což je téměř o pětinu víc než v roce 2017. Nejprodávanější audioknihou včetně dříve vydaných byl loni světový bestseller *Počátek* od amerického spisovatele Dana Browna v podání herce a moderátora Martina Slámy.

Rudiš nakonec cenu v Lipsku nezískal, uspěla Němka Stellingová

Český spisovatel Jaroslav Rudiš nakonec prestižní cenu lipského knižního veletrhu nezískal. Z pěti nominovaných v kategorii beletrie uspěla Němka Anke Stellingová s knihou *Ovečky v suchu* (*Schäfchen im Trockenen*). Šestačtyřicetiletý Rudiš byl nominován za svůj první německy psaný román *Winterbergova poslední cesta* (*Winterbergs letzte Reise*). Turnovský rodák se po česko-německém autorovi Janu Faktorovi stal teprve druhým Čechem nominovaným na cenu knižní přehlídky, která se v kategoriích beletrie, literatura faktu/esejstika a překlad uděluje od roku 2005 a je spojena s odměnou 20 000 eur (513 000 korun). „Pro mě je ta nominace obrovský úspěch, nečekaný úspěch, že jsem se tam dostal s mým prvním německým románem. To je prostě bomba,“ poznamenal Rudiš.

Román *Winterbergova poslední cesta* vypráví o nekořečné železniční cestě dvou mužů – pečovatele závislého na pivu a starého sudetského Němce – dějinami střední Evropy. I když se tyto dějiny muži snaží znovu pocho-

pit, ve výsledku se v nich podle Rudiše stále více ztrácejí. V Německu se Rudišově 540stránkové knize dostalo vřelého přijetí. Rudiš, který studoval němčinu a historii a žije střídavě v Německu a v Česku, už loni získal Cenu literárních domů německojazyčných zemí.

Jaroslav Rudiš

Milan Kundera narozeniny neslaví, říká jeho brněnský přítel Uhde

Světově známý spisovatel Milan Kundera, kterému 1. dubna bylo devadesát let, podle svého brněnského kolegy a přítele Milana Uhdeho narozeniny od mládí moc neslaví. Uhde mu proto blahopřát nebude, rád by jej ale někdy znovu navštívil v Paříži, kde Kundera od roku 1975 žije. Francie se stala jeho druhou vlastí, své poslední knihy psal ve francouzštině. Na dalším díle už Kundera podle Uhdeho nepracuje. Ačkoli se Kundera do veřejného života v Česku nezapojuje a k dění ve vlasti se nevyjadřuje, nikdy ho události v rodném městě nepřestaly zajímat. „Některé situace ho dokonce zaujaly natolik, že mi zatelefonoval a ptal se mě, co to je, co si o tom myslím a tak dále,“ řekl Uhde zpravodajce ČTK.

Autor románů jako *Nesmrtelnost*, *Žert* nebo *Nesnesitelná lehkost bytí* má v rodné zemi skupinu přátel, se kterými udržuje kontakty.

Ve Francii vyšla ke Kunderovým devadesátinám biografie

Ve Francii vyšla k devadesátinám spisovatele Milana Kundery biografie, jejímž autorem je francouzský novinář a muzikolog Jean-Dominique Brierre. Osobní svědectví rodáka z Brna, jenž se straní veřejnosti i médií, ale Brierre nezískal, musel tedy při psaní vycházet pouze z Kunderova díla, hrstky publikovaných rozhovorů a svědectví Kunderových přátel. Autor životopisů Boba Dylana nebo Leonarda Cohena označuje Kunderovo dílo za polyfonické. „Narodil jsem se prvního apríla. To má svůj metafyzický význam,“ zní citace z rozhovoru Antonína J. Liehma s Kunderou,

kteřá knihu *Milan Kundera, une vie d'écrivain (Milan Kundera, život spisovatele)* otevírá. Životopis vyšel těsně před Kunderovými 90. narozeninami.

Na knižním veletrhu v Lipsku se letos soustředila pozornost na Českou republiku

Své stánky tu mělo 2 500 vystavovatelů z padesáti zemí. Ten český byl vidět už z dálky. Měl tvar lodi a bylo na něm i logo Ahoj. U stánku se vystřídala řada českých autorů – Jaroslav Rudiš, Kateřina Tučková, Iva Procházková, Radka Denemarková, Jáchym Topol, celkem na 55 spisovatelů. Byla představena také česká komiksová scéna, například komiksový projekt spolku Post Bellum, dále nejznámější čeští výtvarní umělci – kreslíři jako Nikkarin, Toy Box, Branko Jelínek, vedle Jaroslava Rudiše a Jaromíra 99 byla představena také autorka a kreslířka Lucie Lomová, která patří k prvním komiksovým autorkám. Lipský veletrh vzdal poctu i českému výtvarníkovi žijícímu ve Spojených státech Petru Sísovi.

Česká republika na čtyřdenní knižní přehlídce uspořádala na 130 autorských čtení českých autorů (celkově proběhlo na veletrhu na 3 600 autorských čtení), debat a dalších akcí. Koordinátorem Českého roku kultury v německých mluvících zemích a hostování Česka na veletrhu v Lipsku byl Martin Krafl, bývalý ředitel Českého centra ve Vídni.

Hostem letošního veletrhu v Lipsku byla Česká republika. Což bylo dlouhodobé přání českých spisovatelů, ministerstva kultury a literární scény. Zatím se to v minulosti zdařilo pouze jednou, a to roku 1995. Tehdy hostování zaštiťovali Pavel Kohout a Jiří Gruša a bylo zaměřené hlavně na zdůraznění existence české literatury po rozdělení Československa. Ta druhá šance proběhla právě teď, v rámci probíhajícího Českého roku kultury v Německu, v Rakousku a ve Švýcarsku, který toto hostování umocnil.

Cenu Česká kniha získala Anna Cima, čtenáři zvolili Jan Štiftera

Laureátem 8. ročníku Ceny Česká kniha se stal debutový román *Probudím se na Šibuji* od Anny Cimy. Cenu čtenářů České knihy získal román *Sběratel sněhu* od Jana Štiftera. Výsledky cen, jejímž výchozím cílem je propagace domácí literatury v zahraničí, organizátoři vyhlásili v Městské knihovně v Praze. „Letos poprvé o vítězi Ceny Česká kniha místo odborné poroty rozhodovali studenti gymnázií ze tří českých měst: Prahy, Českých Budějovic a Hradce Králové, kteří zvolili vítěze z předvýběru vytvořeném odborníky,“ uvedl zakladatel Ceny Česká kniha, spisovatel a publicista Martin Daneš. Účelem zapojení studentů je podpora četby u nejmladší generace.

JUBILEUM

Milan Kundera

Milan Kundera se narodil 1. dubna 1929 v Brně. Jeho otec, Ludvík Kundera, byl významný brněnský klavírista a hudební pedagog, profesor na Janáčkově akademii múzických umění. Milan Kundera vyrůstal v prostředí elitní kulturní rodiny, kterou příliš nepoznaly ani politické turbulence oné doby. V roce 1948 maturoval na gymnáziu v Brně, po dvou semestrech na FF UK přešel na FAMU, kde v roce 1952 vystudoval scenáristiku. Průběžně však také studoval hudební skladbu a jako mladík uvažoval, že by se stal výtvarníkem: Kromě jiných talentů Kundera též výborně kreslí. Po srpnové invazi zahájil svým článkem v týdeníku *Listy* tzv. diskusi o českém údělu. Od roku 1975 žije v emigraci ve Francii, kde zprvu vyučoval na univerzitě v Remeši a později v Paříži. Do vlasti se prakticky nevrací.

Milan Kundera

České překlady svých děl téměř nevydává a odmítá svěřit práci na nich jiným překladatelům. Je držitelem řady prestižních literárních cen.

Spisovatel a loutkoherc Ivan Kraus oslavil 1. března osmdesátiny

Jeho knížky zaujmají v knihovnách mnoha rodin čestné místo. V šedesátých letech se významně prosadil na divadelních prknech jako člen legendárního černého divadla, s nímž procestoval svět. Jednu sezónu strávil v činoherním angažmá Divadla Petra Bezruče a v roce 1967 s přáteli založil divadelní skupinu Velvets. Napsal asi pětáctyřicet knih, scénáře, hry, aktivně spolupracuje s rozhlasem.

Jeho životní osud je poznamenán, stejně tak jako osudy mnoha dalších intelektuálů této země, nedobrovolným hledáním nového domova za hranicemi. Ivan Kraus odešel do ciziny v roce 1968 s celou divadelní skupinou pracovat a hrát, protože chtěli pokračovat v tom, co začali v Československu. Od roku 1975 pod jménem Blackwits hrál se svou ženou s loutkami v evropských varieté a televizích. Jeho povídkové knihy nejprve vycházely v exilovém nakladatelství Konfrontace v Curychu, od roku 1991 pak v Praze.

Dnes je Ivan Kraus jedním z nejoblíbenějších humoristických spisovatelů v Čechách. První knížky povídek *To na tobě doschne*, *Prosím tě, neblázni* a *Číslo do nebe* se dočkaly řady reedic (souborně ve svazku *Má rodina a jiná zemětřesení*), vyšly i v německém překladu, některé další byly vydány rovněž francouzsky.

3. 3. 2009 zemřel **Jan Vladislav** (* 15. 1. 1923), básník, překladatel a esejista, jedna z velkých postav české vzdělanosti a literatury a držitel mnoha cen a vyznamenání včetně Státní ceny za překlad i francouzského Řádu umění a literatury.

7. 3. 1799 se narodil **František Ladislav Čelakovský** († 5. 8. 1852), český básník národního obrození, kritik a překladatel. V mimořádných případech používal pseudonym Marcián Hromotluk. Překládal literaturu romantismu, pracoval v novinách a napsal také několik vědeckých děl.

25. 3. 1929 zemřel **Otokar Březina** (* 13. 9. 1868), vlastním jménem Václav Jebavý, jeden z nejvýraznějších českých básníků. Jeho tvorba byla silně prochnuta symbolismem a mysticismem. Novou poetickou obrazností, kterou tvořil vršícími se metaforami, které vycházely z racionálního poznání a hudebnosti volného verše, ovlivnil vývoj českého básnictví ve 20. století. Březina byl několikrát navržen na Nobelovu cenu za literaturu. V roce 1919 získal čestný doktorát na Karlově univerzitě, o čtyři roky později se stal řádným členem České akademie věd a umění. Roku 1928 obdržel Státní cenu za literaturu.

7. 4. 1999 zemřel **Ivan Diviš** (* 18. 9. 1924), český básník a esejista. Je považován za jednoho z nejvýraznějších a neoriginálnějších českých autorů druhé poloviny 20. století. Patří k básnické generaci, která začala psát za doby protektorátu.

6. 4. 1889 se narodil **Josef Toman** († 27. 1. 1977), spisovatel, básník a dramatik. Absolvoval obchodní akademii, poté pracoval jako úředník, velvyslanec v Římě a u obchodní společnosti v italském Palermu. Za druhé světové války byl členem ilegální organizace Výbor české inteligence. V letech 1945-1953 pracoval na ministerstvu financí. Na některých dílech spolupracoval se svou manželkou Miroslavou Tomanovou.

František Ladislav Hek (Věk)

Když psal Alois Jirásek svůj slavný román, jako předobraz a svým způsobem i dějové vodítko použil autobiografii Františka Vladislava Heka, národního buditele, vlastence, spisovatele a skladatele z východočeské Dobrušky. Od narození této jinak prakticky pozapomenuté osobnosti uplynulo 11. dubna rovných 250 let. Hekův život byl přitom velice barvitý a jeho dílo si zaslouží alespoň tohoto malého připomenutí.

6. 5. 1899 se narodil **Karel Schulz** († 27. 2. 1943), český romanopisec, divadelní kritik, parlamentní zpravodaj, básník a povídkář, jehož nejznámějším dílem je historický román *Kámen a bolest*, který ho však proslavil až po jeho smrti.

8. 5. 1989 zemřel **Jiří Šotola** (* 28. 5. 1924), český básník, prozaik, dramatik, herec a divadelní režisér, kterého proslavily především jeho historické romány *Kuře na rožni* a *Tovaryšstvo Ježíšovo*.

22. 5. 1929 se narodil **Jaroslav Dietl** († 29. 6. 1985), autor televizních seriálů, filmový scenárista, dramatik. Tvorba Jaroslava Dietla je úzce spojena hlavně s televizí, divadlem a filmem, kde jeho doménou byly zejména komedie a veselohry. Jednak vlastní, jednak dramaturgie a úprava prací jiných autorů.

22. 5. 1939 zemřel **Jiří Mahen** (* 12. 12. 1882), vlastním jménem Antonín Vančura, český básník, novinář, dramaturg, knihovník, režisér a divadelní kritik. Jiří Mahen pocházel ze staré evangelické rodiny pekaře spřízněného s rodinou spisovatele Vladislava Vančury. Patřil ke skupině anarchistů kolem S. K. Neumanna. Od roku 1907 působil Mahen jako suplent na středních školách na Moravě, od roku 1910 se trvale usadil v Brně. Byl zde mnohostranně aktivní – v letech 1910-1919 působil jako redaktor *Lidových novin*, v letech 1918-1922 jako režisér a dramaturg brněnského Národního divadla a v letech 1920-1924 učil na brněnské konzervatoři. Od roku 1921 byl knihovníkem a posléze ředitelem brněnské Městské knihovny. Jiří Mahen sympatizoval s poválečnou literární generací, zvláště s Vítězslavem Nezvalem a Františkem Halasem, kteří byli jeho žáky a doživotními přáteli. V důsledku německé okupace a osobní deprese spáchal Jiří Mahen sebevraždu.

16. 5. 1909 se narodil **František Kožík** († 5. 4. 1997), spisovatel, básník, prozaik, autor biografii, dramatik, libretista, autor rozhlasových her, rozhlasový redaktor, překladatel. František Kožík psal prózu, poezii, historické romány, dramata, rozhlasové hry, filmové scénáře, operní libreta i literaturu pro děti. Jako textař písní a herec používal pseudonym Jiří Žalman. V Kožíkově mnohostranné literární tvorbě převažuje zpočátku lyrika. V rozhlasové hře *Cristobal Colón*, věnované životu Kryštofa Kolumba, se poprvé projevil jeho celoživotní zájem o divadlo spolu s tematickým zaměřením na historii. Kožík je spoluzakladatelem české rozhlasové hry, již jako první v Čechách se věnoval také teoretickou práci (*Rozhlasové umění*). Od přelomu třicátých a čtyřicátých let se nejvlastnějším Kožíkovým žánrem stal životopisný román, zaměřený převážně na umělecké osobnosti. Mimořádného čtenářského úspěchu dosáhl už jeho první biografický román *Největší z Pierrotů* o francouzském mimovi českého původu Deburauovi, po němž zbeletrizoval ještě poutavější osudy portugalského básníka Luise de Camões (*Básník neumírá*). Ještě dále k tzv. literatuře faktu se posunují pozdní životopisné romány, čerpané téměř výhradně z Čech a založené na zpracování i citaci dobových dokumentů, korespondence, novinových materiálů a vzpomínek: Životopisný román *Kronika života a vlády Karla IV., krále českého a císaře římského* je na přechodu k čistě historické próze, k níž patří především příběh kočovných herců ze středověkých Flander (*Blázny živí bůh*), a román o vančurovsky robustním hejtmanovi ze 17. století (*Hejtman Šarovec*, původní název *Na dolinách svítá*), který autor upravil pro divadlo, rozhlas i operu. Na sportovních, často autentických motivech bývá založena také Kožíkova ostatní beletrie pro mládež. Rozsáhlá a žánrově bohatá tvorba Františka Kožíka zahrnuje přes sto knižních titulů.

Několik dat

4. 3. 1949 byl na sjezdu spisovatelů založen Svaz československých spisovatelů.

11. 4. 1949 bylo zřízeno nakladatelství Státní nakladatelství dětské knihy, nyní Albatros. Za dobu své existence vydalo přes 10 tisíc titulů.

DIVADLO, BALET**Divadlo Archa bude v hlavním programu festivalu v Avignonu**

Divadlo Archa se stane po sedmnácti letech českou scénou, jejíž inscenace byla vybrána do hlavního programu světové divadelní přehlídky ve francouzském Avignonu. Během závěrečného týdne od 16. do 23. července Archa uvede na festivalu sedm repríz inscenace *Obyčejní lidé*. Tato inscenace dokumentárního divadla vznikla jako společný projekt Divadla Archa a nezávislého čínského souboru Living Dance Studio v Pekingu.

Festival v Avignonu s více než sedmdesátiletou tradicí je jedním z největších na světě. Centrem Avignonského festivalu je nádvoří Papežského hradu, kde se nachází monumentální prostor pro 2 000 diváků, který figuruje na seznamu památek UNESCO. *Obyčejní lidé* v režii Jany Svobodové a v choreografii tanečnice Wen Chuej kombinuje principy dokumentárního divadla a tance. Inscenace porovnává reálné příběhy lidí v obou zemích a sleduje důležité mezníky v jejich historii.

Oceněná rozhlasová hra *Pescho* dostane divadelní podobu

Olomoucké Divadlo Tramtarie začalo v těchto dnech zkoušet původně rozhlasovou hru *Pescho*, jejímž autorem je scenárista a spisovatel Marek Epstein. Hra byla v roce 2015 oceněna na prestižním mezinárodním festivalu rozhlasových her Grand Prix Nova v Bukurešti. Nyní jde o její první divadelní zpracování. Divadelní adaptace pod názvem *Boj o přežití: P.E.S.CH.O!* bude uvedena ve světové premiéře 8. května. Režie se ujme divadelní a rozhlasový režisér Petr Mančal.

Hra se odehrává v roce 2055 po třetí světové válce, kdy Země postihla ekologická katastrofa. V jejím důsledku již neexistuje pitná voda. Nahradila ji vodní náhražka Peschocola, kterou vyvinula tajemná nadnárodní korporace Pescho.

Jiří Kylián členem francouzské akademie umění

Český choreograf Jiří Kylián byl ve Francouzském institutu v Paříži slavnostně uveden do křesla francouzské Akademie krásných umění. Jejím členem se stal loni v dubnu jako třetí Čech od založení instituce v roce 1816. Meč akademika Kyliánovi předala monacká princezna Caroline.

Přijetí cizince za člena akademie je ojedinělou událostí, této pocty se dostalo jen několika zahraničním osobnostem múzických a výtvarných umění. Kvůli přijetí Kyliána a významu jeho díla navrhla akademie i novou kategorii – Choreografie.

Prvním českým členem Akademie krásných umění se v roce 1835 stal hudebník Antonín Rejcha, druhým v roce 1896 historik a malíř Václav Brožík.

Cesta Jiřího Kyliána k tanci vedla od akrobacie přes baletní přípravku Národního divadla na Taneční konzervatoř Praha. Stipendium na Královské baletní škole v Londýně znamenalo klíčové setkání s choreografem Johnem Crankem, který mu nabídl angažmá v Stuttgartském baletu. V roce 1975 přijal Kylián nabídku na umělecké spoluvedení Nizozemského tanečního divadla (NDT) v Haagu, kde byl v roce 1978, po úspěchu baletu *Sinfonietta*, jmenován uměleckým ředitelem. Od sedmdesátých let vytvořil stovku baletů, z nichž tři čtvrtiny byly právě pro NDT. Je držitelem mnoha ocenění, včetně Ceny Nižinského udělené v Monte Carlu nebo francouzského řádu Čestné legie.

Jiří Kylián

(mk)

Točna v Krumlově

Otáčivé hlediště by podle posledních zpráv mělo zůstat v barokní zahradě českokrumlovského zámku. Komise, která se budoucností točny zabývá, přijala návrh ministra kultury Antonína Staňka (ČSSD), aby v zahradě zůstala i nadále. Unikátní scéna léta vadila památkářům, podle nichž by její další existence v původním místě mohla ohrozit setrvání zápisu Krumlova v seznamu UNESCO.

Zámek Český Krumlov je od počátku devadesátých let i se svými barokními zahradami zapsaný na seznam UNESCO. A od té doby se datují i výhrady k točně, která v noci poskytuje divákům jedinečné divadelní zážitky. Ve dne je rozměrná stavba v zahradě vidět, a podle památkářů či některých architektů příliš zasahuje do její historické podoby. Často zaznívá, že UNESCO hrozí při neodstranění točny vyškrtnutím Krumlova ze seznamu světového dědictví. Otáčivým hledištěm v zámecké zahradě prošlo za dobu jeho existence přes dva milióny diváků. Spor o setrvání nebo přesunutí se řeší už léta. Ministři kultury termín odstranění točny vždy postupně oddalovali. Proti zrušení otáčivého hlediště se v roce 2009 ostře postavil tehdejší starosta Českého Krumlova Luboš Jedlička. V roce 2010 bylo rozhodnuto, že v zahradě zůstane do roku 2015. Rok před tím zástupkyně UNESCO vůbec poprvé navštívily točnu v sezóně a zhlédly divadelní představení.

Starosta Českého Krumlova a šéf Jihočeského divadla jsou nyní rozhodnutím ministra Antonína Staňka (ČSSD) o setrvání divadla v zahradě překvapeni. Jeho předchůdce ještě před půl rokem totiž uvažoval o variantě, že by se hlediště přesunulo ze zahrady do areálu bývalého zahradnictví. „Točna je geniální v ojedinelém propojení hlediště a jeviště, protože divák je uprostřed a hlediště je vlastně všude kolem. S dějem se otáčí i točna, jste uprostřed nádherného plenéru a sledujete nějaký dramatický příběh, operu nebo balet,“ uvedl ředitel Jihočeského divadla Lukáš Průdek.

Během léta se tu pod širým nebem odehraje kolem devadesáti představení. Na sezónu 2019 chystá divadlo na otáčivé hlediště osm titulů.

Divadlem roku 2018 je podle kritiků pražské Divadlo pod Palmovkou

Ceny divadelní kritiky za rok 2018 mají své vítěze. Divadlem roku se stalo pražské Divadlo pod Palmovkou. Vytvořilo i nejlepší loňskou inscenaci, a to Shakespearovu hru *Něco za něco*. Ocenění za nejlepší herecký výkon získala Pavla Gajdošíková za svou Maryšu v ostravském Divadle Petra Bezruče a Saša Rašilov za roli Mefista v Národním divadle. Nejlepší poprvé uvedenou českou hrou je *Elegance molekuly* autora Petra Zelenky v jeho režii v Dejvickém divadle. O cenách divadelní kritiky (dříve Ceny Alfréda Radoka) rozhodují kritičky a kritici v anketě časopisu *Svět a divadlo*. O vítězích jich teď hlasovalo osmdesát. Letos se konal už 27. ročník.

Český Cirk La Putyka vystupuje až do srpna v Berlíně

Vystoupení českého souboru Cirk La Putyka mají až do srpna možnost zhlédnout obyvatelé německé metropole. Ve známém berlínském divadle a varieté Chamäleon odehraje uskupení téměř 180× představení nazvané *Vzpomínky bláznů* (*Memories of Fools*). Úspěšnou premiéru si kus o snech a fantastické cestě do vesmíru odbyl teprve nedávno. „Je to hrozně zajímavá zkušenost, v Čechách se tohle vlastně vůbec nepraktikuje hrát 180 představení v řadě. Je to úplně jiný způsob práce, než známe my,“ poznamenal režisér Rostík Novák. V Berlíně je to naopak zvykem, a divadlo Chamäleon tak má standardně v programu – až na

drobné výjimky – celých šest měsíců jen jediné představení. Náročnému rytmu se muselo přizpůsobit i představení, v němž se kombinují akrobatické prvky nového cirkusu s divadlem, tancem nebo kouzelnickým vystoupením. Vystupování před německým publikem podle Nováka má i další specifika. Velká část diváků například od podobného představení, kterému se zatím dostává dobrých kritik, očekává jen akrobacii, což ale není styl Cirk La Putyka, pro který hraje zásadní roli i příběh. Představení českého souboru tak vedle akrobacie může zaujmout i způsobem vyprávění, výraznými kostýmy, svéráznými postavami nebo krátkými videoprostrhíhy.

Zemřel divadelní a filmový herec Jiří Pecha, bylo mu 75 let

V nedožitých šestasedmdesáti letech zemřel herec Jiří Pecha. V brněnském Provázku, kde působil od přelomu šedesátých a sedmdesátých let minulého století až do penze, se třebíčský rodák Pecha proslavil. Vytvořil úspěšnou hereckou dvojici s Boleslavem Polívkou. Ztvárnil také množství filmových rolí, třeba v *Baladě pro banditu*, *Dědictví aneb Kurvahošigitntag*, *Zapomenutém světle* nebo pohádce *Lotrando a Zubejda*. K vrcholům Pechova divadelního herectví patřila titulní role v Shakespearově dramatu *Král Lear* a v komediální hříčce *Babička* podle Boženy Němcové – fetišistické revui, za niž před lety dostal speciální Cenu Alfréda Radoka – za „mužský herecký výkon v ženské roli“.

Zemřela Atka Janoušková

Ve věku osmaosmdesáti let zemřela 9. března v Praze herečka a dabérka Atka Janoušková. Pražská rodačka Janoušková, která měřila pouze 120 centimetrů, se vlastním jménem jmenovala Vlasta Janoušková. V divadle vystupovala Janoušková od dětství. Působila rovněž v Dismanově rozhlasovém souboru. Krátce pracovala i jako úřednice, ale následně začala jezdit po vystoupeních a estrádách. Stála u zrodu českého dabingu a díky svému charakteristickému hlasu namluvila mnoho pohádkových postavíček. Hlas propůjčila například včelce Máje a její hlas zazněl například i ve večerníčku *Příběhy včelích medvídků*. Zahrála si však i v oscarovém filmu *Amadeus* Miloše Formana nebo v komedii *At žijí duchové*. Za své dabingové umění obdržela Atka Janoušková v roce 2009 Cenu Františka Filipovského za celoživotní přínos dabingu.

(mk)

Zemřel herec Stanislav Zindulka

Divadelní, filmový a televizní herec Stanislav Zindulka zemřel 14. března ve věku šestaosmdesáti let.

Stanislav Zindulka, který se narodil roku 1932 v Jilemnicích, měl od dětství vztah k divadlu díky rodičům, kteří ochotničili. Vystudoval pražskou DAMU a působil v divadle Hradci Králové a v Divadle bratří Mrštíků v Brně. Od roku 1994 byl členem pražského Činoherního klubu. Většina českých diváků si ho nejspíše spojuje se seriály *Vlak dětství a naděje* a *Bylo nás pět* nebo s filmem *Hanele*.

Před kamerou Zindulka debutoval jako mladík už v roce 1956 v dnes zapomenuté komedii *Váhavý střelec*.

Velké role v zásadních filmech se mu dlouho vyhýbaly, i když se objevil v šedesátých letech třeba v parodii *Konec agenta W4C prostřednictvím psa pana Foustky*. Koncem sedmdesátých let hrál ve významnějším filmu *Božská Ema* o pěvkyni Emě Destinnové. V roce 1986 měl zase menší roli ve *Smrti krásných srnců* Karla Kachyni podle známé literární předlohy Oty Pavla. Po komedii *Jak básníkům chutná život* (1987) si zahrál v uznávaném dramatu *Tichá bolest* (1990) o zvrstvích komunistického režimu. Devadesátá léta znamenala pro Stanislava Zindulku zlaté období před filmovou kamerou. Hrál v kultovních *Báječných letech pod psa*, v *Bumerangu* či ve snímcích *Vše pro firmu* nebo *Hanele*. Intenzivně pracoval i v důchodovém věku, natáčel např. *Hořící keř* o Janu Palachovi, *Správněj dres* nebo *Zločin v Polně*. Poslední položkou v jeho dlouhé filmografii je *Narušitel* z roku 2019.

(mk)

Zemřel Radomil Uhlíř, herec známý z *Pupenda*, *Gymply* i *Vejšky*

Krátce po svých dvašedesátých narozeninách zemřel herec výjimečného zjevu i komiky Radomil Uhlíř, který patřil do okruhu Divadla Sklep a s jeho členy také často točil, naposled s Tomášem Vorlem *Instalatéra z Tuchlovic*. Uhlířovu smrt oznámil na sociálních sítích jeho přítel Vladimír Drápal Lábus.

V roce 1988 se Uhlíř objevil ve filmu *Pražská 5*, který vznikl ze spolupráce malých nezávislých divadel, a tři roky nato opět ve Vorlově snímku *Kouř*. Se stejným režisérem natočil i *Kamenný most*, *Cestu z města* a *Cestu do lesa*, *Skřítku*, *Gymply* nebo *Vejšku*. „Byl to náš nedostižný vzor, z nás ze všech asi vůbec nejautentičtější,“ řekl herec Tomáš Hanák, který si s Uhlířem zahrál třeba v *Mazaném Filipovi* v režii Václava Marhoul. Další ze Sklepáků, Milan Šteindler, jej zase obsadil do snímků *Díky za každé nové ráno* a *O život*. Uhlíř však účinkoval i mimo okruh Divadla Sklep, třeba v komedii *Pupendo*, v pohádkách *Čert v díle* a *Škola princů* nebo v televizním dramatu *Hodina klavíru*. Hostoval také v zahraničních produkcích včetně *Hostelu*.

V nedávné době opět pracoval s Vorlem, a to na *Cestě domů*, závěrečném dílu trilogie *Cest*, kde hrál katolického kněze. „V zimě jsme s ním ještě točili v kostele mši, kde se postava Evy Holubové modlí za svého nemocného muže čili Bolka Polívku. V létě máme naplánováno točit pohřeb. A na hřbitově měl Uhlíř coby kněz hrob vysvětit a pronést onu větu Člověče, pomni, prach jsi a v prach se obrátíš,“ vypráví Vorel.

„Radomil Uhlíř hrál ve všech mých filmech, ale málokdo ví, že to byl hlavně zpěvák, textař, básník. A že napsal hromadu úžasných povídek a básní, které nikdo nikdy nevydal. Tak teď by se to slušelo,“ uzavřel režisér.

KULATÁ VÝROČÍ

Marie Tomášová (* 18. 4. 1929, Dobruška)

Třebaže zůstávala především herečkou divadelní – po absolvování pražské DAMU se v roce 1955 stala členkou Národního divadla, odkud pak s Otomarem Krejčou odešla do jeho Divadla za branou. V českém filmu padesátých let si získala neméně výsostné postavení jako představitelka čistých, citově hlubokých a morálně pevných dívek. Po likvidaci Divadla za branou se rozhodla stáhnout se z umě-

Marie Tomášová

leckého života. Po patnácti letech se vrátila na tuto obnovenou scénu, která se ale neudržela. Její nejznámější filmy: *Anna proletářka*, *Jan Hus*, *Jan Žižka*, *Strakonický dudák*, *Zářijové noci*, *Morálka paní Dulské*, *Dům na Ořechovce*, *Taková láska*, *Zelené obzory*, *Skok do tmy*, *Čtyři v kruhu*.

Štefan Kvietik (* 10. 5. 1934, Dolné Plachtince)

Štefan Kvietik je slovenský herec, divadelní pedagog a politik. Po studiích na VŠMU začínal v Martině, od roku 1959 je členem Slovenského národního divadla. Do podvědomí filmového publika vstoupil jako boxer Kmínek v Solanově psychologickém dramatu z koncentračního tábora *Boxer a smrt*, vynikající výkon dále podal v roli Viktora v *Romanci pro křídlovku* (1966) a Sama Pichandy z *Tisícročné včely* (1983). Další známé filmy: *Tvár v okne*, *Majster kat*, *Skrytý prameň*, *Niet inej cesty*, *Medená veža*, *Oáza* ad. Při příležitosti 70. narozenin udělil prezident SR Kvietikovi ocenění za zásluhy o rozvoj slovenského divadelnictví a filmového umění – Kříž prezidenta Slovenskej republiky II. stupně a ve stejném roce mu byl udělen i Rad Ludovíta Štúra II. třídy za mimořádné zásluhy v oblasti rozvoje kultury a umění.

Eliška Balzerová (* 25. 5. 1949, Vsetín)

Herectví studovala na Konzervatoři a JAMU v Brně. První angažmá nastoupila v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích, plných dvacet let pak strávila v Divadle na Vino-

hradech, kde hrála v mnoha úspěšných inscenacích (*Ubohý vrah*, *Dům čtyř letor*, *Brouk v hlavě*, *Urmefisto* atd.). V devadesátých letech se stala iniciátorkou a spoluzakladatelkou Divadla Na Fidlovačce, které bylo otevřeno v roce 1998. Na této scéně ji diváci v posledních dvaceti letech mohli vidět v inscenacích *Šumař na střeše*, *Kabaret*, *Julie, ty jsi kouzelná*, *Poslední doutník*, *Čaj u královny*, *Tři holky jako květ*, *Babička*, *Až naprší a uschne* nebo *Dohazovačka*. Často také spolupracovala s divadlem Viola, kde vedle *Mistrovské lekce*, hře o Marii Callasové, měl premiéru i *Můj báječný rozvod*. Značnou popularitu získala řadou filmových a televizních rolí, např. v seriálu *Nemocnice na kraji města*, *Zlatí úhoři*, *Městem chodí Mikuláš*, *Vrchní, prchni*, *S tebou mě baví svět*, *Ženy v pokušení*, *Láska je láska*, *Teorie tygra*. Za svoji práci v divadle, filmu, televizi i dabingu obdržela řadu ocenění: cenu Bambi, Českého lva, televizní cenu Elsa, Cenu F. Filipovského za dabing.

Zlata Adamovská (* 9. 3. 1959, Praha)

V devadesátých letech byla jednou z nejobsazovanějších hereček mladé generace, protagonistkou řady televizních snímků (*Hříchy pro pátera Knoxe* ad.). První velkou hereckou příležitost dostala v přepisu Jaromíra Jireše Páralova románu *Mladý muž a bílá velryba*. Za roli Zity Gráfové ve filmu *Milenci a vrazi* (2004) byla nominovaná na Čes-

kého lva. Naposledy se letos v lednu objevila v hlavní roli ve filmu *Ženy v běhu*. Hostovala v Divadle na Vinohradech (poprvé v roce 1978), v Realistickém divadle nebo v Divadle Jiřího Wolкера. První angažmá získala v roce 1986 v Městských divadlech pražských. V roce 1990 přešla na dvacet let do Divadla na Vinohradech, devět let hrála v divadle Ungelt. Od loňského roku spolupracuje s divadlem Studio DVA.

Eva Vejmělková (* 4. 3. 1969, Karviná)

Eva Vejmělková je herečka, scenáristka a psychoterapeutka. Už při studiu na ostravské konzervatoři hrála v několika filmech a její půvab a nadání se také uplatnil v televizi. První angažmá získala ve Státním divadle v Ostravě, popularitu ji přinesla role Píšťalky v Kleinově snímku *Jak básníkům chutná život*. Znamé filmy: *Zastihla mě noc*, *Fontána pro Zuzanu*, *Modrá hodina*, *Kára plná bolesti*, *Paví oko*, *Akli Miklós* ad. Hrála i v hollywoodském velkofilmu *Dračí srdce*. Jako divadelní herečka excelovala v monodramatu *Marie*, ke kterému si napsala i libreto a v němž hrála i v Paříži. Jako básnířka se podílela na textech árií do operně-baletního dramatu *Pietro a Lucia*. Nějaký čas se také věnovala práci s drogově závislými. V současné době si užívá rodinného života a pracuje jako psychoterapeutka.

VZPOMÍNKA

Eduard Kohout (6. 3. 1889 – 25. 10. 1976)

Byl jednou z určujících osobností moderního českého herectví, jako přední člen Národního divadla, kde působil v letech 1916-1970, pracoval s nejvýznamnějšími divadelními režiséry – K. H. Hilarem, J. Frejkou, K. Dostalem a dalšími. Český film mu poskytl jen málo příležitostí, v nichž by mohl projevit své umění v celé šíři. Hrál už v němž éře, jeho prvním zvukovým filmem byl *Batalión* (1937). Nejznámější filmy: *Jan Výrava*, *Kouzelný dům*, *Noční motýl*, *Turbína*, *Šťastnou cestu*, *Bláhový sen*, *Kluci na řece*, *Daleká cesta*, *Velké dobrodružství*, *Baron Prášil*, *Bláznova kronika*, *Spalovač mrtvol* ad.

Eman Fiala (15. 4. 1899 – 24. 6. 1970)

Pocházel z umělecké rodiny, jeho starší bratr byl známý pod pseudonymem Ferenc Futurista. Než se dostal k herectví, věnoval se studiu hudby, dirigování a kompozici. Hrál v bezmála dvou stech filmech, ke dvěma desítkám složil hudbu a k několika titulům napsal námět. Vynikl ve vedlejších rolích většinou komediálního charakteru, ale i v tragických postavách. Nejznámější filmy: *Muži v ofsajdu*, *Lelíček ve službách Sherlocka Holmese*, *Batalión*, *Muzikantská Liduška*, *Dívka v modrém*, *Poslední mohykán*, *Pytláková schovanka* ad.

Jiří Štuchal (20. 11. 1912 – 2. 3. 1979)

Ač talentovaný autor, na humoristickém nebi Štuchal v padesátých a šedesátých letech zářil jako stálíce především

svým konferenciérstvím. V Čs. rozhlasu konferoval nesčíslné množství veřejně natáčených kabaretů a oblíbených estrád, včetně mezinárodních. Jako konferenciér měl nevšední dar fabulace a improvizace, ač si své vystoupení důkladně připravoval. Jeho konferenciérství nebylo strohým ohlášením vystoupení účinkujících, ale rozvitou, podstatnou částí estrády. Vyznačovalo se intelektuálním nábojem, vtipností, brilantní výmluvností, schopností imitovat lidi nejrůznějších prostředí a v nejrůznějších jazycích. Koncem roku 1972, právě při dozrívání velké vlny personálních čistek zorganizovaných novým, normalizačním vedením Čs. rozhlasu, dovršil Štuchal šedesát let života a odcházel do důchodu. Těsně předtím se svěřil *Mladé frontě* prý s novou anekdotou: „Jestli vedoucí neodvolá, co mi řekl, dám výpověď!“ „A co ti řekl?“ „Dal mi výpověď.“

Jozef Kroner (20. 3. 1924 – 12. 3. 1998)

Rodák ze slovenského Liptova začal hrát jako ochotník. Jeho první profesionální scénou bylo divadlo v Martině, od roku 1956 následovalo Slovenské národní divadlo. Kronerovou nejsilnější filmovou postavou šedesátých let byl truhlář Brtko v *Obchodu na korze* (1956), ničený soukolem slovenského fašismu, jinou nezapomenutelnou rolí je zedník a včelař Martin Pichanda z *Tisícročné včely* (1983). Další známé filmy: *Polnočná omša*, *Pacho*, *hybský zbojník*, *Putovanie do San Jaga*, *Lidé z maringotek*, *Kosenie Jastrabej lúky*, *Sol' nad zlato*, *Dědictví aneb Kurvahošigutntag* ad.

Ilja Prachař (30. 4. 1924 – 10. 8. 2005)

Ilja Prachař se narodil 30. dubna 1924 v Malenovicích u Zlína do rodiny úředníka zdravotní pojišťovny. Vystudoval reálné gymnázium a za války byl nasazen v Baťových závodech. Uvažoval o studiu medicíny, ale během vojny se stal členem známého Armádního uměleckého souboru Víta Nejedlého (1945-1947) a rozhodl se pro herectví. Poté působil ve Zlíně (1947-1952), v Ostravě (1952-1954), v Divadle S. K. Neumanna v Libni (1954-1959) a v Divadle na Vinohradech (1959-1991), z něhož odešel ze zdravotních důvodů na odpočinek. S úspěchem hostoval i na jiných scénách. Na divadelních prknech se stal představitelem charakterních a vitálních komických, tragikomických i tragických postav. Ve filmu se poprvé objevil v roce 1957 ve snímku *Bomba*, často býval obsazován do rolí v uniformě, jeho herecký rejstřík je ale mnohem širší. Znamé filmy: *Všichni dobří rodáci*, *Král Šumavy*, *...a pátý jezdec je Strach*, *Souhvězdí Panny*, *Zlatá reneta*, *Kladivo na čarodějnice*, *Světáci*, *Horká zima*, *Podivný výlet*, *Signum laudis* ad.

Ilja Prachař

Karolína Slunéčková (8. 4. 1934 – 11. 6. 1983)

Jako absolventka DAMU nastoupila v roce 1956 do Divadla na Vinohradech, jemuž zůstala věrná až do své předčasné smrti. Před kamerou dostával obvykle menší úlohy. Nejznámější filmy: *Ženu ani květinou neuhodíš*, *Tři chlapy na cestách*, *Případ mrtvých spolužáků*, *Pomerančový kluk*, *Útěky domů*, *Divoký koník Ryn*, *Má láska s Jakubem*, *Kulový blesk*, *Vítr v kapse* ad.

Miroslav Moravec (6. 1. 1939 – 29. 3. 2009)

Hrát začínal ochotnický již za středoškolských studií, přestože rodiče s hereckou kariérou nesouhlasili. Divadelní fakultu Akademie múzických umění absolvoval roku 1962 dálkově. Už během studií přijal první angažmá v Mostě. V dalších letech pak hrál v Chebu a ve Zlíně. V roce 1968 mu nabídl angažmá Otomar Krejča ve svém pražském Divadle za branou. Od roku 1980 pak působil v Divadle pod Palmovkou (tehdejším Divadle S. K. Neumanna). V roce 1996 se stal členem Divadla na Vinohradech, ve kterém zůstal až do roku 2004. Působil nejen v divadle, ale i ve filmu, televizi, rozhlase a dabingu. Disponoval velmi zvukným, hlubokým, hebcem melodickým hlasem, díky němuž patřil mezi nejvýznamnější české dabingové a rozhlasové herce.

Jiří Hrzán (30. 3. 1939 – 23. 9. 1980)

Originální komik, jehož místo po předčasné tragické smrti zůstalo prázdné. Rozhodl se mezi sportem a herectvím pro DAMU, hrál několik sezón mimo Prahu a v roce 1965 přijal angažmá do Činoherního klubu. V českém filmu dostal řadu hereckých příležitostí, kdy mohl uplatnit své všestranné, komediální i dramatické nadání. Nejznámější filmy: *Penzión pro svobodné pány*, *Svatba jako řemen*, *Nebeští jezdci*, *Pane, vy jste vdova!*, *Slaměný klobouk*, *Drahé tety a já*, *Jak utopit dr. Mráčka aneb Konec vodníků v Čechách*, *Buldoc a třešně* aj.

Před 170 lety se narodil František Adolf Šubert, ředitel Národního divadla v letech 1883-1900

Působení F. A. Šuberta (27. 3. 1849, Dobruška – 8. 9. 1915, Praha) se výrazně zapsalo do profilu české první scény – jednak uvedl na prkna, která znamenají svět, opery Bedřicha Smetany, a to nejen v Praze. Veliký úspěch sklídilo Smetanovo dílo i na zájezdu ve Vídni, čímž se dostalo do povědomí evropské kulturní veřejnosti. Šubert pak zpětně uváděl na scénu ND špičku světové dramatické klasiky – Shakespeara, Molièra a zároveň také původní českou dramatickou tvorbu, jako například *Naše furianty*. Šubert napsal i několik divadelních her, které se dnes už nehrají, připomeňme si však jeho činnost spisovatelskou a editorskou. Stál u zrodu příprav a prošel celou přípravou Československé národopisné výstavy v roce 1895, která položila základ české etnologie, a vydal o ní obsáhlou publikaci s bohatou fotodokumentací. Šubert se podílel i na zrodu Českého etnografického národopisného muzea. Co se nepovedlo, že to byl však právě ředitel Šubert, který nepřijal do souboru Národního divadla Emu Destinnovou.

Několik dat

- 28. 3. 1799** Zemský stavovský výbor odkoupil Nosticovo divadlo, od té doby se nazývalo Stavovským divadlem.
- 6. 5. 1824** byla zahájena pravidelná česká divadelní představení ve Stavovském divadle.
- 9. 5. 1959** Laterna Magika začala hrát trvale v Praze.
- 25. 2. 1954** Československá televize zahájila pravidelné vysílání.

Festival Jeden svět

Vítězným filmem letošního festivalu dokumentů o lidských právech Jeden svět, který přinesl 117 dokumentů z jednapadesáti zemí, se stal snímek *Kamenné srdce* o afghánském uprchlíkovi ve Francii. Cenu za nejlepší režii má film *Odložený případ* tvůrce Madse Brüggera o tragické smrti generálního tajemníka OSN Daga Hammarskjölda. Nejlepším českým dokumentem je *Dobrá smrt* režiséra Tomáše Krupy o nemocné ženě, která se rozhodla pro asistovanou sebevraždu ve Švýcarsku. (Tento snímek jste mohli zhlédnout na pondělním Klubovém promítání na Českém velvyslancetví.) Přehlídka se z Prahy přesouvá do dalších pětatřiceti měst v Česku a také do Bruselu.

Roadmovie Všechno bude nejlepším filmem loňského roku

Snímek mladého slovinského režiséra Olma Omerzu, ve kterém ztvárnili hlavní role začínající mladí herci Tomáš Mrvík a Jan František Uher, při galavečeru v pražském Rudolfinu získalo celkem šest cen Český lev, mimo jiné i za režii a herce ve vedlejších rolích. Bodovala také temná fantastická romance *Hastrman*. Film režiséra Ondřeje Havelky se dočkal ocenění ve čtyřech kategoriích, mimo jiné i za nejlepšího herce v hlavní roli pro Karla Dobrého nebo za nejlepší kameru. Nejlepší herečkou v hlavní roli se stala Jenovéfa Boková za výkon v intimním dramatu *Chvilky*. Během slavnostního večera byly předány také dvě ceny za televizní tvorbu. Nejlepším televizním filmem nebo minisérií byla vyhlášena *Dukla 61* a nejlepším dramatickým televizním seriálem *Dabing Street*. Oba jsou z produkce České televize. Do síně slávy uvedla Česká filmová a televizní akademie režisérku Věru Plíčovou-Šimkovou. Diváci si mohou pamatovat její snímky *Krakonoš a lyžníci*, *Páni kluci* nebo *Lišáci, Myšáci a Šibeníčák*.

Febiofest ocenil za přínos kinematografii Bohdalovou a Fondu

V pražském Obecním domě proběhl 26. ročník Mezinárodního filmového festivalu Febiofest, který v Praze trval do 29. března. Součástí slavnostního zahájení festivalu byla česká premiéra filmu Davida Loweryho *Gentleman s pistolí*, nejnovějšího snímku s Robertem Redfordem. Ministr kultury Antonín Staněk (ČSSD) na jeho slavnostním zahájení předal cenu Kristián za celoživotní přínos kinematografii herečce Jiřině Bohdalové. Druhého Kristiána převzali za amerického herce Petera Fondu, který se nemohl osobně dostavit kvůli zdravotním problémům, ředitel distribuční společnost Bontonfilm Martin Palán a dabér Zdeněk Mahdal. Ocenění Kristián za celoživotní přínos kinematografii získali oscaroví režiséři Jiří Menzel a Bille August z Dánska, který natočil například film *Bídníci*. Cenu za Menzela, který se od konce roku 2017 potýká s vážnými zdravotními problémy, převzala jeho manželka Olga Menzelová. „Když jsem byl mladý, inspirovali mě pánové Jiří Menzel a Miloš Forman, díky kterým mě napadlo stát

se režisérem. Vždy mě u českého filmu fascinoval humor a humanismus a stále se k filmům těchto dvou mužů vracím,“ řekl dánský režisér Bille August.

Vítězem soutěžní sekce Nová Evropa filmového festivalu Febiofest se stalo slovenské drama *Ostrým nožem*. Film režiséra Theodora Kuhna vypráví příběh otce, kterému parta neonacistů zavraždí syna a on se rozhodne vzít spravedlnost do svých rukou.

Film Uzly a pomeranče měl premiéru v Lipsku

Česko-německo-slovenský koprodukční snímek *Uzly a pomeranče* režiséra Ivana Pokorného měl premiéru 20. března v lipském kině Regina-Palast. Uvedení filmu natočeného podle stejnojmenné knižní předlohy Ivy Procházkové bylo součástí doprovodného programu Lipského knižního veletrhu, na kterém byla Česká republika letos čestným hostem. Román *Uzly a pomeranče* o nelehkém dospívání byl dosud vydán v pěti jazycích a oceněn literárními cenami v několika evropských zemích.

Iva Procházková v roce 1983 s rodinou emigrovala a usadila se v Rakousku a posléze v tehdy západním Německu. Tam s manželem Ivanem Pokorným rozvíjela divadelní projekty a věnovala se i literární tvorbě pro dospělé a dětské čtenáře. Po roce 1989 začala publikovat také v Československu a později Česku. Je autorkou bezmála třicítky knih vydaných dosud v šestnácti jazycích.

Skleněný pokoj – Příběh z vily Tugendhat vstoupil do kin

Snímek Julia Ševčíka *Skleněný pokoj* měl slavnostní premiéru 12. března v brněnském Univerzitním kině Scala. Vznikl podle románu britského spisovatele Simona Mawera, kterého inspirovaly dramatické události 20. století a slavná vila Tugendhat.

Román *Skleněný pokoj* se stal světovým bestsellerem, byl přeložen do mnoha jazyků a nominován na prestižní literární ocenění The Man Booker Prize. Příběh byl volně inspirován osudy Liesel a Viktora Landauerových, jejich přátel, zaměstnanců a architekta vily Von Abta.

Hlavní role ve filmu mají herečky Carice van Houtenová, která se proslavila v seriálu *Hra o trůny* či válečném dramatu *Valkýra*, a Hanna Alströmová, známá třeba z akční komedie *Kingsman*. Claes Bang je zase držitelem Evropské filmové ceny 2017 pro nejlepšího herce za film *Čtveřec*, který získal Zlatou palmu na MFF v Cannes. Zahrál si také v adaptaci světového bestselleru Davida Lagercrantze *Dívka v pavoučí síti*. Dánský herec Roland Møller je znám z thrilleru *Atomic Blonde*. Z českých a slovenských herců ve filmu účinkují například Karel Roden, Jana Plodková, Karel Dobrý, Marián Mitaš, Zuzana Fialová nebo Martin Hofmann.

Hrdinkami filmu o lásce, přátelství a zásadních životních rozhodnutích jsou Liesel Landauerová a její přítelkyně Hana. Dvě ženy, které spojil celoživotní vztah a jeden mimořádný dům, který pro Liesel a jejího muže Viktora

postavil architekt Von Abt. „Vše, co osudově poznamenává Hanu a Liesel, se nějakým způsobem vztahuje k vile – Skleněnému pokoji, který je ve filmovém fiktivním příběhu dílem vizionářského architekta Von Abta,“ vysvětlil producent Rudolf Biermann. „Slovo room však má v angličtině nejen význam pokoj, ale také prostor, a tento překlad nabízí nové souvislosti. Pokud je náš život v průhledném, skleněném prostoru, vymykáme se zavedeným pravidlům a zvyklostem,“ dodal.

„Skleněný pokoj je o lidech, kteří vybočili z řady, a právě to, že je na člověka vidět, vyžaduje velkou odvahu,“ myslí si představitel Von Abta Karel Roden.

Snímek Julia Ševčíka vstoupil do kin ve dvou verzích, anglické a české. Hlavní postavy nadabovaly Aňa Geislerová (Liesel) a Kateřina Winterová (Hana).

(mk)

Český animovaný film *Plody mraků* získal evropské ocenění

Český animovaný film *Plody mraků* získal v Berlíně cenu Evropské asociace dětského filmu (ECFA) pro nejlepší krátký film za rok 2018. Oznamovala to jeho režisérka Kateřina Karhánková, podle níž ocenění filmu může pomoci, aby se promítal i v dalších zemích.

„Tahle cena je pro mě výjimečná. Je to pro mě neuvěřitelné, že ze všech filmů vybrali tenhle,“ řekla Karhánková, jejíž film se už představil na více než 100 festivalech. „Ten film už cestuje poměrně dlouho po festivalech a nečekala jsem, že přijde ještě něco takového, taková tečka,“ poznamenala. Největším oceněním jsou pro třicetiletou absolventku FAMU, která byla také autorkou scénáře, podle jejích slov ale stejně ceny, které se jejímu filmu dostaly od dětského publika, protože právě jemu je určen.

Desetiminutový poetický snímek *Plody mraků*, na němž se výtvarně podílela Alžběta Skálová, vypráví příběh o překonávání strachu, odvaze vstoupit do neznáma a objevovat nové věci. Vznikl za použití tradiční techniky ploškové animace, při níž se jednotlivé snímky skládají z připravených dvourozměrných rekvizit.

Film, který byl pro Kateřinu Karhánkovou na FAMU absolventským snímkem a jemuž věnovala dva roky, byl v minulosti oceněn na řadě festivalů, mimo jiné na mezinárodním filmovém festivalu Cinekid v Amsterdamu, kde zvítězil v sekci nejlepší evropský krátký animovaný film.

(mk)

Zemřel režisér Václav Vorlíček

Václav Vorlíček

Ve věku osmaosmdesáti let zemřel 5. února v Praze režisér Václav Vorlíček, který natočil populární *Tři oříšky pro Popelku*, řadu komedií a seriálů, mj. *Arabelu*.

Scenárista, režisér a herec Václav Vorlíček patřil k nejvýraznějším československým filmařům s mezinárodním potenciálem a ke klasikům české komedie. Narodil se v roce 1930 v Praze, kde také vystudoval re-

žii na FAMU. Proslavil se v českém prostředí velmi neobvyklou parodií na komiks *Kdo chce zabít Jessii?*, kde si zahrála tehdejší kráska Olga Schoberová. Film bodoval u československých diváků i na festivalech v Terstu nebo v Locarnu. Na crazy humor vsadil Vorlíček i u filmů *Konec agenta W4C prostřednictvím psa pana Foustky* nebo *Pane, vy jste vdova*, na kterém už spolupracoval s Milošem Macourkem. Velmi dobře byla přijata i komedie s pohádkovými prvky *Dívka na koštěti* se zpěvačkou Petrou Černouckou. Slavná pohádka *Tři oříšky pro Popelku* se stala v sedmdesátých letech mezinárodním hitem a je uváděna dodnes v mnoha evropských televizích, velmi populární je třeba v Německu a ve Skandinávii. Současně ale v sedmdesátých letech vznikaly i slabší snímky poplatné režimu jako *Bouřlivé víno* a *Zralé víno*.

Největší talent Václava Vorlíčka spočíval v chytrém bláznivém humoru a pohádkách, přičemž oba žánry úspěšně propojoval. Vytížený režisér tak produkoval zábavné snímky jako *Jak utopit doktora Mráčka aneb Konec vodníků v Čechách*, *Jak se budí princezny*, *Princ a Večernice* a *Což takhle dát si špenát*. V osmdesátých letech dostal obrovský prostor pro svou fantazii v televizi a vytvořil mnoho seriálů, kterými byly tehdejší děti fascinovány. Náročné trikové seriály jako *Arabela* vůbec nevypadaly levně a často mátlý diváky i tím, že někdy moc nepřipomínaly československou realitu. Bylo to tím, že vznikaly přímo ve spolupráci se západoněmeckou televizí a západní děti by asi spousta jevů z komunistické země nepochopily. Vedle prakticky dokonalé *Arabely* si získaly popularitu i série *Létající Čestmír* nebo *Křeček v noční košili*.

Po listopadové revoluci v roce 1989 se Václav Vorlíček pokusil na staré klasiky navázat projekty jako *Arabela se vrací aneb Rumburak králem Říše pohádek*, které ale už neslavily takový úspěch, a ještě v roce 2011 natočil pokračování *Saxana a lexikon kouzel*, které bylo přijato velmi chladně.

(mk)

Zmizelý německý film se našel v Polsku, je v české verzi

Poslední film o Sherlocku Holmesovi z němě éry, desítky let považovaný za ztracený, se náhodou našel v Polsku. Po následné rekonstrukci v USA se bude v příštích dnech poprvé promítat. Projekce se uskuteční na filmovém festivalu věnovaném slavnému detektivovi. Napsal to list *Gazeta Wyborcza* na svém webu. V Polsku se přitom podle deníku našla česká verze německého filmu *Pes baskervillský* z roku 1929. Kopie snímku se podle kurátorky festivalu Elžbiety Wysocké našla v roce 2009 ve sklepě kostela ve městě Sosnowiec, kde ze zaprášených krabic vycházel podezřelý zápach, jak se celuloidové filmy rozkládaly. Farář je naštěstí nevyhodil, ale zavola známému, filmovému znalci, a přes něj se filmy dostaly do povolaných rukou.

„*Pes baskervillský* byl v české verzi. Všechny informace i titulky byly v češtině. Ale když jsme uviděli název, nepotřebovali jsme Sherlocka, abychom odhalili, co je to za film,“ vysvětlila Wysocká. Německý film o anglickém detektivovi v české verzi se do polského města dostal podle expertky díky předchozímu faráři, který byl filmovým fanouškem. Filmy sbíral a měl známého v Českém Těšíně, který jej zásoboval. V kostele se kromě filmů našla i stará promítačka.

Nejlepším loňským filmem byl podle kritiků Sedláčkův *Jan Palach*

Nejlepší českým filmem loňského roku byl podle filmových kritiků snímek režiséra Roberta Sedláčka *Jan Palach*. Tento film jste měli možnost zhlédnout na Klubovém promítání ve spolupráci s Českým centrem na českém velvyslanectví ve Vídni. Filmoví novináři ho nominovali také v kategorii režie, scénář, nejlepší herec, nejlepší herečka a objev roku.

Drama *Jan Palach* mělo premiéru loni 21. srpna na výročí srpnové okupace v roce 1968. Na rozdíl od trilogie Agnieszky Hollandové *Hořící keř*, jejíž děj začíná okamžikem studentova sebeupálení, Sedláčkův film sleduje poslední rok a půl Palachova života. Ukazuje, jak se změnila atmosféra v tehdejší Československu, jakým vývojem prošlo jeho vnímání společnosti a snaží se ukázat, co ho vedlo k jeho činu.

Další ocenění na Cenách české filmové kritiky si mezi sebe rozdělilo sedm snímků. Dvě sošky si nakonec odnesli tvůrci *Hovorů s TGM*. Debutující režisér Jakub Červenka byl vyhlášen Objevem roku a představitel Tomáše Garigua Masaryka Martin Huba získal ocenění za nejlepší herecký výkon. Navázal tak na loňský úspěch Karla Rodeana, který v biografickém dramatu *Masaryk* Julia Ševčíka ztvárnil Masarykova syna Jana. Z hereček českou filmovou kritiku nejvíce zaujala Jenová Boková v debutu Beauty Parkanové *Chvilky*. Cenu za režii obdržel Olmo Omerzu, tvůrce filmu *Všechno bude*, který vznikl v česko-slovensko-slovensko-polské koprodukcii. Inspirací pro něj byla policejní zpráva o třináctiletém chlapci, kterého v autě zastavila policie. Omerzu natočil netradiční road-movie o dvou chlapcích, kteří se v ukradeném autě vydávají na cestu přes republiku. Cílem jejich útěku je pocit svobody a touha něco zažít. Akademici snímek nominovali i do boje o Oscara v kategorii cizojazyčných filmů, do užší nominace se však neprobojoval.

Nejlepším dokumentem byl loni podle kritiků snímek *Až přijde válka*, který natočil Jan Gebert. V kategorii audiovizuální počin obdrželi cenu Jan a Václav Švankmajerovi za výtvarnou stylizaci posledního celovečerního snímku Jana Švankmajera *Hmyz*. Hokejový dokument Ondřeje Hudečka *Nagano Tapes* zvítězil v kategorii Mimo kino. Tou chtějí kritici upozornit na počiny mimo klasickou kinodistribuci, které vznikají pro televizi nebo internet a dělají českou audiovizuální kulturu rozmanitější, ale zároveň bývají méně vidět.

O cenách rozhodlo zhruba pět desítek novinářů ze Sdružení české filmové kritiky.

(mk)

Čtyřlístek i Jaroslav Němeček slaví výročí a chystají nový film

Spolu s dětským komiksem *Čtyřlístek* letos oslavil své výročí i jeho autor, ilustrátor Jaroslav Němeček. Ke svým pětasedmdesátým narozeninám, které připadly na 20. února, nechystal žádné velké akce. Ale nechyběl na plese 23. února v severočeských Doksech, které se staly předobrazem čtyřlístkovských Třeskoprsk Výročí padesáti let od vzniku komiksu připomenou výstavy i nový film *Velké dobrodružství Čtyřlístku*. Postavičky kocoura Myšpulína, prasátka Bobíka, zajíčka Pindi a psí slečny Fifinky se letos na začátku

dubna opět objeví na filmovém plátně. Na rozdíl od předchozího snímku *Čtyřlístek ve službách krále* vyráběného pomocí 3D technologie, která se potom převáděla do 2D, budou hlavní hrdinové na filmové plátno přeneseni tradiční kresbou. Režie filmu se ujal Michal Žabka. „Lidé jsou zvyklí, že takhle vypadá *Čtyřlístek*. Příběh doprovázejí krásné písničky a všechno je tam nádherné. Taky jsme na tom dělali tři roky,“ řekl Němeček.

První číslo *Čtyřlístku* vytvořil Němeček v roce 1969 společně se svou manželkou Lucií na jejich chalupě u Doks na Českolipsku. Náklad 30 000 kusů byl rozebrán, a tak pokračovali dalšími díly. Od sedmého dílu příběhy začala psát Ljuba Štíplová, která zemřela v roce 2009. Po roce 1990 příběhy psali i další spolupracovníci. „Jednou za rok je oslovíme, aby přinesli námět, pak vybereme nejlepší. Není to jednoduché, člověk bývá unavený, ale musíme to ještě alespoň sto let vydržet,“ prohlásil Němeček. *Čtyřlístek* vychází dvacetkrát za rok. Unikátnost *Čtyřlístku* spočívá v tom, že od roku 1969 oslovuje již několikátou čtenářskou generaci.

Do kin přijde film natočený v padesátých letech v Tibetu českými filmaři

Po více než šedesáti letech od svého vzniku se do českých kin dostane film *Cesta vede do Tibetu*. V roce 1953 ho v Tibetu natočili režisér Vladimír Sís a kameraman Josef Vaniš. V té době již byl Tibet několik let okupován Čínou, která jej v roce 1951 prohlásila za svou autonomní oblast, čínská armáda však teprve začínala ničit tisíce tibetských klášterů. Čeští filmaři proto ještě některé z nich znamenali. Číňané zničili většinu z 6 254 klášterů, zachovalo se jich pouze třináct. Kvůli neshodám s čínskými filmaři vznikly nakonec tři verze filmu, a to pro Československo, pro Čínu a pro festivaly. V roce 1955 snímek získal ocenění na festivalech v Benátkách a v Karlových Varech, avšak teprve v roce 1956 povolila cenzura jeho uvedení v kinech. Na konci padesátých let bylo promítání opět zakázáno.

Cenu Asociace českých kameramanů získal Dvořák za *Duklu 61* a Sysel za film *Toman*

Asociace českých kameramanů v pražském kině Lucerna ocenila nejlepší kameramanská díla. Cenu si odnesl Tomáš Sysel za snímek z období třetí republiky *Toman* a Marek Dvořák za televizní film *Dukla 61* o důlním neštěstí, při kterém na začátku šedesátých let zemřelo víc než 100 horníků. Porota ocenila i studenta FAMU Tomáše Štastného, cenu za celoživotní dílo letos získal Miroslav Fojtík, který za svou kariéru natočil stovky reportáží a dokumentárních filmů. Přítomní taky uctili minutou ticha památku kameramana Stanislava Miloty.

Lidé se naposledy rozloučili s Milotou

Ve velké obřadní síni strašnického krematoria se lidé naposledy rozloučili s kameramanem a signatářem Charty 77 Stanislavem Milotou, který zemřel ve věku pětáosmdesáti let. Dorazila i Milotova manželka Vlasta Chramostová. Před zahájením pietní akce se před budovou krematoria sešly postupně desítky lidí, mezi nimi Milotovi přátelé.

Dvaadevadesátiletá herečka se s manželem rozloučila kyticí sedmapadesáti růží, které symbolizovaly počet let jejich společného života. Milota podlehl 18. února těžkému zápalu plic.

Jako samostatný kameraman debutoval v roce 1963 filmem *Na laně*. Několik krátkých filmů Milota natočil s režisérem Vladimírem Sísem, s režisérem Jánem Roháčem udělal v roce 1965 *Recitál Jiří Suchý – Jiří Šlitr*. Jeho posledním celovečerním filmem byl oceňovaný *Spalovač mrtvol*, ve kterém hrála i jeho žena. V roce 1968 Milota při příjezdu okupačních vojsk Varšavské smlouvy natočil v Praze množství dokumentárních záběrů, v lednu 1969 dokumentoval pohřeb Jana Palacha. Za normalizace byl propuštěn z barandovského studia a nemohl dále točit. Se svou ženou, které tehdy režim také znemožňoval společenské angažmá, organizoval bytové divadlo. Stal se signatářem Charty 77. Kvůli potížím se zrakem se po roce 1989 k práci kameramana nevrátil, ale z materiálů, které natočil na konci šedesátých let, mělo premiéru ještě několik filmů. Před třemi lety dostal Českého lva za mimořádný přínos české kinematografii.

Stanislav Milota

Mene Tekel nabídl sledování rekonstrukce politického procesu

Festival proti totalitě, zlu a násilí, pro paměť národa Mene Tekel v Porotní síni Vrchního soudu na pražské Pankráci nabídl sledování rekonstrukce politického procesu. Olešnické memento zpracoval se studenty Právnické fakulty Univerzity Karlovy režisér Jan Řeřicha. Zpracoval do scé-

náře dramatický osud několika selských rodů, které byly v roce 1953 obviněny z protirežimního spiknutí s cílem zstrašit soukromě hospodařící rolníky a přimět je ke vstupu do jednotného zemědělského družstva (JZD). V zaplněné porotní síni rekonstrukci procesu sledovali také příbuzní odsouzených.

Proces s takzvanými kulaky se konal v Olešnici na Moravě v roce 1953. Jeho oběti pocházeli z okolních vesnic. V procesu byly vyneseny dva rozsudky smrti, jeden doživotní trest a osm trestů odnětí svobody v rozmezí od pěti do dvaceti let. Druhý trest smrti obdržel provokatér Státní bezpečnosti, který vybrané osoby k odporu proti komunistickému režimu nejdříve podněcoval a poté kompromitoval. Nakonec byl odstraněn jako nepohodlný svědek. Záminkou k rozpoutání represivní a soudní mašinerie byl zinscenovaný teroristický čin. Veřejné hlavní líčení a vynesení rozsudků se konalo v sále olešnické sokolovny 17. až 19. dubna 1953. Rodiny odsouzených byly vystěhovány bez majetku ze svých domovů do stovky kilometrů vzdálených osad již třetí den po vynesení rozsudků.

Festival Mene Tekel se každoročně koná v době výročí komunistického puče z roku 1948. Organizátoři chtějí připomínat historické mezníky Česka i dalších evropských států a přinášet svědectví o protiprávnosti totalitních režimů.

Na Výstavišti byla otevřena výstava o animačním studiu Pixar

Na holešovickém Výstavišti v Praze začala putovní výstava mapující historii a současnost animačního studia Pixar. Potrvá do 26. května. Studio vytvořilo dvacítku úspěšných celovečerních filmů, například *Hledá se Nemo*, *Úžasňákoví*, *Příběh hraček*, *Auta* nebo *Coco*. Expozici v minulosti zhlédly milióny návštěvníků v dalších zemích světa. Výstava návštěvníkům ukáže stovky originálních skic slavných postav, které znají z pláten kin. Projdou historií studia, které vzniklo roku 1979, a zjistí, jaké to je tvořit animovaný film.

V historii studia Pixar lze najít i českou stopu – Jana Pínkavu. V jeho rukou vznikl slavný animovaný krysák z filmu *Ratatouille*, který získal Oscara za nejlepší animovaný film roku, stejně jako čtyřminutová *Gerihova hra*, rovněž oscarová. Inspirací mu byly animované filmy Jiřího Trnky. Americký animátor a režisér českého původu ve studiu působil patnáct let, odešel koncem roku 2006.

VZPOMÍNKA

Před 30 lety zemřel filmový režisér, scenárista a výtvarník Karel Zeman

Svémi filmovými triky předběhl Zeman dobu a okouzlit celý svět. Jeho filmy patřily k nejlepšímu československému exportnímu „zboží“. *Vynálezu zkázy* tleskali diváci ve dvaasedmdesáti zemích světa, *Cesta do pravěku* uvedla v úžas i Stevena Spielberga. *Ukradená vzducholod'*, *Blázňová Kronika*, *Baron Prášil*... to jsou jen některé z jeho filmů, jeho posledním dílem byla *Pohádka o Honzíkovi a Mařence*.

Snímek *Vánoční sen* na festivalu v Cannes mu přinesl první cenu pro nejlepší loutkový film, první z mnoha ocenění, která měl Karel Zeman za své filmy po světě posbírat. V dějinách českého filmu bychom našli početný seznam režisérů, jejichž stopa je hluboká, ale jen jeden byl tak originální, že jeho práci identifikujeme po několika vteřinách.

Změny režimu už se Karel Zeman nedožil, zemřel 4. dubna 1989. Psalo se o tom v novinách po celém světě.

World Press Photo vyhrála fotka malé uprchlice, oceněn byl i Čech

Vítězem letošního ročníku prestižní fotografické soutěže World Press Photo je snímek plačící holčičky z Hondurasu zadržené s matkou na hranici s USA od fotografa Johna Moorea. Čech Michael Hanke ve sportovní kategorii se snímky boxerů vozíčkářů skončil druhý a ČTK řekl, že je s výsledkem naprosto spokojen. Hanke již před dvěma lety získal druhé místo v kategorii sportovní reportáž za soubor fotografií z dětských šachových turnajů.

K rekordní návštěvnosti přispěl Josef Koudelka

Nově otevřené Uměleckoprůmyslové museum (UPM) v Praze loni navštívilo sto tisíc lidí, čímž dosáhlo nejvyšší návštěvnosti ve své historii. Zásahu na tom má nejen větší výstavní plocha po rekonstrukci, ale také úspěšná bilanční výstava fotografa Josefa Koudelky *Návraty*. Od března do září ji vidělo čtyřicet tisíc návštěvníků a stala se jednou ze tří nejúspěšnějších výstav muzea za posledních dvacet let. V minulosti přitáhly pozornost více než třicet tisíc diváků pouze dva projekty, výstava věnovaná pražským módním salonům a retrospektiva fotografa Františka Drtikola.

Velká přehlídka Josefa Koudelky, který emigroval z Československa v roce 1968 po invazi varšavských vojsk a dvacet let se nesměl do vlasti vrátit, se stala významným počinem Uměleckoprůmyslového musea také z dalšího důvodu – v loňském roce se osmdesátiletý umělec totiž při té příležitosti rozhodl darovat muzeu, tedy českému státu, více než 700 svých snímků. Zhruba polovinu sbírky muzeum už převzalo, smlouva o převzetí zbývajících částí se připravuje. Podle ředitelky UPM Heleny Koenigsmarkové bude smlouva podepsána nejspíš ještě letos. „Je to kolekce nevyčísitelné umělecké hodnoty, a pokud bychom ji měli koupit, stála by nás nejméně sto miliónů korun, což je suma, která dalece přesahuje akviziční fondy snad všech českých muzeí dohromady,“ uvedla Koenigsmarková. Zdůraznila také, že v Koudelkově vlasti tak bude největší soubor jeho prací na světě, navíc v muzeu, které v Česku spravuje nejvýznamnější fotografickou sbírku. „Jsme opravdu velice poctěni, že si tento umělec vybral právě naši instituci. Jakmile totiž začal mluvit o tom, že by své práce rád věnoval, okamžitě se ozvala řada světových muzeí a žádala ho o dar,“ dodala.

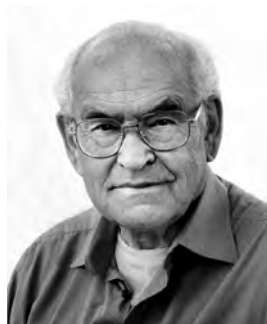
K úspěšným loňským aktivitám muzea se řadí také dvě výstavy z oblasti textilní tvorby. První se věnovala historii pražského módního salonu Hany Podolské, druhá představuje etapu Krásné jizby. Obě byly pro velký zájem prodlouženy do jara letošního roku (o obou těchto akcích proběhla v minulých číslech *Klubu* informace).

V únoru se k nim připojila první výstava z letošních nových projektů, věnovaná oděvní značce Ascher. Ta je v současné době v Česku sice neznámá, přesto má v západní Evropě významné postavení i dlouhou tradici. Její zakladatel, židovský obchodník s hedvábím Zika Ascher, má koře-

ny v Československu, odkud s manželkou emigroval v roce 1939. V Londýně se mu podařilo vybudovat úspěšnou firmu specializovanou na látky, která spolupracovala s proslulými módními domy a světovými umělci.

(mk)

Zemřel fotograf Jan Šplíchal

Jan Šplíchal

V devětaosmdesáti letech zemřel 14. března v Praze fotograf Jan Šplíchal. Své práce vytvářel technikou fotomontáže.

Jan Šplíchal se narodil 17. prosince 1929. Studoval na Umělecko-průmyslové škole v Jablonci nad Nisou a na Akademii výtvarných umění v Praze, kterou však nedokončil. V roce 1950 začal pracovat jako retušér v Orbisu (bývalém Grafickém závodě Neubert a synové), kde byl zaměstnán až do důchodu. Základní vojenskou službu absolvoval u pomocných technických praporů (PTP). V roce 1955 začal fotografovat, navštěvoval kurzy fotografie a začal se orientovat na výtvarnou fotografii. Tehdy poznal techniku fotomontáže, které zůstal věrný po celou dobu své tvorby. Od roku 1958 uspořádal asi třicet samostatných výstav v České republice a přibližně stejný počet přehlídek v zahraničí.

Původně chtěl Jan Šplíchal být malířem, ale jak již bylo zmíněno, z Akademie výtvarných umění byl na přelomu čtyřicátých a padesátých let z politických důvodů vyloučen. Pro své fotografie používal různé techniky i náměty, ale vždy se podle svých slov snažil vyjádřit snovou atmosféru. Byl představitelem imaginativní fotografie.

Techniky, které Šplíchal ve své tvorbě používal, byly různé – sendvič, pozitivní víceexpozice, množování, zrcadlení či například rotační posuv. Zatímco dnes je možné při vytváření podobně snových obrazů využívat digitálních technologií a snímky upravovat v počítači, autor nikdy podobné úpravy svých fotografií nedělal. „Vlastně jsem těmi montážemi předběhl dobu, když jsem používal všechny možné technologie,“ řekl Šplíchal před několika lety při výstavě v Pražském domě fotografie. Zdůraznil však, že zmíněné technologie nepoužíval proto, aby předváděl technické možnosti fotografie. „Spíše jsem znásilňoval techniku, abych mohl vyjádřit své představy a sny,“ uvedl. Z reálných úseků zachycených fotoaparátem tak vytvářel nereálné krajiny, města, výjevy a nepravděpodobné situace. Své fotomontáže tematicky, stylově i časově řadil do větších cyklů bez konkrétního označení jednotlivých obrazů. Některé fotografické obrazy vznikly použitím až sedmi negativů, většinou je ale skládal ze dvou.

Muzeum fotografie a nových médií v Jindřichově Hradci ve spolupráci s nakladatelstvím Fotomida připravilo Janu Šplíchalovi retrospektivní výstavu, která začíná 23. května.

(mk)

HUDBA

Československý punk

Před čtyřiceti lety se začala psát historie československého punku. A to koncertem alternativní skupiny Extempore 23. února 1979 v pražském hostinci U Záborských, na kterém zaznělo několik převzatých punkových skladeb.

Ne všichni v tehdy komunistickém Československu si měli možnost opatřit punkové nahrávky či celá LP. Vzhledem k obtížnosti, s jakou se v sedmdesátých letech hudba sháněla, si našel punk své místo u generace o něco málo starší, než tomu bylo v kolébce punku, ve Velké Británii. Jména jako Mejla Hlavsa (Plastic People of the Universe, DG307), Mikoláš Chadima (Elektrobus, Extempore, MCH Band), Karel Habal (Garáž) a řada dalších, kteří stáli u zrodu punkové scény, nebyli snad ani typičtí „pankáčiči“. Byli to lidé vyhledávající a hlásající jinou kulturu. Kulturu svobodnou, samozřejmě kulturu revoltující. Punk nebyla jen hudba. Punková byla literatura (*A bude hůř* od Jana Pelce), punková byla zkrátka doba.

Mezi asi nejznámější české, potažmo československé punkové kapely osmdesátých let patří nepochybně Visací Zámek. Jedná se o pěťici studentů pražské stavební fakulty. Kuriózní je, že tato pěťice tak dlouho po chodbách fakulty vyprávěla o „legendární“ punkové skupině, až jim nezbylo než ji založit. Píše se rok 1982. Ze slovenských zástupců je nutné připomenout Zónu A, formaci založenou na melodickém punku, či Slobodnú Europu, slavící letos třicet let na hudební scéně.

Mezi další neméně známé kapely určitě patří E!E, SPS (Snížená Pracovní Schopnost), Davová Psychóza, ZNC (Znouzectnost), 4PB (Čtvrtá Cenová Skupina), Telex, Šanov 1, Stalinovy oběti, Kritická situace, Plexis, Akutní otrava... a takto bychom mohli jmenovat asi ještě hodně dlouho. Punkových kapel vzniklo mezi druhou půlkou sedmdesátých let a koncem let osmdesátých vskutku nespočetně. V tehdejším Československu se samozřejmě jednalo o zcela jasný protest proti nesvobodě, nemožnosti se realizovat, svobodně se nadechnout. Na rozdíl od Anglie, kde punk reagoval na tehdejší establishment, konzumní společnost a stavěl se tak do opozice k pravicovým voličům. Způsob protestu byl stejný, lišil se protivníkem. Zcela paradoxně se tedy ukazuje, že punku jako takovému je jedno, proti komu „bojuje“. Důležitý je boj či protest sám o sobě. Punk je srdce, které tepe proti rytmu doby, ve které žije. Vraťme se ale do punkových začátků, do dob, kdy pod stromečkem voněly dárky, kdy víc než kolo od Ježíška byla LP deska a cennější než nová teplá bunda byl rezervaný kožený kabát.

Paralelně s punkem se v Československu formoval také underground. Později ve světě známý hlavně díky prezidentu Václavu Havlovi a Plastic People of the Universe, kteří kromě vlastní tvorby hráli také věci od Velvet Underground. (Když po sametové revoluci Václav Havel pozval skupinu Velvet Underground do Československa, zašli také na koncert PPU, respektive Velvet Underground Revival. Na tomto koncertě prohlásil Lou Reed, kytarista a zpěvák Velvetů, že „Plastici“ je hraji lépe než oni sami.)

Underground se ale stavěl do role jakéhosi filozofa, myslitele, opravdového protivníka proti tehdejšímu režimu. Ne nadarmo se kolem českého undergroundu pohybovali lidé jako Zbyněk Fišer alias Egon Bondy, Jan Patočka, Jan Lopatka a další. Za zmínku stojí též plzeňští ZNC, neboli Znouzectnost, kapela mísící punkovou jednoduchost s baladickou bohatostí. Nelze opomenout ani kapelu Mňága a Žďorp, zástupce z Valašského Meziříčí. Nepatří sice mezi ryzí zástupce punkové kultury, ale svou věčně hledající, místy až jednoduchou hudbou rozhodně na tuto scénu patří.

Punk v Čechách to nikdy neměl lehké, stejně jako to neměl lehké punk jinde ve světě. To konec konců dělá punk punkem. Desperáda mezi životem, desperáda mezi hudbou. Popřejme tedy punku, ať se mu daří držet poselství lidskosti dalších čtyřicet let.

Převzato: Rozhlas Praha

Působivý návrat Mireille Mathieu

První dáma francouzského šansonu Mireille Mathieu je v Čechách častým hostem a české publikum ji miluje, což prokázalo i při jejím březnovém vystoupení v pražském Kongresovém paláci. Téměř tři tisíce diváků zcela vyprodaly sál a vestoje uvítaly dvaasedmdesátiletou zpěvačku, která jim dvouhodinovým koncertem s pauzou připravila opět velkolepý zážitek.

Program Made in France se příliš nelišil od posledního koncertu tamtéž v roce 2016. Doprovod hlavní hvězdy tvořilo opět jedenáct hudebníků včetně smyčcového kvarteta a vokálního tria. Stylově byla náplň večera různorodá – vedle známých hitů (i z repertoáru Edith Piaf, jejíž je nástupkyní) zazněly i spíše popové věci jako *Ciao bambino sorry* či *Akropolis Adieux*.

Obdiv k dlouholetému prezidentu Francie generálu de Gaullovi vyjádřila i písní o něm. Zaujaly především dva momenty: směs mezinárodních hitů, kde prokázala i jazykový talent, a mezi přídatky píseň věnovaná její matce. To byl snad nejpůsobivější moment programu, ve kterém se stáčila i dvakrát převléci (většinou zpívala v černém a bílém) a občas přebrat desítky kytic od vděčných posluchačů, kteří se hlavně v závěru natlačili k pódiu.

Běžné publikum se této superhvězdy dočká zase až v roce 2020, kdy vystoupí s novým programem v pražské O2 Aréně 7. března.

(mk)

Svěrák a Uhlíř – padesát let spolu

Ohlédnutí za půlstoletím společné tvorby populární autorské dvojice Zdeněk Svěrák a Jaroslav Uhlíř nabídl dokumentární snímek režiséra Viktora Polesného, který před nedávnem vysílala Česká televize. Dokument bilancuje nejen padesát let spolupráce Zdeňka Svěráka a Jaroslava Uhlíře, ale přináší i pohled na jejich autorsko-lidský vztah a historii vzniku těch nejslavnějších písniček, které dnes žijí svým vlastním životem.

„Autoři dětských písní, populární napříč generacemi,

napsali společně přes čtyři sta písniček. V dokumentu nezahlížíme pouze do zákulisí příprav velkého koncertu, ale prostřednictvím výpovědi a archivů mapujeme celou historii jejich spolupráce," řekl k tomu Viktor Polesný.

„Svedl nás dohromady můj kamarád Miloň Čepelka, se kterým jsem pracoval v rozhlasu. Pozval jednou Jardu do svého pořadu a začali spolu dělat písničky. Když jsem je v redakci poslouchal, záviděl jsem Čepelkovi, že má takového skladatele, a tak jsem Jardovi Uhlířovi přinesl text, jestli by ho zhudebnil a on to udělal. Vznikla tak písnička *Strášídlko Emílek* s já jsem pak Jardu Čepelkovi odloučil," vzpomínal Zdeněk Svěrák.

Padesáté výročí spolupráce oslavili oba autoři v roce 2017 dvojicí velkolepých koncertů, kam si jejich písničky přišli poslechnout a zazpívat tisíce diváků. Jak tvůrci rádi říkají, byli mezi nimi rodiče, kteří jejich písničky „ještě“ znají, se svými dětmi, které je „už“ znají.

Svěrák a Uhlíř

(mk)

Zemřel extravagantní zpěvák a tanečník Daniel Nekonečný

Ve věku dvaapadesáti let zemřel zpěvák, showman, tanečník a herec Daniel Nekonečný. Narodil se 29. června 1966 v Boskovicích jako Daniel Konečný. Působil v kapele Laura a její tygři, byl lídrem vibrační kapely Šum svistu, do povědomí veřejnosti se dostal zejména svým extravagantním vystupováním i oblečením, vždy ve žluté barvě a třpytkách. Hrál ve filmech *Eliška má ráda divočinu* nebo *Jak se krotí krokodýli*, objevil se také v televizním filmu *Historiky od krbu*.

Zemřel Mirek Hoffmann, zakladatel skupiny Zelenáči

Ve věku třiadesáti let zemřel zpěvák, textař a skladatel Mirek Hoffmann. Byl legendou české country scény a zakladatelem skupiny Zelenáči. Mezi jeho nejznámější písně patřily *Dívka s vlasem medovým*, *Oranžovej expres*, *A slunce pálí jen* nebo *Hej, Joe*. Od roku 2006 nevystupoval na veřejnosti, ale hudbě se věnoval dál.

Pražský rodák Hoffmann, který studoval hru na housle a později i zpěv, začínal v amatérské dixielandové skupině. Zahrál si i v divadle Semafor. Ve skupině Greenhorns působil společně s další legendou české country hudby Micha-

lem Tučným. Na skupinu v dobách největší slávy chodily do vyprodaných sálů tisíce lidí. V roce 1990 se Greenhorns rozpadli a Hoffmann spoluzaložil kapelu, která se přechodně jmenovala Noví Zelenáči, později opět Zelenáči.

Hudební Cena Anděl

Po dvou soškách za vítězství na hudebních Cenách Anděl získali skupina Lucie, zpěvačka Bára Poláková a nováčci The Atavists. Do Síně slávy vstoupil zpěvák, skladatel, moderátor a bývalý politik Michal Prokop. Celkem bylo předáno čtrnáct sošek podle návrhu sochaře Jaroslava Róny. Hlasovalo přes 350 členů České hudební akademie (ČHA).

Skupina Lucie zabodovala v prestižní kategorii Album roku se svou comebackovou deskou *EvoLucie* natočenou po šestnácti letech. Uspěla také singlem *Nejlepší, kterou znám*, který získal ocenění v kategorii Skladba roku. Kapela tak potvrdila svoji pevnou pozici na tuzemské hudební scéně a počet obdržených Cen Anděl rozšířila na třináct.

Dva Anděly udělili akademici také Barboře Polákové za její druhou desku *ZE.MĚ*. S albem, na kterém se podíleli i její kapelník a klávesista David Hlaváč a producent Jan P. Muchow, zvítězila v kategorii Sólová interpretka. Společně s Jakubem Machalou převzala i cenu za režii klipu k písni *2-8-5*.

Úspěšný večer slavila také rocková čtveřice The Atavists. Kapela pocházející z Hradce Králové uspěla v kategorii Objev a cenu si za album *Lo-Fi Life* odnesla i v žánrové kategorii Rock.

Žánrové kategorie se v tomto ročníku, stejně jako vloni, vyhlášovaly společně s hlavními kategoriemi. Například Česká filharmonie se za nahrávku Bohuslav Martinů *What Men Live By / Symfonie č. 1* stala na Cenách Anděl vítězem nové kategorie Klasika.

V kategorii Sólový interpret cenu získal Miro Žbirka za své *Double Album* natočené v londýnském studiu Abbey Road. Na grafice alba, kde je i Žbirkova silueta, pracovala známá česká malířka a grafička Míla Fürstová, která žije ve Velké Británii. Náměty chodila čerpat i do studia Abbey Road, kde Žbirka nahrával už své druhé album.

V kategorii Skupina rozhodla ČHA o vítězství několika násobných držitelů Anděla Monkey Business a jejich desky *Bad Time for Gentlemen*.

Do Síně slávy vstoupil zpěvák, skladatel, moderátor a bývalý politik Michal Prokop, který poděkoval mimo jiné svým zemřelým spolupracovníkům Ladislavu Kantorovi, Petru Skoumalovi a Pavlu Šrutovi. Prokop začínal s kapelou Framus Five v roce 1967. Pozornost vzbudilo mimo jiné album *Město ER*. V současné době pořádá festival Krásný ztráty live. Na závěr večera pak zazpíval svůj hit *Kolej Yesterday*.

Předávání cen doplnila vystoupení dalších zpěváků a skupin. Několik písní divadla Semafor připomnělo letošní 60. výročí založení této pražské scény.

Výjimečná oslava ikony české hudby v režii bratří Cabanů: Jiří Korn si připomene jubileum v největší aréně v Česku

Zpěvák, tanečník, herec, ale především významná osobnost české kultury Jiří Korn oslaví v roce 2019 17. května

sedmdesátiny. Jediný speciální koncert nazvaný 70 x Dík, kde zazní jeho hity od šedesátých let, se uskuteční 25. září 2019 v pražské O2 areně.

Jiří Korn patří desítky let mezi českou hudební špičku. Svým moderním přístupem k hudbě, tanci i módě ovlivnil několik generací a přesáhl tehdejší hranice. Koncert bude průřezem kariéry Jiřího Korna, kde poděkuje fanouškům za přízeň. „Nečekejte obyčejný koncert. Rozhodl jsem se oslavit svoje jubileum jinak, protože se těším, jak si se zcela unikátním koncertním pojetím v režii bratrů Cabanů a v hudebním nastudování Jiřího Škorpíka připomenou spolu s fanoušky většinu mých písní,“ říká Jiří Korn.

Jiří Korn má dvě ceny Thálie, v roce 2006 se stal osobností roku a ocenění posbíral také v zahraničí. Na festivalu Grand Prix v Paříži získal první místo s písní *Robinson*. V Irsku v soutěži Cavan Internationale Song Contest získal za anglickou verzi písně *Žal se odkládá* cenu za nejlepší píseň a interpreta i cenu poroty a diváků. V poslední době vystupuje s úspěšným projektem 4TET, který také obohatí tento sólový koncert Jiřího Korna.

Zemřela zpěvačka Věra Bílá

11. března zemřela nejslavnější romská zpěvačka v Čechách Věra Bílá. Bylo jí čtyřiašedesát let. Její životní příběh je těžko uvěřitelný. Díky svému hlasu se z chudoby dostala mezi špičkové umělce a v devadesátých letech jí mnozí předpovídali, že bude světovou hvězdou. Kvůli nevyrovnané psychice ale přišla o všechno.

Věra Bílá se narodila v roce 1954 v Rokycanech. Vystupovala se skupinou Kale a vydala s ní i několik desek, které kritika velmi oceňovala. Začala koncertovat v Evropě i v Americe a měla našlápnuto na to stát se velkou hvězdou world music. V zahraničí jí nabízel honoráře, o kterých se běžným českým zpěvákům nesnilo. Najednou ale zmizela ze scény – propadla depresím a hracím automatům. Po smrti syna i manžela se ocitla na úplném dně.

V posledních letech ale začala spolupracovat se skupinou Džino Rom-Rock kapelníka Dušana „Džino“ Čonky. Natočili spolu desku, která kombinuje folklór s tvrdým rockem, a v plánu byl velký comeback. V roce 2018 už byly domluveny první koncerty v zahraničí, když kapelníka zatkla policie za závažné trestné činy a vše zkrachovalo.

Život Věry Bílé přiblížil také film Davida Vondráčka a Romana Šantúra *Poslední naděje Věry Bílé* nebo česko-britský film *Černobílá v barvě*.

(mk)

Richard Müller, Michael Kocáb a Ondřej Soukup zahrají nejen šansony

Na letošní podzim se chystá opravdová lahůdka. Tři výrazné osobnosti české a slovenské hudební scény vyrazí společně na turné. *Šansony a jiné písně*, jak se chystaná šňůra jmenuje, zahrají a zazpívají Richard Müller, Michael Kocáb a Ondřej Soukup. Začnou 21. října v Plzni. Hrát se budou mimo jiné šansony z autorské dílny Hapky a Horáčka z alba *V penzionu svět*, u jehož nahrávání se s Kocábem poprvé pracovně setkali. „Ale přidáme i nějaké ověřené vypalovačky, které lidé mají rádi. V jiných verzích i jiných aranžmá. Mám rád, když s písněmi pracujeme, a vždy jsem

zvědavý, jak na to lidé zareagují. Zatím to přijímali s nadšením,“ dodává Müller.

„Zvažoval jsem to jen z hlediska časového, protože jsem opravdu velmi zaneprázdněn, a když jsem slyšel, kolik těch koncertů bude, popravdě mě to stále trochu děsí. Z hlediska uměleckého jsem však neváhal ani chvíli,“ tvrdí Michael Kocáb.

Třetí do party se s Müllerem dosud pracovně nepotkal, přiznává však, že jeho i jeho tvorbu má rád. „Patří k té inteligentnější části naší popkultury,“ vysvětluje Ondřej Soukup.

Turné odstartuje 21. října v plzeňském Depu. Den poté se trojice s kapelou představí v pražském Foru Karlín. Následovat bude Liberec, Ostrava, Olomouc, Hradec Králové, České Budějovice, Žďár nad Sázavou, Uherské Hradiště a série koncertů se završí 22. prosince v Janáčkově divadle v Brně.

Česká filharmonie představila program už 124. sezóny

Druhou sezónu v čele České filharmonie zahájí v září Semjon Byčkov. Mimo jiné s ní poprvé nastuduje Smetanovu *Mou vlast*, bude nahrávat symfonie Gustava Mahlera a představí i moderní skladby. Své první koncerty s Českou filharmonií absolvoval už v roce 2013 na počátku společného projektu „Čajkovskij“, který nyní završí vydáním souborného CD boxu, na projekt naváží koncerty v Tokiu, Vídní, Paříži i na Dvořákově Praze.

Šéfdirigent Semjon Byčkov: „Česká filharmonie patří k oně hrstce orchestrů, které si dokázaly zachovat jedinečnou identitu. Ve stále globalizovanějším hudebním světě, v němž se stírají rozdíly, si orchestr díky své ušlechtilé tradici uchoval osobitý výraz i zvuk, díky čemuž je dnes jedním ze světových uměleckých klenotů.“

Zahajovací večer sezóny se uskuteční 4. září a Byčkov pro něj zvolil skladby Smetany, Čajkovského a Dmitrije Šostakoviče. Na dalších koncertech uvede i další Šostakovičovy symfonie nebo *Symfonii č. 4* Gustava Mahlera. Právě Mahlerovy symfonie bude po dokončení Čajkovského projektu orchestr natáčet pro firmu Decca.

Šéfdirigent poprvé s orchestrem nastuduje i Smetanovu *Mou vlast*, kterou uvede v říjnu. Jak přiznává, do jeho života vstoupila až poté, co přijal angažmá u České filharmonie. Proto se také na tento debut důkladně připravuje a dílo během nynějšího roku průběžně provádí s různými evropskými orchestry.

Kromě Byčkova se v příští sezóně před orchestrem objeví i oba hlavní hostující dirigenti, Tomáš Netopil a Jakub Hrůša. Netopil připraví program z děl Beethovena a Rameaua, Hrůša mimo jiné nastuduje koncertně Janáčkovu *Kátu Kabanovou*. Ze zahraničních dirigentů přijedou David Robertson, Giovanni Antonini, Peter Eötvös nebo Pablo Heras-Casado. Jako sólisté v různých programech vystoupí klavírista Rudolf Buchbinder, houslista Leonidas Kavakos, cellista Gautier Capuçon a další.

Šéfdirigent také uvede díla moderních autorů. Jeden celý večer vyplní *Requiem za Hieronyma Bosche* od německého skladatele Detleva Glanerta, které mělo premiéru před dvěma lety v Amsterdamu. Zazní též skladba *Rending* od Luciana Beria, která je jakousi fantazií využívá-

jící náčrtu Franze Schuberta k jeho nedokončené *Desáté symfonii*. Soudobá hudba dostane prostor i na mimořádném koncertu, na němž pod taktovkou Keitha Lockharta zazní skladby finalistů druhého ročníku skladatelské soutěže pod hlavičkou České filharmonie.

Pokračovat budou oblíbené vzdělávací programy určené pro různé věkové kategorie, včetně projektu s Idu Kellarovou a sborem Čhavorenge, koncert s Markem Ebenem, který dříve prováděli s Jiřím Bělohávkem, jeho roli převzal Petr Altrichter. Před pěti lety, když tento projekt začínal, tak nabízela filharmonie zhruba padesát programů ročně a dnes jich dělá čtyři sta. Pokračuje v zahájeném projektu „Orchestrální akademie“ – mezinárodním studijním programu pro hudební adepty, pro nejlepší studenty nebo absolventy českých vysokých škol, ale také i pro cizince.

Zahraniční cesty orchestru v příští sezóně povedou mimo jiné do Číny, Japonska, Ruska nebo Francie. Většinu zájezdů povede Byčkov, v Německu se představí Jakub Hrůša.

Abonentní cykly a vstupenky na mimořádné, edukační a adventní koncerty jsou v prodeji od 23. dubna. Prodej jednotlivých lístků začne 10. června.

Letos v květnu zamíří filharmonie, hlavně s českou hudbou, na velké turné do Číny, a to s dirigentem Petrem Altrichterem. Na 19. června chystá na Hradčanském náměstí koncert pod širým nebem – program je inspirován jazzem nebo muzikálem, vstup je zdarma.

České filharmonii se podařilo připravit dvě dlouhodobější umělecká partnerství, a to s Royal Academy of Music v Londýně, druhá spolupráce směřuje na východ do čínského Nankingu.

Výstava *Nevěsta prodaná do ciziny*

Národní muzeum otevřelo 6. března 2019 v Muzeu Bedřicha Smetany novou výstavu *Nevěsta prodaná do ciziny*, která mapuje osudy nejnámější opery Bedřicha Smetany na zahraničních jevištích. Výstava se soustřeďuje na nejvýznamnější místa, kde byla v historii uvedena. Jádro tvoří dokumenty ze sbírek muzea, díky nimž si návštěvníci mohou udělat představu o inscenačních podobách *Prodané nevěsty* v zahraničí. Dotkne se také novodobých významných nastudování, mj. pařížského z roku 2008 či nejnovějšího z konce minulého roku v Mnichově.

Seznamuje nás například, že před 110 lety, 19. února 1909, zazněla poprvé opera *Prodaná nevěsta* ve slavné Metropolitní opeře (MET) v New Yorku. Americkou premiéru řídil tehdejší dirigent MET Gustav Mahler, rodák z Kaliští u Humpolce. Do hlavní role Mařenky byla obsazena největší operní hvězda té doby Ema Destinnová. Také tance k „*Prodance*“ tehdy nastudoval další krajan Otakar Bártík, dlouholetý baletní mistr MET. Představení, tehdy zpívané v němčině, bylo přijato velmi kladně a podle dobových kritik učinilo v Americe Smetanu slavným. Národní divadlo v Praze ve stejném roce nově nastudovalo k 25. výročí smrti Bedřicha Smetany *Prodanou nevěstu*, která byla provedena v den jeho úmrtí 12. května 1909 a nastudoval ji Karel Kovařovic, režii měl Robert Polák.

O *Prodané nevěstě* se měl Bedřich Smetana vyjádřit, že to byla „vlastně jen hračka“. Daleko více si vážil svých vážných oper, *Dalibora* a zejména *Libuše*, kterou označil za „slavné tableau a hudebně dramatické užití“ a sám ji určil pro slavnostní chvíle.

Smetanova komická opera *Prodaná nevěsta* patří k nejkrásnější a posluchačsky a interpretačně oblíbené opeře, a to nejenom díky Smetanově vpravdě naprosto geniální hudbě, ale také díky vtipnému libretu Karla Sabiny. Sabina vytvořil půvabný, komicky laděný obrázek z tehdejší české vesnice s dodnes naprosto živými charaktery jednajících postav. Dnešní operní režiséři se inovativně a někdy bezúspěšně snaží přenášet děj oper do jiných poloh a časového období (viz poslední nastudování *Prodané nevěsty* v Bratislavě – záchodové budky se srdíčky na scéně či hnůj, traktor i živé prase v Mnichově).

Prodaná nevěsta svého času rovněž bývala dlouhá léta kmenovým, doslova parádním číslem Národního divadla v Praze. Světovou premiéru měla v roce 1866 v Prozatímním divadle v Praze. Od devadesátých let 19. století, kdy prorazila ve Vídni, ji uvedla řada dalších významných operních scén. Po celé 20. století patřila Smetanova *Prodaná nevěsta* k velmi často uváděným operám nejenom v tehdejších československých operních domech a oblastních scénách, ale také i v zahraničí. Jenom v Rakousku a Německu patřila od devadesátých let 19. století k nejvíce uváděným českým operám, i když v poslední době „vítězí“ Dvořákova *Rusalka* a i opery Janáčkovy.

Výstavu *Nevěsta prodaná do ciziny* budou mít návštěvníci možnost zhlédnout do 2. listopadu 2020.

JUBILEUM

Hudební skladatel Jan Klusák slaví 85 let

Jan Klusák byl mj. členem Divadla Jára Cimrmana, hercem v několika kultovních filmech šedesátých let minulého století a krátce i polistopadovým hudebním činovníkem.

Jan Klusák (* 18. 4. 1934, Praha), původním jménem Jan Filip Porges, zdědil hudební nadání po svém otci, který ale zahynul v koncentračním táboře v Osvětimi. Po vystudování Akademie múzických umění působil jako skladatel, příležitostně herec a literát. Byl zvolen předsedou hudebního odboru obnoveného spolku Umě-

lecká beseda, místopředsedou České hudební rady i do umělecké komise mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro.

V hudbě mu byl jasnou stylovou inspirací meziválečný neoklasicismus a jmenovitě Iša Krejčí či Igor Stravinský. Od roku 1959 spolupracoval s dirigentem a spolužákem Liborem Peškem, jehož souboru Komorní harmonie působilému v Divadle Na Zábradlí věnoval řadu skladeb. Napsal množství scénické hudby. Od šedesátých let se uplatňoval i ve filmu, a to nejen jako skladatel, ale i herec. Po srpnu 1968 byla jeho veřejná činnost husákovským režimem

utlumována a byl označen za politicky nežádoucí osobu, protože mimo jiné zkomponoval hudbu ke dvěma zakázaným filmům – *Den sedmý, osmá noc* a *Konec srpna v hotelu Ozon*.

V normalizační době našel své místo v Divadle Járy Cimrmana, kde se významně zařadil i mezi divadelní herce. Zároveň zde hudebně spolupracoval na představeních *Hospoda Na Mýtince*, *Vražda v salonním coupé*, *Cimrman v říši hudby*, *Dlouhý, Široký a Krátkozraký*. V roce 1976 však musel odejít.

Jan Klusák je autorem mimo jiné několika oper a baleťů, *Čtyř malých hlasových cvičení na texty Franze Kafky*, *Variací na Mahlerovo téma*, několika kvartetů nebo souboru *Invencí*. Za zásluhy byl v roce 2006 při příležitosti státního svátku vzniku samostatné Československé republiky oceněn Medailí Za zásluhy III. stupně z rukou prezidenta Václava Klause.

Jan Klusák: „Každý se mi diví, že jsem pořád v dobré náladě, ale já jsem se s tím narodil. A říkám, že to mám zdarma a že to je zdravé.“

Jubilant Jaroslav Krček

Letošní osmdesátník Jaroslav Krček (* 22. 4. 1939) je známým dirigentem, sbormistrem, skladatelem a všestranným hudebníkem, zakladatelem souboru Musica Bohemica. Studoval na pedagogickém oddělení Hudební školy Bohuslava Jeremiáše v Českých Budějovicích a na Pražské konzervatoři (kompozici u Miloslava Kabeláče, dirigování u Bohumíra Lišky). V letech 1967-1972 působil jako hudební režisér Supraphonu. Roku 1959 založil Malou muziku Souboru písní a tanců Josefa Vycpálka, v roce 1967

pak taneční soubor Chorea Bohemica, do nějž Malou muziku včlenil jako hudební složku. Chorea byla organizována amatérsky a vážlo i její uplatnění.

Krček: „V roce 1977 nám dala zastřešení instituce Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK, za tehdejšího skvělého ředitele Ladislava Šípa. K mému bratrovi Josefovi a flétnistovi Vladimíru Kraflovi přibyli bratři Pospíchalové, houslista Jan, dnes koncertní mistr Vídeňských symfoniků, a violista Jiří, člen salcburského Mozarteu. Sestavu doplnili houslista Jan Buble, člen České filharmonie, a k mému kontrabasu se připojila harfa, hoboje, klarinet, fagot a samozřejmě zpěváci. Právě tehdy došlo i k přejmenování na Musica Bohemica. Spojení s FOK trvalo do roku 1993.“

Se souborem Musica Bohemica dosáhl Krček mimořádných úspěchů na domácí i mezinárodní scéně. Krčkův zájem o folklór přerostl ve specializaci: vyhledává nejstarší památky lidové hudby, uvádí je do současného hudebního života a upravuje lidové písně a tance. Krčkovy adaptace lidových předloh mají zcela osobitý styl a vysoký stupeň stylizace. Krčkovy skladby tvoří kmenový koncertní repertoár souboru Musica Bohemica. Kromě toho je Krček autorem řady symfonických, komorních i vokálních skladeb z oboru soudobé vážné hudby.

Musica Bohemica Praha je komorním souborem osmi hudebníků a dvou zpěváků. Kromě děl, která byla pro soubor přímo napsána, interpretuje Musica Bohemica také hudbu historickou. Zvláštní a ojedinělá je souborová interpretace a zpracování hudby anonymní a lidové. Soubor natočil a vydal kolem padesáti CD, hudbu k několika filmům a divadelním hrám, spolupracuje s českým rozhlasem a televizí. Má za sebou koncertování nejen po celé Evropě i v zámoří. Soubor hostoval i několikrát ve Vídni.

VZPOMÍNKA

Od smrti Karla Kryla uplynulo 25 let

Veličenstvo kat, *Píseň Neznámého vojína*, *Morituri te salutant*, *Král a klaun*, *Salome*, *Bratříčku, zavírej vrátka* nebo *Anděl* patří k jeho nejznámějším písním. Texty Karla Kryla (12. 4. 1944 – 3. 3. 1994) málokoho nechávaly lhostejným. Během svého exilu se stal v Československu legendou. Kryl i dnes ovlivňuje další zpěváky. Svůj vztah k němu vyjádřil v písni *Malčik* písničkář Tomáš Klus, za svého učitele ho považuje (lidská ironie – i ten, který na něho donášel) Jaromír Nohavica. Vlastní úpravu Krylových písní prezentoval zpěvák Daniel Landa.

Karel Kryl chtěl být hrnčířem po dědečkovi, keramikou školu sice absolvoval, ale pak zvítězila hudba a poezie. Začal s kytarou vystupovat na malých scénách v Olomouci a v Ostravě, od roku 1966 nahrával v rozhlasu, v Praze spolupracoval s divadlem Semafor.

Jeho první vydanou písní byla *Nevidomá dívka* a první deska vznikla půl roku po srpnové invazi v roce 1968. Titulní písnička *Bratříčku, zavírej vrátka* vznikla údajně jako okamžitá reakce na vpád vojsk Varšavské smlouvy do Československa. Bratříček se stal symbolem odporu proti okupaci. Karel Kryl odjel z Československa 9. září 1969 na

písníčkářský festival v západoněmeckém hradě Waldecku. Poté se rozhodl podat si žádost o politický azyl a v Německu zůstal dalších dvacet let. Usadil se v bavorském Mnichově, podle něj Mníšku pod Alpou, studoval dějiny umění a filozofii. Dvaadvacet let působil jako redaktor Svobodné Evropy. Písníčkářskou profesi Kryl nikdy neopustil. Vydal

Karel Kryl

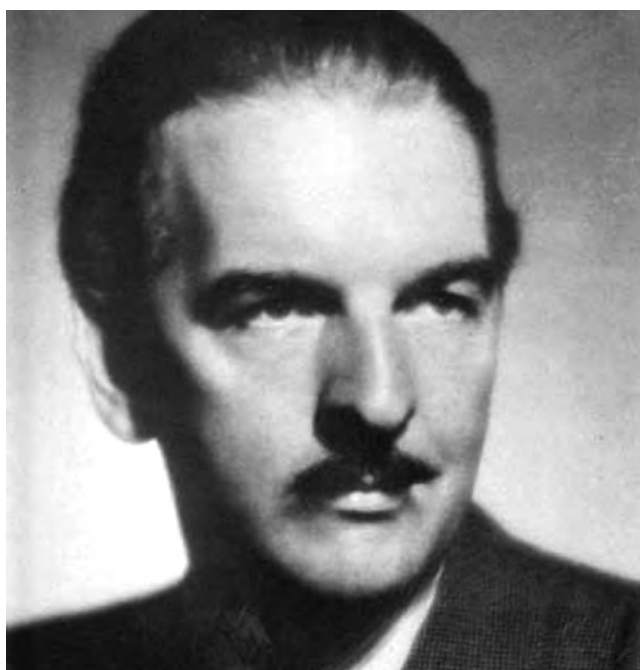
několik knih textů a natočil řadu desek. V Krylově repertoáru nechyběly ani žertovné písničky plné slovních hříček (*Jedůfky*), uměl i lyrickou baladu.

Do Československa se Karel Kryl vrátil v přelomové době 30. listopadu 1989, aby se zúčastnil pohřbu své matky (zemřela 24. listopadu). V devadesátých letech Kryl pokračoval v koncertování, vycházely mu nové i staré knihy, například sbírky *Kníška* (1991) a *Zbraně pro Erato* (1993) či kniha rozhovorů *Půlkacíř* (1993). Vydával desky, mezi nimi nově *Tekuté písky* (1992) a *Monology* (1992). Posmrtně mu vyšly například album *Jedůfky* s dosud nevydanými písněmi, souborné vydání jeho sbírek nazvané *Básně* (1997) či politické komentáře *Země Lhostejnost* (2012).

Karel Kryl zemřel nečekaně 3. března 1994 v Mnichově na infarkt. Pohřben je na hřbitově v pražském Břevnově. Velkého ocenění se mu dostalo až po smrti. Rodná Kroměříž věnovala Krylovi expozici, která připomíná jeho písně, ale i milostnou poezii. V roce 2016 byl do kin uveden dokumentární film *Bratříček Karel* polské režisérky Krystyny Krauzeové, který přibližuje i neznámé události z jeho života.

Rudolf Antonín Dvorský

Rudolf Antonín Dvorský, vlastním jménem Rudolf Antonín (* 24. 3. 1899), patřil k nejúspěšnějším hudebníkům meziválečného Československa. Začínal ve dvacátých letech jako zpěvák v pražském kabaretu Červená sedma, v roce 1929 založil vlastní orchestr The Melody Boys, který se záhy stal předním českým tanečním souborem a vedle tradiční dechové hudby interpretoval i moderní taneční hudbu – jazz a swing. V roce 1936 založil R. A. Dvorský hudební nakladatelství, které vydávalo mimo jiné písně Voskovce a Wericha. Dvorský též ztvárnil několik rolí ve filmu (*Krb bez ohně*, *Kristián*) a k desítkám dalších snímků nahrál hudbu. Jeho tvář s knírkem a nezbytným motýlkem se stala jedním ze symbolů prvorepublikové elegance.

Rudolf Antonín Dvorský

Po únoru 1948 bylo Dvorského hudební vydavatelství znárodněno. V létě 1950 se pokusil se skupinou přátel uprchnout z komunistického Československa dopravním letadlem, které měli unést tři piloti Československých aerolinií. Plánovaný útek se však nezdařil. R. A. Dvorský byl 16. září 1953 zatčen a obviněn nikoliv z pokusu o opuštění republiky, ale přímo z velezrady. Původní rozsudek pětiletého žaláře později Nejvyšší soud s přihlédnutím ke zhoršenému zdravotnímu stavu odsouzeného zmírnil na tři a půl roku. Dne 10. května 1956 byl R. A. Dvorský vzhledem k těžké nemoci propuštěn na svobodu. Zemřel 2. srpna 1966.

Zpěvák, hudebník a herec Waldemar Matuška

Waldemar Matuška (původním občanským jménem Vladislav Matuška) se narodil 2. července 1932 v Košicích, dětství prožil v Praze. Jeho matka Mia Malinová byla zpěvačkou Vídeňských operetních divadel. Vyučil se sklářem a zároveň se snažil vystupovat s různými kapelami – zpíval a hrál na rozličné hudební nástroje (např. kontrabas, banjo a kytaru). V roce 1960 nahrál svou první píseň *Suvenýr* a poté se stal zpěvákem a hercem divadla Semafor, kde se stal brzy jednou z jeho hvězd. Dvakrát vyhrál Zlatého slávka (ve vůbec prvním ročníku v roce 1962 a druhého v roce 1967), několikrát byl druhý.

Začal se objevovat ve filmech jako herec, nazpíval úvodní nebo závěrečné písně oblíbených seriálů. Odešel i s Evou Pilarovou do divadla Rokoko. Poté, co se Eva Pilarová vrátila do Semaforu, zpíval v duetu s Helenou Vondráčkovou, Martou Kubišovou, Jitkou Zelenkovou a dalšími. Kromě práce v divadle se podílel i na jiných projektech, v rámci kterých nazpíval duety i s Hanou Hegerovou a Karlem Gottem.

Prvních výraznějších filmových rolí se dočkal v roce 1964: nezapomenutelný je jeho zpívající padouch Kojot Kid ve vynikající westernové komedii *Limonádový Joe aneb Koňská opera* nebo zpívající voják Patrik v semafor-ském komediálním muzikálu *Kdyby tisíc klarinetů*. V šestašedesátém přišly další herecké příležitosti například v detektivce *Smrt za oponou*, v parodii *Fantom Morrisvillu*, ve verneovce *Tajemství Viléma Storitze*, v pětirolí v krátkometrážním hudebním filmu *Pijácká romance*, sama sebe si zahrál i v TV seriálu „rokokovské“ produkce *Píseň pro Rudolfa III.* Jedním z jeho hereckých vrcholů bylo ztvárnění bohatého sedláka Zášínka, jenž se upíjí z žalu nad svou zemřelou ženou – Židovkou, v dramatu *Všichni dobří rodáci* a samozřejmě také jeho bohémský a prostopášný sochař Smola v televizní komedii *Kam slunce nechodí*. Zpěvák se tehdy na obrazovce vůbec objevoval často, měl dokonce s dirigentem Václavem Hybšem svůj pořad *Dobry večer s Waldemarem*. Ztvárnil hlavní úlohu Georgese Duroye v TV komediálním muzikálu podle de Maupassantova *Miláčka*, následoval filmový muzikál *Noc na Karlštejně*, v roce 1980 měl poslední větší filmovou roli – hajného Kalinu v hudební komedii *Trhák*.

V roce 1976 začal spolupracovat se skupinou K.T.O. (Kamarádi táborových ohňů). Jeho popularita byla v té době velká. Pravidelně koncertoval v zahraničí. V roce 1986 toho využil a zůstal i se ženou v USA, zabydlel se na

Floridě. Komunistické úřady poté zakázaly hrát jeho skladby, zlikvidovaly jeho desku *Jsem svým pánem*, která teprve měla vyjít, v seriálu *Chalupáři* byl smazán jeho hlas, zůstala jen hudba, v *Rozpacích kuchaře Svatopluka* bylo odstraněno jeho jméno z titulků, byl mu odňat titul zasloužilý umělec, který mu byl dříve udělen.

Waldemar Matuška zatím v USA pořádal koncerty pro krajany a vydával zde další desky. Na Floridě zůstal i po roce 1989, kdy v Československu padla komunistická vláda a nastala renesance jím zpívaných skladeb. Česko ale často navštěvoval a občas ještě i vystupoval, byť vzhledem k pokročilému věku musel počet vystoupení omezit. O jeho oblíbě svědčí i fakt, že vznikla i skupina Waldemar Matuška Revival Band, která svůj úspěch založila na podobně vypadajícím zpěvákovi a reprodukci Matuškových hitů.

Zemřel 30. května 2009 na Floridě na zápal plic a následné selhání srdce. Pohřeb měl 18. června 2009 a přišlo na něj kolem 12 000 lidí. Místem jeho posledního odpočinku se stal Vyšehradský hřbitov.

Waldemar Matuška

Libuše Salabová

Libuše Salabová, rozená Klapková, provdaná Štrosová (18. 3. 1929, Nový Bydžov – 27. 11. 1997) byla operní pěvkyně a hudební pedagožka. Od sedmi let hrála na klavír a věnovala se zpěvu, který vystudovala na AMU, a dva roky pak zpívala v Bombajském rozhlasu. Po návratu do vlasti byla operetní sólistkou v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích (1956-1959), kde vystupovala i na scéně krumlovského otáčivého hlediště, a poté členkou Operního studia Burianovy scény D 34 (1959-1960) a Divadla opery a baletu Zdeňka Nejedlého v Ústí nad Labem. Od roku 1964 již nebyla v žádném angažmá. Vyučovala na DAMU. Její hlas je zachycen také na gramofonových deskách.

Václav Kaprál (26. 3. 1889 – 6. 4. 1947)

Václav Kaprál byl český klavírista, pedagog, sbormistr, publicista a hudební skladatel, otec hudební skladatelky Vítězslavy Kaprálové. Byl řádným členem České akademie věd a umění, později také inspektorem soukromých hudebních škol, ředitelem státní komise pro učitelství hudby nebo místopředsedou československé sekce Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu. Od roku 1936 působil jako profesor skladby na brněnské konzervatoři. 16. června 1940 zemřela ve francouzském městě Montpellier jeho dcera Vítězslava. O dva roky později, v září 1942, byl Václav Kaprál zatčen gestapem kvůli aktivitám svého bratra. Umístěn byl do tábora ve Svatobořicích (u Kyjova), kde zůstal až do konce války. Po skončení války v roce 1945 byl Kaprál zvolen prvním předsedou Syndikátu českých skladatelů. Pokračoval ve vyučování na univerzitě i na konzervatoři. Od roku 1946 přednášel také v nově otevřených brněnských třídách na AMU v Praze. V roce 1947 kandidoval na prvního rektora JAMU, o jejíž otevření velmi usiloval. Ještě téhož roku však Václav Kaprál zemřel.

Zdeněk Chalabala (18. 4. 1899 – 4. 3. 1962)

Zdeněk Chalabala byl český klavírista, houslista, hudební publicista, hudební pedagog, významný operní a symfonický dirigent evropské úrovně a operní dramaturg, který během svého života působil v Praze, Ostravě, Brně, Bratislavě a Moskvě, vynikající znalec české a ruské operní tvorby, propagátor moderních hudebně-dramatických směrů.

Dětství a studentská léta prožil v Moravských Budějovicích, kde založil a řídil ženský pěvecký sbor. Studoval mimo jiné ve Vídni a v Praze. Byl mimořádně erudovaný, na brněnské konzervatoři patřil k nejnadanějším žákům prof. Františka Neumanna. Oddělení skladby absolvoval v roce 1923 a v letech 1925-1926 byl mimořádným posluchačem Leoše Janáčka v jeho mistrovské škole. Jeho učitel František Neumann, v té době ředitel a šéf opery brněnského divadla, jej v roce 1926 angažoval jako operního dirigenta. V téže době rovněž začíná působit jako profesor Konzervatoře. Během svého prvního působení v brněnské opeře se výrazně zasloužil o průkopnické uvádění ruských operních titulů.

V Národním divadle Brno působil v letech 1926-1936 a v období 1949-1952, kdy byl šéfem Janáčkovy opery. V roce 1936 se stává dirigentem a operním dramaturgem Národního divadla v Praze. Pod vedením Václava Talicha se dále vyvíjí jeho pozoruhodná umělecká osobnost. Po roce 1945 působí postupně jak šéf opery v Ostravě, Brně a Bratislavě, nakonec jako dirigent Národního divadla v Praze. V roce 1956 byl angažován jako dirigent Velkého divadla v Moskvě, kde uvedl s mimořádným úspěchem Janáčkovu *Její pastorkyni*, v leningradské opeře byla pod jeho taktovkou poprvé v Rusku uvedena Dvořákova *Rusalka*. V té době často dirigoval na zahraničních operních scénách i symfonických koncertech.

Zdeněk Chalabala se proslavil i jako symfonický dirigent a velmi se zasloužil o prosazování české soudobé tvorby, především děl Bohuslava Martinů. Významná byla i jeho činnost skladatelská. Jeho největší význam tkví však především v tom, že byl rozeným operním dirigentem, hudebníkem, který měl mimořádný smysl pro potřeby souznění partitury a jevištního výrazu.

Česká republika slaví výročí vstupu do NATO

Česká republika si připomíná dvacet let od svého vstupu do Severoatlantické aliance. Na Pražském hradě se setkali přední ústavní činitelé se zástupci spojeneckých zemí včetně prezidentů Slovenska, Polska a Maďarska. Česko společně s Polskem a Maďarskem rozšířily jako první země někdejšího východního bloku řady NATO 12. března 1999. O pět let později byly do Severoatlantické aliance přibrány další státy včetně Slovenska. Právě prezidenti Slovenska, Polska a Maďarska společně s českými politiky oslaví své zapojení do aliance na Pražském hradě.

Členství v Severoatlantické alianci je v existenčním zájmu Česka, země této velikosti se sama neubrání. Na konferenci k 20. výročí českého vstupu do NATO to na Pražském hradě řekl premiér Andrej Babiš (ANO). Vyzval také alianci, aby se ještě víc než nyní zaměřila na boj proti mezinárodnímu terorismu, který považuje za hlavní hrozbu. „Historie 20. století nám ukázala, že země naší velikosti se sama neubrání. Proto je naším existenčním zájmem být členem tohoto obranného spolku,“ řekl Babiš. Být členem NATO podle něj také znamená, že jsme spolehlivým partnerem, který ctí zásady svobody a demokracie a za kterého jsou partneři připraveni se zasadit. Za chybu označil, že NATO nebylo aktivnější v boji proti takzvanému Islámskému státu v Sýrii a v Iráku. Zopakoval také závazek vydávat na obranu dvě procenta HDP nejpozději v roce 2024. Premiér připomněl rovněž památku českých vojáků, kteří zahynuli v misi NATO v Afghánistánu.

Severoatlantická aliance nemá zájem o eskalaci vztahu s Ruskem. Aby se ale vzájemný vztah mohl zlepšovat, musí Moskva dodržovat mezinárodní právo a respektovat zahraničněpolitické směřování svých sousedů, uvedl ministr zahraničí Tomáš Petříček (ČSSD). Zároveň upozornil na to, že mezinárodní terorismus zůstává pro alianci hrozbou. Vyslovil se i pro posilování obranné spolupráce v Evropské unii, které ale podle něj musí být chápáno jako posilování evropského pilíře NATO. Posilování obrany je podle ministra obrany Lubomíra Metnara (za ANO) kvůli zhoršené bezpečnostní situaci posledních let nezbytností. Poznamenal, že v devadesátých letech si muselo Česko garantovat svou obranu samo. Příprava na členství a následně samo členství ale podle něj dalo české obraně opět rád. Připomněl českou účast na zahraničních misích, zejména v Afghánistánu, kde působí zhruba 360 českých vojáků. Od roku 2002 se v zemi vystřídal více než 10 500 vojáků.

Také předseda Senátu Jaroslav Kubera (ODS) uvedl, že Severoatlantická aliance (NATO) je pro Českou republiku zárukou bezpečí. Úvahy o zřízení evropské armády jsou podle něj zcela liché. „My žádné miniNATO nepotřebujeme,“ zdůraznil. NATO si podle něj nemůže dovolit prohrát bitvu o Velkou Británii jako Evropská unie. Předseda dolní parlamentní komory Radek Vondráček (ANO) poukázal nejen na vyšší investic do armády, ale hlavně na potřebnost promyšlených akvizic. Připomněl přitom tradice a ambice českého zbrojního průmyslu a nutnost prohlubování výzkumu v tomto oboru. Vicepremiér Jan Hamáček (ČSSD) uvedl, že bezpečnostní hrozby současnosti jsou složitější, rafinovanější a nemají hranice. „Žádný stát si s nimi sám neporadí, proto musíme spolupracovat, proto je naše členství v alianci tak důležité,“ konstatoval. Jako ministr vnitra

zdůraznil, že Česko patří mezi nejbezpečnější země, a to i díky členství v alianci. Země podle něj nikdy neměla tak silné bezpečnostní garance jako nyní.

Vytvoření plnohodnotné evropské armády je chimérou a mohlo by vzbudit ve Washingtonu dojem, že Evropa Spojené státy nepotřebuje, řekl bývalý ministr zahraničí a obrany Alexandr Vondra. Zdůraznil přitom, že ČR NATO potřebuje víc než kdy dřív, a to kvůli hrozbám islamistického radikalismu, asertivního Ruska i vlivu Číny. Česká republika podle Vondry jakožto středně velká nebo menší země „neokouzlí velikostí armády“ či „mohutností bank“, proto se před dvaceti lety v úsilí o členství v NATO profilovala hodnotově. Přesto ale princip něco za něco v mezinárodních vztazích hraje velkou roli, doplnil Vondra a zdůraznil nutnost plnit závazek výdajů dvou procent HDP na obranu.

Albrightová varovala před podkopáváním demokracie v zemích NATO

Bývalá americká ministryně zahraničí Madeleine Albrightová varovala před podkopáváním demokracie v zemích NATO, které podle ní pomáhá nepřítelům. Citovala někdejšího amerického prezidenta Billa Clintona, podle něhož rozšíření alianci posílilo. Albrightová upozornila na to, že v řadě zemí NATO sílí nacionalismus a někde jsou přijímány zákony k oslabení opozice nebo médií. Někteří představitelé podle ní říkají, že před svobodou mají přednost jiné priority. Vyzvala k vystoupení proti těmto tendencím. Někdejší ministryně na konferenci také přednesla vzkaz od Clintona, za jehož prezidentského mandátu Česko do NATO vstoupilo. Podle Clintona se ukázalo, že rozšíření NATO byla správná věc, která alianci posílila. Vzhledem k bezpečnostní situaci v nynějším světě je podle bývalého amerického prezidenta spojení NATO důležitější než kdy předtím. Clinton se také vyslovil pro další rozšiřování aliance.

Maďaři měli v důsledku historických zkušeností v sobě zakořeněné, že jsou sami a nemají spojení. Proto v roce 1997 v referendu 85 procent Maďarů hlasovalo pro členství v NATO. Dnes je Maďarsko zavedeným členem aliance a přispívá svým dílem. U příležitosti oslav 20. výročí vstupu Maďarska, Polska a ČR do NATO to na Pražském hradě řekl maďarský prezident János Áder. Ve svém projevu opakovaně vyzdvihl důležitost spojenců, přičemž ve vztahu k visegrádské skupině (V4) citoval slovenského prezidenta Andreje Kisku, který řekl, že „obavy našich přátel jsou i našimi obavami“. Slovenský prezident Andrej Kiska také odmítl snahu o to, aby si střední Evropa hrála na most, který spojuje Východ a Západ. Apeloval na posílení obranných výdajů v celé Evropě, která podle něj v tomto směru propastně zaostává za Spojenými státy. Slovenský prezident také varoval před zpochybňováním hrozby pro NATO, která přichází z Ruska.

Čaputová se v Praze setkala se Schwarzenbergem

Budoucí slovenská prezidentka Zuzana Čaputová soukromě navštívila Prahu. Povečeřela s poslancem TOP 09 a někdejším ministrem zahraničí Karlem Schwarzenbergem. Setkala se i s ředitelem Knihovny Václava Havla Michaelem

Žantovským nebo filozofem a knězem Tomášem Halíkem, kteří ji podpořili v kampani. Večer navštívila koncert legendárního amerického zpěváka Boba Dylana v Lucerně.

Čaputová nahradí Andreje Kisku v polovině června. Její první zahraniční cesta v čele státu podle tradice povede do České republiky, kde ji čeká setkání s prezidentem Milošem Zemanem. Na závěr svého mandátu zavítá do Prahy i Kiska.

Babiš navrhl Zemanovi jmenovat ministry Havlíčka a Kremlíka

Prezident Miloš na Pražském hradě jednal s premiérem Andrejem Babišem (ANO) o změnách ve vládě poté, co v ní končí ministr dopravy Dan Ťok a ministryně průmyslu a obchodu Marta Nováková (oba za ANO). Ministrem dopravy by se měl stát náměstek Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových Vladimír Kremlík. Místo Novákové premiér prezidentovi navrhl místopředsedu vládní Rady pro výzkum, vývoj a inovace Karla Havlíčka.

Ministr dopravy Dan Ťok (za ANO) končí nejen v čele resortu dopravy, ale složil také poslanecký mandát. Ťok je nejdéle sloužícím ministrem dopravy, funkci zastává více než čtyři roky. Poslanecký mandát ale získal relativně nedávno. Do funkce ministra dopravy se dostal koncem roku 2014 a poslancem za ANO se stal jako nestraníček ve volbách v roce 2017.

Zeman jmenoval do vlády Havlíčka, Benešovou a Kremlíka

Prezident Miloš Zeman jmenoval ministrem průmyslu Karla Havlíčka, ministryni spravedlnosti Marii Benešovou a ministrem dopravy Vladimíra Kremlíka (všichni za ANO). Nahradili Martu Novákovou, Jana Kněžíňka a Dana Ťoka (všichni za ANO). Novými vicepremiéry ve vládě se stali Havlíček a ministryně financí Alena Schillerová (za ANO), Zeman předtím z této funkce odvolal ministra životního prostředí Richarda Brabce (ANO). Vláda Andreje Babiše (ANO) tak zažila během deseti měsíců svého fungování už šest personálních změn. Žádný předchozí český kabinet nevyměnil v prvním roce existence tolik ministrů. Dosud nejvíc členů kabinetu, pět, vyměnil v prvních 12 měsících fungování své druhé vlády tehdejší premiér Václav Klaus.

O místa 21 českých europoslanců se uchází 844 kandidátů

O místa jednadvaceti evropských poslanců za Česko se letos hlásí 844 kandidátů. Na jedno europoslanecké křeslo tak připadá zhruba čtyřicet adeptů. Počet letošních uchazečů je o něco nižší než při minulých volbách do Evropského parlamentu před pěti lety. Tehdy jich bylo zaregistrováno 857. Vyplývá to z údajů, které na volebním webu zveřejnil Český statistický úřad.

Volby do Evropského parlamentu budou ČR stát až 754 miliónů

Květnové volby do Evropského parlamentu přijdou státní pokladnu až 754 miliónů korun. Uvedlo to ministerstvo financí. Částka je zhruba o 250 miliónů vyšší než při euro-

volbách před pěti lety. Důvodem je hlavně zvýšení odměn členů volebních komisí, ale i cena za distribuci a tisk hlasovacích lístků. Ty budou větší, aby je lidé nemuseli otáčet. Na odměnách volebním komisařům stát zaplatí o 100 miliónů víc než v roce 2014. Nedávno je totiž zvýšil z 1 300 na 1 800 korun. Ceny za tisk, kompletaci a distribuci hlasovacích lístků se zvýšily o 37 miliónů korun.

Strany a hnutí dostávají od státu příspěvek na úhradu volebních nákladů podle počtů získaných hlasů. Ministerstvo financí si na to letos vyhradilo téměř 126 miliónů korun. Nejspíš ale celou částku nevyčerpá. Účast v evropských volbách totiž bývá nízká. Před pěti lety se pohybovala kolem 18 procent. Stát tak stranám tehdy vyplatil jen zhruba 42 miliónů.

Eurokomisařka Jourová je mezi stovkou nejvlivnějších podle Time

Komisařka Evropské unie pro spravedlnost, spotřebitele a rovnost pohlaví Věra Jourová se dostala mezi stovku nejvlivnějších osobností světa roku 2019 podle časopisu *Time*. Ve výběru figuruje ve skupině „titánů“ po boku osobností, jako jsou zakladatel Facebooku Mark Zuckerberg nebo hvězdní sportovci Tiger Woods, Mohamed Salah či LeBron James. Jourová uvedla, že jde o poctu nejen pro ni, ale i její tým a uznání rostoucího vlivu Evropské unie na dění v digitálním světě.

LM: Koudelka v USA převzal cenu CIA za zahraniční spolupráci

Šéf Bezpečnostní informační služby (BIS) Michal Koudelka počátkem března v sídle americké Ústřední zpravodajské služby (CIA) převzal ocenění za zahraniční spolupráci. Zároveň se potvrdilo, že Koudelka se při Babišově návštěvě Spojených států spolu s premiérem setkal s ředitelkou CIA Ginou Haspelovou. Babiš centrálu CIA navštívil počátkem března během své třídenní návštěvy Spojených států, která vyvrcholila setkáním s prezidentem Donaldem Trumpem. Koudelka v tajných službách pracuje od roku 1992, ředitelem BIS je od srpna 2016.

Předsedou STAN se stal Vít Rakušan, hnutí chce dovést do vlády

Starostové a nezávislí si na stranickém sjezdu v Praze zvolili nové vedení. Novým předsedou strany se stal poslanec a kolínský starosta Vít Rakušan, na post neměl protikandidáta. V čele strany nahradil podle očekávání Petra Gazdíka, který se již o znovuzvolení neucházel. Gazdíka na přání Rakušana delegáti zvolili na post místopředsedy. Prvním místopředsedou se stal předseda poslaneckého klubu Jan Farský, ani on neměl protikandidáta. Na posty dalších místopředsedů delegáti zvolili kromě Gazdíka Věru Kovářovou a Radima Sršně, kteří své posty obhájili.

Hamáček prosadil svou představu vedení ČSSD i nové stanovy

Vicepremiér a ministr vnitra Jan Hamáček povede ČSSD další dva roky v tandemu s novým statutárním místopředsedou Romanem Onderkou. Na dvoudenním stranickém

sjezdu v Hradci Králové neměli ve volbě vedení protikandidáty. Za revoluční změnu označil Hamáček přijetí nových stanov, které mají usnadnit řízení ČSSD. K neočekávanějším sjezdovým událostem patřilo vystoupení prezidenta Miloše Zemana, který v minulosti dovedl sociální demokracii do vlády a později se se stranou ve zlém rozešel. Jak uvedl, bude ČSSD volit v evropských volbách.

Václav Klaus ml. chystá vznik nové strany

Poslanec Václav Klaus ml. chce založit novou politickou stranu. Představí ji po volbách do Evropského parlamentu. Uvedly to *Hospodářské noviny*. V této straně hodlá působit i jeho otec, bývalý prezident ČR Václav Klaus. V. Klaus ml. byl v březnu kvůli názorovým neshodám vyloučen z Občanské demokratické strany, nadále zůstává poslancem.

Doplňovací volby do Senátu vyhrál Smoljak, STAN tak má nejsilnější senátorský klub

Doplňovací volby do Senátu v Praze 9 vyhrál scenárista a zastupitel pražské Vinoře David Smoljak (za STAN). Dostal 59,5 procenta hlasů, zatímco poražený starosta Prahy 9 Jan Jarolím z ODS získal 40,49 procenta. Díky vítězství Smoljaka bude senátorský klub STAN nejpočetnější v horní komoře. Jejich klub měl stejně jako ODS po loňských senátních volbách shodně osmnáct členů. K urnám přišlo v sobotním druhém kole 11,45 procenta voličů.

Šedesátiletý Smoljak je synem zesnulého režiséra, herce a scenáristy Ladislava Smoljaka. V Senátu nahradí Zuzanu Baudyšovou (za ANO), která na mandát rezignovala ze zdravotních důvodů koncem ledna. Senátorem bude Smoljak do října příštího roku, kdy by vypršelo řádné funkční období Baudyšové.

Zemřel válečný veterán generál Milan Píka, bylo mu 96 let

Ve věku šestadevadesát let zemřel v Bratislavě válečný veterán, český a slovenský generál Milan Píka. Za druhé světové války působil v britském královském letectvu (RAF). Za odbojovou činnost obdržel Československý válečný kříž 1939 a další československá i zahraniční vyznamenání. V souvislosti s nespravedlivým stíháním svého otce Heliodora Píky byl v roce 1949 propuštěn z armády a měl problémy s úřady. Stejně jako jeho otec i on byl zatčený a uvězněný komunistickým režimem. V roce 1970 byl morálně rehabilitován, v roce 1990 povýšen do hodnosti plukovníka a v roce 2014 podle českého ministerstva obrany jmenován do hodnosti brigádního generála.

Český pilot RAF Emil Boček obdrží státní vyznamenání

Válečný veterán a poslední žijící český pilot RAF Emil Boček obdrží 28. října Řád bílého lva nejvyšší třídy. Prezident Miloš Zeman mu to oznámil při oslavě jeho šestadevadesátých narozenin, řekl ČTK hradní mluvčí Jiří Ovčáček. Bočkovi už propůjčil Řád bílého lva bývalý prezident Václav Klaus v roce 2010. Bývalý stíhací pilot tehdy dostal řád třetí

třídy vojenské skupiny. Zeman by zároveň rád Bočka povýšil do hodnosti armádního generála, což je nejvyšší vojenská hodnota.

Veterán Emil Boček

TOP 09 navrhne generála Pavla na vyznamenání Řádem bílého lva

Poslanci TOP 09 navrhnou armádního generála Petra Pavla na státní vyznamenání. Sněmovna by návrh na udělení Řádu bílého lva měla projednat začátkem června. Novinářům to při příležitosti 20. výročí vstupu ČR do NATO řekli zástupci vedení strany. Pavel byl od června 2015 do června 2018 předsedou Vojenského výboru Severoatlantické aliance, tedy jejím nejvyšším důstojníkem. „ČR je plnohodnotný člen NATO. Generál Petr Pavel zastával v letech 2015-2018 nejvyšší vojenskou funkci NATO, kterou je možné v této organizaci zastávat, a to jako první voják ze zemí bývalé Varšavské smlouvy. Za jeho úspěšnou misi by měl být vyznamenán vysokým státním vyznamenáním,“ řekl předseda TOP 09 Jiří Pospíšil.

Duka kvůli zneužívání podal trestní oznámení na neznámé pachatele

Pražský arcibiskup kardinál Dominik Duka podal trestní oznámení na neznámé pachatele sexuálních trestních činů. Učinil tak v reakci na informace, které zazněly v pořadu České televize, kde údajné oběti takových činů vypovídaly. Duka chce zároveň prostřednictvím zákonodárců iniciovat novelu trestního zákoníku, která by zakotvila povinnost oznámit trestný čin znásilnění, sexuálního nátlaku a pohlavního zneužití u osob mladších 16 let. ČTK to řekl mluvčí pražského arcibiskupství Stanislav Zeman.

Ve Vatikánu se konal summit o ochraně nezletilých. Papež František slíbil, že církev nebude sexuální skandály zamlčovat, zastane se obětí a vyvine veškeré úsilí, aby byli pachatelé postaveni před soud. Závazné závěry nebo závěrečný dokument z fóra nezveřejl. Kardinál Duka po skončení summitu uvedl v italské televizi Sky TG24, že kolem sexuálního zneužívání v církvi jde také trochu o hysterii a že provinilí kněží tvoří „promile“ z celého kléru. „V rozhovoru s italskou televizí Sky jsem skutečně řekl slova o částečné hysterii, která se ovšem týkala způsobu medializace značně problematické kauzy jedné dospělé osoby,“ uvedl Duka

v prohlášení. Detailněji se k této kauze nechce vyjadřovat, aby tuto osobu nepoškodil.

Zeman: Restaurátoři Hradu mohou pomoci s opravou Notre-Dame

Pražský hrad je připraven prostřednictvím svých restaurátorských dílen a ateliérů pomoci Paříži s obnovou katedrály Notre-Dame, kterou poničil požár. Francouzskému prezidentu Emmanuelu Macronovi to napsal český prezident Miloš Zeman. Současně vyjádřil lítost nad požárem pařížského chrámu, který znamená obrovskou ztrátu středověkého umění i umění a řemesla 19. století. Požár v pařížském chrámu vypukl 15. dubna okolo 18:50, v té době se tam prováděly rozsáhlé renovační práce. Příčina ohně není zatím známá, ale předpokládá se, že to byla nehoda. Francouzský prezident slíbil obnovu katedrály a vyhlášení mezinárodní sbírky.

Pražské orchestry pořádaly benefiční koncert na obnovu Notre-Dame

Pražské orchestry pořádaly 23. dubna v chrámu sv. Víta na Pražském hradě benefiční koncert s ikonickým národním duchovním dílem *Stabat Mater* od Antonína Dvořáka na obnovu katedrály Notre-Dame v Paříži zničené požárem.

Děti a vnuci emigrantů asi dosáhnou snadněji na české občanství

Děti a vnuci krajanů, kteří emigrovali z někdejšího Československa, asi budou moci snadněji získat české občanství. Změnu přináší senátní novela, kterou doporučil beze změn schválit sněmovní ústavně právní výbor. Podpořili to všichni přítomní členové s výjimkou zástupců KSČM a SPD, kteří se hlasování zdrželi. Novela počítá s tím, že potomci emigrantů by mohli nabýt české občanství prohlášením. Stejnou úpravu navrhovalo ministerstvo vnitra už v roce 2013, Sněmovna ji ale tehdy z vládní předlohy vyřadila i přes snahu Senátu. V dolní komoře při prvním projednávání převládá argument, že k českému občanství by se mohli dostat i lidé, kteří třeba ani neumějí česky a nikdy v tuzemsku nebyli.

Kubera je pro zlepšení znalosti slovenštiny mezi českými dětmi

České děti přestávají rozumět slovenštině a pro změnu tohoto stavu existuje prostor hlavně v oblasti kultury. Při návštěvě Slovenska to novinářům řekl předseda českého Senátu Jaroslav Kubera, který se v Bratislavě setkal se slovenským prezidentem i s předsedou parlamentu. Kubera vyjádřil údiv nad tím, že v Česku je mnohem obtížnější dostat se k pořadům vysílaným ve slovenštině než na Slovensku k českým. „My starší vzpomínáme na (televizní) pondělky, protože byla (vysílána) slovenská inscenace, díky tomu všichni slovensky rozuměli,“ uvedl sedmdesátiletý Kubera, který v minulosti na Slovensku dvacet let pracoval. Předseda českého Senátu po schůzce se šéfem slovenským sněmovny Andrejem Dankem řekl, že se na Slovensku zajímal i o pravidla komunálních voleb. Na

Slovensku jsou na rozdíl od Česka starostové obcí a primátoři měst voleni přímo obyvateli.

Velké obchody nadále zůstanou o některých svátcích zavřené

Velké obchody nadále zůstanou o některých svátcích zavřené. Ústavní soud (ÚS) zamítl návrh skupiny senátorů na zrušení zákona o prodejní době v maloobchodě a velkoobchodě. Porušení zákazu ve vymezené dny může Česká obchodní inspekce pokutovat jako správní delikt až pěti milióny korun. Zákon se týká prodeje s plochou nad 200 metrů čtverečních a výslovně zakazuje prodej 1. ledna, na Velikonoční pondělí, dále 8. května, 28. září, 28. října, 25. a 26. prosince. Na Štědrý den smějí velké obchody prodávat jen do 12:00.

Ministr podepsal nominaci vánočních ozdob na seznam UNESCO

Ministr kultury Antonín Staněk (ČSSD) podepsal nominaci ruční výroby vánočních ozdob z foukaných skleněných perel na zapsání na seznam nehmotného kulturního dědictví Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO).

Vánoční ozdoby z dutých skleněných perliček vyrábějí v Poniklé na Semilsku už více než sto let. Firma Rautis je dnes jediným výrobcem na světě. Manufaktura zaměstnává pět desítek lidí a funguje na stejném místě od roku 1902. Sklárna nabízí přes 20 000 vzorů, některé pocházejí z počátku minulého století. Největší zájem je o tradiční vzory, zejména hvězdy. Návštěvníkům sklárna nabízí komentované prohlídky, které si předloni vyslechlo přes 13 500 lidí. Unikátní výroba je od roku 2015 na národním seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury.

Historickým městem roku 2018 je Brtnice na Jihlavsku

Historickým městem roku 2018 je Brtnice na Jihlavsku. Dostala cenu za nejlepší péči o památky a odměnu milión korun na další péči o kulturní dědictví. Titul Historické město roku se každoročně vyhlašuje u příležitosti Mezinárodního dne památek a sídel, který se slaví 18. dubna. Tradiční ceremoniál ve Španělském sále se nesl v duchu připomínky požáru pařížské katedrály Notre-Dame. Cenu ministryně pro místní rozvoj a odměnu 100 000 korun dostaly Frenštát pod Radhoštěm a Klatovy. Stotisícová odměna také náleží všem čtrnácti krajským finalistům.

Na území Městské památkové rezervace Brtnice je devětadvacet kulturních památek.

Česká pošta od března změnila výpočet ceny posílaných balíků

Česká pošta od března změnila výpočet ceny posílaných balíků, namísto hmotnosti se bude nově určovat podle velikosti. ČTK to sdělil Ivo Vysoudil z tiskového oddělení společnosti. Z ceníků zveřejněných na webu pošty vyplývá, že u služby Balík Na poštu bude nově zaslání nejmenšího balíku do 35 centimetrů stát 109 korun. Dosud lidé za posílání nejlehčího balíku do dvou kilogramů v rámci stej-

né služby zaplatili 108 korun. Poslání nejtěžšího balíku do 50 kilogramů stálo doposud u zmiňované služby 239 korun, nově bude pošta za největší balík do 240 centimetrů účtovat 339 korun. U balíků do zahraničí prozatím zůstává cena podle váhových kategorií, řekl ČTK Vysoudil.

Praha zavede MHD zdarma v době smogu

V době smogu bude v Praze jezdit městská hromadná doprava zdarma. Rozhodli o tom radní hlavního města. Prahu jeden den bezplatné jízdy vyjde na zhruba 5 milionů korun. Město chce díky opatření nalákat co nejvíc řidičů aut do vozů MHD. Město připravuje i další opatření ke zlepšení ovzduší, připravuje například vyhlášku, která by měla zakázat topení uhlím a obecně regulovat topení tuhými palivy. Novinářům to řekl náměstek pražského primátora Petr Hlubeček (STAN). Lidem, kteří by kvůli vyhlášce museli vyměnit kotel, mohou pomoci tzv. kotlíkové dotace. Pražský magistrát o boji se znečištěním z dopravy mluví delší dobu. V minulosti se objevil návrh na takzvanou nízkoemisní zónu v oblasti vymezené zhruba vnitřním okruhem, kam by nemohly starší vozy s vyššími emisemi. Magistrát hodlá prověřit také možnost zpoplatnění vjezdu do centra.

100 let česko-slovenské koruny

Výstava ke stoletému výročí vzniku československé koruny seznamuje návštěvníky s vývojem československých a českých platidel, bankovek, státovek a oběžných mincí. Platidla představují mimořádný pramen, v němž se zrcadlí osudy státu a jeho jak společenský, tak i výtvarný a technický vývoj. Obdobný význam mají i jejich návrhy, které snad dokonce ještě více ukazují na dobové trendy, ať se jedná o oblast motivů nebo uměleckého a technického zpracování. Nakonec nelze opomenout návrhy, které byly vybrány k realizaci, dokonce byly i vyrobeny, ale nakonec z politických důvodů nebyly nikdy dány do oběhu.

V expozici v Císařské konírně uvidí návštěvníci vedle platidel i nejvýznamnější realizované a nerealizované výtvarné návrhy od renomovaných umělců na pozadí historie Československa a České republiky posledních stalet. Projdou příběhem československé a české koruny od roku 1919 do současnosti, který vyprávějí samotná papírová platidla a jejich návrhy. Uvidí, že v případě vzniku řady bankovek, státovek a mincí se nezdálo, že se jedná o velmi nesnadný proces, který byl ovlivněn překotnými politickými změnami. Budou se však moci seznámit i s proměnou chápání funkce drahých kovů v tomto období a s neznámějšími a nejcennějšími zlatými ražbami, jež vznikly na území Československa a České republiky.

Vystavované předměty pocházející z depotů České národní banky budou vůbec poprvé v takovémto rozsahu představeny nejširší veřejnosti. Návštěvníci uvidí mimo jiné návrhy Alfonse Muchy z let 1918 a 1919 a budou je moci porovnat s jeho tvorbou ve druhé polovině dvacátých let minulého století. Také se seznámí s dílem dalších mimořádných osobností české a slovenské grafiky, jako byli například Max Švabinský, Cyril Bouda, Karel Svoboda, Albín Brunovský nebo Oldřich Kulháněk. Jedním z významných okamžiků bude také část, která prezentuje unikátní exponáty realizované u příležitosti oslav vzniku československé

koruny v roce 1919, zlatou vysokohmotnostní minci a pamětní bankovku.

Výstavu pořádá Kancelář prezidenta republiky, Správa Pražského hradu a Česká národní banka a byla otevřena do 28. dubna tohoto roku.

(mk)

První státočka nové republiky – stokoruna – se do oběhu dostala 7. 7. 1919. Návrh pocházel z díly Alfonse Muchy, kterému seděla modelem jeho manželka Marie. Na tisku se mj. podílela i tiskárna Rašínových *Národních listů*. Takzvaná muchovka se však brzy stala obětí padělatelů, její platnost proto skončila již v lednu 1921.

Demonstrace proti Gottwaldovi (1989) – Klementu Gottwaldovi byla věnována třetí emise československých stokorun. Kýčovitě zelené platidlo se do oběhu dostalo až v říjnu 1989, koncem měsíce se proti emisi konala malá demonstrace a už 4. prosince byl tisk zastaven.

Bankovka Oldřicha Kulhánka (1993) – bankovka je umělecké dílo, těmi současnými, jež navrhl Oldřich Kulháněk, se platí už šestadvacet let. Tisícikoruna s Františkem Palackým dokonce získala ocenění Bankovka roku 2008, udělované Mezinárodní asociací odborníků zabývajících se hotovostí (IACA). Ve stejném roce skončila platnost papírových dvacetikorun s Přemyslem Otakarem I. a v roce 2011 jsme mohli naposled platit padesátikorunou sv. Anežky České. Karel IV. tak na českých bankovkách zůstává posledním polovičním potomkem Přemyslovců.

V průmyslových oblastech budou smíšené česko-polsko-slovenské policejní hlídky

V průmyslových oblastech by měly dohlížet na pořádek smíšené česko-polsko-slovenské policejní hlídky, jako tomu bylo například loni na Mladoboleslavsku. Tento pilotní projekt se osvědčil, řekl novinářům ministr vnitra Jan Hamáček (ČSSD). O pokračování spolupráce jedná s polskými a slovenskými ministry vnitra. Několik desítek zahraničních policistů by mělo působit nejen v Mladé Boleslavi, ale i v Kvasinách či Plzni. Hamáček se středočeskou hejtmankou Jaroslavou Pokornou Jermanovou (ANO) podepsali memorandum o spolupráci při řešení problémů se zahraničními dělníky v průmyslových zónách. S jejich kriminalitou se ve středních Čechách potýká podle policie hlavně Mladá Boleslav a její okolí. Pracují tam tisíce cizinců, především ve firmách spojených s automobilovým průmyslem, a to nejen ve Škodě Auto, ale také v dodavatelských firmách.

Něco z historie: Radlická mlékárna

Jednu z nejstarších českých mlékáren představovala Radlická mlékárna, kterou založil Karel Kirschner v roce 1872 v rámci rozsáhlého statku v Radlicích. Zásobovala mlékem velkou část Prahy na levém břehu Vltavy. Koncem 19. století firma výrobu přestěhovala naproti smíchovskému nádraží, kde postupem času vyrostl jeden z největších mlékařenských areálů meziválečného Československa.

Nejdříve mlékárna zřídila svoji vlastní „zahušťovnu“ mléka a v roce 1933 tady vyrobili vůbec první ovocný jogurt, který se nazýval Jovo a na trh byl uveden o rok později. Ze začátku se vyráběl s jahodovou nebo později meruňkovou příchutí. Brzy se stal oblíbenou pochoutkou a jeho licence byla hojně prodávána do zahraničí.

V období první republiky mlékárna prosperovala a buďovala si rozsáhlou síť prodejen – měla také svoje mléčné bary. V té době se už jednalo o akciovou společnost, kterou vlastnila z velké části Česká společnost pro průmysl cukerní, která byla po druhé světové válce znárodněna.

Radlická mlékárna okolo roku 1900

Po znárodnění se mlékárna stala součástí Pražských mlékáren a od roku 1963 byla začleněna do koncernu Národní podnik Laktos. V osmdesátých letech 20. století se zde již zpracovávalo přes 150 tisíc litrů mléka denně a z toho se vyrábělo téměř dvacet druhů výrobků.

V revolučním roce 1989 se zaměstnanci mlékárny připojili ke generální stávce a protestovali proti zásahu policejních jednotek při občanských demonstracích 17. listopadu. Po nástupu nového režimu došlo k osamostatnění mlékárny, nicméně už v roce 1992 byl její provoz ukončen. Celý areál byl postupně zrekonstruován a v současné době slouží komerčním a administrativním účelům.

(mk)

Festival vína v Táboře nabídl přes padesát degustací vín

V Táboře byl zahájen nejdelší Festival vína a gastronomie ve střední Evropě. Potrvá více než dva měsíce, během kterých nabídne přes padesát setkání s vinaři a sommeliéry, chybět nebude ani kulturní akce. 11. ročník akce věnuje hlavní pozornost Velkopavlovické vinařské oblasti. Návštěvníci ale podle ředitele festivalu Jiřího Blafky ochutnají i vína z dalších regionů včetně zahraničních, jako jsou třeba Wachau, Kamptal nebo Štýrsko v sousedním Rakousku. Festivalová novinka – degustace ve sklepeních historického centra – nabídnou setkání s moravskými vinaři, kteří zvítězili v soutěži Vinař roku.

Moravská manufaktura zrestaurovala vzácný gobelín z roku 1700

Restaurátoři z Moravské gobelínové manufaktury ve Valašském Meziříčí na Vsetínsku dokončili renovaci vzácného gobelínu z období kolem roku 1700. Práce nazvaná *Armida a Rinaldo* pochází z proslulé dílny v belgických Antverpách. Na obnově díla o rozměrech 330 x 205 centimetrů pracovali zaměstnanci dílny zhruba rok. Zobrazuje výjev z básně Torquata Tassa, jednoho z nejvýznamnějších představitelů italské renesance. Gobelínu dominuje vyobrazení kočáru letícího vzduchem, který táhnou Pegasové a řídí Amorci. Gobelín bude součástí jedné z největších sbírek gobelínů v České republice v zámku v Náměšti nad Oslavou na Třebíčsku.

Manufaktura ve Valašském Meziříčí se kromě restaurování historických děl zabývá také ručním tkaním klasických gobelínů, originálních kobereců a uměleckých tapisérií. Založena byla v roce 1898. Po listopadu 1989 byla více než rok uzavřena, neboť patřila Ústředí uměleckých řemesel a při privatizaci přišla na řadu jako jedno z posledních středisek. Po obnovení činnosti v roce 1993 má na svém kontě mimo jiné obnovu řady staletých gobelínů a tapisérií.

Schillerová má pomoci najít peníze na výstavu NM o Egyptu

Vláda uložila ministryni financí Aleně Schillerové (za ANO), aby spolupracovala s ministrem kultury Antonínem Staňkem (ČSSD) na finančním zabezpečení výstavy Národního muzea o objevech českých egyptologů. Na projekt žádá ministerstvo kultury 50 miliónů korun, slibuje, že 30 miliónů by se mělo vrátit na tržbách. Výstava věnova-

ná objevům českých egyptologů v egyptském Abúsíru by měla příští rok v Národním muzeu odstartovat novou éru fungování hlavní budovy na Václavském náměstí po plném dokončení rekonstrukce.

Premiér Andrej Babiš (ANO) při nedávné návštěvě Egypta pozval na otevření výstavy s názvem *Sluneční králové* egyptského prezidenta Abdala Fattáha Sísího. Egyptská strana nepožaduje výpůjční poplatky.

Michelinskou hvězdu dvě pražské restaurace letos obhájily

Michelinskou hvězdu pro letošní rok obhájily pražské restaurace La Degustation Bohême Bourgeoise a Field, které zůstávají jedinými restauračními zařízeními v České republice s tímto oceněním. Uvádí se to v tiskové zprávě k vydání gastronomického průvodce Michelin pro Evropu (Main Cities of Europe 2019). Vůbec poprvé Praha získala michelinskou hvězdu v roce 2008, kdy se jí mohla pyšnit restaurace Allegro v hotelu Four Seasons a její šéfkuchař Andrea Accordi. Ten obdržel hvězdu pro Allegro celkem třikrát. Podnik Allegro mezitím zanikl. Celkem hvězdu doposud získalo pět pražských restaurací.

Násilné vystěhování Neveklovska mělo za cíl poněmčení

Nucené a násilné vystěhování českých občanů z sedmdesáti obcí Neveklovska, Sedlčanska a Benešovska ve středních Čechách skončilo před sedmdesáti lety, 1. dubna 1944. Bylo součástí plánů okupantů na vytvoření takzvaného německého zemského mostu, při kterém mělo být poněmčeno území od Litoměřic ku Praze, a na vznik nových výcvikových prostorů. Vyhláška se týkala téměř 30 000 obyvatel v oblasti velké zhruba 500 kilometrů čtverečních na severu a západě ohraničené řekami Sázavou a Vltavou a na jihu a východě městy Sedlčany a Benešov. Samotné vystěhování se uskutečnilo v pěti etapách. První vysídlení si mohli vzít všichni majetek, ti další už většinu museli zanechat na místě.

Na zabraném území nacisté zřídili zemědělské provozy, pracovní a vězeňské tábory i vojenské cvičiště. Ke konci války německá armáda cvičiště opevnila a některé objekty podminovala. Řada původních obyvatel tak raději odešla do pohraničí, kde osídlila nemovitosti po odsunutých Němcích.

Bohemian Rhapsody je nejvýdělečnějším filmem v Česku

Film *Bohemian Rhapsody* za 14 týdnů promítání v České republice vydělal 222,6 miliónu korun, čímž překonal dosud nejvýdělečnější snímek v českých kinech *Avatar*. Jeho tržby jsou podle Unie filmových distributorů 219,6 miliónu korun.

Film o skupině Queen a jejím zpěvákovi Freddie Mercury, který tvůrcům vynesl Zlatý glóbus za nejlepší drama a zlatou sošku glóbu pro nejlepšího herce (Rami Malek), v Česku v kinech vidělo 1,43 miliónu diváků.

Snímek nazvaný podle jedné z neznámějších písní skupiny Queen zachycuje život extravagantního frontmana Queen od jejího založení až po slavný koncert *Live Aid*.

Film mapuje raketový vzestup nekonvenční skupiny a často napjaté vztahy v kapele, kterou vedle Mercuryho tvořili kytarista Brian May, bubeník Roger Taylor a baskytarista John Deacon. Nejvíce prostoru je však věnováno Mercury, jeho rozpolcené osobnosti i jeho komplikovaným vztahům s rodinou a životnímu vystřízlivění poté, co onemocněl AIDS.

Britsko-americký film v aktuální víkendové návštěvnosti kin v Česku na druhé místo odsunula komedie režiséra a scenáristy Martina Horského *Ženy v běhu*. Film vypráví o běhu matky a jejích tří dcer za rodinným štěstím a splněným přání jejich zemřelého otce.

V únoru mělo premiéru pokračování animovaného filmu *Lego® příběh*, česká komedie Jiřího Mádlů *Na střeše*, časosběrný dokument režiséra Pavla Jurdy *Dobry život sokola Bendy*, historický a dramatický film *Marie, královna skotská*, švédská krimi *Goliáš*, americký horor *Potomek* a hudební dokument *Metallica – koncert v Nimes*.

(mk)

Na jarní výlet do Loděnice u Berouna

Gramofonové desky z Loděnice u Berouna hrají v Japonsku i v Americe, a zatímco jiné firmy v devadesátých letech zanikly, tady se privatizace podařila.

Jednou z prvních desek vyrobených ve zdejších Gramofonových závodech byla v roce 1951 *Má vlast* Bedřicha Smetany. Na dlouholetou tradici se podařilo úspěšně navázat. Podnik GZ Média dokázal reagovat na potřeby trhu a dnes zaměstnává asi 1 600 lidí ze širokého okolí. Firma Ioni otevřela novou lisovnu také v Americe a v Kanadě a letos expanduje i do Francie. Areál na výrobu vinylových desek je velmi rozsáhlý a skládá se z několika budov. V Loděnici stále lisují hlavně černé desky. Gramodesky ale umí udělat i barevné nebo s potiskem.

„Firma několikrát musela změnit svůj předmět podnikání. Černá deska v devadesátých letech téměř umřela a firma se zaměřila na výrobu cédéček,“ vysvětluje složitě období v historii výroby desek generální ředitel firmy GZ Média Michal Štěrba. Zdejší továrna vyrábí také luxusní krabice nebo obaly na kosmetiku. Lisy na výrobu vinylových desek se však hodí i v současné době. Gramofony jsou totiž opět v módě. „My jsme se dokázali vrátit k výrobě desek a jsme největším výrobcem na světě,“ říká Michal Štěrba. Na vrcholu slávy vinylové desky v roce 1985 se tady vyrábělo asi 13 miliónů desek za rok. V současné době je to už dvojnásobek tohoto objemu a produkce dál stoupá.

Každý den z lisovny putuje do světa asi 100 tisíc kusů desek. Pracuje se sedm dní v týdnu. Desky pro prezidentskou kampaň v USA si tady nechali vylovovat oba hlavní kandidáti – Hillary Clintonová a Donald Trump. „My dneska děláme desky napříč hudebním spektrem od malých garážových kapel jakéhokoliv žánru a zároveň děláme desky pro největší umělce,“ vypočítává úspěchy firmy Michal Štěrba. Výrobu desek v Loděnici objednávají studia, která spolupracují s Taylor Swift, U2 nebo Lady Gaga. Umí zde vyrobit desky barevné i netypického tvaru.

Podnik v Loděnici připomíná malou vesničku s mnoha budovami. Kromě lisovny a výroby cédéček je zde také třeba tiskárna. Teče tudy řeka a místní kotelná poskytuje teplo i pro řadu bytů v obci.

Tuto středočeskou obec neproslavila jen výroba gramofonových desek, ale také oscarový snímek *Ostře sledované vlaky*. V roce 1966 ho na zdejší nádraží natočil režisér Jiří Menzel podle stejnojmenné novely Bohumila Hrabala s Václavem Neckářem v roli eléva Miloše Hrmy a Josefa Somra coby výpravčího Hubičky. Spisovatele Bohumila Hrabala inspirovala osobní zkušenost z doby druhé světové války, kdy pracoval jako výpravčí na nádraží v Kostomlatech a skupina partyzánů tam nechala vyhodit vlak do povětří. Filmaři dali přednost zdejší lokalitě proto, že protilehlý svaz umožňoval snadnější filmování exteriérových scén z nadhledu. V budově onoho slavného nádraží, které však dnes bohužel chátrá, je umístěna malá expozice, připomínající historii této trati i filmové natáčení.

(mk)

Stadničtí neuspěli ve sporu o kapli s hrobkou ve Vranově nad Dyjí

Potomci polského šlechtického rodu Stadnických s konečnou platností neuspěli ve sporu o zámeckou kapli s hrobkou ve Vranově nad Dyjí na Znojemsku. Jejich stížnost odmítl Ústavní soud. Předmětem stejného soudního sporu byl také obraz šlechtičny Heleny Mniskové z roku 1852, ani ten však rodina nedostane. Stadničtí v minulosti neúspěšně nárokovali vydání celého vranovského zámku, který nyní patří státu. Jde o vrcholnou ukázkou baroka na Moravě a jednu z hlavních turistických atrakcí Znojemska. Kaple s podzemní hrobkou je součástí zámeckého areálu. Justice proto nové žalobě podané v roce 2013 nevyhověla – existuje totiž takzvaná překážka věci rozsuzené, jinými slovy, justice už jednou problém řešila a vyřešila.

Okresní soud ve Znojmě v případě vranovské kaple s hrobkou poukázal na to, že nejde o rodinné pohřebiště. Ze všech polských vlastníků vranovského velkostatku, tedy rodů Mnisků a Stadnických, je v hrobce pohřbena jako jediná Helena Mnisková. Ústavní soud následnou stížnost čtyřadvaceti potomků rodu označil za zjevně nepodstatnou. Nacisté zámek i velkostatek zabavili Adamu Stadnickému a prodali jej německému baronu Gebhardu von der Wense-Mörse. Po druhé světové válce zámek převzal stát, později jej také zpřístupnil veřejnosti.

Kardinálové vyzvali k trestání biskupů za krytí zneužívání

Kardinálové, kteří se ve Vatikánu účastní historického summitu k sexuálnímu zneužívání dětí duchovními, vyzvali k zavedení nové kultury odpovědnosti v římskokatolické církvi. Nový přístup má vést k trestání biskupů a církevních hodnostářů, kteří nechrání své ovečky před sexuálními predátory z řad kněží, informovala agentura AP. Kardinál z indické Bombaje Oswald Gracias zdůraznil, že biskupové musí na sebe vzít díl odpovědnosti a spolupracovat na řešení problému, protože žádný biskup nedokáže problém řešit sám a jde o problém celé církve. Bogotský arcibiskup podle AP ve svém pozoruhodném proslovu odmítl praxi finančních vyrovnání mezi katolickou církví a oběťmi zneužívání jakožto pokus „koupit si jejich mlčenlivost“. Vedle přednášek a seminářů jsou na programu modlitby či výpovědi obětí sexuálního zneužívání.

Nová expozice v Třebíči připomíná zachráněné židovské děti

Nová expozice *Děti Antonína Kaliny* v Třebíči připomíná židovské děti, které v koncentračním táboře Buchenwald zachránil trebičský rodák Antonín Kalina. Navazuje na expozici o Kalinovi otevřenou před dvěma lety. Ústředním exponátem je kovaný strom života s listy a jmény 860 zachráněných dětí. Podrobně se expozice věnuje sedmi z nich a také pražskému lékaři Jindřichu Flusserovi, který Kalinovi se záchranou pomáhal. K sestavení stromu přispěl seznam evakuovaných, který posloužil jako jeden z důkazů Kalinovy statečnosti před tím, než mu v roce 2012 in memoriam udělil Izrael ocenění Spravedlivý mezi národy. Třebíč seznam získala od Naftali Fürsta, který je jedním ze zachráněných dětí. Strom vytvořili žáci a učitelé Střední průmyslové školy Třebíč. Pracovali na něm kováři, pasíři a rytci. Včetně instalace jim výroba trvala asi 600 hodin.

Mezi zachráněnými dětmi, které expozice blíže představuje, byl i budoucí nositel Nobelovy ceny za mír Elie Wiesel, dlouholetý redaktor rádia Svobodná Evropa Pavel Kohn nebo maďarský spisovatel a držitel Nobelovy ceny za literaturu Imre Kertész. Kalina, který byl politickým vězněm v Buchenwaldu, pro záchranu dětí využíval funkci blokaře. Nasazoval při tom vlastní život. Využil toho, že od roku 1944 po bombardování v Buchenwaldu neexistovala centrální kartotéka vězňů. Dětem tak přiřazoval jiná, nežidovská jména. Evidenci zapisoval tehdy ještě medik z pražské židovské rodiny Jindřich Flusser. Ten se stal po válce internistou a působil v nemocnici Na Bulovce, překládal německou poezii a napsal autobiografii *Život na úvěr*, ve které se vrací do válečných let.

Dokument související s Janem Husem se vydražil za více než sedm miliónů

Vzácný dokument z roku 1414 související s církevním reformátorem Janem Husem se na aukci společnosti 1. Art Consulting vydražil za zhruba 7,2 miliónu korun. Koupil ho soukromý majitel. Notářský zápis na pergamenovém papíře s pečeti je podle aukční síně jediným exemplářem svého druhu a kromě historické ceny je také důležitým dokladem právní argumentace počátku 15. století. O listinu projevil zájem i Národní knihovna (NK). Dokument se ale podle generálního ředitele NK Martina Kocandy vydražil za více peněz, než mohla knihovna dát.

Notářský instrument z roku 1414 se týká rozhodnutí odebrat právníkovi a kazateli Janovi z Jesenice doktorát kanonického práva a vyhlásit nad ním v souvislosti s Janem Husem tžženou klatbu. Jan z Jesenice byl Husův přítel a obhájce.

Muzeum v Poděbradech vystavuje filmové figurky a sochy

Muzeum v Poděbradech na Nymbursku láká letos již třetím rokem příznivce filmů na unikátní sbírku soch, figurků a replik filmových postav. Před rokem muzeum otevřelo pobočku i v Praze, v každé z poboček lidé uvidí zhruba 650 exponátů. Každou z poboček navštíví ročně kolem 30 tisíc lidí. Muzeum nabízí jednu z největších popkultur-

ních sbírek, vlastní zhruba 1 300 exponátů. V muzeu jsou k vidění nejrůznější filmové postavy, všechny v měřítku od 1:6 až po životní velikost. K vidění je například Terminator, Vetřelci, Avatar, sošky Disney a další. Své zastoupení tu má také jediná česká postavička – major Zeman ze seriálu *30 případů majora Zemana*.

Budova Národního muzea se otevřela i s kupolí a odpočinkovou zónou

Vyhlídku z kupole, návštěvu nově zastřešené dvorany s odpočinkovou zónou od března nabízí historická budova Národního muzea v Praze. Od března se v budově znovu otevřela *Česko-slovenská a Slovensko-česká výstava* o společném životě Čechů a Slováků v jednom státě a také expozice dvou stovek nejvýznamnějších předmětů ze sbírek Národního muzea. Návštěvníci si znovu budou moci prohlédnout i opravené historické interiéry včetně Panteonu. V červnu 2019 se v historické budově otevře výstava o československých letcích ve Velké Británii s názvem *Rytíři nebes*. Na léto se připravuje výstava *Tutanchamon*.

Ptákem roku v Česku je hrdlička divoká, symbol lásky

Ptákem roku 2019 je hrdlička divoká, tradiční symbol lásky a víry. Udělením titulu tomuto pestrému tažnému holoubkovi chce Česká společnost ornitologická (ČSO) upozornit veřejnost na ubývání vhodného životního prostředí pro hrdličky v důsledku intenzivního hospodaření. Hrdliček divokých žije v Česku podle odhadu ornitologů 40 000 až 80 000 párů. Na rozdíl od hrdličky zahradní, kterou lze v zimě často vidět na krmítkách, tráví jejich divocí příbuzní zimu na jižním okraji Sahary. Na evropská hnízdiště se vrací obvykle v dubnu.

Muzeum v Ústí zaplnili trpaslíci různého původu a stáří

Muzeum v Ústí nad Labem obsadili trpaslíci různého původu a stáří. Po patnácti letech uspořádali historici výstavu věnovanou pidimužikům. Chtěli tak nejen znovu připomenout věhlas místní továrny na keramické zboží Ferdinanda Maresche, která v 19. století vyvážela trpaslíky do mnoha zemí, ale upozornili i na fenomén těchto bytostí v dnešním světě. Jak uvedl ředitel muzea a zároveň kurátor výstavy Václav Houfek, lidé uvidí nejen barokní trpaslíky, výrobky Mareschovy továrny, ale také trpaslíky v reklamně nebo v hudbě. Na přebalu singlu George Harrisona je zachycen tento člen skupiny Beatles právě s keramickým trpaslíkem z někdejší ústecké továrny. Historici zmiňují také přítomnost skřítků ve výtvarném umění, pohádkách či místních pověstech. Dávná legenda o trpasličím pokladu v Mariánské skále byla před čtyřmi lety zfilmována.

Výstava zmiňuje i temnou stránku skřetů. „Máme tu prsten moci, který ukul král trpaslíků a který způsobil podle středověkých pověstí pád Nibelungů. Každý, kdo kolem prstenu projde, se zanedlouho sám stane trpaslíkem,“ podotkl ředitel muzea. Na své si přijdou v muzeu i děti či obdivovatelé trpasličí módy. Výstava je otevřena do 11. srpna 2019.

K výročí kanonizace Anežky České bude národní pouť do Říma

Ke 30. výročí kanonizace české patronky svatě Anežky České se uskuteční národní pouť do Říma. Svatořečení české přemyslovské princezny, řeholnice a významné osobnosti společenského života se v roce 1989 zúčastnilo 10 000 věřících z Československa a krajanů žijících v exilu. Svatořečena byla 12. listopadu 1989 papežem Janem Pavlem II., v předvečer sametové revoluce v Československu. Letos budou věřící do Říma znovu společně putovat, aby poděkovali za dar svobody a prosili za duchovní obrodu země i s přímluvou sv. Anežky České. K pouti vyzvali biskupové českých a moravských diecézí na svém nedávno skončeném zasedání, uskuteční se od 11. do 13. listopadu.

Sv. Anežka

Známky se Zikmundem a Hanzelkou jsou nejvyšší v české historii

Známky s podobiznami cestovatelů Jiřího Hanzelky a Miroslava Zikmunda, které u příležitosti stých Zikmundových narozenin vydala Česká pošta, jsou nejvyšší v historii české známkové tvorby. Novinářům to ve Zlíně řekl vedoucí oddělení známkové tvorby České pošty Břetislav Janík. Známky jsou široké 30 a vysoké 88 milimetrů. Celý aršík se dvěma známkami je největší v historii, má rozměry 203 × 153 milimetrů. Aršík je výjimečný tím, že poprvé byla použita technologie ocelotisku z plochy na německém stroji Heim. Známková je tak téměř vysoká jako je výška klasické poštovní obálky. Aršík s nominální hodnotou 90 korun obsahuje známky s postavami cestovatelů. Na pozadí je schematicky naznačena trasa výprav Hanzelky a Zikmunda v podobě české trikolory a ilustrace z exotických míst. Autory výtvarného námětu jsou grafička Eva Hašková a ilustrátor Jan Maget, rytinu vytvořil Václav Fajt. Aršík vyšel nákladem 45 000 kusů, podle Janíka se dá očekávat, že bude brzy vyprodán. Výjimečné je, že je na známce žijící člověk. Na známkách se většinou objevují jen osobnosti, které už zemřely. Pravidlo se nevztahuje na prezidenty. V Česku byly v minulosti tři další výjimky. Na známce se ještě za svého života objevil kosmonaut Vladimír Remek, gymnastka Věra Čáslavská a po překvapivém triumfu hokejového týmu na olympiádě v Naganu i brankář Dominik Hašek.

Praha půjčí Moravskému Krumlovu *Slovanskou epopej*, musí ale opravit výstavní prostory

Praha Moravskému Krumlovu na čas půjčí *Slovanskou epopej*. Metropole má ale podmínku, Krumlov musí nejdříve opravit výstavní prostory. Cyklus obrazů tvoří dvacet velkých pláten, které Mucha maloval od roku 1910 dalších osmnáct let. Plátna musí být v místnostech se stálou teplotou, vlhkostí a zabezpečením. S vystavením *Slovanské epopeje* na jihu Moravy podle pražského magistrátu souhlasí i vnuk autora pláten John Mucha. Obrazy by v Moravském Krumlově mohly být vystavené zhruba pět let.

Praha ve službách Československého červeného kříže

Venkovní panelová výstava přiblíží činnost Československého červeného kříže v kontextu hlavního města Prahy v letech 1919-1989 a připomene tak 100. výročí od založení této organizace. Humanitární činnost, ale i politickou angažovanost v proměnách vývoje této organizace představí soubor fotografií, plakátů a letáků ze sbírek Muzea hlavního města Prahy, rozšířený o obrazový materiál dobových periodik. Výstava věnuje pozornost i portrétům významných osobností spojených s chodem ČSČK, např. Alici Masarykové, Rudolfu Jedličkovi, Haně Benešové a dalším.

Výstava si klade za cíl zpřítomnit dějinný obraz Prahy v oblasti zdravotní a sociální podpory v období nedávné historie a představit v jejím kontextu radostné i tragické momenty v dějinách Československého červeného kříže. Zájemci o tuto expozici Muzea hlavního města Prahy ji mohou navštívit od 20. března do 30. června tohoto roku.

V době svého vzniku a později během nacistické diktatury byl Československý červený kříž (ČSČK) jedním ze symbolů samostatné republiky. Není tedy proto divu, že příběh tohoto hnutí, které oslavilo letos v únoru sté výročí založení, výrazně poznamenalo dějiny české země.

Touhu organizovaně pomáhat měli lidé v Čechách už dříve – vždyť jen několik let po ustavení Mezinárodního červeného kříže v roce 1863 vznikly na území Čech a Moravy spolky, které byli součástí rakouského Červeného kříže. K jednáním v Ženevě v říjnu 1863 a založení Mezinárodního výboru Červeného kříže však došlo až po bitvě u Solferina. Této bitvy se v roce 1859 zúčastnil jako dobrovolný ošetřovatel raněných švýcarský obchodník Henri Dunant (1828-1910), který také organizoval dodávku materiálu a zřizování improvizovaných nemocnic. Svoji knihu *Vzpomínka na Solferino*, kde vylíčil všechny hrůzy a v závěru navrhl zřídit mezinárodní dobrovolnou organizaci na pomoc obětem válek, zaslal evropským státníkům a panovníkům. Následně skutečně došlo k založení Mezinárodního červeného kříže a Dunant je považován za jednoho z jeho zakladatelů. Později napsal další knihu *Mezinárodní bratrství a pomoc v době války* a v roce 1901 získal Nobelovu cenu za mír.

Rakouská monarchie, jejíž byly české země součástí, se k první Ženevské úmluvě o zlepšení osudu raněných v polních armádách v roce 1864 nepřipojila, protože měla dojem, že si vystačí s vlastní zdravotnickou službou. Ke změně tohoto názoru došlo po porážce s Pruskem v roce

1866. Vznik Vlasteneckého pomocného spolku pro království české a Vlasteneckého pomocného spolku pro Moravu pak na sebe nenechal dlouho čekat – stalo se tak v roce 1868 a 1870. Ve vedení obou spolků byla především aristokracie, vyšší úřednictvo, duchovní nebo lékaři. Kromě příspěvků od těchto movitých členů získával Červený kříž již tehdy finance veřejnými sbírkami.

Akceschopnost těchto organizací stejně jako celého Mezinárodního červeného kříže naplno prověřila až první světová válka. Po jejím skončení a vyhlášení samostatného Československa trvalo pouhé tři měsíce, než nová republika založila vlastní národní společnost Červeného kříže v čele s Alicí Masarykovou. V počátcích bylo třeba řešit následky války – ČSČK pomáhal invalidům, pátral po zajatcích a zprostředkoval jim styk s rodinami, podporoval uprchlíky, bojoval s epidemiemi a vedl kampaně za zdravotní výživu. Vznikaly také útulky pro sirotky a starce, zdravotní ústavy nebo dětské prázdninové osady.

Zvláštní úkol pak vyplýval z připojení Slovenska a Podkarpatské Rusi. Veřejné zdravotnictví v těchto oblastech bylo na velmi špatné úrovni, členové ČSČK zde zasahovali zejména při výskytu epidemií tyfu nebo cholery a buďovali poradny a ambulance pro nemocné tuberkulózou.

V mezinárodním měřítku se Český červený kříž angažoval v boji proti španělské chřipce a v březnu 1922 poslal potraviny a oblečení hladovějícím obyvatelům Samary. S příchodem hospodářské krize počátkem třicátých let minulého století se do popředí dostala opět domácí charita.

V protektorátu Čechy a Morava vykonával ČSČK svou činnost do 5. srpna 1940, kdy byl násilně rozpuštěn, jeho budovy byly obsazeny gestapem a veškerý majetek zabaven. Mnoho funkcionářů i obyčejných členů skončilo ve vězení nebo v koncentračních táborech. V září téhož roku začala organizace fungovat v exilu při londýnské vládě, kde se čestného předsednictví ujala Hana Benešová. Na sklonku války desítky příslušníků bývalého ČSČK zasahovaly během epidemie tyfu v Terezíně, kam je na základě mezinárodní iniciativy Němci pustili, protože se sami báli nákazy.

Po vyhlášení míru se organizaci podařilo obnovit a její úsilí se pak obrátilo stejným směrem jako po skončení předchozího světového konfliktu. Jenže mezitím přišel Vítězný únor a znárodnění majetku včetně sítě stanic zdravotnické záchranné služby. Červený kříž ztratil svou nezávislost a samostatnost a stal se jakousi servisní organizací státu.

Po listopadu 1989 navázal Československý červený kříž na svoji prvorepublikovou činnost a vyslovil požadavek na postavení organizace jako nezávislého humanitár-

ního hnutí, které se hlásí k sedmi principům, jenž nemohly být v minulých čtyřiceti letech zcela dodržovány.

Oblastní spolky zaměřily svoji činnost na zřizování středisek sociálních služeb, geriatrických center, zázemí pro bezdomovce, sociální domy, bezbariérové byty atp. I nadále sdružení školí první pomoc a propaguje dárcovství krve. Po rozpadu republiky vznikl v červnu 1993 Český červený kříž, který prošel zátěžovou zkouškou v průběhu povodní v červenci 1997. V současné době je co do rozsahu činnosti nejkomplexnější humanitární organizací v Čechách.

(mk)

V Nepomuku plastika ukáže, jak zřejmě vypadal Jan Nepomucký

V Nepomuku na jižním Plzeňsku ve Svatojánském muzeu odhalili 19. března bronzovou plastiku s pravděpodobnou podobou jednoho z neznámějších českých světců, místního rodáka sv. Jana Nepomuckého. Tvář světce, od jehož svatořečení uplynulo právě 19. března 290 let, zrekonstruovali na základě kopie jeho lebky vytištěné na 3D tiskárně antropologové z Brna.

Jan z Pomuka, dnes nazývaný Jan Nepomucký, se narodil mezi lety 1340 a 1350 a zemřel během výslechu v roce 1393. Jeho kult se objevil během 17. století a svatořečen byl papežem roku 19. března 1729.

Něco z historie: Odkolkové, šlechtici i pekaři

V roce 1680 vydědil rytíř Vilém Jindřich Odkolek z Újezdce Ferdinanda Maxmiliána, protože se syn zakoukal do poddané Marie Radonové, dcery sedláka. I přes ztrátu majetku se ale Ferdinand svojí vyvolené nevzdal. Měli spolu tři děti a jeho potomci založili slavné pekařství Odkolek.

Vladycký rod Odkolků z Újezdce, jehož kořeny sahají do 14. století, vlastnil majetek jak v Čechách, tak ve Slezsku a na Moravě. Odkolkové byli nižší šlechtici, mezi nimiž vynikl zejména Vilém Jindřich. Ten se stal správcem majetku Lichtenštejnů a dokonce zastával i funkci královského rady a soudce komorního soudu. V roce 1681 povýšil císař Leopold I. rod Odkolků do šlechtického stavu.

Rytíř Vilém Jindřich samozřejmě netušil, jaké následky bude mít, když přinutí svého syna zřít se rodového majetku. Tři synové Ferdinanda Maxmiliána – Norbert, František a Antonín Kryštof, kteří vzešli z jeho manželství s Marií Radonovou, byli tím pádem nuceni se spoléhat sami na sebe.

Už Antonín Kryštof Odkolek, který se v roce 1700 usadil v Roudnici nad Labem, začal provozovat mydlářskou manufakturu a vedl si natolik dobře, že jeho potomci, kteří již odložili šlechtické tituly, vlastnili na náměstí několik domů. Spojení rodového jména s pekárnou má ale na svědomí jeho vnuk, František Serafín (1817-1876). Ten se nějakou dobu živil jako mlynářský krajánek, což byl vyučený mlynář bez vlastního mlýna. V roce 1840 přijel do Prahy, kde se nechal zaměstnat v Sovových mlýnech.

Sovovy mlýny patřily v polovině 19. století měšťanovi Františku Trödlvi, jehož dceru a dědičku mlýnů okouzil mladý František Serafín natolik, že se brzy slavila svatba. Podnikavý Odkolek nejprve pracoval v mlýnech jako správce a později dostal nápad přistavět k mlýnům pekárnu, kterou mohl zásobovat kvalitní a čerstvou moukou. Odkolko-

vy chleby, buchty, perníčky, čajové pečivo a oplatky se brzy proslavily pro svojí jedinečnou chuť.

Po smrti mlynáře Trödra v roce 1850 se stal jejich novým majitelem František Serafín a v tom samém roce založil firmu František Odkolek. Firmu patřičně zmodernizoval, přikoupil ještě několik domů v okolí a od Lichtenštejnů dokonce jejich palác na břehu Vltavy, odkud vládl svému malému impériu, které zabíralo skoro celou Kampu. Podařilo se mu rovněž vytvořit síť prodejen na lukrativních pražských místech.

Po smrti zakladatele firmy Františka Serafína v roce 1876 nastoupil do jejího čela syn Jindřich. Ten projevil svůj talent jako první předseda pražské Plodinové burzy a jako velmi zručný technik se projevil tím, že zkonstruoval první český psací stroj, který je dodnes vystaven v pražském Národním technickém muzeu. Když Jindřich v roce 1885 zemřel, zůstal rod Odkolků bez mužských potomků a dědičkou podniku se stala Jindřichova sestra Zdeňka. O jedenáct let později však postihlo slavnou pekárnu další neštěstí: mlýny na Kampě vyhořely a pražská obec jejich obnovu nepovolila. Dosud rodinný podnik se v roce 1912 změnil na akciovou společnost František Odkolek, a. s., parní mlýn a továrna na chléb, která nakoupila rozsáhlé pozemky na okraji Prahy ve Vysočanech.

Autorem nového moderního projektu továrny na chléb se stal významný evropský architekt Hubert Gessner, rodák z Valašských Klobouk. Práce byly započaty 1. dubna roku 1912 a továrna byla slavnostně otevřena 1. března 1913 a rázem se zařadila mezi největší v Rakousko-Uhersku. Prosperující podnik zásoboval i nadále svými výrobky celou Prahu. Pekárny Odkolek byly jedním z prvních podniků, který nakoupil firemní automobily – v roce 1923 jich měl už pětatřicet. V době první světové války se kvůli nedostatku benzínu auta zapřahala do tramvaje, aby se ušetřilo. Chléb se rozvážel i na kole.

Ironií osudu nakonec bylo to, že znárodnění pekáren proběhlo v den 34. výročí jejich slavnostního otevření, 1. března 1947. Odkolek byl přejmenován na Pražské mlýny a pekárny a jméno slavného rodu se v názvu podniku objevilo až v roce 1994. Vysočanská továrna byla v provozu do roku 2005.

Odkolkovy mlýny v pražských Vysočanech jsou dnes unikátní industriální památkou, bohužel s nejistým osudem – některé budovy mají být přestavěny na byty, u jiných se dokonce zvažuje zbourání. Ale vysočanské pekárny si přece svoji záchranu zaslouží, vřdyt' o jejich věhlasu zpíval i slavný Karel Hašler v populární písni z roku 1928: „Já mám holku od Odkolků, ta má oči jako šmolku, je to holka vzdělaná, a je na mě dělaná, ve dne spí a večer vstává, v noci těsto zadělává...“.

(mk)

Firma rozvážela své výrobky po celé Praze

Méně známá místa v Česku – pomník u Střezetic

Cestou ze Střezetic na Věstary, necelých deset kilometrů severozápadně od Hradce Králové, stojí na pravé straně silnice monumentální sousoší jezdce a koně – tato bronzová pieta padlým vojákům a zvířatům není oslavou války, ale naopak přibližuje utrpení, které válečný konflikt působil všem zúčastněným.

„Samotná jezdecká srážka u Střezetic se odehrála v závěrečné fázi rozhodující bitvy u Hradce Králové 3. července 1866. V odpoledních hodinách Prusové dobyli centrum rakouských pozic a došlo k hromadnému ústupu celé rakouské Severní armády. Tehdy její velitel Benedek nařídil svému záložnímu jezdecktvu, aby vyrazilo vstříc nepříteli a zabránilo tak pronásledování ustupující a unavené armády,“ píše se na stránkách Komitétu pro udržování památek z války roku 1866.

Tato významná epizoda bitvy u Hradce Králové vešla do dějin pod názvem Srážka jízdy u Střezetic a stala se druhým největším střetnutím jezdeckta v 19. století. Rakouské jezdecktvo v ní prokázalo velkou statečnost, zastavilo pruské pronásledování a odvrátilo tím hrozící katastrofu celé Severní armády. Cena za to ale byla vysoká, jak Rakušané, tak i Prusové zaznamenali obrovské ztráty z řad důstojníků, vojáků a koní.

Sousoší zraněného koně a jeho jezdce

První pokus o postavení pomníku, který by důstojným způsobem tuto událost připomínal, proběhl již v roce 1913. Tyto plány ale překazila první světová válka a po vzniku samostatného Československa stavba pomníku již nebyla z politických důvodů možná. S myšlenkou na obnovu tohoto záměru přišel současný Komitét 1866 na podzim roku 2008. Projekt byl schválen a jeho realizace byla svěřena sochaři Petru Novákovi z Jaroměře, který se ve svém díle věnuje právě plastikám koní.

Sousoší představuje chvíli poté, kdy zraněný kůň uprostřed bitvy shodil jezdce a klesl k zemi. Rakouský kyrysník, který je bez přilby, drží koně za hlavu a pomáhá mu vstát. „Výjev ukazuje, že kůň je v tomto případě závislý na člověku na koni, protože pouze ten mu umožní dostat se mimo bitevní vřavu a zachránit se,“ popisuje příběh zobrazený v bronzu Josef Šrámek, historik z Muzea východních Čech a člen Komitétu. Zároveň připomíná, že nezanedbatelnou část peněz na pořízení díla se podařilo vybrat ve veřejné sbírce.

Sousoší na betonovém podstavci stojí na příhodně vybraném místě, které bylo zvolené již v roce 1913 – vede

k němu cestička od silnice, okolí je zatravněné a osázené několika keři. K areálu patří i lavička a informační tabule, která popisuje průběh bitvy i další okolnosti.

(mk)

Vlajky z Liberce vlají po celém světě

Vlajky z liberecké firmy Libea jsou součástí historických okamžiků i dobrodružných výprav. Vlají na Pražském hradě, na vojenských misích v zahraničí, dokonce se dostaly až za polární kruh a za posledních více než dvacet let byly součástí snad každé olympiády.

Firma Libea se nachází na kraji Liberce ve Vratislavicích nad Nisou a již pětadvacet let se tu vyrábějí vlajky mnoha států, ale také krajů, obcí, firem nebo nejrůznějších spolků. V minulosti se ve Vratislavicích tiskly koberce a v plánu bylo to, že podobným způsobem se budou potiskovat záclony. „Nakoupili jsme proto klasické bílé s tím, že je potiskneme nějakým vzorem. Jenže naši technologové pořád nařikali, že jim barva protéká, a tak jsme zkusili hustší materiál, až z toho vznikla vlajka,“ vysvětlil výrobu vlajek majitel firmy Jan Vereščák.

Ročně firma vyprodukuje několik tisíc kusů vlajek a patří tak k největším českým výrobcům. Státní vlajky tvoří asi tak třetinu produkce a míří odsud nejen na olympiády, ale i na různá mistrovství, na úřady ministerstva, ambasády nebo vojenské mise.

Před patnácti lety, kdy se Česká republika stala členem EU, se vyrobilo nejvíce těchto vlajek. České vlajky šly zase na odbyt v loňském roce, kdy se slavilo sto let vzniku republiky. Tehdy Libea vyrobila i největší státní vlajku, která měla obvod šedesát metrů a zapsala se tak do České knihy rekordů. V současné době je uložena v Muzeu rekordů a kuriozit v Pelhřimově.

Pryč jsou doby, kdy vlajky vznikaly sešitím kusů bavlněného plátna s výšivkou. V dnešní době se při jejich výrobě využívá především digitální tisk a vlajkovina ze stoprocentního polyesteru. V Liberci kromě digitálního tisku používají také klasickou metodu ručního sítotisku, díky níž momentálně vznikají stovky evropských vlajek.

Když byla Libea na trhu zhruba čtyři roky, jednou z jejích prvních zakázek byla ta, na kterou se nezapomíná – objednávka na desítky kusů vlajek pro český olympijský tým, který mířil do japonského Nagana. Nečekané vítězství českého hokejového týmu a fotografie, na níž jsou hráči zahaleni do obrovské státní vlajky z liberecké dílny, tehdy obletěla celý svět. Od té doby se vlajky z Liberce objevovaly téměř na všech olympiádách, v Sydney, Salt Lake City, Athénách, Pekingu, Londýně i na poslední olympiádě v jihokorejském Pchjongčchangu.

Firma má ve stálé nabídce vlajky 193 členských států OSN v šesti různých velikostech. Nejvíce jde na odbyt samozřejmě vlajka česká, potom Evropské unie, Slovenska, Německa, Polska a Rakouska. Ve velkém množství se prodává také tibetská vlajka.

Při výrobě vlajky se klade velký důraz na výběr správné barvy i přesný poměr stran. Důležitý je také materiál vlajkoviny – v Liberci používají látku z Německa a Velké Británie. „Jeho výběr má vliv na to, jak vlajka vlaje. Při výběru materiálu nejprve posuzujeme, kde bude vlajka umístěna, jaké tam jsou povětrnostní vlivy. Vlajka s větší gramáží samozřejmě vlaje hůř, příliš tenká zase prosvítá,“

vysvětlil výrobce. Životnost vlajky je zhruba půl až jeden rok.

Díky svojí profesi se stal Jan Vereščák nejen odborníkem na vlajky, ale i jejich sběratelem – již několik let je také členem České vexilologické společnosti, která se zabývá historií a symbolikou vlajek. Podle Vereščáka je škoda, že v Čechách kultura vyvěšování vlajek úplně chybí. To je zcela určitě způsobeno minulým režimem, kdy to byla povinnost, jejíž nesplnění bylo mnohdy trestáno různými postihy. Asi proto Češi často neumějí ani vlajky správně vyvěšovat. Proto firma Libea vydala nedávno příručku, která shrnuje základní pravidla pro vyvěšování.

(mk)

Cimrmanův maják

V obci Příchovice, nedaleko Kořenova v Jizerských horách, vzniklo před šesti lety muzeum Járy Cimrmana. Jeho součástí je i příchovická rozhledna neboli Maják Járy Cimrmana, který shlíží do širokého okolí a připomíná, že tento český světoběžník měl k Jizerkám mimořádně vřelý vztah. Kromě muzejní expozice o životě českého génia i zajímavostech Jizerských hor tu je možné nalézt i tabule s volně propojenými sedmnácti zastaveními, která připomínají důležitá místa zdejší historie, u které byl většinou přítomen i sám Cimrman.

Muzeum je zařízeno ve stylu počátku minulého století, návštěvník zde objeví předměty, které Cimrman nebo lidé z jeho okolí používali, a dobové fotografie, které dokumentují události jeho života. Například Cimrmanovy housle, na které kdysi docházel k učiteli Vojtěchu Jedličkovi. Je tu také jeho gramofon a psací stroj, ale také řada jeho vynálezů – třeba plácačka na hašení požárů v zárodečném stádiu (zejména proti jiskrám z parních lokomotiv).

Také tu jsou exponáty označené otazníkem – ty byly nalezeny v Cimrmanově pozůstalosti, ale protože se k nim nezachovala dokumentace, pátrají zatím badatelé po jejich účelu. Část muzea je také zařízena jako školní třída s tabulí, protože je známo, že Cimrman působil mimo jiné rovněž jako učitel. Mezi vycpanými zvířaty, která Mistr nejspíše používal k výuce, zaujme kromě jiných exponátů i kloan. Následuje část věnovaná sportu a nechybí tu ani legendární Mistrova busta, jejíž „všechny rysy jsou strhané“.

Samotná rozhledna je jakýmsi pozdním splněním Mistrova snu – při svých toulkách Pojizeřím prý vyslovil myšlenku, že by bylo hezké „postavit zde věž, ne nepodobnou té pařížské“. Výhled, který nabízí, inspiroval již mnoho umělců k zobrazení siluet okolních hor, kam ale nezapomněli jejich autoři zahrnout i „horu česko-altajského přátelství Járy Cimrmana“, kterou v roce 2007 dobyla skupina českých cimrmanologů v pohoří Altaj a dosud bezejmenný vrch po českém géniovi pojmenovala.

Některé pamětihodnosti, které jsou z rozhledny vidět, jsou sice většinou obyvatelstva známy, ale málokdo ví, co společného s nimi měl právě Cimrman. Kupříkladu historická budova příchovické pošty „představovala pro Cimrmana nervový bod, s jehož pomocí během svého poklidného pobytu na Liptákovsku udržoval spojení s neklidným světem končící monarchie“.

Kino Jas v Tanvaldě, první biograf v okolí, také vděčí za své založení Járovi Cimrmanovi – v původní dřevěné budově tu totiž svého času experimentoval Cimrman s petro-

lejem a celuloidovým filmem. A právě na místě shořelého domku si tanvaldští postavili v roce 1913 kino.

Při dalším poznávání cimrmanovských „zastavení“ můžeme pokračovat třeba na potoce Zlatník, kde Cimrman svého času místním prozradil, jak se rýžuje zlato. Železniční muzeum v budově kořenovského nádraží zase vystavuje Cimrmanovy plány na vlakový tunel mezi Kořenovem a Liptákovem, který by byl býval praktický v zimě, kvůli častým sněhovým kalamitám.

Cimrmanovo muzeum

V Českém Šumperku vyučoval Cimrman české děti v jednotřídce a pořádal s nimi oblíbené běhy v zimníku, s batohem či kufrem. Okolím nabízí celkem deset okružních výletních tras, které mapují světoběžnickovy stopy.

(mk)

Bertramka

Jak již bylo zmíněno na stránkách *Klubu* v minulém čísle, 28. ledna 2019 česká vláda schválila návrh Ministerstva kultury, aby smíchovská usedlost Bertramka byla prohlášena národní kulturní památkou. Stalo se tak jen den po výročí narození hudebního skladatele a klavírního virtuosa Wolfganga Amadea Mozarta, jehož dílo i životní osudy jsou s letohrádkem nerozlučně spjaty.

Na místě smíchovské Bertramky stával původně dřevěný viniční domek, který koncem 17. století nahradila kamenná usedlost z lomové opuky. Tu získal v polovině 18. století Bertram z Bertramu, po kterém dodnes nese své jméno. Budova byla posléze upravena ve stylu příměstských vil a v roce 1784 ji zakoupila operní pěvkyně Josefína Dušková s manželem Františkem Xaverem Duškem, kteří vilu užívali jako letní sídlo. A právě na jejich pozvání v rozmezí let 1787-1791 Mozart několikrát letohrádek navštívil.

W. A. Mozart se s Josefínou Duškovou seznámil v Salcburku v roce 1777 a „vešel s ní ve velice vřelý a přátelský svazek“. Psal pro ni árie a ona mu na oplátku v Praze upravila půdu pro uvedení jeho skladeb. Tato snaha se setkala s úspěchem a *Don Giovanni* měl dne 29. října 1787 v pražském Stavovském divadle premiéru, po které Mozart údajně pronesl památná slova: „Moji Pražané mi rozumějí.“

V Bertramce pak působil Mozart znovu o čtyři roky později, při práci na opeře *La clemenza di Tito*. Tehdy už

ale jeho životní pouť se uzavírala a spěla k neodvratnému konci. Po Mozartově smrti udržovali Duškovi nadále přátelské styky s jeho manželkou, a když později v Praze pobýval Amadeův syn Karel, pomáhala Josefína s jeho výchovou.

Koncem 18. století manželé Duškovi Bertramku prodali a ta v následujících desetiletích často měnila své majitele. V roce 1838 získal v dražbě dům i s pozemky obchodník Lambert Popelka. Ten byl velkým obdivovatelem a ctitelem Mozartova díla a jeho syn Adolf Popelka sbíral veškeré památky spojené s pražským životem slavného skladatele. Postupně zpřístupnil prostory v Bertramce, kde slavný umělec pobýval, a později nechal také na zahradě instalovat Mozartovu bustu od sochaře Tomáše Seidana.

Při rozsáhlém požáru v první polovině sedmdesátých let 19. století většina obytných pokojů na Bertramce lehla popelem. Jako zázrakem jediný pokojík, který nepodleh požáru, byl ten, ve kterém Mozart dokončil předehru k *Donu Giovanni*.

Usedlost Bertramka

Busta W. A. Mozarta v zahradě usedlosti Bertramka

Na přelomu 19. a 20. století již celý areál chátral a k zlepšení situace došlo až v době, kdy se jeho majitelem stala Mozartovská obec, která tady začala pořádat koncerty a hudební sešlosti. V roce 1964 byla Bertramka prohlášena kulturní památkou.

V současnosti usedlost tvoří areál, jehož hlavním objektem je obytná budova obrácená hlavním průčelím do dvora. I když je tomu dnes více než dvě a půl století, je zde stále patrné cosi z atmosféry oněch slavných časů.

(mk)

Ringhofferova deska sklízí úspěchy

Vznik pamětní desky, která má podobu vlakových nárazníků, iniciovala a financovala městská část Prahy 5. Byla odhalena vloni v dubnu a jejím autorem je Jakub Grec. „Pomníky tohoto typu jsou jedinečné, jejich prostřednictvím máme možnost připomenout si historii a seznámit se s významnými osobnostmi se Smíchovem navždy spojenými,“ řekl při slavnostním odhalení radní Lukáš Herold.

Deska je umístěna na fasádě někdejší tovární haly Ringhofferových závodů („Tatrovky“) na Smíchově. Průčelí bývalé tovární haly Ringhofferových závodů nese prvky industriální architektury a pochází z doby kolem roku 1900. Autorem je sochař a restaurátor Jakub Grec, který si všiml, že okna tovární haly z konce 19. století vypadají jako vagóny zezadu, a dodělal nárazníky, což dohromady působí jako vagóny, které se tady vyráběly. „Když jsem se podíval na okno haly, ihned mě napadlo, že svým profilem připomíná koncový obrys vagónu. Možná to byl od počátku Ringhofferův záměr, nechat takto okna pro vagónku vyprojektovat. Každopádně já jsem pod okno dotvořil nárazníky a rozteč mezi nimi je vyplněna textem,“ vysvětlil výtvarné pojetí desky Jakub Grec.

Průčelí dnes tvoří kulisu Obchodního centra Nový Smíchov, je kulturní památkou a zároveň součástí památkové zóny Smíchov. Spolu s reprezentativní vilou na opačné straně areálu je poslední připomínkou továrního komplexu, který podlehl demolici na konci devadesátých let 20. století.

František II. Ringhoffer (28. 4. 1817 – 23. 3. 1873) byl někdejší starosta Smíchova, poslanec Českého zemského sněmu, ale především zakladatel Ringhofferových závodů – světově proslulého továrního areálu na výrobu železničních vagónů. Ringhoffer koupil pozemky na Smíchově v roce 1852 a postupně se mu podařilo vybudovat rozsáhlý areál továrny na železniční vagóny. V roce 1946 byla Smíchovská továrna na základě Benešových dekretů znárodněna a stal se z ní národní podnik Tatra, který byl v roce 1963 začleněn do struktury oborového podniku ČKD Praha. V Tatrovce se od začátku šedesátých let vyráběly legendární tramvaje T3 – nejpočetněji vyráběny tramvajové vůz na světě.

(mk)

VZPOMÍNKA

PhDr. Alice Garrigue Masaryková (3. 5. 1879, Vídeň – 29. 11. 1966, Chicago)

Alice Masaryková byla veřejná činitelka, zakladatelka a první předsedkyně Československého červeného kříže, bojovala za zlepšení sociální situace a vzdělávání žen. Učitelka, sportovkyně, emancipovaná žena, sociální pracovnice, vězeňkyně a v neposlední řadě dcera slavného otce – to vše byla Alice Masaryková. Je pochována v rodinné hrobce v Lánech, po sametové revoluci byly její ostatky převezeny do Lán a uloženy po boku rodičů.

100 let od úmrtí Milana Rastislava Štefánika

Generál PhDr. Milan Rastislav Štefánik (21. 7. 1880 – 4. 5. 1919) byl slovenský politik, generál francouzské armády a také astronom.

Doktor filozofie, astronom, badatel, matematik, pilot, rytíř Čestné legie, francouzský generál, diplomat a první ministr války Československé republiky – to vše byl Milan Rastislav Štefánik. Byl ale také člověkem často osamělým, sužovaným vleklou nemocí, tak trochu snílek a dobrodruh v opravdovém smyslu slova. Procestoval svět od severní Afriky po Sibiř a Tahiti.

Štefánikova socha před hvězdárnou v Praze na Petříně

V letech 1913-1918 organizoval československé legie v Srbsku, Rumunsku, Rusku, Itálii a v roce 1918 protisovětskou intervenci na Sibiři. Byl členem Národní rady v Paříži a první československý ministr národní obrany. Je spolu s Tomášem Garrigue Masarykem a Edvardem Benešem považován za zakladatele Československa.

Milan Rastislav Štefánik zahynul při cestě domů při leteckém neštěstí. Má pomník na hoře Bradlo, která se tyčí nad městem Brezová pod Bradlom na západním Slovensku.

Po M. R. Štefánikovi se na rozdíl od jeho spolupracovníků Masaryka a Beneše nezachovalo žádné ucelené větší dílo. Především se jedná o osobní deníky (zápisníky), korespondenci a astronomické a publicistické práce.

Výstava na Petříně mapuje život generála Štefánika

Štefánikova hvězdárna na pražském Petříně zahajuje výstavu mapující život generála, politika a astronoma Milana Rastislava Štefánika. Návštěvníci si budou moct prohlédnout například známky s podobiznou Štefánika nebo jeho disertační práci. Výstava potrvá do konce května. Představí i drobné dobové předměty, jako jsou bankovky a pohledy s portrétem Štefánika, fotografie, ex libris, články a nekrology. Na výstavě bude i studie z roku 1933 k soše Bohumila Kafky, kterou vytvořil v roce 1938 pro Bratislavu jako pomník. Kopie sochy, který byla zničena v roce 1952, byla odhalena 30. srpna v roce 1994 na Petříně před Štefánikovou hvězdárnou.

Před 70 lety 1949 zemřel armádní generál Heliodor Píka

Generál Heliodor Prokop Píka byl československý voják a legionář, významný představitel zahraničního československého protinacistického odboje a po únorovém převratu oběť komunistického režimu. Za války byl náčelníkem československé vojenské mise v Moskvě. Byl velmi dobře informován o Stalinově Sovětském svazu. Zřejmě i proto byl ve zmanipulovaném procesu odsouzen a 21. června 1949 popraven. Jeho syn Milan byl uvězněn a poté, aby se vyhnul šikaně, se usadil na Slovensku v Bratislavě. Byl dokonalým pamětníkem, očitým svědkem otcova názorového a marného střetu s komunistickým režimem a poté i bojovníkem za rehabilitaci a uznání otcových zásluh. Armádní generál Heliodor Píka byl sice plně rehabilitován v roce 1968, ale otevřeně hovořit o něm můžeme až po roce 1989. Prezident Václav Havel mu v roce 1991 udělil Řád Milana Rastislava Štefánika in memoriam za mimořádné zásluhy v boji za osvobození vlasti v době druhé světové války.

Několik dat

30. 5. 1434 se odehrála bitva u Lipan, která ukončila období husitských válek.

20. 3. 1619 zemřel ve Vídni římský císař, český a uherský král Matyáš Habsburský (* 24. 2. 1557, Vídeň), syn Maxmiliána II. a Marie Španělské. Mladý arcivévoda měl malou naději na samostatnou vládu, protože byl v pořadí až třetím synem císaře. Byl ale od mládí velmi ambiciózní. Po smrti obou bratrů, arcivévody Arnošta a císaře Rudolfa II., se snažil vládnout v intencích habsburského absolutismu. Ve svých državách usiloval navíc o zmenšení vlivu nekatolíků. Jeho postoje vyvolávaly napětí zejména v Čechách, kde byla nekatolická opozice posílena Rudolfovým majestátem zaručující nekatolíkům náboženskou svobodu. Nábožensko-politická krize v Čechách vyvrcholila 23. 5. 1618 pražskou defenestrací. Císař zažil jen úvodní fázi vojenského střetu. Umírá ve věku dvašedesát let a odpočívá v rodové kryptě Habsburků pod klášterem kapucínů, kterou založila jeho manželka a neteř Anna Tyrolská. Jeho manželství bylo bezdětné, jeho nástupcem se stal Ferdinand Štýrský (Ferdinand II.).

Lucas von Valckenborch: *Arcivévoda Matyáš*, 1583

7. 5. 1749 zřízení královské reprezentace a komory v Praze jako vrcholného politického a hospodářského úřadu českého království. Královský místodržitelství úřad v Praze byl zrušen.

15. 3. 1939 začala okupace českých zemí nacistickým Německem a následně druhý den vznikl protektorát Čechy a Morava.

16. 3. 1939 Hitler vydal výnos o zřízení protektorátu Čechy a Morava.

17. 3. 1939 v protektorátu Čechy a Morava byla zavedena jízda vpravo (do té doby se jezdilo vlevo, v Praze až od 26. 3. 1939).

26. 3. 1939 v Praze byla zavedena jízda vpravo (v protektorátu Čechy a Morava 17. 3. 1939).

9. 5. 1939 uložení ostatků K. H. Máchy na Vyšehradském hřbitově se stalo velkou národní manifestací, které se zúčastnilo čtvrt miliónu Pražanů

Podnět k exhumaci a převezení ostatků Karla Hynka Máchy dal Karel Engliš, tehdejší guvernér Národní banky československé. Z fejetonu *Konečně doma*, který 27. října 1938 v *Národních listech* uveřejnil Karel Horký, se dozví-

dáme, že Karel Engliš, jenž ve své funkci byl přítomen permanentnímu jednání ministerské rady, nadhodil otázku, „co bude s pěvcem *Máje* a nebylo-li by vhodné dopravit jeho kosti k nám dříve, než bude »zabrán«. Snad mu přišla na mysl ta starost tím, že je zvyklý se starat o státní poklad, schrána Máchova ducha nemá pro národ cenu menší. Myšlenka našla ihned teskně horlivý souhlas a z ministerské rady bylo bez prodlení zařízeno, aby do Litoměřic bylo vypraveno přepravní auto hl. města Prahy a exhumaci básníkových ostatků aby si vzal okamžitě na starost tamní ženijní pluk.“

Sled událostí naznačuje, že se vše odehrávalo velmi rychle a ve spěchu. Každým okamžikem hrozilo zabránění Litoměřic. S velkým básníkem se Praha loučila na začátku května 1939, pár týdnů po okupaci. V dubové rakvi, zahalené do národní vlajky, bylo Máchovo tělo vystaveno na rampě v Pantheonu Národního muzea.

Šlo o jednu z prvních a co do počtu zúčastněných jednu z největších nenásilných manifestací proti nacistické okupaci. Z muzea se 6. května 1939 vydal průvod s rakví na cestu hlavním městem. Za dunění zvonů bělouši, zapřažení do pohyblivého katafalku, projeli centrem města, v ulicích se tísnilo okolo 200 tisíc lidí, desítky tisíc Pražanů kráčely v průvodu. Večer byla rakev s K. H. Máchou uložena v kapitulním chrámu sv. Petra a Pavla na Vyšehradě. U hrobu K. H. Máchy na vyšehradském hřbitově promluvil mimo jiné generál Rudolf Medek, který reprezentoval nejen již neexistující československou armádu, ale především legionářskou a demokratickou tradici československé první republiky. Církevní obřad řídil vyšehradský kanovník Bohumil Stašek, nad hrobem na Slavíně herec Národního divadla Eduard Kohout recitoval báseň Josefa Hory. Na závěr zazněla hymna, ke sboru pražských učitelů se přidaly tisícovky lidí, shromážděných na Vyšehradě. Hrob zmizel v záplavě květů.

14. 3. 1989 zemřela v Zizersu ve Švýcarsku manželka rakouského císaře a krále Karla I., Zita. Byla vychována v přísně katolické rodině. Po nástupu Karla I. na trůn se stala rakouskou císařovnou.

Zita s prvorozeným synem Ottou, dobová fotografie

CÍRKEV

30. 4. 1344 bylo pražského biskupství povýšeno na arcibiskupství.

Před 50 lety zemřel kardinál Josef Beran

Josef Jaroslav Beran (* 29. 12. 1888) byl katolický duchovní a teolog, 33. arcibiskup pražský a primas český v letech 1946-1969 a od roku 1965 kardinál. Byl politickým vězněm nacismu i komunismu, komunistický režim mu navíc po většinu času znemožnil spravovat diecézi. V únoru 1948 se jako nejvyšší představitel katolické církve vymezil vůči nastupující totalitní moci. Čelil stupňující se represí a snahám komunistického režimu o získání kontroly nad církví. Jeho postoj a jednota biskupského sboru stavěly církev do role poslední rezistentní instituce ve státě, která ještě odolávala podřízení komunistům. Církev při jednáních se státem požadovala zachování podmínek pro své fungování podle platného modu vivendi, zatímco cílem komunistů bylo odtržení církve od Vatikánu a vytvoření tzv. národní církve, kterou by řídili prostřednictvím loajálních kněží. Neslučitelné představy vedly k ukončení jednání a režim přešel k otevřenému teroru. Biskupy internoval a jejich pravomoci převzali komunisty dosazení kapitulní vikáři. Rozeběhly se církevní monstrprocesy, došlo k likvidaci řeholních společenství a k svévolnému zatýkání „reakčních“ duchovních a laiků. Arcibiskup Beran byl od 19. června 1949 držen „v domácím vězení“.

Přestože se měnila místa pobytu, podmínky zůstávaly stejné: internační dům stál mimo obec, střežili ho příslušníci StB se psy, okna byla stále zavřená, skla zatřená bílou barvou, okolo domu stála vysoká dřevěná ohrada, která vymezovala minimální dvorek pro hodinový pobyt na čerstvém vzduchu. V tomto životním prostoru trávil arcibiskup svůj život v modlitbách za církev a vlast až do roku 1963, kdy mu byla udělena milost. I nadále se však nesměl ujmout svého úřadu, nýbrž mu znovu určili místo pobytu „pod dohledem“ v Mukařově u Prahy. Zde jej v lednu 1965 zastihlo jmenování kardinálem. Po složitých jednáních se Svatým stolcem nabídl stát Beranovi odlet do Říma na slavnostní jmenování kardinálem, ale bez možnosti návratu. Na oplátku komunisté souhlasili se změnou ve vedení pražské arcidiecéze – biskup František Tomášek vyměnil kolaborujícího kapitulního vikáře Antonína Stehlíka. Arcibiskup Beran v zájmu života církve v Československu nakonec přinesl i tuto oběť, přijal „dobrovolně“ osud vyhnance a 19. února 1965 odletěl do Říma.

Předpoklad komunistů, že se problematického Berana nadobro zbavili, se ukázal jako lichý. Kardinál se okamžitě pustil do práce. Na II. vatikánském koncilu pronesl zásadní projev o svobodě svědomí, vydal se na cesty za krajany po Evropě a zámoří, promlouval k věřícím „za železnou oponou“ z Vatikánského rozhlasu, založil středisko Velehrad a zabezpečil vydávání knih a časopisů pro československé katolíky.

Po vpádu vojsk Varšavské smlouvy do Československa pohasly veškeré šance na změnu poměrů v zemi a pro těžce nemocného kardinála to navíc znamenalo i konec nadějí na vytoužený návrat do vlasti. Pozemská pout kardinála Berana skončila 17. května 1969. Beran je jediným Čechem, jehož tělo bylo po smrti pohřbeno po boku papežů

v kryptě chrámu svatého Petra. Pohřební obřad vedl tehdejší papež Pavel VI.

Minulý rok byly ostatky kardinála vyzvednuty, převezeny a slavnostně pohřbeny v katedrále sv. Víta v Praze. Poslední vůlí kardinála Berana bylo spočinout po smrti ve vlasti.

Poutní dům Velehrad

Před jednapadesáti lety byl založen v Římě poutní dům Velehrad, jehož počátky jsou spjaty s působením kardinála Josefa Berana. Sběrka na poutní dům se tehdy pořádala po celém světě, a to mezi krajany, kteří v pohnutých dobách opustili rodnou zem. Sám papež Pavel VI. se zasadil o to, aby uvolněný dům Katolické akce v lokalitě, o kterou byl obrovský zájem, získala do vlastnictví právě komunita krajanů soustředěná kolem kardinála Berana. Úmyslem bylo, aby českoslovenští emigranti získali zázemí při poutích do Říma. Z Říma se také organizovala kulturně-náboženská činnost pro krajany ve světě. Tiskly se zde teologické knihy (včetně titulů zakázaných autorů) a scházeli se tu i kněží. Ubytování tvořilo polovinu činnosti poutního domu. Na sv. Václava, 28. září 1968, Svatý otec oficiálně schválil status Českého náboženského střediska Velehrad.

Český dům byl v Římě již od dávných dob, snad dokonce hospic od doby Karla IV. na Via dei Banchi Vecchi. V letech druhé světové války byl z neznámých důvodů prodán. České náboženské středisko Velehrad například v roce 1968 zaslalo do Československa 43 095 knih. Po nutných úpravách začali jezdit první poutníci do Velehradu už v roce 1969.

Dnes je toto poutní místo součástí asociace Českého náboženského střediska Velehrad, které zde sídlí. Jeho vize vychází z úmyslů kardinála Berana pomáhat církvi a poutníkům. Na správě domu se podílejí sestry Společnosti sester Ježíšových a spolu s P. Schwarzem také provázejí městem po svatých místech. Organizují se zde tematické pobyty jako adventní, vánoční, postní nebo velikonoční Řím, dále mariánský Řím nebo po stopách sv. Petra a Pavla. Nedávno prošla velká část domu rekonstrukcí, po níž má kapacitu šestapadesáti lůžek. Kromě ubytování, příjemného dvora a terasy s vyhlídkou na Vatikán je zde také kaple s denní mší svatou.

Výhled na kupoli Svatopetrské baziliky z terasy poutního domu Velehrad v Římě

DUBEN, KVĚTEN, ČERVEN

Duben

Měsíc duben (april) je typický aprílovým počasím a střídáním teplého a chladného počasí, slunečného počasí s vydatnými dešti. Nejchladnější duben byl zaznamenán v roce 1839, kdy činila průměrná teplota 4,8 °C a naopak nejteplejší duben byl v roce 1800, kdy se průměrná teplota vyšplhala na 16,2 °C. Prudké změny dubnového počasí jsou silně ovlivňovány náhlými vpády arktického vzduchu od severu a také intenzivnějším prohříváním zemského povrchu slunečním svitem po jarní rovnodennosti.

(mk)

Pranostiky na duben

Hodně-li v dubnu vítr duje, stodola se naplňuje.

Je-li v dubnu krásně a povětří čisté, bude květen nepříjemný jistě.

Co duben našetří, to květen spálí.

Jasný měsíc v dubnu škodí květu stromů.

Když se ozve v dubnu hrom, chytí si kámen nebo strom.

Jak prvně zahřmí, fialka víc nevoní.

V dubnu hrom – nebojí se mrazu strom.

Hrom v dubnu – dobrá novina, mráz květů více nepostíná.

Duben hojný vodou – říjen vínem.

Teplé deště v dubnu, teplé dny v říjnu.

Na mokry duben – suchy červen.

Dubnovy snih rodí travu.

Snih dubnovy jako mrva pohnojí.

V dubnu čas a panský kvas.

Březen – za kamna vlezem; duben – ještě tam budem.

Dubnovy snih pole hnojí a déšť jim požehnání přináší.

Nechť si duben sebelepší bývá, ovčákovi hůl přec jen se zasněžívá.

Mokry duben a máj chladny – k sýpkám, senu přístup žádný.

Studený a mokry duben plní sklepy a sudy.

Pakli mokry a zimavy duben, jest úroda na víno.

Když duben laškuje, bývá mnoho sena a obilí.

(mk)

Květen

Květen je spojen s lidovými oslavami, které patří mezi české tradice. Český název měsíce května je odvozen od toho, že všechno kvete. První květen je státem vyhlášeným svátečním dnem a představuje den pracovního klidu. Význam tohoto dne je připomenutím svátku práce. Z historického pohledu se jedná o mezinárodní dělnický svátek, kdy se připomíná vypuknutí stávků amerických dělníků v Chicagu dne 1. května 1886. V předvečer 1. května postaví chlapci skoro v každé vesnici na návsí májku a také ji v noci hlídají, aby jim ji přespolní nemohli ukrást. Protože se jedná o symbol jara, měla by to být bříza, která se zdobí pentlemi a věncem. Podle starého obyčeje se někdy také staví malé máje před domy jako vyznání lásky své vyvolené. První máj se neslaví jen v Čechách, ale ještě ve více než dvaceti dalších státech světa. Prvního května se v ČR oslavuje svátek práce, osmého května den vítězství a druhou květnovou neděli den matek. Je zajímavostí, že jako jediný měsíc

v roce začíná vždy ve stejný den, jako leden příštího roku. Květen je nejkrásnější měsíc v roce, je lásky čas, narození mláďátek, ale také hodně práce na našich zahradách. Před ledovými muži, Pankrácem, Servácem a Bonifácem, se vysazují popínavé rostliny a letničky. Vysévají se okurky, fazole, hrách, také trávník. Ve druhé polovině května se vysévá mrkev, pórek, kopr, ledový salát a řepa. Nesmí se zapomenout ani na stromy broskví, meruněk, jablek, švestek a zaštípnout výhonky.

(mk)

Pranostiky na květen

Březen – za kamna vlezem, duben – ještě tam budem, máj – poženeme kozy v háj.

Snih v máji – hodně trávy.

Studený máj, v stodole ráj.

Chladno a večerní mlhy v máji hojnost ovoce a sena dají.

Není-li květen ani příliš studený, ani mokry, naplňuje stodoly i sudy.

Suchý březen, mokry máj – bude humno jako ráj.

Májová vlažička – naroste travička,

Májový deštíček – poroste chlebiček

Májová kapka platí nad dukát.

Deštivý květen – žíznavý říjen.

Májová voda vypije víno.

Když máj vláhy nedá, červen se předá.

Jestli v máji neprší, červen to dovrší.

Když se v máji blýská, sedlák si výská.

V květnu-li hrom se ozývá, v červnu zřídka mrholívá.

(mk)

Červen

Jméno měsíce červen zřejmě vzniklo z toho, že se červená ovoce, třeba maliny, rybíz, jahody, třešně. Červen je také měsícem ohleduplnosti k přírodě. Šetrní bychom k ní měli být neustále, ale v červnu o to víc. Slavíme totiž hned několik mezinárodních dnů, které s přírodou, živými tvory a dalšími dary přírody úzce souvisí. Tak například můžeme oslavovat:

– 2. června den čistého ovzduší,

– 5. června den ptačího zpěvu,

– 5. června den životního prostředí,

– 8. června den oceánů,

– 17. června den proti rozšiřování pouští a sucha,

– 27. června den rybářství.

Všechny tyto svátky nás inspirují a motivují také pozvat vhodným způsobem přírodu k sobě domů.

(mk)

Pranostiky na červen

Na mokry květen, suchy červen.

Deštivý červen, celé deštivé léto.

Teplý červen, teplé září.

Mírný červen, mírný prosinec.

Červen studený, žně jsou zkaženy.

V červnu netřeba o déšť prosit, přijde, jak se začne kosit.

V červnu když hrom bije, obilí se povede.

(mk)

PODUJATIA

Bratislavské mestské dni 2019 - 16. ročník

Do novodobej histórie Bratislavy už neodmysliteľne patria Dni otvorených dverí samosprávy. Tento rok v apríli sa odohral už 16. ročník tohto významného podujatia pod názvom Bratislavské mestské dni. Aj tento rok samospráva v dňoch 27. a 28. apríla bezplatne sprístupnila desiatky podujatí svojich mestských organizácií. Bratislavské mestské dni opäť priniesli atraktívny víkend strávený v meste, v jeho kultúrnych organizáciách, na námestiach, ale aj v blízkej prírode.

Viac informácií na www.visitbratislava.com.

Ríbezľový Devín 2019 - 4. ročník

Štvrtý ročník kulinárskeho podujatia v atraktívnej historickej Mestskej časti Bratislava - Devín propaguje tradíciu pestovania ríbezľí a výroby kvalitného ríbezľového vína na Devíne. Okrem predaja a degustácie vín z červených aj čiernych ríbezľí bude na predaj aj samotné ovocie, ríbezle s cukrom, ďalej džemy, sirupy, bublanina, pečené dobroty, zmrzlina, dreň a iné výrobky z ríbezľí. Hitom bude ako obvyčajne ríbezľový burčiak! Podujatie sa bude konať v sobotu 6. júla 2019 od 10:00 do 21:00 pod Hradom Devín. Okrem kulinárskych dobrôt sa môžete tešiť na remeselné výrobky, shisha stan, minizoo, Sokoliarsky dvor a maľovanie na tvár. Viac na www.devin.sk.

Malá vínna ulička Pezínok 2019 - 5. ročník

Na tomto malom vinárskom podujatí sa opäť predstavia lokálne vinárstva, ktoré aspoň časť svojej vínnej produkcie majú dopestovanej vo vlastných vinohradoch. Okrem vín si na podujatí budete môcť vychutnať aj príjemný kultúrny hudobný program. Podujatie sa koná 27. apríla 2019 na Radničnom námestí v Pezinku.

Piknik vo vinohradoch Pezínok 2019

V sobotu 11. mája budete môcť ochutnávať vína na prinesených či požičaných dekách v krásnom prostredí peziňských vinohradov v Pezinku v lokalite Stará Hora. Mapku miesta, kde sa piknik uskutoční, nájdete na stránke <https://piknik.vovinohradoch.sk>. Pre milovníkov dobrého jedla sa bude variť poctivý divinový guláš. Chýbať nebudú ani syry z miestnej farmy či koláčiky a mnoho ďalšieho. Spríjemňovať podujatie bude živá hudba a program pre najmenších. Degustácie vín budú prebiehať lístkovým systémom, lístky je možné zakúpiť na mieste.

UDALOSTI

Bratislava slávi až dve jubileá

Cesta hlavného mesta a jeho mnohých pomenovaní je zaujímavá ako pre laikov, tak i pre odborníkov. Pripomeňme si teda, ako to pre presne sto rokmi vlastne bolo. Uhorské kráľovstvo rozpadom monarchie v októbri 1918 prestalo existovať. Územie slobodného kráľovského mesta Prešporok či Požoň sa nestalo 28. októbra 1918 územím novovzniknutej Československej republiky len tak. Pred 1. januára 1919 českí a talianski legionári obsadili mesto

a v paláci arcikniežaťa Friedricha zriadili vojenské veliteľstvo. Nasledovne sa do mesta presídlili aj zástupcovia slovenskej politiky, ktorí sa predtým nachádzali v Žiline. Pražská vláda za asistencie Vavra Šrobára rozhodla o premenovaní mesta. Mesto bolo pritom stále v Uhorsku, hoci okupované českou vojenskou posádkou. 16. marca 1919 mu dali meno Bratislav, neskôr Bratislava, ktoré korešpondovalo s menami Vratislav, Břeclav, Zbraslav, hoci vedeli, že Šafařík v prvej polovici 19. storočia dospel k vedecky mylnému názoru, že pôvodný názov bol Bratislava či Břetislava. Nie všetci boli ochotní názov Bratislava akceptovať. Chceli, aby si mesto ponechalo svoj historický názov Prešporok, Prešpurk alebo Požoň.

Red. pozn.: *Pressporek/Prešporek, Presspurek/Prešpurek, Prešporok apod. - tieto neskôr používané formy sú odvodené z nemčiny. Požůň apod. sú odvodené z maďarskej formy.*

Tento rok si pripomíname nielen premenovanie Bratislavy, ale aj jej oslobodenie spod fašistickej okupácie. Tento rok je to už 74. výročie. Bezprostredné boje o Bratislavu začali 2. apríla 1945, keď prvé oddiely sovietskej armády oslobodili Vajnory. V tom čase ešte neboli mestskou časťou Bratislavy, tou sa stali v roku 1946. Z Vajnor ostreľovali nemecké oddiely na svahoch Malých Karpát. Po leteckej príprave zaútočili 3. apríla v oblasti Dynamitky, Vajnorskej a Trnavskej cesty. Sovietske vojská dosiahli výhodné pozície pre boj o mesto. Na tejto čiare sa ustálila aj východisková línia na posledný útok, ktorý padol na 4. apríl. Ráno na fašistické pozície zaútočila sovietska pechota, tankové brigády a podporný rumunský tankový pluk. Vo večerných hodinách boje utíchli a po šesťročnej okupácii bolo mesto oslobodené.

Red. pozn.: *V letech 1830-1840 používali přívrženci Ludovíta Štúra následující formy: Břetislav, později Břetislava, po kodifikaci nové slovenštiny v roce 1843 Bratislava (nad Dunajom); případně Tatranská Vratislava. Formu Břetislav(a) v roce 1837 zavedl Pavel Josef Šafařík (ve svém díle Slovanské starožitnosti), v historickém názvu Brecisburg (1042) viděl slovanskou formu Bracislaw/Brecislaw a mylně předpokládal, že město založil český král Břetislav I. Ve druhé polovině 19. století se tvar Bratislava přestal používat, ojediněle se však vyskytl tvar Břetislava. Koncem 1918: přechodně Wilsonovo město (podle amerického prezidenta Wilsona). Některé prameny však uvádějí, že tento název používaly výlučně československé legie v Itálii začátkem roku 1919 na svých mapách. 22. únor - 6. březen 1919: Bratislav (oficiální název), inspirovaný štúrovci, resp. Šafaříkem, v březnu jazykově upraven, neboť koncovka -av má český původ, srov. např. Břeclav), podle ojedinělých názorů bylo jméno odvozeno ze slovanské formy Braslavъ, podle jiných (ještě ojedinělejších) názorů název vytvořil americký prezident Wilson. Od 6. března 1919: Bratislava (oficiální název) - úprava koncovky oživila štúrovský název z roku 1843.*

20. výročie letu prvého slovenského kozmonauta

20. februára 2019 uplynulo dvadsať rokov od letu prvého slovenského kozmonauta plk. Ivanu Bellu na orbitálny komplex MIR. Let absolvoval na palube lode Sojuz TM-29 spolu s ruským veliteľom Viktorom Afanasievom a Francúzom

Jean-Pierre Haigneré. Ivan Bella si 20. februára v Bratislave spolu so svojimi bývalým kolegami – kozmonautmi pripomenuli 20. výročie Misie Štefánik. Toto výročie bolo najmä príležitosťou hľadať možnosti vstupu Slovenska do Európskej vesmírnej agentúry (EVA), ktorú v Bratislave zastúpila pani Claudie Haigneré. Na konferencii vystúpili s príhovorom zástupcovia ministerstva školstva SR, Slovenskej akadémie vied a súkromných organizácií z oblasti vesmíru. Pani Haigneré predstavila EVA a jej projekty.

100 rokov Komenského univerzity

27. a 28. marca 2019 sa pri príležitosti stého výročia vzniku Univerzity Komenského v Bratislave uskutočnil AmosFest. Program obsahoval zaujímavé výstavy, športový deň, legendárnu Sajfovú šou Level Lama s Adelou ako hosťom priamo v aule univerzity, „grilovačku“ rektora, predstavenie úspešných študentov a absolventov či odľahčené prednášky na poučnú aj vtípnú nôtu. Za účasti samotného Jána Amosa Komenského bola slávnostne nakrájaná torta.

K 100. výročiu založenia Univerzity Komenského vydá v júni 2019 Národná banka Slovenska striebornú zberateľskú mincu v nominálnej hodnote 10 eur. Výtvarný návrh autora profesora Patrika Kovačovského vybrala odborná komisia. Do súťaže bolo predložených desať výtvarných prác od siedmich autorov. Komisia odporučila prvú cenu a realizáciu návrhu Patrika Kovačovského. „Návrh najlepšie vystihuje náplň prvej národnej univerzitnej vzdelávacej inštitúcie na Slovensku,“ píše sa v stanovisku Komisie na posudzovanie výtvarných návrhov pamätných mincí a zberateľských mincí. Jej odbornými poradcami v procese hodnotenia boli PhDr. Ľubica Kázmerová, CSc., zástupkyňa Historického ústavu SAV, a doc. Mgr. Vincent Múcska, PhD., prorektor Univerzity Komenského. Podobné motívy bude niesť aj pamätná medaila, ktorú univerzita dáva vyhotoviť pri príležitosti svojho jubilea v mincovni Kremnica. Na averze medaily z patinovaného striebra je podoba Jána Amosa Komenského a na reverze historická budova univerzity na Šafárikovom námestí. Autorom výtvarného návrhu je akad. sochár. Alojz Drahoš, PhD., ktorý pôsobí na Katedre výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty UK. Návrh vybrala komisia, ktorej členmi boli okrem zástupcov vedenia UK aj rektor VŠVU prof. Stanislav Stankoci, akad. mal., a vedúca Katedry dejín umenia Filozofickej fakulty UK doc. Mgr. Katarína Kolbiar-Chmelinová, Ph.D.

100 dní vo funkcii nového primátora Bratislavy

V marci 2019 uplynulo sto dní, odkedy 7. decembra 2018 nastúpil do úradu nový primátor hlavného mesta Bratislavy Matúš Vallo. K jeho presadeným a schváleným projektom patria napríklad Metropolitný inštitút Bratislavy, zóna bratislavského lesoparku, nové transparentné výberové konania na obsadzovanie manažmentov mestských podnikov a organizácií mesta, ale aj ďalšie opatrenia. Ako prvé po nástupe primátor spolu s tímom začal realizovať opatrenia, ktoré bolo potrebné urobiť hneď na začiatku funkčného obdobia, aby sa ich efekt prejavil ešte počas nasledujúcich 4 rokov. Tieto návrhy boli prerokované na prvých dvoch riadnych zastupiteľstvách a prešli s absolútnou väčšinou hlasov poslancov. Nové vedenie naštartovalo verejné stretnutia s Bratislavčanmi, pripravilo komu-

nikačnú kampaň pre dopravné uzávery a nastavuje novú úroveň spolupráce s ostatnými bratislavskými samosprávami. Do budúca je pripravených niekoľko ďalších projektov, týkajúcich sa hlavne dopravy a verejných priestorov. Za najdôležitejšie považuje Vallo parkovaciu politiku, ktorá môže zásadne zmeniť pohyb áut po meste. Ďalej je to zriadenie Mestského komunálneho podniku, ktorý má za cieľ posunúť zimnú aj letnú údržbu a tiež pripravovanú rekonštrukciu Karloveskej radiály na novú úroveň. Z verejných priestorov možno spomenúť prípravu urbanisticko-architektonickej súťaže na novú podobu Námestia SNP a Kamenného námestia a tiež kúpeľov Grössling.

2019 je rokom Milana Rastislava Štefánika

Vyhlasenie Ministerstva kultúry (MK) vzdáva hold jednej z najvýraznejších osobností novodobých slovenských dejín a zároveň reflektuje na výročie, ktoré si v prípade osobnosti Štefánika Slovensko pripomenie. „Tento rok 4. mája uplynie 100 rokov od tragickej smrti M. R. Štefánika neďaleko Ivanky pri Dunaji, na 21. júla 2020 zasa pripadá 140. výročie jeho narodenia sa v Košariskách pri Brezovej pod Bradlom,“ pripomína rezort kultúry. „Obe tieto výročia sú zároveň rámcom pre aktivity pripomínajúce si v rokoch 2019 až 2020 osobnosť M. R. Štefánika a budú tiež príležitosťou na zveladenie lokalít, ktoré sú späté s jeho menom,“ dodal rezort v dôvodovej správe. Jedným z prvých podujatí bude 4. mája 2019 výjazdové rokovanie vlády SR, ktoré sa uskutoční v regióne späť so životným príbehom jedného zo zakladateľov 1. ČSR.

Rok 2020 bude rokom Slovenského národného divadla

Vláda podporila návrh Ministerstva kultúry (MK) SR zväzovať významné jubileá, ktoré si slovenská divadelná scéna v roku 2020 pripomenie. Rok slovenského divadla by mal podľa schváleného zámeru dominovať v činnosti divadelných scén na Slovensku, ale aj umeleckých škôl, vydavateľstiev, teatrologických pracovísk i v médiách. Cieľom je okrem pripomenutia histórie a predstavenia súčasnosti slovenskej divadelnej scény poukázať na význam divadla v kultúrnom a celospoločenskom kontexte. Ministerstvo verí, že projekt vygeneruje i aktivity, ktoré presiahnu jeho časový rámec – vznik nových divadelných inscenácií, expozícií i odborných publikácií vrátane tej, ktorá pripomenie 100 rokov SND.

Aktivity súvisiace s Rokom slovenského divadla majú mať tiež prioritný význam v dotačných programoch verejnoprávnych fondov na podporu kultúry. Slovenskí profesionálni dizajnéri môžu súťažiť o najlepšie logo pre Rok slovenského divadla 2020. Vyzýva ich na to Divadelný ústav v spolupráci s odborným garantom súťaže – Slovenským centrom dizajnu. Do verejnej neanonymnej súťaže o návrh slávnostného loga Rok slovenského divadla 2020 / The Year of Slovak Theatre 2020 sa môžu do 31. mája prihlásiť so svojimi návrhmi jednotlivci, autorské kolektívy, ale aj grafické štúdiá či iné právnické osoby. Logo sa bude používať na označenie podujatí Roka slovenského divadla 2020. Víťazné návrhy získajú finančnú odmenu, absolútny víťaz si odnesie 3 000 eur a odmenu 600 a 400 eur si odnesú návrhy, ktoré skončia na druhom a treťom mies-

te. Trojicu najlepších návrhov predstavia organizátori verejnosti v júni.

Ministerstvo bude koordinátorom celej kampane, ktorá sa bude realizovať z troch centier – spoluiniciátorov vyhlásenia Roka slovenského divadla – SND, Divadelného ústavu (DÚ) a Národného osvetového centra (NOC). Mediálnymi partnermi Roka slovenského divadla 2020 majú byť verejnoprávne inštitúcie – Tlačová agentúra Slovenskej republiky (TASR) a Rozhlas a televízia Slovenska (RTVS). Rok slovenského divadla bude mať samostatnú webovú stránku, ktorá bude celoročne informovať o všetkých typoch podujatí. Bude mať slovenskú i anglickú verziu. V prvej polovici roka 2019 by sa mala uskutočniť verejná súťaž na logo, ktorým Rok slovenského divadla bude komunikovať svoje aktivity. V rámci roku SND pripravuje Ústav divadelnej a filmovej vedy výskumný a publikačný projekt, ktorý bude mať za úlohu dôkladné preskúmanie a vyhodnotenie existujúcich prameňov a publikáciu súhrnného diela, ktoré bude mapovať dejiny slovenského divadla.

Prezidentské voľby 2019 vyhrala Zuzana Čaputová

Funkčné obdobie úradujúceho prezidenta Slovenskej republiky Andreja Kisku sa pomaly končí a o jeho miesto sa uchádzali noví kandidáti, z ktorých jeden zasadne na prezidentskú stoličku na najbližších päť rokov. V prvom kole, ktoré sa uskutočnilo 16. marca 2019, sa zúčastnilo celkovo pätnásť kandidátov. Do druhého kola postúpili liberálna aktivistka Zuzana Čaputová (nezávislá, ex-Progresívne Slovensko) s 40,57 % hlasov a diplomat Maroš Šefčovič (nezávislý) a 18,66 % hlasov. Na treťom mieste skončil sudca Ústavného súdu Štefan Harabin (nezávislý, 14,34 %), na štvrtom mieste Mária Kotleba (Ludová strana – Naše Slovensko, 10,39 %) a na nasledovných pozíciách sa umiestnili politici František Mikloško (nezávislý) a Béla Bugár (Most – Híd).

Druhé kolo volieb sa uskutočnilo 30. marca 2019 a s celkovým počtom 58,4 % hlasov sa prezidentkou stala kandidátka s podporou liberálnych strán Zuzana Čaputová. Čaputová vo svojom programe uvádza, že medzi jej priority patria životné prostredie, starostlivosť o seniorov a systémové zmeny v súdnictve. Vo víťaznom príhovore vyzdvihla budúca prezidentka spoluprácu a slušnosť v politike.

Zuzana Čaputová

Prezident vymenoval nových profesorov

Prezident Andrej Kiska menoval dvadsaťpäť profesoriek a profesorov vysokých škôl. Nové sily pribudnú v oblastiach hygieny, anorganickej technológie a materiálov, oftalmológie, epidemiológie, teológie, pediatrie, slovenského jazyka a literatúry, sociológie, aplikovanej informatiky, matematiky, ústavného práva a iných. Slovenské vysoké školy čakajú v najbližších rokoch taktiež zmeny v oblasti akreditácie vysokoškolského štúdia.

Slovensko odmietlo Istanbulský dohovor

Slovensko podpísalo tzv. Istanbulský dohovor v roku 2011, k ratifikácii dodnes nedošlo. Po rozhodnutí parlamentu je prijatie ľudskoprávneho dokumentu zamietnuté. Zo 133 prítomných poslancov bol proti uzneseniu národnárov zo strany SNS klub SaS, traja poslanci z OĽaNO, dvaja z Mostu-Híd a šiesti nezaradení. Strany SNS, Smer-SD a Ludová strana – Naše Slovensko odmietnutie dohovoru zdôvodnili nejasnou definíciou pojmu gender. Pojem gender rozlišuje mužov a ženy na základe kultúrnych a spoločenských rozdielov, nie však biologických. Podľa odporcov dohovoru by akceptovanie pojmu gender otvorilo dve možnosti nazvať biologické pohlavie opačným, rodovým pomenovaním. Poslanci, ktorí hlasovali proti dohovoru, zároveň zdôraznili, že ochrana žien pred násilím je ich prioritou, no na presadenie opatrení na ochranu žien chcú operovať na národnej úrovni a za podmienok, ktoré si Slovensko určí samo.

Spoluobednávateľ vraždy novinára podozrivý z pripravovaného útoku

Marian Kočner, ktorý figuruje v niekoľkých kauzách, je jedným z obžalovaných v súvislosti s úkladnou vraždou novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice. Novinár odhalil nelegálne aktivity niekoľkých subjektov, ktoré sú v medzičasom vo väzbe a čelia obvineniam z podvodu. Mariana Kočnera zadržala polícia ešte minulý rok v júni, podozrivý je z falšovania zmienek voči televízii Markíza. V tejto kauze figuruje ako spoluobžalovaný bývalého šéfa televízie a exministra Pavla Ruska. Nakoľko polícia zachytila Kočnerove pokusy o organizovanie vlastného útoku, bude Špecializovaný trestný súd rozhodovať o uvalení útekového väzby. Kolúznou väzbu ako prevenciu pred ovplyvňovaním svedkov súd udelil už v prípade Kočnerovej ekonomickej trestnej činnosti.

Dve nové jaskyne v Strážovských vrchoch

V Strážovských vrchoch nad obcou Pružina objavili miestni jaskyniari dve nové jaskyne. Pri objavoch sa jedná o pokračovanie dvoch doteraz známych, no nie výnimočných jaskýň. Objavené jaskyne však situáciu zmenili a excelujú nielen čo sa týka ich veľkosti, ale aj krasovej výzdoby. Jedna z jaskýň, ktorú jaskyniari nazvali Kamenný dážď, už podľa predbežného preskúmania patrí k najkrajším jaskyniam s kvapľovou výzdobou. V novoobjavenej časti jaskyne sa nachádza veľa jazierok, perál, kvapľov a neobyčajných kvapľových formácií. Tečie tam veľa vody a aj to je jeden z predpokladov, prečo jaskyňa zrejme pokračuje ďalej

a vyžaduje si dodatočný prieskum. V Strážovských vrchoch je podľa odhadu jaskyniarov 300 až 500 jaskýň, no iba časť z nich je už preskúmaná. Najznámejšou jaskyňou Strážovských vrchov je Pružinská Dúpnja jaskyňa.

KNIŽNÉ TIPY

Martina Jakubová: *Líštička* (Motýľ, 2019)

Láska sa niekedy objaví na tých najčudnejších miestach a v tých najneočakávanejších momentoch. A niekedy príde vo chvíli, keď má človek pocit, že ho čakajú už iba smútok a žiaľ. A presne to sa stalo Katke. V okamihu, keď si myslela, že zákerná choroba predčasne ukončí jej mladý život, stretla svoju osudovú lásku a jej život nadobudol nový zmysel. Lenže osud má s ľuďmi vlastné plány. V jedinom okamihu sa jej sny rúcajú a ona musí vytriezviť do drsnej reality. Odrazu má pocit, že všetko je len fraška a ľudia okolo nej sú herci v zlej divadelnej hre. Postupne zisťuje, že nič nie je také, ako to vyzerá, a že hranica medzi láskou, priateľstvom a nenávisťou je tenšia, než si kedy myslela. Komu na nej naozaj záleží a kto sa s ňou iba zahráva? Sklamaná Líštička sa musí rozhodnúť, či ticho prijme, čo jej život nadelil, alebo sa vzoprie a o svoje šťastie zabojuje.

Daniel Hevier: *Manuál na údržbu oblakov*

(Trio Publishing, 2019)

Žijeme v časoch, keď sa môže stať všeličo, ba až všetko. Prečo by nemohol jestvovať človek, ktorý prijíma choroby iných ľudí, a to aj takých, ktoré sú neprenosné. Je za tým jeho extra citlivosť alebo iba absolútna hypochondria? Lekári si s touto diagnózou nevedia rady. Možno práve preto sa tejto látke ujal rozprávač príbehov. Vstúpte do osudov Michala Strateného, ktorý nájde sám seba v odlahých horách, kde sa dá chytiť signál iba na jedinom konári jediného stromu. Hučné lazy, pošta Hyždica.

MAXI MIX krížovky 7 (Linden, 2019)

Siedma časť obľúbených MAXI MIX krížoviek s viac ako 250 krížovkami! Všetkým, ktorí svoj voľný čas najradšej trávia zábavou, ale zároveň sa chcú neustále dozvedieť niečo nové, prinášame v poradí siedmy výber tých najlepších krížoviek! Na viac ako 250 stranách nájdete ukryté zaujímavosti a iné neveriteľné fakty z rôznych oblastí. Tak teda príjemnú zábavu!

Táňa Keleová-Vasilková: *Rodinné kľbko* (Ikar, 2019)

V každej rodine to vrie... láskou, ale aj situáciami, ktoré prináša sám život. Rodina je ako kľbko. Kľbko zviazané láskou, zväčšujúce sa s pribúdajúcimi spoločnými rokmi, prežitými udalosťami, skrývajúce malé či väčšie tajomstvá, bolesti a prehry. Rovnako to platí pre rodinu Sáry a Vlada. Ich kľbko je veľké, pretože majú štyri dospelé deti a večne sa u nich čosi deje. No čo ak sa kľbko naruší? Čo potom?

Andrej Hryc: *Inventúra* (Slovart, 2019)

„Moji rodičia mi za mlada vtikli do hlavy, že »pozdraviť je slušnosť, ale odzdraviť je povinnosť«. Nuž, niektorým ľuďom som predtým odpovedal na pozdrav so zaťatými zubami. Dnes už nemusím, pretože po *Inventúre* ma konečne prestali zdraviť oni.“ Okrem tohto čitateľského ohlasu

na svoj životopis sa Andrejovi Hrycovi dostalo aj iného ocenenia: 20 tisíc predaných výtlačkov a množstvo pozitívnych listov, e-mailov a esemesiek od neznámych ľudí. A hoci v novom, doplnenom vydaní *Inventúry* bilancuje kľúčové udalosti posledných šiestich rokov svojho života, jednu vec nezmenil: v osobnom a verejnom zúčtovaní nešetří nikoho. Prečo sa rozhodol zorganizovať petíciu pre svojho kolegu Dušana Cinkotu? Ako sa nakrúcal film *Čiara*? Čo všetko musia absolvovať filmári, ak chcú uspieť v nominácii na Oscara? A prečo sa Andrej Hryc rozhodol vrátiť do politiky v strane s názvom Korektúra?

Juraj Červenák: *Biela veža – Bohatier*

(Artis Omnis, 2019)

Záver epickej historickej fantasy série o výprave kyjevského kniežata Svjatoslava proti Chazarskej ríši a kaukazským kmeňom. Ríša Chazarov padla, veľký kagan je mŕtvy. Vlk v duši kniežata Svjatoslava je však nenásytný. Kyjevské vojsko opúšťa vydrancované mestá na kaspických pobrežiach a smeruje na Kaukaz, kde sa na strmých úbočiach týčia pevnosti Alanov, Avarov či Kassogov. Alanská princezná Semira sa s pomocou následníka chazarského trónu Dávida snaží včas dostať domov, aby zachránila svojich súkmeňovcov pred zotročením a záhubou. Medzitým sa v donských stepiach na popud beja Heroda zbiera obrovské vojsko Pečenegov. Ktorá dobyvačná horda sa skôr zmocní pokladov Kaukazu, odlahých chazarských miest pri Azovskom mori a najmä pohraničnej pevnosti zvanej Sarkel – Biela veža? Aký osud postretne Ilju Muromca a ostatných členov bohatierskej družiny, rozvrátenej temnými čarami démonického Koščeja?

Michaela Zamari: *Rozhodnutie* (Michaela Zamari, 2019)

Napínavý román, v ktorom nechýba vášeň, dobrodružstvo, erotika a láska! Raven si už ani nepamätá, kedy si naposledy dopriala výdatný oddych. Odkedy mladšiemu bratovi Troyovi supluje rodičov, jej život sa obmedzil len na svadobný salón – zdroj jej príjmu, domáce práce a sem-tam sporenie v miestnom bare. Je načase dožiť si zaslúženú dovolenku, ktorú Troy dostane ako darček na svoje osemdaťte narodeniny. Mestečko v americkom Utahu vymenia na pár dní za exotickú Malajziu, pričom netušia, ako veľmi im zdanlivo neškodný výlet zmení život. Z minúty na minútu sa dovolenka mení na väzenie pod prísny dohľad tajomného cudzinca. Vpadne im do života, je neoblomný, príliš mocný a vie o nich podozrivo veľa. Jeho príchod vyvolá v Raven smršť pocitov. Neznámy muž má iba jediný cieľ – ochrániť Raven. So svojimi dôvodmi sa jej nechce zveriť a ona sa tvrdohlavo odmieta podvoliť bez boja. Dokáže však príťažlivý cudzinec ovládať svoju túžbu po temperamentnej žene, ktorú by si nemal pripustiť k telu? Spoločný nepriateľ síce spojil ich cesty, ale čo ak je jediný, kto ich môže navždy rozdeliť? Zvládnu ochrániť jeden druhého aj pred touto hrozbou?

Michaela Ella Hajduková: *ZlatováSSka*

(Motýľ, 2019)

„Ako tá z tohto vysekali?“ spýtal sa šokovane a neprítomne hladkal zjazvenú pokožku. Ach, Gabriel, keby si videl, ako vyzerá moje telo – pomyslela som si zdrvene. Pokrčila som plecami. „Zázrak. A najlepší ríšski lekári. A hlavne... našli ma veľmi skoro. Nenechajú ma zomrieť. Niečo

v sebe mám a oni to veľmi chcú. A keď to dostanú je možné, že celý svet bude oblečený do našej vlajky.“ Nemecká ríša, 1942. Život Sanny Schlosserovej je utrpením. Pripadá jej ako pomalá cesta do pekla, lemovaná cintorínom. Nebyť však podivnej udalosti, ktorá sa stala na úsvite jedného augustového dňa, vyvíjal by sa celkom inak. Keby nie jej náhlejšou výnimočnosťou, nikdy by nevidela sterilizovanie žien a dievčat v Osvienčime, nepodstúpila ponižujúce deflorovanie v lebensbornskom dome, neokúsila bolesť na vyšetrovacích stoloch Clauberga, Schultza a Schumanna, nespoznala desivý úsmev doktora Mengeleho, nestratila najlepšiu priateľku Rivku, ale ani by nestretla Gabriela. Gabriela, ktorý by šiel po ňu aj do pekla. A možno tam napokon aj šiel. Nádherné secesné priestory Freyjiných kúpeľov, nemocničné bloky koncentračných táborov a množstvo lekárskeho pláštov. Vitajte vo svete, kde zomrela sloboda, zábrany i Hippokratova prísaha. Máte odvahu? Tak otvorte dvere a podte ďalej.

Miroslav Szabó: Klérofašisti (Slovart, 2019)

Publikácia sa venuje príčinám, kontextu a dôsledkom radikalizovania viacerých katolíckych a jedného evanjelického kňaza v rokoch 1935-1945. Kým vo verejnej diskusii prevláda záujem o známe osobnosti, ako bol prezident Jozef Tiso, historik Miloslav Szabó skúma problematiku na príklade troch kontroverzných a dnes do veľkej miery zabudnutých duchovných: poslancovi Slovenského snemu a po istý čas duchovnému správcovi Hlinkovej gardy Karolovi Körperovi, básnikovi a neskôr hlavnému propagátorovi nacizmu na Slovensku Viliamovi Riesovi a poslancovi a okresnému tajomníkovi HSLS vo Zvolene Antonovi Šalátovi. Hlavný text dopĺňajú exkurzy o ďalších troch kňazoch (Ladislavovi Hanusovi, Vladimírovi Rolkovi a Ľudovítovi Veselom), ktorí sa v istých aspektoch od klérofašistov odlišovali, prípadne boli ich pravým opakom.

Tomáš Sitár: Osídlenie Novohradskej stolice v stredoveku (Miloš Hric, 2019)

Novohradská stolica sa dlhý čas netešila záujmu slovenských historikov napriek tomu, že tu bolo husté osídlenie už vo včasnom stredoveku a dlhý čas sa tu udržiavalo aj slovenské etnikum. Tomáš Sitár sa v hutnej skratke pokúsil priblížiť predhistorické a ranostredoveké osídlenie Novohradu, ktoré sa tu formovalo už pred našim letopočtom a, samozrejme, sústredil sa na včasný a vrcholný stredovek. Sleduje cirkevnú organizáciu, hospodársky potenciál skúmaného teritória (baníctvo, mlynárstvo, rybárstvo, trhy a iné) či cestnú sieť. Hlavnou kapitolou je prehľad sídelnej štruktúry, kde sú v stručnosti zhrnuté dejiny jednotlivých sídiel, ktoré ležali na v úvode definovanom území. Samostatne podkapitoly majú kláštory, ktorých bolo na území Novohradu 17, ako aj hrady a hrádky, ktorých písomné pramene zachytávajú celkovo 32. Najrozsiahlejšou časťou práce je prehľad histórie jednotlivých sídiel, pričom ich počet sa nakoniec zastavil na 543 základných a ďalších 51 sporných lokalitách. Len 12 z týchto lokalít sa aspoň raz spomína ako mestečko (z toho prinajmenej u dvoch ide zrejme len o pisársku chybu), a len Vacov bol skutočným mestom, čo opäť podčiarkuje agrárny a vidiecky charakter regiónu. Predposledná kapitola ponúka stručný prehľad rodokmeňov strednej a malej novohradskej šľachty v celkovom počte 153 šľachtických rodov, za ktorým nasledujú

mapové prílohy, ilustrujúce jednotlivé zachované a analyzované metácie a reambulácie. Kniha je koncipovaná predovšetkým ako faktografická databáza s dôrazom na stručnosť a prehľadnosť informácií, a môže byť využiteľná nielen pre ďalšie skúmanie na lokálnej úrovni (napríklad monografie obcí), ale aj ako užitočný zdroj informácií pre syntézy s celoslovenským či dokonca celouhorským záberom, ktoré doposiaľ Novohradu vzhľadom na chýbajúcu prácu tohto typu venovali len veľmi málo pozornosti.

Simona Kutíšová: Srdce pre Mirku (Maxim, 2019)

Nádejná huslistka Mirka pilne cvičí na koncert v orchestri. Jediné, čo ju naozaj trápi, je, že nevyzerá ako modelka. V jeden deň sa však všetko zmení a jej doterajší bezstarostný život sa po matkinej smrti rúca. Zostáva žiť s babinou a s tetou, s ktorou sa nedokáže naladiť na spoločnú vlnu. Jej svet sa mení na temný, nič jej nevychádza podľa predstáv, prenasleduje ju smola a dopúšťa sa mnohých chýb. Tá posledná ju zničí a ona sa ocitá na dne. Už neverí, že by sa z neho dokázala pozbierať. Keď vtom zasiahne osud a odrazu pochopí, že život vie byť aj krásny a problémový predsa trápia každého. Ako sa vyrovnáť so stratou blízkej osoby a so situáciou, na ktorú nás nikto nepripravil? Ako rozoznať pravú lásku? Ako sa mať rada, aj keď máš pár kíl navyše? A kto sú praví priatelia? Simona Kutíšová dáva svojim románom nepriame odpovede na množstvo páličivých otázok.

Katarína Gillerová: Záhada zadnej izby

(Slovenský spisovateľ, 2019)

Katarína Gillerová je jedna z najobľúbenejších slovenských spisovateliek. Doteraz napísala sedemnásť románov. Šiesty z nich s názvom *Záhada zadnej izby* vám prinášame v novom vydaní. Kristína je žena, s ktorou sa život doteraz nemaznal. Po prežitej tragédii a životnom sklamaní odchádza na leto do domu starých rodičov, aby porozmýšľala, akým smerom sa jej život bude ďalej uberať. Hľadá odpovede na otázky, pokúša sa pochopiť samu seba a zároveň uveriť mužovi, ktorý ju ľúbi. Keď sa jedného dňa Kristína pustí upratať zadnú izbu, objaví záhadný denník. Komu patrí? Jej matke, alebo niektorej z matkiných sestier? A prečo sa tej izbe vyhýba celá rodina?

Dana Rosová: Hurá, idem do školy! (Equilibria, 2019)

Publikácia *Hurá, idem do školy!* je určená predškólakom, budúcim prvákom základných škôl, ich rodičom, starým rodičom, učiteľkám materských škôl a všetkým, ktorých zaujíma téma školskej zrelosti. Obsahuje úlohy, hry a cvičenia, ktoré sú zamerané na rozvoj jednotlivých schopností a zručností detí predškolského veku. Rozvíjajú hrubú a jemnú motoriku, sluchové vnímanie, zrakové rozlišovanie, reč, slovnú zásobu, myslenie, senzomotorickú koordináciu, pravo-lavú orientáciu, základné matematické predstavy a koncentráciu pozornosti. Všetky hry a cvičenia sú cielené na prípravu predškólakov do prvého ročníka, aby dokázali zvládať nároky, ktoré bude na nich základná škola klásť. Pre deti sú zaujímavé a príťažlivé. Publikácia dáva priestor na vzájomnú komunikáciu dospelých s deťmi. Obsahuje cenné rady i odporúčania, ako pracovať s deťmi predškolského veku. Prácu s knihou uľahčuje pútavá záložka s pravítkom, ktorá je súčasťou publikácie.

Markéta Nováková – Irena Koci: *Zima vo svete zvierat* (Albatros, 2019)

Na zimu sa musí každé zvieratko náležite pripraviť. Napríklad taký medveď sa najskôr poriadne vykrmí a potom si vyhlíadne ten najlepší peleštek široko-ďaleko, ten si vystelie a zateplí a vonku nech si pokojne aj chumelí. Zo stránok knihy budete mať pocit, že ste sa ocitli v zasneženom kráľovstve pod snehovou perinou. Súčasťou publikácie sú tri veľkoformátové mapy, z ktorým sa čitateľ dozvie, kde a ako zvieratká prečkávajú zimu.

Zuzana Randáková: *O žabke Mentolke* (Ikar, 2019)

Na okraji hustého lesa sa ligotalo jazierko, kde mali žabky svoj raj. Medzi nimi žila aj Mentolka. Všetky žabky obdivovali jej nezvyčajné ružovo-zelené prúžky, ale žiadna nevidela jej dobré srdce. A tak si raz smutná zbalila batôžtek a vybrala sa hľadať nový domov. Po dlhom putovaní ju cestička zaviedla do malebnej dedinky. Ako skackala okolo domov,

pri jednom začula žblnknutie. Vyliezla teda na najvyššiu ružu, z ktorej mala dobrý výhľad ponad plot, a nazrela do záhradky. Bolo tam jazierko! Pôvabný príbeh o tom, že byť iný ako ostatní, nemusí byť pre nás nešťastím – práve naopak. Pre deti od 3 rokov.

Emilia Dziubak: *Nezvyčajné priateľstvá vo svete rastlín a zvierat* (Ikar, 2019)

Kocúrovi Homérovi chýba ozajstný priateľ, a tak sa vydá do sveta hľadať ho. Najprv sa však musí zamyslieť, čo je v priateľstve najdôležitejšie. Vzájomná pomoc, nezištnosť, alebo vernosť? Počas putovania stretáva pozoruhodné dvojice: mravca a vošku, štitovca a žraloka, opicu kapucína a figovník, vlka a krkavca, bociana a vrabca, korytnačku sloniu a Darwinowho ostrovčana a veľa ďalších. Podarí sa Homérovi nájsť spriaznenú dušu? Emilia Dziubak nádherným spôsobom spája príbeh o priateľstve so zaujímavosťami zo života zvierat, rastlín a húb. Pre deti od 5 rokov.

Karel Kryl***Vzpomínka na Karla Kryla a osobný komentár k výročiu jeho úmrtí***

3. března jsme si připomněli 25 let od smrti Karla Kryla, „nechtěným svědomím českého národa“ – jak ho nazývá jeho skvělý životopisec Vojtěch Klíma. Kryla jsem miloval. To kvůli němu jsem se naučil hrát na začátku svého gymnaziálního studia v roce 1973 na kytaru a dlouhá léta jsem pak hrával jeho písně, a také výtvary jiných autorů, především Jaroslava Hutky a Vlastimila Třešňáka. Kryl je pro mne člověkem, se kterým jsem byl bytostně téměř ve všem „zajedno“.

Na Kryla nadával již začátkem sedmdesátých let kdekdo. Neměla ho ráda velká část česko-slovenské populace a vadil i části tehdejší emigrace, lezl jí na nervy. Když přišel do Prahy při lámání režimu v roce 1989, byl slavnou osobou. Dodnes si pamatuji jeho vystoupení na Václavském náměstí po boku Václava Havla i trapné setkání s Karlem Gottem. Brzy však upadl do nemilosti jak u Havla a tehdejší vládní garnitury, tak, žel, i u velké části českého národa. Byl to prorok. Jeho protestsongy z let 1967-1970 patří mezi to nejlepší, co kdy český básník napsal (připomíná mi to písňové texty Boba Dylana, který za ně dostal v roce 2016 Nobelovu cenu za literaturu). Jeho politické komentáře z let působení v Rádiu Svobodná Evropa v Mnichově, ale i ty z doby po pádu komunismu, patří mezi ty nejbrilantnější, jsou nekompromisně pravdivé vůči ohýbání hřbetů většiny československé populace v letech tzv. normalizace, tedy po invazi vojsk sovětské armády do Československa. Říkal věci na rovinu. Zpět do republiky se vrátil po dvaceti letech, obohacený o zkušenost exilového života ve fungující německé demokratické společnosti, viděl dopředu a věděl také, o čem je demokracie. Stal se nepohodlným, nechtěným, vykázaným kamsi do kouta, mnozí ho oštemplovali razítkem „zatrpklý“. Z pohledu mého, ale i pana Vojtěcha Klímy však zatrpklým nebyl. Byl jen zhrozen z toho, jakým směrem se český národ ubírá.

Dovolím si citovat pana Klímu: „Kryl pojmenovával jasné už tenkrát, dávno před amnestií v roce 2013, že klau-

sovské computerové myšlení s heslem »peníze nesmrdí« legalizovalo investice nových a staronových mafií a transformaci kapitálu a silnou ruku. Říkal tomu »arogance mocných a moc opilých«, »ukradená revoluce«, »gangsterský stát«. Dnes to zní skoro banálně a neobjevně, tenkrát ale za to byl vystrčen na hanbu do kouta zapomnění, za to, že ruší klid k práci. Přitom jen málokdo si ve službě vlasti odsloužil tolik co on, jen málokdo onu službu bral tak vážně a neslevil z principů a hodnot. Co našel po návratu do rodné země a uklidnění situace? Zemi LHOSTEJNOST, tak tomu říkával. Zemi lidí, co jdou s davem, nechají se vést a všechno jim dokáže být jedno i ve svobodných poměrech. Nemají zájem sami k něčemu společnému přispět, nesnesou pohled do nastaveného zrcadla. Kryl tvrdil, že demokracie je nepohodlná a vyžaduje angažovaného občana. Kdo o to stál? Ostatně, kdo o to stojí dnes? Není divu, že pak dokázal být protivný, zklamaný, frustrovaný a smutný. Dávali mu to pěkně sežrat! Dnes by Kryl vadil úplně stejně. Říkal by to, co nechceme slyšet. Boudal by svůj pomník, který si kdekdo chce přivlastnit ve jménu úplně jiných cílů. Vyzýval by k aktivitě, k protestu proti narušeným principům, volal by mocné i nás samotné k odpovědnosti. Zpíval by, že jsou »šerif i soudce – gangster, oba řádně zvolení, a lidi strachem nezdraví«. Ptal by se, proč už zas »vrah o morálce káže« a proč nám to nevadí. Kdo se zeptá místo něj?“

Vzpomínám si na svoje setkání s Karlem Krylem krátce před jeho smrtí. Byl jsem zrovna v Praze a v knihkupectví si zakoupil knihu *Půlkacíř*, kterou mi za zcela výjimečných okolností podepsal. Bylo to v době, kdy na Kryla již kdekdo nadával. Upadl do nemilosti jak u politiků, tak u velké části národa a novináři se vyžívali v tom, jak ho co nejlépe pomluvit, zesměšnit, zkritizovat jako „zatrpklého, mentálně zestárlého, neschopného přizpůsobit se novým demokratickým podmínkám v Československu“. Jako člověka neustále kritizujícího, člověka, který se nedokáže těšit z výdobytků „sametové revoluce“...

Po pádu komunismu jsem mnoho let jezdil s manželkou jednou za měsíc do Prahy navštěvovat její staré rodiče a při té příležitosti jsem si vždycky koupil několikery no-

viny, deníky i týdeníky, abych měl o dění v Československu jakýs takýs přehled. V týdeníku *Reflex* (datum vydání si již nepamatuji) byl o Krylovi dlouhý, nepříjemně kritický článek odpovídající duchu těch, u kterých upadl v nemilost. Pobouřil mě natolik, že jsem doma ve Vídni sedl k psacímu stolu a napsal jakousi Krylovu obhajobu a snažil se vysvětlit, proč je takový. Že je to z mého pohledu zcela normální, když člověk jako on vidí tu masu zdeformovaných lidských charakterů od začátku tzv. normalizačních opatření režimu v sedmdesátých letech až do pádu komunismu v roce 1989. Manželka můj text četla, korigovala mou češtinu a zároveň mě upozornila, že mi to asi nikdo nevytiskne, protože zcela otevřeně kritizují českou společnost. Text opravdu neotiskli, ale redaktor *Reflexu* byl natolik seriózní, že jej poslal Karlu Krylovi do Německa. Kryl mi pak napsal nádherný list. Bylo evidentní, že má „obhajoba“ pohladila jeho duši. Svůj dopis nadepsal slovy: „Petře, chlapi nebrečí, chlapi se perou...“

No a krátce nato jsem byl v Praze, v knihkupectví si koupím knihu *Půlkacíř*, jdu zamyšlený Celetnou ulicí a proti mně kráčí Kryl. On neznal mne, já znal jeho. Celý u vytržení jdu k němu, představuji se mu a říkám: „Pane Kryle, já jsem nějaký Žaloudek z Vídně, nedávno jsem se vás pokoušel zastat v *Reflexu*, a vy jste mi pak napsal krásný dopis.“ Kryl, zjevně potěšený a dojatý, mne objal. Bylo to nádherné setkání...

Za všechny dva Krylovy citáty:

1) „Politikům se nevěří, politikové se kontrolují. Věří se v Boha, věří se v přírodu, věří se v krásu, věří se v myšlenku, ideu. V politika se nevěří, a kdo v něho věří, je idiot!“

2) „Sametem se dá krásně škrtit a dusit. A do sametu se koneckonců balily utaté hlavy. Tady ale jako by nebyl nikdo vinen zradou, stavem této země. Lidé vidí bývalého tajemníka, jak si hová dál, momentálně coby podnikatel. Jak chcete, aby vyrostla nová, lepší generace, když se každý může přesvědčit, že se vyplácí lumpárna, a ne poctivost, a že žádné příkázání není svaté, že morálka je přežitek. Nelze očekávat jakékoli vzepětí ducha...“

Závěr: Nemohu se v žádném případě s Krylem srovnávat, jsem až příliš obyčejným člověkem, ale jedno vím jistě: Jsme si bytostně podobní v tom, že i já jdu již od svých gymnaziálních studií cestou, kterou většina nechodí, a říkám věci, které většina neříká a nechce slyšet. Víím velice dobře, že narážím, že jdu proti zdi, jak tehdy za komunismu, tak i nyní u mnoha lidí.

Ano, je to nepohodlné, když se k tomu všemu vyjadřuji, je mi jasné, že to skoro nikdo nechce slyšet. Ale ani já jinak jít a smýšlet nemohu. Svědomí, přes které, a tomu pevně věřím, ke mně promlouvá Bůh, je pro mne svaté. Díky, Karle Kryle, za tvé svědectví, za všechny tvé nádherné písně a politické komentáře, za tvou inspiraci pro mne a také, jak věřím, i pro mnohé jiné!

Redakčně zkráceno
Peter Žaloudek, Vídeň, březen 2019

Renata Schmidtkunz: *Nebesky svobodní. Proč znovu potřebujeme víc transcendence*

Již víckrát jsem se zmínil o tom, že mou oblíbenou rozhlasovou stanicí v Rakousku je stanice Ö1. I při zcela náhodném sledování této stanice posluchač okamžitě zaznamená, že se liší od těch komerčních, od šíření tzv.

rychloukašných komentářů denních událostí. Posluchač, který ji nezná a náhodně si ji naladí, si tuto stanici buď okamžitě zamiluje, anebo si řekne, že ho to nezajímá, že je to příliš suché... Mezi oblíbené pracovníky tohoto rozhlasu patří také paní Renata Schmidtkunz, která zde pracuje od začátku devadesátých let jako moderátorka, redaktorka a režisérka dokumentárních filmů. Do širší povědomosti posluchačů rádia Ö1 se dostala svými pořady *Im Gespräch (V rozhovoru)*, jimž se věnuje od roku 2012. K mikrofonu si zve osobnosti (nejen rakouské) z akademických kruhů z oblasti filozofie či pedagogiky, známé umělce, spisovatele a básníky. Na základě své erudice a zkušeností z rozhovorů vydala knihu *Nebesky svobodní. Proč stále častěji potřebujeme transcendenci (Himmlisch frei – warum wir wieder mehr Transzendenz brauchen*. Edition a, 2019: www.edition-a.a).

V knize vysvětluje výběr tohoto názvu podrobněji, když cituje velkého švýcarského protestantského teologa 20. století Karla Bartha, který slovo „Transzendenz“ použil pro poznávání Boha, o kterém nemůžeme říci vůbec nic, protože mezi Bohem a naším myšlením je obrovská, hluboká propast. Zároveň ale říká, že výraz „Transzendenz“ označuje schopnost zamýšlet se nad tím, co nás přesahuje.

Renata Schmidtkunz konstatuje, že zhruba před patnácti lety se stalo něco, co v lidech dřímalo již od konce osmdesátých let. Nastalo období, trvající dodnes, kdy politikové opakují výrok tehdejší britské premiérky: „There is no alternative“. Neexistuje žádná jiná alternativa k tomu, co teď děláme nebo co jsme se rozhodli učinit, a to je začátek neoliberalismu. Říkáme-li, že transcendence je něco nepojmenovatelného, či to, co nemáme k dispozici, automaticky tím říkáme, že transcendence souvisí s Bohem. Zároveň se ale vytváří jakýsi nový fenomén, neboť chceme-li o Bohu mluvit, tak je nám to trapné, protože jsme již v našem vědeckém, empirickém, pozitivistickém či badatelském vnímání světa zašli tak daleko, že už zde vůbec není místo pro Boha, protože jeho existenci nemůžeme dokázat.

Výraz „Transzendenz“ má v sobě samozřejmě i politický náboj. Renata Schmidtkunz říká, že v minulosti existovaly a i dnes stále existují režimy, které potlačují jisté skupiny umělců, hlavně spisovatele, básníky, ale také hudební skladatele, protože měly strach, že budou podkopávat jejich autoritu ve výkonu neomezené moci. Cituje německého filozofa Petera Sloterdijka, který tvrdí, že zde byli a stále jsou političtí vůdci, kteří chtějí ovládat tzv. absolutní svět – „absolute Welt“, a chtějí mít kontrolu nade vším. Tedy i nad tím, co ještě nebylo prozkoumáno. Když dopustíme, aby byl svět takto „seřazen“ a uzavřen do již „hotového celku“, důsledkem bude ztráta víry v to, co je alternativní.

Kniha paní Renaty Schmidtkunz není náboženská ani teologická, a není to ani kniha moralizující, natož učebnice. Je to pohled na život, o který se se čtenářem dělí vysoce vzdělaná, inteligentní a úspěšná redaktorka, která je schopna naslouchat jiným a z svých zkušeností pak zobecňovat a kategorizovat moudré a praktické úvahy o životě. Četba této knihy je nesmírně zajímavá a poutavá. Přál bych si, aby kromě německy hovořících čtenářů mohla inspirovat a nadchnout také čtenáře české či čtenáře mluvící jinými jazyky.

Redakčně zkráceno
Peter Žaloudek, Vídeň, březen 2019

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 3/5
www.sokol-wien.com
E-mail: sokol@sokol-wien.at

Starosta:
dr. Thomas FREY-MATERNA
E-mail: materna@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Náčelnice: dr. Daniela FREY-MATEROVÁ
Náčelník: Mag. Stanislav ŠTĚRBA

e-mail: jar.hovorka@gmx.at
jednatelka

Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každý pátek
16:00 – 17:00
Bližší informace:
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info: Pavel Vlček, tel. 0680 3107573)
17, Steingasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steingasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II/XX/XXI (Info: Věra Mottlová, tel./fax: 01/2728326 od 10:00)
21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Štěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.
Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	18:00 – 21:00	stolní tenis
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	19:00 – 21:00	Volejbal Sokol III
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	18:00 – 21:00	stolní tenis
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	16:30 – 17:20	rodiče s dětmi a předškolní děti
	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 6-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steingasse 7 – sokolovna, tel. 01/480 14 55

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Úterý	18:00 – 19:30	aerobik (s Kvetkou)
Středa	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	16:30 – 18:00	florbal žactvo
	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	17:15 – 18:30	cvičení žactva
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Maškarní ples Sokola XVI/XVIII a Vlastenecké omladiny

Již v pátek před plesem dospělých se sokolovna hemžila obětavými pomocníky obou spolků. Po úpravě tělocvičny bratrem sokolem Rudou Makovským se začalo s náročnou výzdobou a po dvou hodinách se sokolovna proměnila v taneční sál. Následující den v sobotu 16. února 2019 se scházeli po 20. hodině návštěvníci v důmyslných maskách a okrášlená tělocvična se pozvolna plnila. Hudebník pan Králík z Trenčína přilákal brzy na parket první tanečníky, ke kterým se pak přidávali další. A nálada se od minuty k minutě stupňovala díky hudbě i rozjařeným maskám, kterých byl plný sál. K pobavení všech přítomných přispělo překvapení připravené jako vždy našimi divadelníky. Výstup mažoretok a zpěváka Janči z muzikálu *Hašleření* a mladičkových „Spice Girls“ vyvolaly u diváků velký obdiv a byly patřičně odměněny bouřlivými ovacemi. Vyvrcholením byl obvyklý průvod a rej masek, které byly hodnoceny vybranou porotou. Vítězem se stal pár úchvatných hastrmanů. Dlouho po půlnoci, když se hudba rozloučila poslední skladbou, tanečníci nechtěli skončit a při reproduované hudbě pokračovali v zábavě. Avšak z ohledu na okolní obyvatele byl o hodinu později závěr. Rozjaření mladí tanečníci se ztěžka loučili, pro ty obětavé duše, které se po celý večer staraly o blaho návštěvníků, to bylo uspokojení, že se všichni dobře pobavili.

Sokol Vídeň XVI/XVIII a Vlastenecká omladina jako organizátoři děkují všem, kteří přispěli ke zdaru tohoto každoročního podniku, a těší se na hojnou návštěvu za rok.

Nazdar!

Mb

Foto: Dana Šulová

Župní dětský maškarní ples

V neděli 17. února 2019 svolávala pestře vyzdobená tělocvična Sokola XVI/XVIII ve Steinergerasse 7 v 17. okrese opět děti do maškarního reje. Od těch nejmenších až po ty, co se cítí ještě dětmi, se sešly, aby strávily zábavné odpoledne, plné hudby, her a překvapení, které jim připravili členové cvičitelského sboru Sokolské župy Rakouské. Župní náčelník bratr Standa Štěrba a župní náčelnice Danuška Frey-Maternová s pomocníky prováděli děti společně s bratrem župním starostou Tomášem Frey-Maternou u hudby celé tři hodiny. A děti byly neúnavné, tančily, smály se, účastnily se her a patřičně se vydovářely. O 17. hodině byla vyhlášena tradiční tombola, takže na několik minut ustal ruch v sále a začal shon při vydávání výher. Většinou byly tyto přijímány s nadšením, což bylo pravou odměnou pro setru Mühlbergerovou, která tombolu pracně připravila. Během plesu se návštěvníci mohli posilnit a občerstvit u bohatého bufetu, skýtajícího dobroty připravené sestrami, maminkami a babičkami, za které jim srdečně děkujeme. Po vydávání tomboly se pomalu chýlilo toto dětské odpoledne ke konci. Ještě několik skladeb na uklidnění dětí a pak již následovalo rozloučení. Dětem se ale nechtělo domů. Některé se zúčastnily spolu s rodiči u úklidu sokolovny, která pozvolna ztrácela svůj dvoudenní půvab a nabyla opět normální vzhled tělocvičny.

Děkujeme všem, kteří se svou obětavou prací zasloužili jak při přípravě, tak i po dobu plesu a při úklidu o úspěšný

průběh tohoto dětského odpoledne. Díky patří náčelnictvu za organizaci plesu, členům Sokola XVI/XVIII a Vlastenecké omladiny za výzdobu sokolovny, všem pomocníkům a samozřejmě bratru sokol Makovskému za náročnou úpravu tělocvičny pro oba plesy, dospělých i dětí. Děkujeme všem návštěvníkům za jejich účast a těšíme se na shledanou za rok na příštím plesu.

Nazdar!

Mb

Foto: ses. Iva Engelmayrová, Nela Štěrbová

Oslavy stoletého výročí založení TJ Sokol Bratislava I – Vinohrady

Naše Sokolská župa Rakouská letos obdržela pozvání na oslavy stoletého výročí založení TJ Sokol Bratislava I – Vinohrady, které se konalo 16. února 2019. Protože župní starosta br. dr. Tomáš Frey-Materna se z časových důvodů nemohl těchto oslav osobně zúčastnit, pověřil nás, abychom ho zastupovali.

Starosta Sokolskej únie Slovenska br. Ing. Vladimír Holčík nás uvítal na Župním náměstí v Bratislavě před budovou Slovenské národní rady (bývalý župní dům). Na průčelí budovy je umístěna busta bratra dr. Samuela Zocha, pod jehož vedením zasedalo shromáždění, které ustanovilo založení sokolské organizace na Slovensku. Bratr JUDr. Zoch – právník, politik, spisovatel a evangelický biskup, byl zvolen prvním místostarostou Slovenského Sokola a po krátké době i starostou Bratislavské sokolské župy, ustavené 16. února 1919.

Br. Holčík přivítal všechny přítomné a krátce je ve svém proslovu seznámil s dějinami založení Slovenského Sokola. Po něm převzal slovo br. ing. Pospíšek, starosta Bratislavské župy T. G. Masaryka, a zdůraznil zásluhu sokolského hnutí i potíže, s jakými se toto hnutí na Slovensku ve svých začátcích potýkalo. Na závěr nás ve svém projevu pozdravila ses. starostka Sokola Bratislava – Staré Mesto a účastníci slavnosti položili věnce před bustu br. dr. Samuela Zocha.

V 16 hodin začala slavnostní akademie v sokolovně Sokolské jednoty Bratislava I – Vinohrady. Nejenom vstupní široké schodiště, kde se nachází velká busta Tomáše G. Masaryka, jehož jméno jednotka nese, ale i tělocvična, ve které se slavnost konala, byly krásně vyzdobeny modrými a žlutými balonky. Nad jevištěm nás veliký nápis upozornil, že uplynulo plných sto let od založení této jednoty. Sedadla v přízemí i místa na galerii se brzy zaplnila mnoha návštěvníky a za zvuků Sukova pochodu nastoupili praporečníci v historických sokolských krojích – hosté z ČOS, kteří nesli prapory Bratislavské župy a spřátelených jednot. Po procitěném přednesu básně Jána Smreka *Credo* sestrou Holíkovou o poslání Sokola následovala uvítací řeč starosty br. Ing. Pospíška, ve které nás informoval o dějinách Sokola na Slovensku od doby jeho založení, o nesnázích počátků, jeho dalším rozkvětu za první Československé republiky, o všech protivenstvích v době dvou krátce po sobě následujících diktatur a nakonec o jeho obnovené činnosti od roku 1989 až po dnešní dobu.

Následoval projev starosty Sokolskej únie Slovenska br. Holčíka, od kterého jsme se mj. dozvěděli, že budova sokolovny byla původně postavena českým šlechticem Edvardem Dubským z Vinovsi, který tuto stavbu používal pro zábavní a společenské události. Od jeho dědiců ji zakoupil později Bratislavský Sokol a upravil na nynější sokolovnu. V době druhé světové války byla bohužel sokolovna obsazena Hlinkovými gardami, které ji po válce zanechaly ve vyložené zdevastovaném stavu, takže bylo potřeba velkého úsilí Sokolů, aby tělocvična mohla zase sloužit svému účelu. Po projevu br. Holčíka nás pozdravila starostka Trenčianské župy, která nás vyzvala k zachování úcty k sokolským tradicím našich předků a přála příjemnou zábavu.

Vlastní zábavní program byl zahájen po odchodu praporečníků vystoupením dětského tanečního sboru, který předvedl národní tance v krojích. Následovala další vystoupení členů jednoty, jedno krásnější než druhé. Je těžké posoudit, které výkony nejvíce zaujaly – zda vystoupení těch nejmenších Sokolíků, cvičení žáků a dorostu na nářadí, půvabné tance a cvičení mladičkových gymnastek v pestřích cvičebních úborech, folklórní tance tanečních skupin, anebo akrobatické výkony dvou gymnastek na lanech. Vystoupení žen ve sletové skladbě *Spolu* nám připomněl minulý červenec, kdy jsme jim před necelým rokem, stejně jako dnes, nadšeně tleskali na stadiónu v Praze. Sestry si cvičení ještě velice dobře pamatovaly.

Že i Sokol Bratislava I – Vinohrady se svým programem řídí heslem br. Tyrše „Nechceme stále jen totéž, chceme všechno ještě lépe mít“, jsme si uvědomili i při vystoupení těch nejmladších, starších i dospělých členů jednoty, kteří předvedli tzv. bojové umění – judo, jiu-jitsu a aikido. Jejich výkony na jevišti byly doprovázeny video-dokumentací nácviku členů, promítané na plátně nad jevištěm. Krátké přestávky mezi jednotlivými vystoupeními byly věnovány roz-

hovorům moderátora se známými zasloužilými sportovci. Program zakončily mladé taneční páry v národních krojích, které si svým temperamentním tancem opravdu zasloužily bouřlivý potlesk. Stejným potleskem jsme pak pozdravili a zároveň se rozloučili se všemi účinkujícími, kteří se přišli nakonec na jeviště poděkovat. Na závěr připochoďovali praporečníci ČOS a odnesli vystavené sokolské prapory v doprovodu známé písně *Lví silou, vzletem sokolím*, kterou jsme si všichni společně zazpívali.

Po zakončení představení jsme si spolu s ostatními prohlédli výstavu fotografií a dokumentů informující o činnosti jednoty. Při této příležitosti jsme také měli možnost přátelských rozhovorů se sestrami a bratry nejenom z bratislavského Sokola, ale i ze Sokola Trenčín a Sokola Gajáry. Těšíme se na další setkání s nimi při 46. sokolském setkání v tyrolském Oetzau ve dnech 8.-10. června 2019.

Br. Holčík se s námi srdečně rozloučil a věnoval nám dva krásné výtisky popisující 100 let sportovní činnosti TJ Sokol Bratislava I – Vinohrady. Ty nám i nadále připomínají slavnostní a krásné odpoledne, prožité v milé společnosti našich sokolských sester a bratrů v Bratislavě.

Milada a Marian Miříčkovi

Foto: br. Marian Miříčka

Župní turnaj ve stolním tenisu

V sobotu 30. března 2019 opět ožila tělocvična Sokola Vídeň XVI/XVIII v 17. okrese, Steingasse 7. Tentokrát byl celý den věnován tradičnímu turnaji ve stolním tenisu. Dopoledne patřilo mládeži a ženám. Přihlásilo se šest žen a jedna dorostenka, které v 10. hodin nastoupily v plném počtu. Jako vždy po pozdravu seznámil župní náčelník br. Mag. Standa Štěrba za asistence župní náčelnice ses. dr. Danušky Frey-Maternové všechny účastnice s pravidly a průběhem turnaje. Po krátkém rozehřátí začalo přátelské zápolení našich ženských složek. Zápas probíhal na vysoké úrovni a byly požítkem jak pro rozhodčí, tak i pro bohužel ne moc početné diváky. Sestry a dorostenka „bojovaly“ s nadšením a dosáhly pěkných výsledků. Umístily se v následujícím pořadí.

Ženy:

1. Cornelia Kaiser – Sokol XII/XV
2. Christine Florian – Sokol XII/XV
3. Kateřina Kradjelová – host
4. Dana Frey-Maternová – Sokol XII/XV
5. Iva Engelmayrová – Sokol XVI/XVIII
6. Květa Apolínová – Sokol XVI/XVIII

Dorostenka: 1. Klára Engelmayrová – Sokol XVI/XVIII

Po společném nástupu a předání diplomů a medailí následoval napínavý zápas o putovní pohár, ve kterém spolu hrdinně bojovaly sestry Cornelia Kaiser a Christine Florian. Po velmi vyrovnaném „souboji“ zvítězila sestra Cornelia Kaiser a tým vyhrála putovní pohár. Všechny sestry podaly velmi dobrý výkon, ke kterému jim župní náčelnictvo srdečně blahopřálo. Společným nástupem a rozloučením byla ukončena první část turnaje.

Již od rána lákal bohatý bufet sestry Štěrbové a její pomocnice jak hráče, tak i diváky. A tradiční voňavý guláš s knedlíkem byl jistě pro ženy příjemným zakončením. Tento však přilákal také odpolední mužské hráče, kteří měli nastoupit ve 13 hodin k druhé části turnaje. Při společném nástupu pozdravil br. župní náčelník čtrnáct mužů, jednoho dorostence a jednoho žáka, zařazených do tří kategorií. Po seznámení s pravidly hry a průběhem turnaje začaly urputné, avšak přátelské boje mužských složek. V odpoledních hodinách sledovalo zápasy již víc diváků, což jistě těšilo jak hráče, tak i organizátory turnaje. Bratr župní náčelník bravurně bez přestání zpracovával během turnaje přinesené výsledky na svém počítači a připravoval diplomy a medaile. Hráči měli o malých přestávkách mezi zápasy možnost se občerstvit u lákavého bufetu. Díky velkému počtu účastníků se turnaj protáhl až do předvečerních hodin. Po velmi náročných zápasech se muži a mládež, rozdělení do tří kategorií, umístily následovně.

Muži Profi:

1. Jiří Trnka – Sokol Budějovice
2. Vítek Zeman – host
3. Roman Zeman – Sokol XVI/XVIII
4. Petr Líbal – Sokol XVI/XVIII
5. Petar Vrtikapa – Sokol XII/XV
6. Pavel Vlček – Sokol XVI/XVIII

Muži Hobby:

1. Philipp Kostohryz – Sokol XVI/XVIII
2. Tomáš Kostohryz – Sokol XVI/XVIII
3. Stefan Strauss – Sokol XVI/XVIII
4. Max Thiel – Sokol XVI/XVIII
5. Gabriel Luhan – Sokol XVI/XVIII
6. Martin Novotný – host
7. Felix Rauscher – Sokol XVI/XVIII
8. Tomáš Frey-Materna – Sokol XVI/XVIII

Mládež:

1. Francesco Izzo – host
2. Alexander Frey-Materna – Sokol XVI/XVIII

Po předání diplomů a medailí následovala příprava na závěrečný rozhodující zápas. O putovní pohár bojovali neúnavně v mnoha setech bratři Jiří Trnka a Roman Zeman. Díky vyrovnané hře se tento napínavý souboj protáhl, avšak nakonec získal zaslouženě vytoužený pohár bratr Jiří Trnka z Budějovic. Po předání poháru se bratr župní náčelník rozloučil se sokolským pozdravem se všemi hráči, poděkoval jim za jejich účast a pozval na příští turnaj v roce 2020.

Velký dík patří bratru náčelníkovi za organizaci turnaje, všem pomocníkům za přípravu a úklid tělocvičny a ostatních místností, sestře Štěrbové a jejím pomocnicím za přípravu a obsluhu bufetu, všem divákům za „fanouškování“. Těšíme se na hojnou účast na příštím turnaji. Nazdar!

Mb

Foto: Nela Štěrbová

Z HISTORIE

Sokol v prvních letech Československé republiky

Sokolské jednoty začaly na Slovensku vznikat záhy po převratu. Už 4. listopadu 1918 byla ustavena první jednotka ve Skalici, do konce roku ji následovalo pět dalších. Dne 2. února 1919 se konala první poválečná schůze výboru České obce sokolské. Jeho členové se rozhodli, že v srpnu uspořádají výpravu na Slovensko. Nedlouho po skončení schůze obdržel starosta České obce sokolské Schneider (byl v říjnu 1918 jmenován generálním inspektorem branné moci v Československu) telegram od bratislavského župana Samuela Zocha. Ten žádal 500 sokolů, kteří by přijeli do Bratislavy na útraty vlády, aby byli nápomocni při udržení pořádku při přivítání slovenské vlády, jejíž příjezd byl ohlášen na 4. února. Celkem z Čech a Moravy odcestovalo během jediného dne na 2 500 krojovaných sokolů.

V březnu 1919 převzali v Maďarsku moc socialisté a komunisté a 20. května pronikly maďarské jednotky na Slovensko. Československou armádu zde zastihly zcela nepřipravenou, díky čemuž se jim podařilo ovládnout celý východ země. Sokolové tak opět vstoupili na scénu. Na

léhavá žádost o pomoc dorazila do Prahy 3. června. Situace byla vážná, a proto se předsednictvo České obce sokolské již o dva dny později rozhodlo provést mobilizaci svých řad. První sokolové-vojáci odjeli na Slovensko ještě též den, druhý transport následoval 10. června. Celkem pak ve vyhrocené situaci pomáhaly čtyři sokolské prapory.

Ačkoli sokolové měli plnit pouze pořádkovou a strážnickou službu, octli se nakonec i na frontě. Celkem se k sokolským odvodům, které končily 20. června, dostavilo 86 000 sokolů. Od konce června začala vypadat situace na Slovensku příznivěji, a tak se předsednictvo České obce sokolské 31. července 1919 rozhodlo k odvolání sokolských praporů.

Od roku 1919 probíhaly přípravy sokolstva na VII. všesokolský slet naplánovaný na rok 1920. Jednalo se o první slet v samostatné Československé republice. Vedení České obce sokolské nějaký čas zvažovalo, zda není na uspořádání sletu dva roky po skončení první světové války moc brzo. Sokolové se ale nenechali odradit a jejich rozhodnutí slet uspořádat se ukázalo jako správné.

Výběr z článku Sokol v letech první republiky, Reflex speciál 4/2018

SPORT

Martina Sáblíková

Rychlobruslařka Martina Sáblíková se stala popáté v kariéře mistryní světa ve víceboji. V Calgary časem 6:42,01 překonala vlastní světový rekord v závodu na 5000 metrů a navázala tak na výkon z předešlého dne, kdy vylepšila rekord na trati 3000 metrů. Trojnásobná olympijská vítězka tak získala jubilejní dvacátou zlatou medaili ze světových šampionátů. „Samotnou mě to překvapilo,“ přiznala rychlobruslařka, která se před nedávnem stala mistryní světa na tratích

3000 a 5000 metrů. Po zdravotních problémech v uplynulých měsících přitom nevěřila, že na nejvyšší stupínek vystoupí.

Moderní pětibojař Jan Kuf se po dvou letech a počtvrté v kariéře dostal ve Světovém poháru na stupně vítězů. Mistr Evropy z roku 2016 skončil druhý na úvod sezóny v Káhiře. V egyptské metropoli se radoval ve SP ze stříbra také v roce 2015 a o rok dříve byl třetí.

Česká vytrvalkyně **Moira Stewartová** získala stříbrnou medaili na mistrovství Skotska v krosu. Na šampionátu v rodné

zemi svého otce nestačila úřadující republiková šampionka jen na britskou olympioničku a bývalou juniorskou mistryni světa v běhu na 1500 metrů Stephanii Twellovou.

Snowboardistka Ester Ledecká získala v den svých čtyřicetých narozenin velký křišťálový glóbus za triumf ve Světovém poháru. Prestižní seriál v paralelních disciplínách ovládla počtvrté v řadě, což se dosud nikomu nepodařilo. Olympijská vítězka v paralelním obřím slalomu a v lyžařském super-G přidala trofej k malému glóbu, který získala za paralelní obří slalom.

V této zimní sezóně je Ledecká třetí českou sportovkyní, která vyhrála Světový pohár. Druhý celkový triumf slavila také Eva Samková ve snowboardcrossu, předtím vybojovala již podvanácté celkové prvenství na dlouhých tratích rychlobruslařka Martina Sáblíková.

Účast na závodech Jizerské 50 byla nejvyšší za 40 let

Účast na letošních závodech Jizerské padesátky byla nejvyšší od roku 1978, kdy se jí zúčastnilo asi 7 800 běžkařů. Od pátku do neděle se v Bedřichově a okolí postavilo na start dohromady 7 776 běžců na lyžích, o 250 více než loni. Hlavním závodem Jizerské 50 byla nedělní padesátikilometrová trasa, které se zúčastnilo 4 600 lyžařů.

Česká basketbalová federace podala přihlášku na spolupořádání ME v roce 2021

Česká basketbalová federace podala oficiální přihlášku na spolupořádání mistrovství Evropy v roce 2021. Pokud

by česká kandidatura uspěla, hrála by se jedna ze čtyř základních skupin v pražské O2 aréně. Zájem o pořádání dopředu oznámilo třináct evropských federací.

Vodáci v Suchdole odemkli řeku Lužnici. Akce Odemykání Lužnice se v Suchdole nad Lužnicí zúčastnilo asi 170 lodí. Další akce čekají jihočeské vodáky v dubnu. Odemykání Vltavy, při němž se pluje z Českého Krumlova do Zlaté Koruny, bylo 13. dubna. Odemykání Malše a plavba z Říмова do Českých Budějovic se uskutečnily 27. dubna 2019.

Lužnice je poklidná nížinná řeka, od pramene k soutoku s Vltavou dlouhá kolem 200 kilometrů. Proud bývá rychlejší jen při tání sněhu nebo po větších deštích. Vodáků jezdí v sezóně tisíce. I na Lužnici jsou ale nebezpečná místa, jako např. jez Pilař, kterému se někdy říká jez smrti. O život tam přišlo několik desítek lidí. Vodáci v tomto místě přenášejí lodě po břehu.

Čestný předseda Českého svazu kanoistů a **šéf sekce divoké vody Jaroslav Pollert** bude další čtyři roky viceprezidentem evropské asociace (ECA). Funkci obhájil na kongresu v Bělehradě, kde porazil poměrem hlasů 19:13 šéfa norské kanoistiky Geira Kvillumu. Trojnásobný mistr světa ve vodním slalomu Pollert byl viceprezidentem ECA poprvé zvolen v roce 2015 v Sofii. Předsedou asociace zůstal Brit Albert Woods, který neměl protikandidáta. Pollert je profesorem na Stavební fakultě ČVUT a odborníkem na stavbu kanálů pro vodní slalom.

Cyklista Zdeněk Štybar vyhrál závod WorldTour Grand Prix E3 v Harelbeke a slaví už druhý letošní triumf v jarních klasikách po úvodním Omloop Het Nieuwsblad. Jezdec stáje Deceuninck-Quick Step uspěl v Belgii v závěrečném spurtu vedoucí skupiny, v níž nechal za sebou domácí favority Wouta van Aerta a Grega van Avermaeta. Trojnásobný mistr světa v cyklokrosu se stal pátým jezdcem v historii, který dokázal v jedné sezóně vyhrát Omloop Het Nieuwsblad a E3.

Na dosud nejcennější titul kariéry **Karolína Plíšková** nedosáhla, finále turnaje v Miami ztratila česká tenistka ve

Karolína Plíšková ve finále turnaje v Miami

dvou setech. V letošní sezóně už se sedmadvacetiletá Plíšková radovala z trofeje v lednu v Brisbane, celkově usilovala o třináctý singlový titul v kariéře. A navíc na jednom ze čtyř turnajů kategorie Premier Mandatory, což jsou po grandslamech nejdůležitější podniky WTA v sezóně. Mohla být i první Češkou, která v Miami ovládne dvouhru. Při premiéře v roce 1985 vyhrála Martina Navrátilová, ale ta tehdy už reprezentovala USA. Češky dosáhly na megaturnaji na Floridě na trofej pouze v deblu.

Fabiana Bytyqi je i nadále držitelkou pásu mistryně světa v boxu organizace WBC v lehké minimuší váhové kategorii. Ve vyprodaném Sportcentru Sluneta v Ústí nad Labem jí k udržení titulu stačila remíza v duelu s Mariou Soledad Vargasovou z Mexika a v profiringu zůstává i po patnáctém zápase neporažená.

Otec Fabiany Bytyqi pochází z Kosova, matka je Češka. Boxu a kickboxu se věnuje i její mladší bratr Sebastian. Fabiana se sportem začínala jako čtyřletá, původně se věnovala karate, později přešla na kickbox a nakonec se rozhodla pro box; jejím trenérem je Lukáš Konečný, dvojnásobný bronzový medailista z amatérského MS a profesionální mistr světa organizace WBO. Nyní studuje ergoterapii na Fakultě zdravotnických studií Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

Kulaté i unikátní zároveň. Medaile pro hokejové mistrovství zdobí slovenské hory

Na květnovém mistrovství světa v Bratislavě a Košicích budou hokejisté bojovat o medaile, kterým dominuje postava hokejisty a slovenské hory. Podle Petera Packaně, který jejich podobu navrhl, jde o unikátní kousky. Podle požadavků Mezinárodní hokejové federace musel dodržet dvě podmínky. Měl stanovenou maximální velikost a hmotnost, medaile navíc musely být kulaté. Cenné kovy váží přibližně 350 gramů a pro trojici nejlepších týmů bude připraveno vždy 33 kusů. Vyrobeny jsou se slitině mědi a zinku, povrch je upravován niklováním, zlacením a patinováním.

Mistrovství světa v ledním hokeji se uskuteční od 10. do 26. května

Trenér hokejové reprezentace Miloš Říha pozval na první sraz před květnovým mistrovstvím světa na Slovensku 15 hráčů z Kontinentální ligy a také útočníka Tomáše Fořta ze Zlína. Ten je spolu s brankářem Markem Langhamerem z Chabarovsku nováčkem v kádru, který by se měl představit v zápasech seriálu Euro Hockey Challenge. Nejvýraznější zastoupení má v první nominaci hokejové reprezentace Chabarovsk. Na srazu v Praze se společně s Langhamerem hlásili i obránci Marek Hrbas, Michal Jordán, Jan Kolář a útočník Tomáš Zohorna. Ve výběru nechybí ani nejproduktivnější Čech v základní části KHL Jiří Sekáč z Kazaně. Vedle nováčků Langhamera a Fořta ještě pod koučem Milošem Říhou starším, který převzal národní tým po minulé sezóně po Josefu Jandačovi, nehrál obránce Lukáš Klok ze Slovanu Bratislava a Ondřej Vitásek s útočníkem Tomášem Mertlem z Kunlunu. Po nejdelsí pauze se vrací třiatřicetiletý Mertl, který naposledy startoval loni v únoru na olympijských hrách v Pchjongčchangu. Hokejisté v Praze trénovali do 5. dubna, následující týden je ve Znojmě a Linci če-

kaly první přípravné zápasy před MS proti Rakousku. Poté se utkají v Karlových Varech dvakrát s Německem, dvakrát se představí na Slovensku a generálkou na vrchol sezóny budou České hry v Brně.

Českým fotbalistou roku 2018 se stal gólman Vaclík

Českým fotbalistou roku 2018 je gólman Tomáš Vaclík. Brankář španělské Sevilly vyhrál tradiční anketu i díky tomu, že se dokázal prosadit v jedné z nejkvalitnějších ligových soutěží Evropy. „Nikdy jsem ani nedoufal, že bych toto ocenění mohl získat. Moc to pro mě znamená a strašně moc si toho vážím,“ přiznal po převzetí ocenění Vaclík. Trenérem roku je kouč plzeňské Viktorie Pavel Vrba, talentem David Lischka z Jablonce, který musel v zimě přerušit kariéru kvůli potížím se srdcem. Mezi ženami byla nejlepší Kateřina Svitková ze Slavie, do síně slávy vstoupil vicemistr Evropy z roku 1996 Karel Poborský.

Čeští basketbalisté budou hrát na mistrovství světa v Číně v základní skupině E v Šanghaji s obhájci titulu Spojenými státy americkými, Tureckem a Japonskem. Rozhodl o tom los v Šen-čenu. Na světovém šampionátu se Češi představí premiérově v samostatné historii a poprvé od účasti Československa v roce 1982. Turnaj se bude hrát od 31. srpna do 16. září.

V Krkonoších proběhl extrémní závod psích spřežení

V krkonošském horském středisku Pec pod Sněžkou proběhl 27. ročník extrémního závodu psích spřežení Ledová jízda. Klání se účastnilo 18 posádek a přibližně 180 psů. Závodníci se svými psy ujeli asi 150 kilometrů a nastoupali okolo 4 500 výškových metrů. Závod se každoročně koná na počest tragicky zemřelého polárníka Václava Vojtěcha (1901-1932), který se jako účastník expedice admirála Byrda stal prvním Čechem, jenž se dostal na Antarktidu.

Dr. Václav Vojtěch, PhC., byl vědec, zeměpisec, polárník, nositel Zlaté medaile Kongresu USA – nejvyššího amerického civilního vyznamenání, podobné vysoké vyznamenání získal z Čechů už jen exprezident Václav Havel.

Václav Vojtěch jako mladý a ambiciózní zaměstnanec Českého zemského archivu působil v letech 1922-1923 v Paříži. Jeho úkolem bylo pátrat po osudech českých vojáků za první světové války. V té době se připravuje sibiřská výprava slavného norského polárníka Nansena a Vojtěch se na ni snaží dostat. Je ale Nansenem odmítnut. Pro své marné úsilí si Vojtěch vysloužil přezdívku „Don Quijote české vědy“ a byl označován za umanutého amatéra.

Václav Vojtěch se dozvídá o chystané expedici Američana Richarda Evelyny Byrda. Přestože je i Byrdem odmítán, nakonec se mu po velkém úsilí podaří, že je přijat, ale ne jako vědec, ale v roli topiče, stevarda a nakonec psovoda. Na náročnou cestu mu tehdy přispívají i prezident Tomáš Garrigue Masaryk, podnikatel Tomáš Baťa a pražský vydavatelský dům Melantrich.

Po návratu navštíví Václav Vojtěch se svými přáteli nejdříve Ameriku, kde je vítají se všemi poctami a kde získávají Zlatou medaili Kongresu USA. Zároveň dostává dopis od Richarda Byrda, ve kterém mu vyjadřuje uznání a poděkování za jeho činnost v expedici.

V červenci roku 1930 se Vojtěch vrátil do Československa, kde se mu v Praze dostalo velkolepého přivítání. Publikoval řadu článků a pořádal přednášky o své cestě na jižní pól, které měly velký úspěch. Znovu se připravoval vyplout na moře, měl již zakoupen i lodní lístek. Před odjezdem se rozloučil s přáteli, ale při jízdě po Labi poblíž Sadské u Nymburka se s ním kánoe převrhla a po nárazu na hranu utonul.

Byrd po oznámení o náhlém úmrtí Václava Vojtěcha napsal: „Byl výborným typem muže a prokázal vlastnosti, jimiž vynikal v naší výpravě. Byl chloubou své vlasti.“

JUBILEUM

Karel Loprais (* 4. 3. 1949) je český automobilový závodník a šestinásobný vítěz Rallye Dakar v kategorii kamiónů. Jako zkušební řidič a později i reprezentant Tetry Kopřivnice ukázal kvality nákladního vozu Tatra 815, se kterým v roce 1988 zvítězil přesvědčivým způsobem v soutěži Rallye Dakar v kategorii kamiónů. V této soutěži startoval i v dalších letech a svá vítězství rozmnožil o dalších pět vítězství ve stejné kategorii. Za druhá místa stejné kategorie na Rallye Dakar získal čtyři stříbrné medaile a jednu bronzovou. Mezi lety 1986-2006, kdy se zúčastnil celkem devatenácti ročníků této soutěže, byl pouze jednou diskvalifikován za pozdní dojezd do cíle etapy, když byla uvízlými vozy zablokována cesta vedoucí bahnem. Ve dvou případech nedokončil Dakar: v jednom nedokončil závod pro závadu na motoru, v druhém, v roce 2003, Lopraisovo účinkování ukončila dramatická havárie při dopadu kamiónu po rychlém přejezdu terénní nerovnosti. Při svém posledním

Dakaru v roce 2006 ze soutěže odstoupil ze zdravotních důvodů, a to v důsledku komplikací souvisejících s havárií v předcházejícím ročníku.

Karel Loprais se průběžně podílel na technických inovacích nákladních vozů Tatra, když extrémní podmínky soutěžní trasy dokonale prověřily všechny vlastnosti důležité pro výkon a spolehlivost vozidla. V květnu 2011 byl jmenován vládním zmocněncem pro oblast bezpečnosti silničního provozu.

„Big Nedo“ slaví 75. narozeniny. Václav Nedomanský bouřlivě slavil výhru nad Sověty, po letech emigroval

Václav Nedomanský patřil k nejlepším hokejistům československé historie. Má osm medailí z mistrovství světa, prosadil se v NHL, kraloval v lize. Václav Nedomanský

(* 14. 3. 1944, Hodonín) jako odchovanec hodonínského hokeje přestoupil v osmnácti letech do Slovanu Bratislava. Jeho největší předností bylo střílet góly – čtyřikrát se stal nejlepším střelcem ligy (pokaždé nastřílel více než 35 branek) a třikrát nejproduktivnějším hráčem, naposledy v roce 1974, kdy měl na kontě 74 bodů. Svoji skvělou produktivitu prokazoval také v reprezentaci, kde se poprvé představil na MS 1965. Od té doby se stal nepostradatelnou oporou a v letech 1968-1974 byl vždy nejlepším střelcem československých výběrů na mistrovstvích světa. Československá reprezentace patřila v sedmdesátých letech spolu se Sověty mezi největší favority a pravidelně přivážela medaile z MS i ZOH. Díky tomu Nedomanský vlastní stříbro z olympiády v Grenoblu 1968 a titul mistra světa z roku 1972. S reprezentací se váže také další příhoda: při jednom ze zájezdů v Kanadě se stal oblíbencem kanadského publika, kteří obrovitému útočníkovi vymysleli přezdívku „Big Nedo“, která mu už zůstala.

Hokejista Václav Nedomanský

Nedomanský si vždycky přál zkusit zámořský hokej, na který si velmi věřil. Svoji obrovitou postavou a skvělým střeleckým potenciálem byl pro něj přímo předurčen a zámořské kluby by jej rádi viděly ve svém středu. Jenže tehdejší doba Nedomanskému stejně jako ostatním nepřála, při dotazu na tehdejší vedení československé tělovýchovy se mu její činovníci jen vysmáli. V létě 1974 odcestoval s manželkou na dovolenou do Španělska, kam ale nedojel, v Ženevě uzavřel smlouvu s činovnicí Toronto Toros, týmu WHA, tehdejší konkurenci NHL. V socialistickém Československu se Nedomanský rázem stal nenáviděným emigrantem, o kterém se nesmělo veřejně mluvit, byl považován za zrádce a československé noviny ho dokonce nechaly několikrát zemřít.

Nedomanský hned ve své první sezóně v Torontu nabsíral přes osmdesát bodů. O rok později se stal nejproduktivnějším hráčem týmu s 98 body, obdržel Paul Deneau

Award pro nejslušnějšího hráče WHA a zahrál si i v All-Star Game. Před sezónou 1976-1977 se Toronto Toros přestěhovali do Birminghamu a Nedomanský pokračoval v dobrých výkonech. Toho si všimli i funkcionáři Detroit Red Wings a v listopadu 1978 se „Big Nedo“ stěhoval do města motorů. V Detroitu hrál až do ročníku 1982-1983, kdy přešel do St. Louis, a svoji poslední aktivní sezónu končil v týmu, který jej před šestnácti lety draftoval – New York Rangers. Z NHL odcházel v osmatřiceti letech jako nejstarší hráč v poli a druhý nejstarší vůbec po brankáři Tony Espositovi z Chicaga. To už vlastnil kanadské občanství.

V listopadu 1987 zkusil Nedomanský dráhu trenéra v německém Schwenningenu. Sezónu 1990-1991 ještě trénoval rakouský EV Innsbruck, než se začal naplno věnovat práci pro Los Angeles Kings, poté Nashville Predators a Golden Knights, kterým dělá dodnes skauta pro Evropu.

Václav Nedomanský je ženatý, má dvě dcery a syna Václava, který zdařile pokračuje v otcových šlépějích. Václav junior naposledy hrál na farmě Floridy v Carolina Monarchs (AHL) a jeden čas nastoupil také pár zápasů za extraligový Litvínov.

Odhalení busty Elišky Junkové

Autoklub slaví letos 115 let od založení a 90 let od otevření domu v Opletalově ulici v Praze, kde byla nedávno odhalena busta legendární automobilové závodnice Elišky Junkové. „Jsme rádi, že můžeme poskytnout organizační podporu a být promotérem tohoto krásného seriálu,“ uvedl prezident Autoklubu Jan Štoviček. Klub i organizátoři mají společný cíl – propagaci motorismu a veteránismu. „Věřím, že se tím podaří založit tradici, která bude pokračovat i v dalších letech,“ doplnil. K příležitosti výročí jsou v sídle Autoklubu k vidění historické vozy Bugatti a také výstava věnovaná milníkům historie klubu a významným osobnostem českého motorismu, jako jsou Eliška Junková nebo první československý motocyklový mistr světa z roku 1905 Václav Vondřich. Automotoklub také k příležitosti výročí připravil speciální edici plakátů zobrazujících klubový dům a Junkovou s vozem Bugatti.

Čeští skauti zažívají nejdelší svobodnou éru v historii

Čeští skauti zažívají nejdelší éru svobodného fungování v historii. V minulém století hnutí zakázali nejdříve nacisté, pak dvakrát komunisté. Naposledy byl skauting obnoven po listopadu 1989, v pondělí 18. března od té doby uplynulo přesně 10 699 dní. Skauti spočítali, že do tohoto data bylo nejdelším svobodným obdobím mezi založením skautingu v českých zemích v roce 1911 a prvním zákazem nacisty v roce 1940, které trvalo o den méně.

Přes tři zákazy, jeden nacistický a dva komunistické, u nás skauting stále funguje a v posledních letech se mu nesmírně daří. Od roku 2006 počet členů Junáka neustále roste a podle sčítání z minulého roku přesáhl 60 000. Skauting vznikl roku 1907 v Anglii, zásluhou učitele A. B. Svojsíka se ještě za dob Rakouska-Uherska dostal do českých zemí. K jeho popularitě přispěl spisovatel a dlouholetý skautský vedoucí Jaroslav Foglar. Dějiny českého skautingu odrážejí pohnutou historii země ve 20. století.

Pozvánka na Jarní koncert Lumíru

Srdčně Vás zveme na

koncert pěveckého sboru Lumír,

**který se uskuteční
v pátek 17. 5. 2019 v 18 hodin
ve Slovanské besedě v Hotelu Post,
Drachengasse 3, 1010 Wien**

**Umělecké vedení: Veronika Hagenhofer,
Jana Reichová a Pavel Koutník
Pořadem provázejí Dana Šulová
a Petra Kalousek**

Účast sokolů na Gymnaestradě

Když se náčelník České obce sokolské bratr Petr Svoboda obrátil na vedení Sokolské župy Rakouské s pozváním vídeňských sokolů cvičit společně s českými a slovenskými sokoly na světové Gymnaestradě, dlouho vídeňští neváhali a svou účast přislíbili. Tato mezinárodní akce se bude konat od 7. 7. do 13. 7. 2019 v městě Dornbirnu ve Vorarlbergu a soustředí cvičence z celého světa, mezi nimi také sokoly. Přihlášeno je asi 500 sokolů, kteří předvedou dvě sletové skladby, a to *Borce a Spolu*. Naše dvanáctičlenná skupina (1 sestra a 11 mužů) pod vedením župního starosty bratra dr. Tomáše Frey-Materny si přitom připomene zážitky ze XVI. všesokolského sletu v Praze v minulém roce. Jako domácí a znalí řeči i zdejších poměrů budou vídeňští nápomocní sokolům ze zahraničí při jejich pobytu v Rakousku. Cvičenci si při několika secvičných zopakují sletové skladby, aby mohli před veřejností reprezentovat naši celosvětovou organizaci Sokol. Účast na Gymnaestradě znamená pro Sokol důležitou ukázkou naší sokolské činnosti a má také význam ve světovém měřítku. Máme velkou radost, že se naši členové budou podílet na společném úspěchu Sokola při této významné příležitosti.

Nazdar!

Mb

Prezident Zeman zahájil návštěvu Rakouska setkáním s krajany

Prezident Miloš Zeman zahájil oficiální návštěvu Rakouska setkáním s krajany ve Vídni na českém velvyslanectví. Český prezident v projevu mj. také uvedl, že by chtěl využít absence Zelených v rakouském i v českém parlamentu k prosazení stavby kanálu Dunaj – Odry – Labe. Rozruch v médiích vzbudil Zemanův výrok o financování české školy ve Vídni. Zeman si za svůj projev ke krajanům vysloužil od části české opozice kritiku. Vyjadřovali naději, že si projevu nevšimnou rakouská média. Sporného výroku si však povšimlo několik z nich. Zeman návštěvou Rakouska uzavírá sérii cest do sousedních zemí po svém loňském znovuzvolení. Zemana do Rakouska doprovázela manželka Ivana Zemanová a podnikatelská delegace čítající téměř třicet osob.

Česko je nejdůležitějším obchodním partnerem Rakouska ve střední Evropě, řekl na společné tiskové konfe-

renci rakouský prezident Alexander Van der Bellen. Rozdílný pohled přetrvává v oblasti jaderné energetiky. Na plán dostavby jaderné elektrárny Temelín se Rakousko dívá s obavami, ale oceňuje český přístup, kdy Rakousku poskytuje veškeré potřebné informace.

K hlavním tématům jednání patřila dopravní infrastruktura. Pro Česko je důležité především dokončení spojení Praha – České Budějovice – Linec a dále pak Brno – Vídeň. Stavba vážne na české straně. Z Brna se postavila část dálnice v roce 1996 a od té doby nic. Prezidenti se neshodli v některých otázkách týkajících se Evropské unie, ale i přesto si nabídli tykání. Například Van der Bellen naznačil, že ohledně brexitu by byl nakloněn uspořádání druhého referenda, které by Britům umožnilo zvolit i možnost setrvání v EU. Český prezident dal najevo, že příznivcem druhého referenda není. Miloš Zeman by rád viděl intenzivnější spolupráci s Vídni v rámci Evropské unie. Oba prezidenti ve Vídni zahájili také česko-rakouské podnikatelské fórum. Českých firem, které působí v Rakousku, přibývá. Zatímco před pěti lety jich bylo přes sto, dnes jsou jich dvě stovky. Rakousko je pro Českou republiku sedmým nejvýznamnějším obchodním partnerem. Česko je pro Rakousko třetím největším partnerem v EU (po Německu a Itálii) a šestým celosvětově. Zeman na tiskové konferenci sdělil, že rakouskému prezidentovi zdůraznil význam spolupráce V4 s Rakouskem, které považuje za protiváhu těsnějšího vztahu Německa s Rakouskem. Pokud jde o vodní propojení Dunaje, Labe a Odry, zachoval Van der Bellen podle Zemana neutralitu.

V rámci setkání s předsedou Národní rady Wolfgangem Sobotkou (ÖVP) oba partneři vyzdvihli intenzitu vzájemné spolupráce a zaměřili se na otázku budoucnosti Evropské unie, včetně perspektivy rozšíření o země západního Balkánu.

Diskuse s představiteli příhraničních rakouských a českých regionů v závěrečný den návštěvy se věnovala především dosavadním zkušenostem s přeshraniční spoluprací na lokální a regionální úrovni, rozvoji infrastruktury, připomínkovým akcím v jubilejním roce 2019, průlomové spolupráci v oblasti poskytování zdravotních služeb i společnému boji proti šíření kůrovcové kalamity.

Oba prezidenti společně rovněž zahájili Česko-rakouské obchodní fórum, které uspořádala Rakouská hospodářská komora ve spolupráci s Hospodářskou komorou České republiky a Velvyslanectvím ČR ve Vídni.

Miloš Zeman a Alexander Van der Bellen

Český prezident Miloš Zeman se také sešel s rakouským ministrem dopravy Norbertem Hoferem. Hradní mluvčí Jiří Ovčáček ČTK po jednání na závěr tří denní prezidentské návštěvy Rakouska sdělil, že hlavním tématem byl projekt kanálu Dunaj – Odra – Labe. Zeman požádal o přehodnocení zdrženlivého rakouského stanoviska vůči tomuto projektu. Hofer, kterého Zeman v jeho neúspěšné prezidentské kampani podpořil, přezkoumání rakouského postoje přislíbil. Zeman patří dlouhodobě mezi zanícené propagátory novodobé iniciativy na vznik tohoto vodního koridoru.

Komise českého ministerstva dopravy nedávno navrhl dále pokračovat v přípravách vodního kanálu jen mezi Dunajem a Odrou, protože labská větev se jeví jako riziková. Projekt by podle studie českého ministerstva dopravy stál přes 585 miliard korun, z toho labská větev více než 300 miliard korun. Podle zastánců projektu by koridor přinesl ekonomické možnosti, zároveň by pomohl skomírající lodní dopravě v České republice a umožnil lepší hospodaření s vodou. Ekologové naopak namítají, že koridor by zničil zbytky relativně přirozených ekosystémů střední Evropy a měl by výrazný dopad na krajinu a vodní režim v zemi.

Jednáním o přeshraniční spolupráci končila tří denní návštěva českého prezidenta Miloše Zemana v Rakousku.

Celou debatu o financování školy ve Vídni spustil projekt prezidenta Miloše Zemana v Rakousku. Od hlavního města Rakouska získala škola podle informací vídeňské radnice desítky milionů korun. Z informací ministerstva školství a vídeňské radnice vyplývá, že Vídeň v posledních letech na školu přispěla více než český stát.

Vídeňská radnice informovala, že Komenského škola získala od města v roce 2009 jednorázový stavební příspěvek jeden milion eur (25,6 milionu korun). Vedle této sumy Vídeň v letech 2014-2017, tedy během Häuplova mandátu, poskytla Školskému spolku Komenský na denní provoz vzdělávacích institucí 550 tisíc eur (14 milionů korun). Město podle *Deníku N* dotuje také provozní náklady mateřské školky, kterou spolek ve stejné budově rovněž provozuje. Podle starosty Školského spolku Komenský jde v posledních třech letech o částku zhruba 40 tisíc eur (zhruba jeden milion korun) měsíčně, uvedl *Deník N*. Kromě peněz z rozpočtu rakouské metropole hradí podle něj rakouský stát škole i náklady na platy učitelů. Samotný spolek pak podle starosty platí provozní náklady, které ho v současnosti vyjdou asi na dva miliony eur (51,3 milionu korun) ročně.

Česká vláda poskytla na českojazyčnou Komenského školu ve Vídni od roku 2014 celkem přes šest milionů korun. Peníze šly z rozpočtu ministerstva školství. Informace o financování vyplývají ze sdělení tiskové oddělení ministerstva školství. Další desetitisíce korun šly na školu z programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí. Vyplývá to z informací, které sdělilo tiskové oddělení ministerstva školství a zahraničí. České ministerstvo školství poskytlo na vídeňskou školu v letech 2014-2017 celkem necelé tři miliony korun. Z toho odešly škole dva miliony korun v roce 2014 a 300 tisíc korun posílalo ministerstvo do Vídně každoročně v letech 2015-2017. Dalších zhruba 3,3 milionu korun na vrub rozpočtu ministerstva školství poskytlo Komenského škole ministerstvo zahraničí v letech 2016-2018. Podle Michala Bucháčka z tiskového odboru

ministerstva zahraničí dostává vídeňská škola peníze z ČR od roku 1993. Od roku 2006 je podpora spolku součástí dlouhodobého vládního programu. Z něho si spolky z asi padesáti zemí rozdělí každý rok kolem 21 milionů korun. „Školský spolek Komenský dostává každoročně z tohoto programu peněžní dar na školní časopis, případně školní ročenku – na rok 2019 to bylo 25 tisíc Kč, za posledních patnáct let to bylo souhrnem 618 850 Kč,“ uvedl Bucháček. „Mimo tento program obdržela Komenského škola v letech 1997 a 1998 od ČR 15 milionů Kč na generální opravu své budovy, což byla vůbec nejvyšší částka poskytnutá na opravu jednotlivého krajanského objektu v zahraničí,“ řekl. V roce 2015 a 2018 poskytl peníze škole také Jihomoravský kraj, a to pokaždé jeden milion korun, dodal Bucháček. Dále se peněžní a věcné podpory pravidelně dostává škole také od Československého ústavu zahraničního, jak potvrdil její předseda na setkání s krajany. I KLUB nepřímou již po deset let podporuje ročně českou školu ve Vídni 10 000 € ročně.

Spolek ve Vídni působí od roku 1872 a provozuje školu, obecnou školu a reálné gymnázium. Letos je v těchto zařízeních zapsáno přes 500 dětí.

Reprezentační a maturitní ples české a slovenské větve v Rakousku 23. února 2019

I letos zvaly Menšinová rada české a slovenské větve v Rakousku a Školský spolek Komenský na reprezentační a maturitní ples do stylové lokality Parkhotelu Schönbrunn. Plešový sál se rychle naplnil budoucími maturanty, našimi absolventy, hrdými rodiči, učiteli, přáteli a zaměstnanci škol spolku Komenský a čestnými hosty. I letos nás opět svou přítomností poctili nejen velvyslankyně České republiky dr. Ivana Červenková a velvyslanec Slovenské republiky Peter Mišík, ale i státní tajemnice ministerstva školství Mgr. Olga Nachtmannová, PhD., předseda Československého ústavu zahraničního Jaromír Šlápota, místopředsedkyně Úřadu pro Slováky žijící v zahraničí dr. Vilma Privarová, členka správního výboru Československého ústavu zahraničního Hana Hlaváčková a v neposlední řadě kancléřka Českého vysokého učení technického Ing. Lucie Orgoníková. I letošní ples trval až do tří hodin ráno a opět moderovala vysoce profesionálním a okouzlejícím způsobem naše absolventka roku 2005 Kateřina Andrejsová.

Ples zahájili starosta Školského spolku Komenský ing. Karel Hanzl spolu s místostarostou Mag. Pavlem Rodtem přivítáním přítomných v sále a představením letošních maturantů, kteří byli ošerpováni ředitelkou gymnázia Mag. Helenou Huberovou a třídním učitelem Mgr. Milanem Rovenským. Maturanti se předvedli ještě před proslovem svižnou polonézou, později následovala tzv. bílá polonéza Taneční školy Rueff. V hlavním sále hrály až do třetí hodiny ranní skupiny Nota Bene z Brna a Caroline Band z Prahy. V sousedícím baru bylo možno tančit nebo se pobavit na diskotéce našeho DJ Sergia Verose, absolventa školy.

Přítomní měli po celý večer výbornou náladu, atmosféra byla rodinná, přátelská, veselá a uvolněná. Parket byl celou dobu zaplněn náruživými tanečnickými všech věkových kategorií a stejně tomu bylo i před rozloučením a koncem plesu. I letos byl ples obohacen vystoupením ze světa umě-

ni – legendární klarinetista a saxofonista Felix Slováček nás očaroval svým sólem a sklídl po zásluze velký potlesk.

Maturanti předvedli své vtipné vystoupení, nabízeli maturitní noviny a připravili hodnotnou tombolu. O půlnoci se naplnil parket několika kroužky tanečních párů, které již tradičně předvedly Českou besedu. Jeden kroužek byl učitelský, jeden sokolský, jeden se skládal z absolventů, další z hostů. Na tanečnicích bylo vidět, že je tancování Besedy těší a radují se z každoročního shledání při tradičním českém tanci, který se, jak jsme se dozvěděli od hostů z Čech, tancuje již snad jen na našem „českém plese ve Vídni“.

Soutěž o nejpočetněji zastoupenou maturitní třídu let 2004-2018 vyhrála letos třída roku 2018. A nyní nám na tento ples zbývají již jen vzpomínky (fotografie se nacházejí také na www.komensky.at), těšit se můžeme již nyní na další ples, a to 29. 2. 2020.

Školský spolek Komenský

Marjánka a Demižón ve Vídni

Návštěvníci Čajů o páté dobře ví, že se jedná o folklorní soubory. Ti jedni zahájili už potřetí jarní Čaj o páté 17. března 2019 a rozsvítili velkou klubovnu české školy jako malí broučci a motýlci, kteří si vesele poletují na slunci. Sedmnáct dětí ve věku kolem osmi let zatančilo sestavu písní a tanců dovedně a s velkou vervou. Jejich výstup sledovali ke konci rodiče i návštěvníci se zatajeným dechem a každý měl úsměv na tváři. Ten přešel v hurónský smích, když Adámek, který jako poslední vytáčel kolečko kolem seskupených dětí a těžce odolával odstředivé síle, jí nakonec podlehl, když s úlevou šťastně dorazil na své místo a s plesnutím přistál na zrádném parketu. Byla to velmi milá tečka za vystoupením dětí z Marjánky, které šlo všem k srdci! Vedoucí Martině a choreografce Radce patří velký dík!

A již podeváté k nám zavítal Demižón ze Strážnice i s cimbálkou. Na cimbál však hrála vídeňská cimbalistka Lenka Blahová a strážnické muzikanty podpořily i další členky nově založené cimbálové muziky FS Marjánka. Jsme rádi, že nás všechny spojuje nejen folklór, ale také hudba.

Tentokrát svítilo slunce i venku, ale velká klubovna se i za špatného počasí vždycky vystoupením strážnických hochů a dívek rozzáří krásnými kroji a nadšením mladých lidí, kteří umějí tancem vyjádřit radost ze života. Tahle radost nás provázela po celou dobu a s láskou a vděkem jsme nakonec zamávali odjíždějícímu autobusu. Velká klubovna byla plná návštěvníků, kteří se na vystoupení „Demižónáků“ celý rok těší a my teď s uspokojením konstatujeme: Jaro, můžeš přijít, ve velké klubovně české školy jsme ho už přivítali!

aVa

OHLÉDNUTÍ

České Ozvěny | Slovenské Ozvěny | 14. 4. 2019 | 13:05 hod. | ORF 2 Wien

Markéta Hejkalová na rezidenčním pobytu v MuseumsQuartier

Markéta Hejkalová první dva letošní měsíce strávila na uměleckém rezidenčním pobytu Q21 Artists-in-Residence ve vídeňské Muzejní čtvrti MuseumsQuartier. Uznávaná česká spisovatelka, překladatelka finské literatury, ale i organizátorka druhého největšího knižního veletrhu v České republice Markéta Hejkalová se tu ve svém vídeňském studiu pustila do psaní nového románu.

Spisovatelka Markéta Hejkalová

Red. pozn.: V příštím Klubovém čísle přineseme ukázkou z nové knihy Markéty Hejkalové *Měj mě rád*, kterou autorka představila ve zcela zaplněném Českém centru ve Vídni.

Foto a text: Jiří Plachý

Jiří Plachý: Vídeňští Češi v odboji

Historik Jiří Plachý

Krátce po anšlusu Rakouska hitlerovským Německem v roce 1938 se projevila síla československé zpravodajské služby. O několik let později funguje ve Vídni aktivně již řada českých odbojových skupin. Mnozí vídeňští Češi se připojili k aktivitám ilegální Komunistické strany Rakouska nebo tvořili výraznou složku v československé zahraniční armádě.

Naše redakce se potkala s vojenským expertem Jiřím Plachým v Dokumentačním archivu rakouského odboje.

Thomas Frankl: Životním dílem proti zapomenutí

Událo se to jednoho vlahého podzimního večera roku 1944, kdy byl tenkrát desetiletý Thomas Frankl se svou rodinou z jejich bytu v centru Bratislavy odveden nacisty. Zármutek z nevýslovného traumatu dokonce i dnes v pokročilém věku otrásá synem přeživšího koncentračního tábora a umělce Adolfa Frankla. České | Slovenské Ozvěny se v roce 2019 se vzpomínkou na začátek druhé světové války věnují portrétem muže, jehož dětská léta byla ovlivněna probuzením se temných společensko-politických proudů lidství.

Thomas Frankl s matkou

Rádía Dráták a Dia:tón

Dráták (Každé pondělí, 21:10-21:40, Radio Burgenland)

1. 4. 2019: Po stopách historie 20. století na jihu Čech
Stop historie 20. století najdeme v České republice bezpočet a nutně ne všechny se nacházejí v Praze. V tomto vydání magazínu Dráták se vydáme do Sezimova Ústí, do Příbrami a do Pracova. Tato menší městečka na pomezí Jihočeského a Středočeského kraje vydávají totiž svědectví o duchu doby minulého století.

<https://volksgruppen.orf.at/cesi/radiotelevize/stories/2973438/>

25. 3. 2019: „Chyba“ spisovatele Marka Šindelky

Jeho knihy jsou trochu jiné. Nenapsal jich zatím moc, ale zato dostal hned tři největší česká literární ocenění. Marek Šindelka přijel do Vídně předčítat ze svého prvního románu, který vyšel už v roce 2008. Šindelka ho napsal v pouhých dvaadvaceti letech a loni na podzim se kniha dočkala své německé verze.

<https://volksgruppen.orf.at/cesi/radiotelevize/stories/2971892/>

Marek Šindelka

11. 3. 2019: Kulinářský zážitek v Böhmerwaldu a Nastudování Grillparzerovy tragédie českým režisérem

V tomto vysílání magazínu Dráták na Vás čekají hned dvě témata. Nejprve se vydáme na návštěvu do restaurace, jedné z mála, kde bychom se ve Vídni mohli najíst ještě tradičně česky, ale i slovensky. Najdeme ji nedaleko zámku Belvedere. Příjemný rodinný podnik „Böhmerwald“ Vám představí jeho majitelka Magda Stuchlíková.

<https://volksgruppen.orf.at/cesi/radiotelevize/stories/2968640/>

Divadelní hra *König Ottokars Glück und Ende* byla nejprve kvůli cenzuře v době Rakouského císařství uložena do trezoru a nového českého překladu se dočká až letos v červnu. Jde o vlastenecké dílo od Franze Grillparzera, jež bylo poprvé inscenováno v roce 1825 v Burgtheateru. Svou rakouskou identitou vyvolává u veřejnosti kontroverzní názory i dnes, kdy jej ve vídeňském Volkstheateru uvádí český režisér Dušan David Pařízek. Naše redakce se setkala s kulturní žurnalistkou Petrou Paterno z *Wiener Zeitung*, zaměřující se především na divadlo.

<https://volksgruppen.orf.at/cesi/radiotelevize/stories/2968641/>

Magda Stuchlíková

Dia: tón

(Každé pondělí, 21:40 – 22:00, Radio Burgenland)

1. 4. 2019: Thomas Frankl: Povinnost rozprávät o tom. Životné dielo proti zabudnutiu II.

„Všetko vidím pred sebou a nechcem zabudnúť. Priatelia a manželka Inge mi radia, aby som prestal na toto hrozné obdobie holokaustu myslieť. Ale ja nechcem, vnímam to ako moju povinnosť rozprávät o ňom,“ hovorí Thomas Frankl v rozhovore pre magazín národnostných skupín.

<https://volksgruppen.orf.at/slovaci/stories/2973433/>

25. 3. 2019: Thomas Frankl: Životné dielo proti zabudnutiu I

V prvej časti seriálu relácií Frankl: Životné dielo proti zabudnutiu rozpráva svedok doby Thomas Frankl o jeho rodine a vyrastaní v prostredí židovskej kultúry rôznorodej Bratislavy.

<https://volksgruppen.orf.at/slovaci/stories/2972075/>

18. 3. 2019: Syn komunistického reformačného politika Pavol Dubček. Hľadanie spravodlivosti na pravej strane

„Cieľom môjho otca bolo reformovať spoločnosť a ja by som chcel jeden jeho sen, dopomôcť k vzniku spravodlivej

spoločnosti, splniť,“ povedal syn bývalého československého reformačného politika Alexandra Dubčeka, Pavol Dubček, nedávno počas jednej diskusie vo Viedni.

<https://volksgruppen.orf.at/slovaci/stories/2970717/>

Pavol Dubček

11. 3. 2019: Zuzana Sleuyster: „Joga ako možnosť ukludniť a zároveň osviežiť sa“

„Mám veľmi náročnú prácu v špedícií. Veľa sedím pri počítači, ako väčšina z nás, a ešte k tomu som veľmi dynamická osoba. Joga mi pomohla spomaliť a vycibriť moju myseľ. Je to krásna možnosť ukludniť a zároveň osviežiť sa,“ hovorí inštruktorka jogy Zuzana Sleuyster.

<https://volksgruppen.orf.at/slovaci/meldungen/stories/2969345/>

Zuzana Sleuyster

15. února 2019 na pozvání Klubu přátel Rakouska referovala o školách Komenský ve Vídni v Rakouském kulturním fóru v Praze Mag. Helena Huberová, ředitelka reálného gymnázia Školského spolku Komenský.

30. března 2019 volili divadelníci Vlastenecké omladiny nové předsednictvo na období 2019-2021. Byli zvoleni tito funkcionáři: ing. Anna Vaďurová, předsedkyně, Martina Pfeffer a DI. Jana Kolenc, místopředsedkyně, Marta Hluchá, jednatelka, a Alena Tobrman, pokladnice.

15. března 2019 zazněla v katedrále sv. Štěpána *Missa solemnis „Korunovační“* V. J. Tomáška. Společně vystoupily tři pěvecké sbory – Rychnovský chrámový sbor, sbor Cantores cantant a sbor ZUŠ v Rychnově nad Kněžnou. Doprovázel je smyčkový orchestr a pěvečtí sólisté Radka Rubešová, Karolína Žmolíková, Jakub Hrubý a Jakub Koš. Následující den zkrácenou verzí opakovali během mše také v chrámu Panny Marie Na Nábřeží v rámci týdne patrona města Vídně sv. Klementa Hofbauera. V obou chrámech si vysloužili vřelý potlesk taktéž od vídeňských krajanů.

7. března 2019 v předvečer mezinárodního Dne žen byla otevřena vzpomínková výstava na první parlamentářky rakouského Parlamentu pod názvem *Stejná práva – 100 let volebního práva pro ženy*. Před sto lety bylo mezi 159 muži pouze osm žen (dnešní stav: 115 mužů a 67 žen). „Bez Anny Boschek, Hildegardy Burjan, Adelheidy Popp, Emmy Freundlich a jejich spolubojovnic za práva žen by život dnešních Rakušanků asi vypadal jinak,“ vyjádřila se druhá prezidentka Národní rady Doris Bures. „Měli bychom si je vzít za vzor,“ dodala. Po rozhodnutí na podzim roku 1888 mohli poprvé v Rakousku volit ženy 16. února následujícího roku.

První rakouské členky parlamentu

16. března 2019 si krajané připomněli slavnostní bohoslužbou v chrámu Pany Marie na Nábřeží odkaz patrona Vídně sv. Klementa Hofbauera, rodáka z Tasovic u Znojma. Poté následovalo setkání a pohoštění ve společenském sále přilehlého kláštera redemptoristů.

16. března 2019 Akademický spolek, Slovanská beseda a České srdce zvaly do Slovanské besedy na autorské čtení s českou spisovatelkou Věrou Noskovou.

19. března 2019 uvedlo Kontakt-Forum v divadelním sále české školy hru Felixe Mitterera *Pardál*.

30. března 2019 proběhla beseda s Danielem Radulivcem, absolventem školy Komenský. Pořádaly Akademický spolek, Slovanská beseda a České srdce, Slovanská beseda.

6. dubna 2019 zvala Vlastenecká omladina na divadelní představení *Hašleření aneb V Praze bejvalo blaze* do divadelního sálu české školy.

8. dubna 2019 byl v kinosálu ZÚ promítnut vítězný dokumentární film festivalu Jeden svět v kategorii Česká soutěž *Dobrá smrt*, pořádáno ve spolupráci Českého centra Vídeň, Kulturního klubu Čechů a Slováků a Velvyslanectví České republiky v Rakousku. Festival Jeden svět – mezinárodní dokumentární festival věnovaný problematice lidských práv se za léta svého působení stal jedním z nejvýznamnějších festivalů svého druhu na světě. V roce 2007 získal čestné uznání UNESCO za výchovu k lidským právům.

8.-9. dubna 2019 proběhly Slovenské dny na vídeňské slavistice. 14. dubna následovala tradiční exkurze na hrad Děvín.

9. dubna 2019 zvala velvyslankyně ČR v Rakousku J. E. paní dr. Ivana Červenková na Slavnostní koncert na počest života a díla vídeňského skladatele českého původu Leopolda Koželuha v křížovnickém kostele sv. Karla Borojejského. Kromě kantáty *Josef, požehnaní lidu / Joseph, der Menschheit segnen* oslavující císaře Josefa II. zazněla také hudba Josepha Haydna a W. A. Mozarta v provedení kapely Wranitzky, chlapeckého sboru Boni pueri a sólistů Simony Eisinger (soprán), Wolfganga Klivany (recitace) pod vedením dirigenta Marka Štilce. Četné domácí hosty, hosty z České republiky a vídeňské krajany ve „svém“ chrámu srdečně přivítal provinciál P. Mag. Martin Pastrňák, O.Cr., a velvyslankyně ČR v Rakousku J. E. paní dr. Ivana Červenková. Účinkující byli odměněni zaslouženým potleskem zcela zaplněného chrámu. Poté následovalo setkání a číše vína v prostorech rektorátu sv. Karla.

Dvousté výročí jmenování Rudolfa Jana Habsburského arcibiskupem olomouckým si ve Vídni si před koncertem také připomenul čestný výbor v čele se současným olomouckým arcibiskupem Janem Graubnerem a ostravsko-opavským biskupem Mons. Františkem Václavem Lobkowiczem.

18. dubna 2019 proběhl ve Florisdorfu mezinárodní fotbalový turnaj mládeže, kterého se zúčastnili také mladí fotbalisté z Čech a Slovenska.

30. dubna 2019 zvalo ORF na oslavu třiceti let trvání interkulturního pořadu „Heimat Fremde Heimat“.

4. května 2019 se společného koncertu tamburášů konaného v Praze na Vinohradech zúčastnil i nejstarší dnes stále existující český tamburášský spolek ve Vídni. Spolek Adria byl ve Vídni založen pracovní migrací ze zemí Koruny české, a to 3. května 1911. Dnešní repertoár je rozšířen i o swingovou a jazzovou hudbu, protože současné složené skupiny se proti minulosti, kdy hrávalo i více než dvacet hudebníků, výrazně zmenšilo, dnes čítá skupina pět členů. Tamburáši Adria se snaží udržet si svůj vlastní styl a kultivovat hudbu tradičním, koncertantním způsobem na historických nástrojích. 11. května také vystoupili v kulturním programu oslavy Dne matek ve Slovanské besedě. Hudebním vedoucím je Niko Blach.

5. května 2019 zval výbor Českého srdce, odbor III/XI své členy na tradiční oslavu Dne matek.

7. května 2019 byl v rámci Židovského festivalu Vídeň v Českém centru promítnut československý film *Bílá nemoc*, spolupráce VWI s ČČV.

8. května 2019 byl v rámci Židovského festivalu Vídeň v Metro Kinokulturhaus promítnut německý film *Lang ist der Weg*.

10. května 2019 zval Literární kroužek při škole Komenický na pořad o životě a díle Karla Havlíčka Borovského do klubovny české školy.

10. května 2019 zvaly spolky Akademický spolek, České srdce a spolek Slovanská beseda na besedu a prezentaci současného českého fotografa Karla Cudlína do gymnázia v Schützengasse.

Kulturní a společenské akce Velvyslanectví ČR ve Vídni v roce 2019

Česká republika má za sebou rok velkých jubileí. Na významná výročí nicméně není chudý ani rok 2019. Velvyslanectví ČR ve Vídni chystá řadu kulturních a společenských akcí, především k připomínce třicátého výročí pádu železné opony, dvaceti let vstupu ČR do NATO a patnácti let od velkého rozšíření Evropské unie o státy bývalého východního bloku.

V budově velvyslanectví bude umístěna **stálá výstava historických předmětů z pozůstalosti Alice Masarykové**, zapůjčených Muzeem čs. exilu 20. století v Brně. V prostorách velvyslanectví tím vznikne slavnostní prostor věnovaný zakladatelům samostatného československého státu. Část expozice již měli možnost zhlédnout návštěvníci recepce ke státnímu svátku v říjnu loňského roku, první příležitost navštívit nově upravené prostory dostane veřejnost při plánované vernisáži.

Dvousté výročí jmenování Rudolfa Jana Habsburského arcibiskupem olomouckým si ve Vídni 9. dubna připomenul čestný výbor v čele se současným olomouckým arcibiskupem Janem Graubnerem. Jeho členové byli přijati u vídeňského arcibiskupa Christophu kard. Schönborna a absolvovali pietní akt u hrobu Rudolfa Jana v Kapucín-

ské kryptě. Na slavnostní program ve večerních hodinách navázal **koncert na počest života a díla vídeňského skladatele českého původu Leopolda Koželuha** v křížovnickém kostele sv. Karla Boromejského, během nějž zazněla kantáta *Josef, požehnání lidu* oslavující císaře Josefa II. Koncert proběhl v rámci projektu „Češi ve Vídni“, jenž má za cíl mapovat hudební díla významných českých autorů, kteří v průběhu 18. a 19. století působili v hlavním městě monarchie. Pod taktovkou dirigenta Marka Štilce, spoluautora projektu, vystoupil český chlapecký sbor Boni pueri v doprovodu orchestru složeného z hráčů na dobové nástroje.

Již tradičně velvyslanectví slavnostně vyhlásí vítěze vědomostní soutěže **TschechischQuiz**. Těto soutěže se účastní rakouští žáci a studenti základních a střední škol, kteří se učí česky.

Ve dnech 16.-18. května se ve spolupráci Velvyslanectví ČR ve Vídni, Jihočeského kraje a agentury Linzer City Ring uskuteční třídní **prezentace jihočeského regionu formou street festivalu v centru Lince**. Po čtvrtěčním slavnostním zahájení akce zvou velvyslankyně Ivana Červenková a honorární konzul v Horním Rakousku Heinrich Schaller aktéry přeshraniční spolupráce na komunální i zemské úrovni na slavnostní recepci v budově Raiffeisen Landesbank OÖ. Součástí třídní akce bude ceremonie u budovy Zemského úřadu, kde si oba hejtmani připomenou třicáté výročí pádu železné opony a patnácté výročí vstupu ČR do Evropské unie. Na sobotu 18. května je plánován koncert Jihočeské filharmonie na Hlavním náměstí.

Velvyslanectví i letos poskytne své prostory krajan-ským spolkům: 23. května se uskuteční Benefiční galavečer ve prospěch **Školského spolku Komenský** spojený s odbornou přednáškou a kulturním programem, ve spolupráci s **Kulturním klubem Čechů a Slováků v Rakousku** proběhne tradiční 20. května Májový koncert, se spolkem **Alumni-CZ-Austria** pak společenský večer absolventů českých vysokých škol žijících v Rakousku spojený s odbornou přednáškou.

Patnácté výročí vstupu České republiky do Evropské unie si velvyslanectví připomene společně s dalšími zastupitelskými úřady států Visegrádské čtyřky (Česká republika, Maďarsko, Polsko, Slovensko) 3. června jazzovým koncertem V4 Quartet, tělesa složeného z hudebníků s kořeny v zemích Visegrádské skupiny.

Dvacáté výročí vstupu ČR do NATO i výročí založení NATO oslaví velvyslanectví ve své roli Kontaktní ambasády NATO dne 6. června společenským podnikem spojeným s tematickou výstavou. Akce je připravována ve spolupráci s Vojensko-historickým muzeem ve Vídni (HGM).

25. června vystoupí v rámci festivalu **Concentus Moraviae operní pěvkyně Magdalena Kožená společně s českým barokním souborem Collegium 1704** ve Velkém sále Vídeňského spolku přátel hudby (Musikverein). Po skončení koncertu pořádá velvyslankyně Červenková slavnostní recepci pro význačné aktéry česko-rakouské přeshraniční spolupráce.

V letních měsících velvyslanectví ve spolupráci s řádem johanitů ve vlastních prostorách připraví charitativní koncert a recepci, jejichž výtěžek bude věnován ve prospěch zdravotnické záchranné služby provozované řádem.

Mezi zavedené a oblíbené společenské akce patří **Svatováclavské posvícení**. To se v letošním roce koná 26. září pod patronátem a za podpory Kraje Vysočina. V říjnu pak bude následovat tradiční **recepce ke státnímu svátku**, letos ve znamení **třicátého výročí pádu železné opony**.

K připomenutí třicátého výročí pádu železné opony, resp. sametové revoluce, připravuje velvyslanectví společně s IWM (Institut humanitních věd) přednášku a pódiovou diskusi o tehdejších událostech i dnešní situaci v Evropě.

Stejně jako v roce 2018 se i letos **Česká filharmonie** stala jedním z rezidenčních orchestrů vídeňského Musikvereinu. Ve dnech 18.-20. listopadu hosté vyslechnou tři koncerty zaměřené na tvorbu P. I. Čajkovského. Slavnostní rámeček závěrečnému koncertu dne **20. listopadu** dodá **slavnostní recepce**, na kterou u příležitosti třicátého výročí pádu železné opony velvyslankyně Červenková zve osobnosti činné na poli česko-rakouských vztahů.

Rok 2019 z pohledu kulturních a společenských akcí uzavře tradiční **Adventní koncert** pro krajanskou komunitu.

Stálá konference českých a rakouských historiků zároveň v těchto dnech dokončuje několikaletou práci na **Společné česko-rakouské knize o dějinách**. V letošním roce bude kniha při různých příležitostech představena čtenářské veřejnosti v obou zemích.

Pozn.: Účast na výše uvedených společenských a kulturních akcí je s výjimkou koncertu Jihočeské filharmonie na náměstí v Linci pouze na pozvání.

Velvyslanectví ČR ve Vídni

Festival Wiener Festwochen 2019

Pětačtyřicet produkcí na celkem sedmadvaceti scénách: Opakovaně i letos se Vídeň na dobu pěti týdnů konání mezinárodního kulturního festivalu stane centrem soudobého scénického umění.

Festival bude zahájen 10. května na tradiční zahajovací slavnosti na vídeňském náměstí Rathausplatz – akci konané pod širým nebem a s volným vstupem, která vždy dokáže nadchnout tisíce návštěvníků a která je přenášena skoro do celého světa. Počínaje 11. květnem budou na celkem sedmadvaceti scénách k vidění nejnovější díla od celkem 430 umělců z devatenácti zemí. Prvním kusem bude pět a půl hodiny trvající novela *Diamante* argentinského autora Mariana Pensottiho, představená na zimním stadiónu ve vídeňské městské části Donaustadt.

Novým ředitelem festivalu Wiener Festwochen je Belgičan Christophe Slagmuylder. A je to on, kdo rovnou po světové premiéře komorní hry *Mary Said What She Said* v Paříži, že tuto hru a s ní i filmovou hvězdu Isabelle Huppert přivede na vídeňské jeviště. Dalšími výraznými body festivalového programu jsou *The Scarlet Letter* od Angeliky Liddell – po vzoru světoznámého románu *Šarlatové písmeno*. Krystian Lupas se v rámci svého pětihodinového *Procesu*, volně inspirovaného románem Franze Kafky, vyrovnává s temnými zákoutími lidské psychiky i s aktuálními poměry v Polsku. Tradiční host festivalu Wiener Festwochen Romeo Castellucci představí své vizuálně ohromující dílo *La vita nuova* s dějem situovaným do parkovací garáže. Divadelní režisér Ersan Mondtag uvede ve světové premiéře dílo Sibylle Berg *Triptych nenávisti* s hercem Bennym Claessensem jako hlavním představitelem. Švéd-

ský autor Markus Öhrn se prostřednictvím díla *3 Episodes of Life* bude zabývat případy zneužívání v profesním prostředí. Thajský filmař Apichatpong Weerasethakul představí svůj první jevištní projekt *Fever Room*.

Spojení hudby s tancem se představí třeba v podobě Bachových *Braniborských koncertů* ve zpracování choreografky Anne Teresy De Keersmaeker. François Chaignaud a Marie-Pierre Brébanť předvedou nové interpretace melodií duchovních písní Hildegard von Bingen. Choreograf a performer Marcelo Evelin nechá ve svém díle *Matadouro* osm tanečníků neúnavně kroužit po jevišti na živou hudbu Franze Schuberta.

Vedle živé hudby – včetně tvorby rakouského skladatele a interpreta elektronické hudby Fennesze nebo písňového večera *Suite n° 3 Europe* – nabídnou různé festivalové scény opětovně prostor pro diskuse a workshopy. Po pěti týdnech bohatého programu se festivalový ročník 2019 rozloučí 15. června v halách Gössehallen tradičně závěrečnou party nocí s koncerty, vystoupeními a diskžokeji.

Festival Wiener Festwochen 2019

11. 5.-16. 6. 2019, různé divadelní scény

Program, informace, vstupenky: www.festwochen.at

Schwaizerhaus otevřel po obligátní zimní přestávce svoje brány

Divadlo na Vídeňce – Theater an der Wien – bylo nominováno na získání mezinárodní operní ceny Award 2019. V roce 2016 již divadlo cenu Award za nejlepší novou produkci obdrželo, a to za operu *Peter Grimes*.

Nový videoarchiv ORF-TVthek „Volksgruppen in Österreich“

Od čtvrtka 14. března 2019 je k dispozici nový videoarchiv ORF-TVthek „Národnostní skupiny v Rakousku“. Celkově jde o 104 videopříspěvků dokumentujících všechny národnostní skupiny žijící v Rakousku. Archiv vznikl na popud Rady publika ORF.

Pohnutá politická historie – od pronásledování za vlády teroru nacistů po boj za uznání, současné pokroky, ale i stávající konflikty. Portréty významných zástupců a zástupkyň národnostních skupin, pěstované tradice, slavnosti – to vše jsou témata jednotlivých příspěvků, které dávají nahlédnout do života národnostních skupin. Češi a Slováci jsou zatím zastoupeni celkem čtyřicetipět příspěvky.

V současnosti můžete zhlédnout například tyto: *70 let Vídeňské svobodné listy*, *Hotel Post – historie s budoucností* či *Slavnostní zahájení oslav 150. výročí Sokola* nebo ze slovenského prostředí: *Kultúrna rozmanitosť burgenlandských miest*, *Portrét Antona Hrabovca* nebo *Zachovanie rakúskeho národnostnoskupinového bohatstva*. Archiv není definitivní, bude se nadále rozrůstat. Jednotlivé příspěvky jsou buď v němčině, nebo jazyce dané národnostní skupiny.

Odkazy na archivy:

<https://tvthek.orf.at/archive/Slowakische-Volksgruppe/13557929>

<https://tvthek.orf.at/archive/Tschechische-Volksgruppe/13557928>

Ke článku v němčině:

<https://volksgruppen.orf.at/cesi/meldungen/stories/2970804/>

KinderuniWien 2019: Hier macht Wissenschaft Spaß!

Stauende Augen, begeisterte Gesichter, rauchende Köpfe: Das steht am Plan der KinderuniWien 2019

Von 8. bis 20. Juli öffnen sieben Standorte – die Universität Wien, die Medizinische Universität Wien, die Technische Universität Wien, die Universität für Bodenkultur Wien, die Veterinärmedizinische Universität Wien, die FH Campus Wien und die Wirtschaftsuniversität Wien – wieder ihre Türen für neugierige Kinder zum gemeinsamen Forschen und Staunen.

Garantiert sind zwei Wochen mit kunterbuntem Programm, spannenden Schwerpunkten und einem abwechslungsreichen Pausenprogramm. Das Ziel der KinderuniWien ist unverändert geblieben: Kinder zwischen 7 und 12 Jahren sollen ohne Leistungsdruck einen ersten Einblick ins Unileben bekommen und Freude an Wissenschaft und Forschung entwickeln.

Das Programm zur KinderuniWien 2019 gibt es ab Mitte Mai online und als Studienplaner inklusive taschengerechtem Programmheft, die Anmeldung startet am 12. Juni online unter kinderuni.at.

KinderuniWien: Hier können alle teilnehmen!

Grundsätzlich: Die KinderuniWien ist für Kinder da. Um Universität auch als Familie erleben zu können, werden am Abholtag am 7. Juli erneut zwei Vorlesungen für Klein und Groß angeboten. Die Sponson findet am 20. Juli statt und wird zum Fest für die ganze Familie. Apro-

pos KinderuniSponson: Diese findet heuer wieder im Großen Festsaal im Hauptgebäude der Universität Wien statt, anmelden können sich die jungen Studierenden dafür während der beiden KinderuniWien-Wochen an den InfoPoints.

Ein wichtiges Ziel der KinderuniWien ist es außerdem, Familien zu erreichen, die bislang wenig mit Universität zu tun hatten: Mit KinderuniTagestickets werden Kinder aus sozialpädagogischen Einrichtungen abgeholt und durch ihren gesamten KinderuniWien-Tag begleitet. Auch heuer ruft die KinderuniWien Unternehmen und private SponserInnen auf, dieser Zielgruppe den Besuch der KinderuniWien zu ermöglichen und so zur Schaffung gleicher Bildungschancen beizutragen! Informationen dazu gibt es auf kinderuni.at.

FördergeberInnen wie das Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung und die Stadt Wien unterstützen die KinderuniWien. KooperationspartnerInnen sind: A1 Telekom Austria AG, FFG – Die Österreichische Forschungsförderungsgesellschaft, Bundesministerium für Verkehr, Innovation und Technologie, Austria Glas Recycling GmbH und Altstoff Recycling Austria AG, IST Austria, Klima- und Energiefonds, Erste Financial Life Park, Boehringer Ingelheim, ÖAW Österreichische Akademie der Wissenschaften, Wiener Städtische Versicherung, LGV-Frischgemüse, Eskimo, RUAG Space GmbH, Kupitsch.

Rückfragehinweis:

Petra Eckhart

Kinderbüro Universität Wien gGmbH

Mobil: +43 (0) 664 8565 809

Mail: petra.eckhart@univie.ac.at

Web: <http://kinderuni.at>

VELVYSLANECTVÍ ČR

Ministr obrany Lubomír Metnar jednal v úterý 19. března ve Vídni nejprve s poslanci Výboru pro obranu Národní rady v čele s předsedou Reinhardem Böschem a poté s rakouským protějškem Mariem Kunasekem. Hlavními tématy byla bilaterální vojenská a průmyslová spolupráce i společné aktivity v rámci Středoevropské obranné spolupráce (CEDC) a Evropské unie. Rakouskému protějšku také potvrdil nabídku na dodávku letounů L-39NG a výcviku pro rakouskou armádu. „Zopakoval jsem platnost loňské nabídky na letouny L-39NG, včetně možnosti garancí ve formě smlouvy vláda – vláda,“ uvedl ministr obrany. „Jednou z priorit z hlediska našich armád je cvičení Cooperative Security 2019, které se v říjnu uskuteční v Maďarsku. Navážeme na stejné cvičení z roku 2017, kterého se v Rakousku zúčastnilo osmdesát našich vojáků a přes dva tisíce rakouských,“ doplnil ministr. „Česká republika patří k nejdůležitějším a nejspolehlivějším mezinárodním partnerům Rakouska,“ uvedl po jednání ministr Mario Kunasek. Lubomír Metnar také pozval Maria Kunaseka na veletrh IDET 2019, který se koná na konci května v Brně.

Ve dnech 8.-9. dubna 2019 se předseda Senátu Jaroslav Kubera a předseda Poslanecké sněmovny Radek Vondráček společně zúčastnili **konference předsedů parlamentů členských zemí EU**. Na padesát účastníků konference diskutovalo o budoucnosti EU po brexitu, o volbách

do Evropského parlamentu, o roli národních parlamentů, o směřování Evropské susedské politiky, o evropské integraci a západním Balkánu a o dalších společných tématech. V roli hostitelů konferenci předsedali předseda rakouské Národní rady Wolfgang Sobotka (ÖVP) a předseda Spolkové rady Ingo Appé (SPÖ). Evropský parlament byl zastoupen místopředsedkyní Mairead McGuinness (EVP). Na okraj konference proběhla řada bilaterálních jednání. Předseda Senátu Jaroslav Kubera se rovněž setkal se svým rakouským protějškem Ingo Appém (SPÖ). Úvodní den konference uzavřela slavnostní recepce v Leopoldově muzeu spojená s prohlídkou děl rakouského malíře Oskara Kokoschky. Návštěvu Vídně zakončili předsedové Jaroslav Kubera a Radek Vondráček slavnostním obědem s velvyslankyní České republiky v Rakousku, během něhož si spolu s dalšími hosty připomněli osobnost rakouského arcibiskupa a kardinála Rudolfa Jana, od jehož jmenování arcibiskupem olomouckým uplynulo v letošním roce 200 let.

Dne **10. dubna** pořádala Okresní hospodářská komora ve spolupráci s Velvyslanectvím ČR v Rakousku **seminář o pracovně-právních aspektech vysílání pracovníků a přeshraničního poskytování služeb v Rakousku**. Akce je určena firmám, OSVČ a zaměstnancům působícím v Rakousku a vystoupila na ní vedoucí Obchodně-ekonomického úseku velvyslanectví Ing. Martina Tauberová. Na semináři rovněž vystoupili zástupci lokální agentury Zahraniční služby Znojmo poskytující na Znojemsku administrativní a právní pomoc občanům se zájmem o působení v Rakousku, resp. těm, kteří se již v rámci působení dostali do potíží.

V pátek 12. dubna se velvyslankyně Ivana Červenková v dolnorakouském St. Pöltenu zúčastnila prezentace společné česko-rakouské knihy o historii, která se pod názvem *Sousedé* před několika dny dostala do rukou čtenářů. Jde o zásadní mezník v příběhu unikátního projektu. V nadcházejících měsících čeká knihu několik prezentací v rakouských regionech a ve Vídni. České vydání pak přijde na řadu do konce roku. Společná česko-rakouská kniha vznikla z impulsu Společné konference českých a rakouských historiků. Česko-rakouský tým, sestávající ze sedmadvaceti historiků, dal v průběhu několika let dohromady text, který na novější dějiny obou národů pohlíží prizmatem vzájemných vazeb: hledá podobnosti a rozdíly, konstatuje vlivy, líčí střety, ale i případy plodné spolupráce. Na každé z dvanácti kapitol společně pracovala česko-rakouská dvojice autorů. Celý projekt pak za obě strany koordinovali doc. Ota Konrád a Mag. Niklas Perzi. Knihu v následující fázi rovněž doprovodí didaktický materiál určený žákům středních škol.

Informace pro občany České republiky žijící v zahraničí o podmínkách hlasování ve volbách do Evropského parlamentu

Volby do Evropského parlamentu se budou na území ČR konat:

- v pátek 24. května 2019 od 14:00 hodin do 22:00 hodin a
- v sobotu 25. května 2019 od 8:00 hodin do 14:00 hodin.

Na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí se nehlasuje. Hlasování pro české kandidáty probíhá pouze ve volebních místnostech na území ČR, korespondenční forma není možná. Bližší informace o volbách do Evropského parlamentu v ČR naleznete na webových stránkách Ministerstva vnitra ČR. Pokud se rozhodnete volit v Rakousku rakouské kandidáty do Evropského parlamentu, musíte se řídit požadavky rakouských zákonů. Doporučujeme, abyste se v tomto případě obrátili na obecní úřad v místě, kde máte v Rakousku hlavní pobyt (Hauptwohnsitz), zapsali se do seznamu voličů, vedeného příslušným rakouským úřadem pro volby do Evropského parlamentu, a vyžádali si podrobnější informace o podmínkách a průběhu voleb. Ze strany našeho velvyslanectví nepotřebují čeští občané, kteří hodlají volit v Rakousku rakouské kandidáty do Evropského parlamentu, žádné potvrzení ani jiné úřední úkony.

VELVYSLANECTVO SR

Velvyslanec Slovenskej republiky v Rakúsku Peter Mišík sa 1. marca 2019 stretol so starostami Vysokaj pri Morave D. Dvoranom a starostom Záhorskej Vsi B. Šimkovičom. Témou rozhovorov boli možnosti rozširovania bilaterálnej cezhraničnej spolupráce s rakúskymi prihraničnými obcami Angern an der March a Marchegg.

Slovenská kooperačná burza 2019 Nitra **Nájdite si dodávateľa alebo odberateľa a rozšírite svoj biznis!**

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu SARIO pozýva 22. mája 2019 na celodenné subkontraktačné podujatie – Slovenskú kooperačnú burzu – SKB.

10. ročník SKB sa uskutoční v Nitre ako oficiálne sprievodné podujatie 26. Medzinárodného strojárskoho veľtrhu v Nitre. Kľúčové sektory sú strojárstvo, energetika, informačné a komunikačné technológie, automobilový priemysel a naň nadväzujúce sektory a oblasť výskumu, vývoja a inovácií.

Pozývame podnikateľské subjekty na B2B stretnutia a workshopy. Zúčastniť sa môžu zahraničné firmy, ktoré majú záujem o rozvíjanie hospodárskej spolupráce so slovenskými subjektmi (subkontrakting, voľné výrobné kapacity, joint-ventures) vo vyššie uvedených sektoroch.

Registrujte sa na stránke: [matchmakingfairnitra 2019.sario.sk](https://www.sario.sk/en/events-projects/slovak-matchmaking-fair-nitra-2019). Všetky potrebné informácie poskytne agentúra SARIO: <https://www.sario.sk/en/events-projects/slovak-matchmaking-fair-nitra-2019>

Minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky Miroslav Lajčák 15. apríla 2019 vystúpil na devätnástom ročníku hodnotiacej konferencie zahraničnej a európskej politiky SR, ktorú zorganizovalo Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku (RC SFPA) v partnerstve s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Vo svojom príhovore zhodnotil dianie na svetovej a európskej scéne, významné trendy slovenskej zahraničnej politiky, ako aj vnútropolitický vývoj.

M. Lajčák skonštatoval, že 30 rokov od výročia Nežnej revolúcie žijeme v období transformácie svetového usporiadania, ktorá je definovaná nárastom nových hráčov na medzinárodnom poli, ako aj obnovením súperenia svetových mocností. Slovensko preto obhaja efektívny systém multilateralizmu založený na pravidlách, a nie na moci. Šéf slovenskej diplomacie sa v ďalšej časti venoval Európskej únii. V tejto súvislosti skonštatoval, že Únia sa snaží vysporiadať so svojimi zahraničnopolitickými prístupmi ku kľúčovým svetovým hráčom. „Ak EÚ nechce byť objektom, ale tvorcom svetového usporiadania, musí si jasne zdefinovať svoje miesto v ňom,“ uviedol v tejto súvislosti minister pričom dodal, že práve súčasné obdobie, vyznačujúce sa kumuláciou volieb do Európskeho parlamentu, formovaním nového viacročného finančného rámca či brexitom vytvára jedinečný moment pre formovanie budúcnosti EÚ.

M. Lajčák na margo Vyšehradskej štvorky zdôraznil, že síce prežíva jedno z turbulentnejších období svojho vývoja, avšak nik nemôže sponchybníť, že toto regionálne zoskupenie je príspevkom k stabilizácii strednej Európy.

Minister zahraničných vecí sa venoval aj prioritám a cieľom slovenského predsedníctva v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE), ktorej naša krajina predsedá v aktuálnom kalendáriom roku. V tejto súvislosti uviedol, že SR sa snaží predovšetkým odblokovať dialógy a procesy na najvyššej úrovni tam, kde je na to vôľa, a zároveň chce riešiť problémy na lokálnej úrovni, osobitne pomôcť ľuďom postihnutým konfliktmi v priestore OBSE.

M. Lajčák priblížil taktiež postoj k dvom zahraničnopolitickým prioritám SR – k Západnému Balkánu a ku krajinám Východného partnerstva. Vyzdvihol aj úlohu Severoatlantickej aliancie ako hlavného garanta suverenity a bezpečnosti Slovenskej republiky.

Minister na záver skonštatoval, že konsenzus, ktorý bol charakteristický pre slovenskú zahraničnú politiku po minulých rokoch, je dnes skôr výnimkou. „Neznamená to však, že by sme sa mali ľahkovážne vzdávať tejto devízy, ktorá Slovensku v minulosti veľmi pomohla. Ak je zámerne zneužívaná na vnútropolitické účely – je to gól do vlastnej brány a zahrávanie sa s kredibilitou a bezpečnosťou našej krajiny,“ varoval šéf slovenskej diplomacie.

Slovenský inštitút vo Viedni – ohliadnutie

V priestoroch Slovenského inštitútu vo Viedni sa 3. 4. 2019 pre rakúske médiá uskutočnila **prezentácia osemnástich slovenských hotelových zariadení**, ktoré spĺňajú najvyššie ubytovacie kritériá a ponúkajú možnosť stráviť pobyt na Slovensku v romantických historických budovách. Podujatie otvoril slovenský veľvyslanec v Rakúsku Peter Mišík, ktorý vyzdvihol aktivitu tohto združenia a pozval prítomných na návštevu prírodných a kultúrnych pamiatok SR. Prezident Asociácie historických hotelov Slovenska Ján Svoboda a jeho zástupkyňa Sylvia Holopová potom oboznámili rakúskych novinárov s činnosťou asociácie a so súčasným stavom siete slovenských historických hotelov, z ktorých mnohé pripomínajú spoločnú históriu ešte z čias Rakúsko-uhorskej monarchie.

Riaditelia jednotlivých hotelov následne informovali prítomných hostí o ponúkaných atraktívnych službách

a možnostiach voľnočasových aktivít v rámci ich ubytovacích zariadení. Okrem predstaviteľov rakúskych médií sa na podujatí zúčastnili aj touroperátori viacerých rakúskych cestovných kancelárií a generálny tajomník rakúskeho združenia Austrian Travel Association Walter Säckl. Súčasťou podujatia bola prezentácia nádherných historických tancov Umelecko-historickej spoločnosti Bojník.

Red. pozn.: V *príštím čísle Klubu Vás seznámíme s predstavovanými hotelmi.*

V priestoroch Altes Rathaus vo Viedni vystúpil **3. apríla 2019** pred vyše dvesto divákmi slovenský fenomenálny **huslista Dalibor Karvay** spolu s vynikajúcim **klaviristom Danielom Buranovským**. Na úvod podujatia predstavil oboch umelcov slovenský veľvyslanec v Rakúsku Peter Mišík. Vo svojom príhovore privítal možnosť uviesť v úžasných historických priestoroch Starej radnice rakúskemu publiku koncert dvoch výrazných slovenských hudobníkov, ktorí navyše už dlhodobo reprezentujú našu krajinu v Rakúsku.

Dalibor Karvay, okrem pravidelných koncertov s Radio-Symphonie Orchester Wien, Wiener Kammerorchester či Camerata Salzburg, od roku 2014 pedagogicky pôsobí na Musik und Kunst Privatuniversität der Stadt Wien. Publikum nadšene prijalo sklady Césara Francka, Julesa Masseneta, Maurice Ravela, Edwarda Elgara a Franza Waxmana.

V priestoroch Slovenského inštitútu vo Viedni **10. apríla 2019** predstavil rakúsky spisovateľ, aktivista a **architekt Hans Peter Graner** svoju bohato obrazovo ilustrovanú publikáciu *Panónia – taviaci kotol kultúr*. Kniha na 270 farebných fotografiách zachytáva prírodu, ľudové zvyky a pamiatky na území medzi východnými Alpami, Dunajom a Sávou. Mnohé sú práve zo Slovenska. Publikácia zároveň historicky, kultúrne a jazykovo zhrňuje spoločné znaky územia, rozprestierajúceho sa od rakúskeho Burgenlandu, cez Viedenský les, juhozápadné Slovensko, južnú časť Dolného Rakúska a východného Štajerska až po Slovinsko, Maďarsko, Chorvátsko a Srbsko. Hans Peter Graner je držiteľom dolnorakúskej ceny za životné prostredie, predsedom poradného zboru Národného parku Donau-Auen, splnomocnencom združenia pre národné parky „Naturfreunde Österreich“ a autorom viacerých publikácií, zaoberajúcich sa regiónom CENTROPE, napr. *Tečúce hranice v CENTROPE, v zelenom srdci strednej Európy*.

Nashle na skle. Současná tvorba studentů a pedagogů Sklářské školy v Novém Boru

Muzeum hlavního města Prahy pořádá do 13. října 2019 ve spolupráci s Vyšší odbornou školou sklářskou a Střední školou v Novém Boru v Zámeckém areálu Ctěnice výstavu věnovanou sklářskému řemeslu. Autor, MgA. Jiří Suchý, výtvarník, sklář a pedagog, připravil se svým týmem výstavu, která představuje průřez moderním mladým sklářským designem a řemeslným uměním studentů, doplněný skleněnými instalacemi vytvořenými pedagogy této školy. Výstava je instalována v pěti výstavních sálech v přízemí zámku a v nově zpřístupněném gotickém sklepení.

České sklářské vzdělávání se zrodilo v Novém Boru (tehdy Haidě) již v roce 1763, kdy zde vznikla piaristická škola pro děti místních sklářů a obchodníků se sklem. V roce 1870 bylo pak vyhověno žádosti městského zastupitelstva na ministerstvu obchodu ve Vídni a zřízena škola kreslení a modelování pro sklářské učedníky, tovaryše a mistry. V roce 1882 byla přejmenována na Odbornou školu pro sklářský průmysl a její tradice pokračuje bez přerušení dodnes v podobě současné sklářské školy. Ta dnes jako jediná v ČR sdružuje všechny tři stupně sklářského vzdělávání: učně, středoškoláky i studenty VOŠ sklářské a vzdělává téměř všechny techniky výroby a zušlechťování skla, klasické i moderní zpracování skla – malování, rytí, broušení, umělecké sklenářství, hutní tvarování, fusing a lehání skla. Výtvarné vzdělání je vedeno pedagogem z řad činných umělců a podepřeno řemeslnou výukou sklářských mistrů.

Na výstavu navazuje cyklus doprovodných programů, během nichž si mohou návštěvníci vyzkoušet různé sklářské techniky, jako je foukání skla, malba na sklo, rytí skla nebo tvorba skleněných vitráží a odnést si tak nejen zážitek, ale i vlastnoručně vyrobený předmět. Termíny speciálních akcí:

- Květinový jarmark 11. 5. 2019
malba a výroba skleněných vitráží
- Pražská muzejní noc 8. 6. 2019
foukání skla v mobilní sklářské peci
- Jablkobraní 14. 9. 2019
malba a foukání skla v mobilní sklářské peci
- Závěr výstavy 12. 10. 2019
malba a broušení skla

Kontakt pro bližší informace: www.muzeumpraha.cz

MASARYKOVA UNIVERZITA – FILOZOFICKÁ FAKULTA

nabízí možnosti studia českého jazyka pro cizince v Kabinetu češtiny pro cizince.

Pokud máte zájem, vyžádejte si, prosím, podrobnou brožurku s popisem kurzů, studia a přihláškou.

Adresa: Kabinet češtiny pro cizince

Filozofická fakulta MU

Arne Nováka 1

602 00 Brno

Česká republika

Tel: 00 410 549 970, 00420 549 491 593

E-mail: eva@phil.muni.cz, bohem@phil.muni.cz

Web: www.phil.muni.cz/kabcest

Vedoucí: PhDr. Eva Rusinová

Referent pro studium: Bc. Petr Šipka

RAHMENPROGRAMM: Heimat/en in Europa

10. 05. – 29. 09. Kunstausstellung „Erdfarbenklänge. Heimat/en in Europa“ (Eine künstlerische Spurensuche mit Prof. Irena Ráček)

Unsere diesjährige internationale Kunstausstellung mit den Werken der österreichischen Professorin Irena Ráček ist Teil eines größeren Projektes in Zusammenarbeit mit dem Kultursommer Rheinland-Pfalz. Irena Ráček, gebürtige Slowakin, hat den Ehrentitel des Landes Niederösterreich für ihren Einsatz auf künstlerischer sowie gesellschaftlicher Ebene erhalten. Ihre Kunst aus Erde archäologischer Fundstätten und mineralischen Farben verweist nach dem Ursprung des Menschen und dessen Kultur aus grauen Vorzeiten, den archaischen Ringgräbern, sowie den Hochkulturen der Griechen, Etrusker und Römer.

24. 08. – 08. 09. Begleitausstellung zum Konzert

Regionale Künstlerinnen – Michelle Gosenheimer, Karin Hans und Angela Reichel – stellen zusammen mit Irena Ráček ihre Werke aus.

05. 09. 2019 19:30 Vortrag Prof. Irena Ráček zur Ausstellung: „Spurensuche“

Künstlerische Suche nach der Entwicklung der Erdfarben vom Neolithikum, über Antike, Mittelalter bis zur modernen, ökologischen Anwendung.

07. 09. 2019 11:00-16:00 Workshop II mit Prof. Irena Ráček: Arbeiten mit Erdfarben und Naturkleber auf Leinwand, Holzplatten, Papier und Keramik

Die Arbeit mit den Farben der Erde lehrt auf künstlerische Art und Weise den bewussten und verantwortungsvollen Umgang mit dem Boden. (Um Anmeldung wird gebeten)

Römerhalle, Museum Schlosspark

Dessauerstraße 49, 55545 Bad Kreuznach

Museum Römerhalle

Hüffelsheimer Straße 11, 55545 Bad Kreuznach

Tschechische Volksgruppe

70 let Vídeňské svobodné listy

So., 14.8.2016

Die Wiener Tschechen

Di., 8.11.2011

Umění a odpor v terezínském ghettu

So., 9.12.2018

Aida, tradiční cukrárna s českými kořeny

So., 9.6.2013

Hotel Post - Historie s budoucností

So., 13.8.2017

Odbojář Johann Karl Maršálek

So., 11.4.2010

Sokol tělem i duší Jiří Lisner

So., 9.4.2017

„Staveniště politiky národnostních skupin“

So., 8.10.2017

Slowakische Volksgruppe

Die österreichischen Slowaken

So., 6.1.2019

Židovská Bratislava. So spomienkami do budúcnosti

So., 8.4.2018

Slovenský Sokrates: Adam František Kollár

So., 12.10.2014

Engerau: Zabudnutý príbeh Petržalky

So., 12.6.2016

Michal Hvorecký: Moje nové Slovensko po 1989

So., 14.2.2016

Kultúrna rozmanitosť burgenlandských miest

So., 14.10.2018

Portrét Antona Hrabovca

So., 13.12.2009

Bratislava: Identita mesta

So., 14.12.2014

»BILÁ NEMOC/DIE WEIBE KRANKHEIT«
 Tschechoslowakei 1937, 106 Min., in tschechischer Originalfassung
 mit englischen Untertiteln
 Regie: Hugo Haas (nach einem Theaterstück von Karel Čapek)
 Kommentiert von Michal Frankl (VWI), Mojmir Jeřábek
 (Tschechisches Zentrum Wien), Jana Starek (VWI)
7. Mai 2019, 18:00 Uhr, Tschechisches Zentrum
 1010 Wien, Herrengasse 17
 In Kooperation mit dem Tschechischen Zentrum Wien
 Eintritt frei

»WHO WILL WRITE OUR HISTORY«
 USA 2018, 95 Min., Englisch/Polnisch/Jiddisch
 mit englischen Untertiteln
 Regie: Roberta Grossman
 Kommentiert von Pawel Spiewak und Malgorzata
 Wosińska (Jüdisches Historisches Institut Warschau)

9. Mai 2019, 20:30 Uhr, Metro Kinokulturhaus
 1010 Wien, Johannesgasse 4
 Im Rahmen des Jüdischen Filmfestivals Wien 2019
 Gesamtprogramm unter: <https://www.jfw.at>

WIENER WIESENTHAL INSTITUT
 FÜR HOLOCAUST-STUDIEN (VWI)

Unter dem Ehrenschutz des Botschafters
 der Slowakischen Republik in Österreich S.E. Peter Mišik

Slowakischer Abend auf der Donau

Eine stimmungsvolle Schifffahrt mit slowakischem Buffet,
 Weinverkostung von slowakischen Weinen
 aus der Region Tokaj und einer Zimbalkapelle,
 sowie weiteren interessanten Programmpunkten

25. Mai 2019, 18 Uhr

Einstieg: ab 17:30 Uhr, Abfahrt: 18:30 Uhr
 Ort: Schiff MS Admiral Tegetthoff,
 Abfahrt ab Reichsbrücke: Anlegestelle Nr. 7, Handelskai 265, 1020 Wien

Info: SK&Wien 0043/699 11225099, www.skundwien.at
 Kartenvorverkauf mit Tischreservierung erforderlich: skundwien@gmx.at

SK Wien

Summer School of Slavonic Studies

20. 7. — 18. 8. 2019
 Olomouc, Česká republika

Intenzivní kurz češtiny

- 100 kontaktních hodin, 20 vyučovacích dnů
- workshopy – překladatelský, konverzační, gramatický aj.
- semináře, lekce korektivní výslovnosti
- filmový klub, divadelní a taneční workshop
- folklórní večer s moravskou cimbálovou muzikou

Kontaktujte nás
lsss@upol.cz
 +420 776 267 676
www.lsss.upol.cz

Pojďte si užít to nejlepší léto s češtinou!

Sobota/Samstag 1.6.2019

ROZPRÁVKOVÝ BALET V SND

Pozývame vás na baletné rozprávkové predstavenie v **SND Bratislava**

SNEHULIENKA A SEDEM PRETEKÁROV

Snehulienka a sedem pretekárov je pôvodný detský tanečný muzikál v dvoch dejstvách. V muzikáli s témou známej rozprávky sa Snehulienka ocitne v chalúpke siedmich šibalských pretekárov, ktorí svojimi kúskami rozosmejú nielen detských divákov.

v sobotu 1.6.2019 o 11.00 hod. v SND Hviezdoslavovo námestie, Bratislava
Objednávky: elena.mandik@utanet.at do 20.5.2019, vstupné: 5,- €
Obmedzený počet lístkov!
Doprava individuálne.

Mobilná učebňa slovenského jazyka pre mládež od 15-18 rokov

Letný jazykový **tábor pre mladých** vo veku od **15 - 18 rokov** sa bude konať v termíne **16.6.2019 - 21.6.2019 v Modre, Harmónii.**

Cieľ: zdokonaľovanie sa v slovenskom jazyku zábavnou formou, rozšírenie vedomostí o histórii, kultúre a súčasnosti vybraných miest, získanie geografických vedomostí o Slovensku počas trojdňovej exkurzie.

Podmienky účasti:

vek od 15-18 rokov, vlastný pas, aktuálne členstvo v spolku SOVA

Info a prihlášky do 31.5.2019

elena.mandik@utanet.at, 0680/12 60 341

Tábor organizuje pre krajské deti CDVUK Bratislava. Tábor je **pre členov spolku SOVA bezplatný**, účastníci si hradia dopravu do Modry - Harmónie a späť.

Letný jazykový tábor pre deti/ Sommersprachcamp für Kinder

Letný jazykový tábor vo Vysokých Tatrách sa bude konať v termíne **30.6.2019 - 7.7.2019**

Deti sa môžu tešiť na nasledovný program:

turistika, šport, kultúrny program, slovenská vlastiveda, vyučovanie slovenčiny hravou formou.

Podmienky účasti: vek od 7 rokov, vlastný pas, aktuálne členstvo v spolku SOVA na rok 2019

Závazné prihlášky do 31.5.2019 mailom na:

elena.mandik@utanet.at, 0680/12 60 341

Uviest' treba: meno, dátum narodenia, číslo pasu dieťaťa, adresu, telefónny a mailový kontakt

poplatok 135,- € na konto spolku SOVA:

IBAN: AT52 14000 03710071330
BIC: BAWAATWW

s poznámkou „Letný tábor“ do 31.5.2019
Táborový poplatok zahŕňa dopravu z Viedne a späť, ubytovanie, program a celodennú stravu.

Štvrtok/Donnerstag 20.6.2019

SPOLKOVÝ VÝLET NA SLOVENSKO

Zraz - 20.6.19 o 8.30 hod. Hauptbahnhof Wien
Návrat - okolo 19.00 hod. Hauptbahnhof Wien
Cena - pre členov spolku SOVA 20€, deti 10€, bezplatne pre deti zo sobotňajších kurzov slovenčiny v spolku SOVA!

V cene je zahrnutá doprava organizovaným autobusom, 3 -hodinový vstup do Aquaparku Senec a hrnčiarsky workshop v Modre.

Prihlášky podľa hesla: Kto skôr príde, ten skôr melie! elena.mandik@utanet.at
0680/12 60 341

Nahláste počet detí i dospelých a zaplatte určený poplatok **do 31.5.2019 v hotovosti alebo na konto SOVA:**

IBAN: AT52 14000 03710071330
BIC: BAWAATWW

Letný jazykový tábor pre deti/ Sommersprachcamp für Kinder

Letný jazykový tábor na Orave v Párnici sa bude konať v termíne **9.8.2019 - 18.8.2019**

Deti sa môžu tešiť na nasledovný program:

turistika, šport, kultúrny program, slovenská vlastiveda, vyučovanie slovenčiny hravou formou.

Podmienky účasti: vek od 7 rokov, vlastný pas, aktuálne členstvo v spolku SOVA na rok 2019

Závazné prihlášky do 31.5.2019 mailom na: elena.mandik@utanet.at, 0680/12 60 341

Uviest' treba: meno, dátum narodenia, číslo pasu dieťaťa, adresu, telefónny a mailový kontakt

poplatok 135,- € na konto spolku SOVA:

IBAN: AT52 14000 03710071330
BIC: BAWAATWW

s poznámkou „Letný tábor“ do 31.5.2019
Táborový poplatok zahŕňa dopravu z Viedne a späť, ubytovanie, program a celodennú stravu.

Letná škola slovenského jazyka pre mladých

Letná škola slovenského jazyka **pre mladých od 17 rokov** sa uskutoční v Modre - Harmónii **od 30.7.2019 do 19.7.2019.**

Cieľ: zdokonaľovanie sa v slovenskom jazyku zábavnou formou, rozšírenie vedomostí o histórii, kultúre a súčasnosti vybraných miest, získanie geografických vedomostí o Slovensku.

Podmienky účasti: vek od 17 rokov, vlastný pas, aktuálne členstvo v spolku SOVA

Info a prihlášky do 15.5.2019

elena.mandik@utanet.at, 0680/12 60 341

Letnú školu organizuje pre krajanov CDVUK Bratislava. Je určená pre členov krajských spolkov, **pobyt je bezplatný pre členov spolku SOVA**, účastníci si hradia dopravu do Modry - Harmónie a späť.

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLEK SOVA
SLOWAKISCHER SCHULVEREIN
Otto-Bauer Gasse 23/11, A-1060 Wien

Tel.: +43 1 596 13 15
Email: sova@slovaci.at
www.slovaci.at

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
A-1030 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): ++43-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozveme. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2019 činí **35,- €** (členský příspěvek 17 € + předplatné 18 €). Členství zahrnuje: zaslání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20% slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2019 činí **37,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Bankovní spojení: Bank Austria
IBAN: AT 03 1200000 683035901
SWIFT: BKAUATWW

POKYNY A CENÍK PRO INZERENTY

(platí od 1. 1. 2017, viz též: www.kulturklub.at)
 e-mail: inzerce@kulturklub.at

Große Brasilienrundreise
4. -19. Juli 2019

Begleiten Sie **Tamara Trojani und Konstantin Schenk** auf der großen Reise durch **Brasilien: Rio de Janeiro, Iguazu - Amazonas**
 Erleben Sie die **Premiere The Diva & The Maestro** mit der **Brasilien Philharmonie** im **Opernhaus in Manaus**. (info: www.dinnertheater.wien)

Schenke schöne Stöckl Stunden
Deinen Lieben und Deinen Kunden
 Karten & Stöckl Gutscheine im Restaurant erhältlich

Showtexte: Nici Neiss,
 Regie: Nici Neiss, Andrea Schwarz
 Szene: Norbert ART-URO, Karen Matiosian

Karten: +43 660 63 63 200, office@trojani.com
www.schoenbrunnerstoeckl.com   www.dinnertheater.wien
 Schloss Schönbrunn, Meidlinger Tor, 1130 Wien
 (Navi: Schönbrunner Straße 309)

WIEN-TICKET.AT **58885**   oeticket.com

ST. KARL

Kreuzherrengasse 1, 1040 Wien

Heilige Messe

Montag bis Freitag 18:00 Uhr
 Samstag Vorabendmesse 18:00 Uhr
 Sonn- und Feiertage 9:30 und 11:00 Uhr
 Rosenkranz täglich um 17:30 Uhr
 in der Kapelle

Beichtgelegenheit eine halbe Stunde vor Beginn
 der Messen und nach Vereinbarung

Svatá zповěď také v českém jazyce!**Die Kirche ist geöffnet:**

Mo-Fr 7:30-19:00 Uhr
 Sa 8:30-19:00 Uhr
 So 9:00-19:00 Uhr

Kanzleistunden:

Mo-Fr 8:30-11:30 Uhr
 Tel.: 504 61 87, Fax: DW 13
 E-Mail: st.karl.wien@aon.at

Haus- und Krankenbesuche und Beichte
 mit Kommunionempfang nach Vereinbarung
 mit der Pfarrkanzlei

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTÚRNY SPOLOK**

Sekretariát: út 9:00-10:30,
 čt 18:00-19:30
 Otto-Bauer-Gasse 23/11,
 1060 Wien
 tel. +43-1-596 13 15
 fax +43-1-595 57 99
 rsk@slovaci.at
 www.slovaci.at

**Obchodní právo
a nemovitosti**

Adresa právníka / právničky
 v redakci
 tel., fax a záznamník:
 01 79 88 454 (od 11:00)

**VESELÁ ŠKOLA
s celodenní péčí**

MŠ / Česká škola / doučování
 7:00-17:00 hodin, 0-15 let
 Barichgasse 21/4, 1030 Wien
 Tel.: 0650 33 23 579

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN
Jan a Tamara Brabenec
 Spittelberggasse 7, 1070 Wien
 tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder
 tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

**THEATER
BRETT**

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
 theaterbrett@gmx.at, www.theaterbrett.at
 Tel. Vorbestellungen unter 0676/7345566

**Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT**

Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien
 Po – Štv 09:00-12:30, 13:00-17:00
 Pia 09:00-12:30, 13:00-15:00
 tel./fax: ++43-1 53 54 057
 www.mzv.sk/sivieden,
 si.wien@gmx.at

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem
 o nákup českých malířů. Zprostředkování
 bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7,
 Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81,
 mobil 0664/3566676.

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik
 Universitätscampus,
 1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
 www.univie.ac.at/pawlatsche

**TSCHJECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM**

Herrengasse 17, 1010 Wien

Tel.: +43-1-53 52 360

www.czechcentres.cz/vienna

e-mail: ccwien@czech.cz

www.facebook.com/TschechischesZentrumWien

Po, St, Čt 10:00-17:00

Út 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00
 (Polední přestávka 12:00-12:30)

**Každou první sobotu v měsíci
 otevřeno pro veřejnost
 od 10:00 do 15:00 hodin!**

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

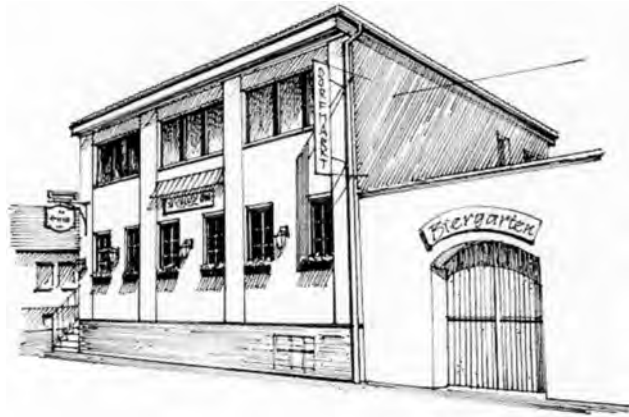
BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

**Familie Karl Kolařík
 seit 1920**

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

*Budweiser
 Budab*

BÖHMISCHER HOF

Restaurace
privátní pokoje

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF-RÜCKERSDORF

So-St 10:30-22:00 hod.
Čt 10:30-14:00 hod.

Tel. 06 991 991 1111
www.hroch.at

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku
Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9, 1030 Wien
mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

KLP

Koniasch Latin Press s. r. o.

Na Hubálce 7
CZ-169 00 Praha 6
tel.: +420-603 256 618
koniasch@gmail.com
www.koniasch.cz

ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

Restaurace BÖHMERWALD

Česká kuchyně a speciality.
Osłavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11:00-23:00 hod.

Restaurant Dinner Theater Schönbrunner Stöckl

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

10:00-23:00, otevřeno po celý rok
Die Künstlerwirtsleut' Tamara Trojani – Konstantin Schenk
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor
Tel.: +43 1 8134229, 0664 2244849, Karten: +43 660 63 63 200
www.schoenbrunnerstoeckl.com www.dinnertheater.wien

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagmenü – Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová

fa. Korec

tel./fax:
038-7486 159
Info v reštaurácii
Pressburg

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod
ze Seidlgasse 12), 1030 Wien
tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRŠATA
oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě
na tel. 587 54 27

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301
1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86
všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsporarzt
všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &
Dr. dent. med. Josef LUDVÍK**
FA für Zahn-, Mund- und Kiefer-
heilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4,
1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Ilona POLZER
(roz. Bartošková), choroby oční
a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod. a po
dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93,
v akutních případech mimo ord. hod.:
0660-3470374
www.gesundeaugen.at

Ověřené překlady dokumentů aj.

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL
Allgemein beeidete und gerichtlich
zertifizierte Dolmetscherin
für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch,
Slowakisch, Deutsch
Dieselgasse 5/2, A-1100 Wien
tel./fax 2082175, 0699/19544077
office@pavlina.at, www.pavlina.at

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien
Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809
mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@outlook.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at
http://www.deutsch-tschechisch.at

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Schulverein Komenský
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel. +43-1-7133188-01

Mateřská škola
Ředitelka:
Sabina Eimer
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-7133188-10

Bilingvní obecná škola
Ředitelka: **Dipl. Päd. Marcela Ofner**
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-20

Bilingvní reálné gymnázium
Ředitelka:
Mag. Helena Huber
Schützengasse 31, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-60
www.rgkomensky.at

DUCHOVNÍ SPRÁVA KRAJANŮ

P. Ing. dr. Jiří Šindelář, CSSR
Salvatorgasse 12, A-1010 Wien
https://www.redemptoristen.com/
maria-am-gestade/
GSM: +43 6776 1418 232
Tel.: +43 1533 9594 202
E-Mail: jiri.sindelar.cssr@gmail.com
**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Viedeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.
**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Viedeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.
**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Viedeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobo-
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.
**KOSTEL "Don Bosco", Viedeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel **Panny Marie na rohu**
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kážňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

K. M. Hofbauer Klub
Česko-slovenské společenství věřících
při chrámu Maria am Gestade ve Vídni
Seitzergasse 5, 4. patro vlevo, A-1010 Wien
http://k-m-hofbauer-klub.webnode.at/
Tel.: 0043 699 192 528 87
reneselig@gmail.com

Kaple sv. Stanislava, Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek v měsíci v 18:00

**Musikschule
bei der Karlskirche.
Kommt und musiziert mit.**

Offen für alle
Anmeldung jederzeit möglich
Auch Erwachsene sind willkommen
Flexible Unterrichtszeiten
Freundliche Preise

**Neugründung
der Karlsknaben**

Bist Du gut genug, um 1. Mitglied des neuen
Knabenchores der Wiener Karlskirche zu werden?

Nach einer kleinen musikalischen Überprüfung durch
einen Volksschulkapellmeister der Wiener Sängerknaben
wirst Du es wissen!

**Unsere
Anforderungen**

- Mindestalter: 9 Jahre
- Höchstalter: bis zum Stimmbruch
- Gesangs- und Chorerfahrung sowie Musikkenntnisse werden vorausgesetzt.

**Anmeldung
jederzeit möglich**

**Unsere
Leistungen**

- Vollkommen: Gratis
- 2x wöchentliche Proben nur nachmittags
- Regelmäßige Auftritte
- Professionelle musikalische Ausbildung (auch in der Theorie)
- Durch einen Volksschulkapellmeister der Wiener Sängerknaben
- Musizieren auf hohem Niveau mit großen Werken alter Meister

Kreuzherrenmusikschule Wien
Kreuzherrengasse 1 / 1040 Wien
(hinter der Karlskirche)

Tel.: +43 1 504 61 87, +43 664 621 68 84
E-Mail: info@khms.at
Web: www.khms.at

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
1030 Wien

Nezapomeňte nahlásit
případnou změnu adresy!

